

PERSFOCUS

VEERTIENDE JAARGANG NUMMER 1 - JANUARI 1998

KNIPSELKRANT VAN VERENIGING MARTIJN
OVER KINDEREN, VOLWASSENEN EN SEKSUALITEIT

TOM

IN DIT NUMMER:

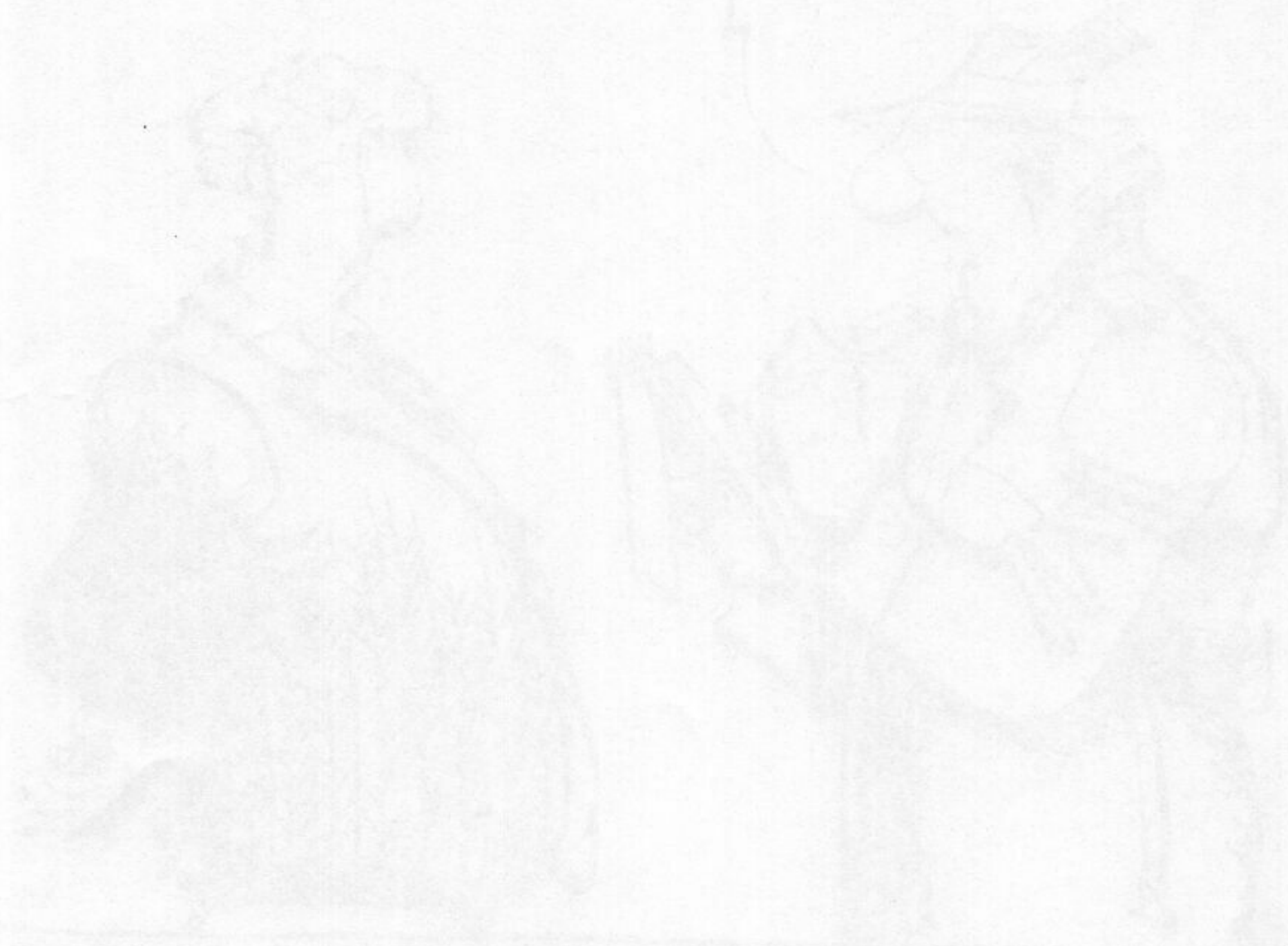
Dominee Van Drimmelen en de pseudopedofilie
X1 getuigt tegen Dutroux
België in de ban van pornonetwerken
Aanpak jonge ontuchtplegers schiet tekort
Strijd tegen sekstoerisme
De gewonnen oorlog van René Lancee
Achtergrond/Guido de Brès/Michael J.

pag. 2
pag. 34
pag. 40
pag. 42
pag. 43
pag. 44
pag. 46

PERSEUS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CLASSICAL AND EARLY MODERN STUDIES
1100 EAST 58TH STREET, CHICAGO, IL 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CLASSICAL AND EARLY MODERN STUDIES
1100 EAST 58TH STREET, CHICAGO, IL 60637

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
DEPARTMENT OF CLASSICAL AND EARLY MODERN STUDIES
1100 EAST 58TH STREET, CHICAGO, IL 60637

PERSFOCUS, VEERTIENDE JAARGANG, NUMMER 1, JANUARI 1998

Met knipsels uit:

Volkskrant	Vk
Telegraaf	Tel
Algemeen Dagblad	AD
NRC Handelsblad	NRC
Trouw	Tr
Het Parool	Par
Nieuwsblad van het Noorden	NvhN
Utrechts Nieuwsblad	UN
Alkmaarse Courant	AC
Gooi en Eemlander	G+E
Gelders Dagblad	GD
Katholiek Nieuwsblad	Kath. Nieuwsblad
Groene Amsterdammer	GA
HP/De Tijd	HP
Hervormd Nederland	HN
Gay Krant	GK
Internationale Samenwerking	Int. Samenwerking

Abonnementen op Persfocus kosten f 85,- per jaar. Verzending als brief kost f 95,-.

Losse nummers f 10,-.

Giro 5459646 van

Vereniging Martijn
Postbus 93.548
1090 EA Amsterdam

Predikant pleit pedofilie vrij ^{TR}₁₀₋₁

'Het kan ook een zegen zijn voorwerp te zijn van oprechte liefde'

Van een onzer verslaggevers
AMSTERDAM - L. C. van Drimmelen, vooraanstaand adviseur van het Samen op Weg-proces van gereformeerden en hervormden, houdt een vergaand pleidooi voor de acceptatie van pedofilie. In een ingezonden stuk in Trouw van vandaag, bekent de gereformeerde predikant zelf pedofiel te zijn. „Ik weet niet wat ik mij met mijn ontboezeming op de hals haal“, aldus Van Drimmelen.

Van Drimmelen (63), tevens docent kerkrecht aan de Vrije Universiteit van Amsterdam, heeft besloten tot het schrijven van de opmerkelijke op-

roep naar aanleiding van de veroordeling van een 62-jarige ex-pastoraal werker uit Driebergen, die 2,5 jaar cel kreeg voor ernstig seksueel misbruik van kinderen.

Bij het lezen over de grote ontuchtzaak greep het Van Drimmelen naar de keel, zo schrijft hij vandaag. Hij klaagt erover dat pedofilie vaak wordt 'kortgesloten' met erotiek en seksualiteit. „Terwijl iedere pedofiel er weet van heeft dat seksuele omgang, wat het kind betreft, iets is voor later en een andere situatie.“ Toch sluit hij seks met kinderen niet uit, en veroordeelt hij dit ook niet.

„Voor zover er toch lichamelijk contact is, dan is het toch al te gemakkelijk om dat per definitie onzorgvuldig te noemen.“

Van Drimmelen hekelt de 'aanklagers' van pedofielen. Hij stelt dat het 'tendentieus' is kinderen die met een pedofiel contact hebben gehad als 'slachtoffer' te zien en schrijft dat is aangetoond dat kinderen van een pedofiele relatie 'nauwelijks of geen schade ondervinden'. „Het kan namelijk ook een zegen zijn een tijdlang voorwerp te zijn van oprechte en integere liefde.“

• Pagina 11: Behoedzaam leven

Als pedofiel moet je steeds behoedzaam leven

Pedofilie wordt in het algemeen afgewezen omdat het misbruik van kinderen betekent. In dit artikel wordt de vraag gesteld, of daarom alle pedofielen moeten worden aangeklaagd en gestraft.

door
LEEN VAN DRIMMELN ^{TR}₁₀₋₁

Onlangs stond in Trouw dat een man vanwege de wijze waarop hij omging met minderjarigen veroordeeld is tot meerdere jaren gevangenisstraf. Bij het lezen vloog het mij naar de keel. Ook ik ben pedofiel. Een pedofiel is iemand die van kinderen houdt zoals een homo van mannen. Volwassen mannen kunnen elkaar de hand vragen. Zo'n partnerschap is in een pedofiele verhouding niet mogelijk. Daar wordt een pedofiel op afgerekend. Hij staat te boek als kinderlokker, viezerik,

knapenschender, pederast. Homosexualiteit wordt langzamerhand geaccepteerd in onze maatschappij. Een mens mag niet meer gediscrimineerd worden vanwege zijn seksuele geaardheid. Maar dat geldt niet voor mensen met een andere seksuele geaardheid dan heterofilie en homofilie. Op pedofilie drukt nog een zwaar taboe. Het is nauwelijks bespreekbaar. Komt het ter sprake, dan valt al gauw de naam van Dutroux. Zo zit de echte pedofiel nog steeds in de verdomhoek. Zoals de homo vroeger, zit de pedofiel vandaag de dag in de gevangenis. Als pedofiel moet je steeds behoedzaam leven. Wat voor anderen normaal is kan tegen jou gebruikt worden. Je neemt niet zomaar even een kind op schoot. Je bent terughoudend als er aanleiding is een kind over de bol te aaien. Je aarzelt om een kind dat verdriet heeft te troosten door een arm om zijn schouders

te leggen. Want er wordt op je gelet. Maar het wordt heel moeilijk als een kind spontaan bij jou op schoot kruipt of tegen je aan komt staan of zijn arm om je heen slaat, op zoek naar genegenheid en geborgenheid. Zo gaat het meestal. Het initiatief ligt zelden bij de pedofiel. Het is bijna altijd het kind dat intuïtief de genegenheid bespeurt en zich daarvoor aangetrokken voelt. Voor het oog is er niets aan de hand als een kind aankruipt tegen een volwassene die een relatie met een andere volwassene heeft. Maar een ongetrouwde man moet je in de gaten houden. Bezorgd waarschuwt vader zijn aan de puberteit beginnende zoon. Een pedofiel moet je mijden, die is gevaarlijk. Ik zou zo graag willen dat pedofilie in onze maatschappij bespreekbaar werd. Pedofilie wordt vaak kortgesloten met erotiek en seksualiteit. Terwijl je

dere pedofiel er weet van heeft dat seksuele omgang, wat het kind betreft, iets is voor later en een andere situatie. Dit besef is onlosmakelijk verbonden met respect voor de jonge vriend van wie je zo veel houdt. Voor zover er lichamelijk contact is, is het al te gemakkelijk dat per definitie onzorgvuldig te noemen. Er zijn verknipte figuren die wereldreizen maken om zich seksueel te verlustigen aan minderjarige meisjes en zich vergripen aan door mensen als Dutroux aangeleverde kinderen. Die mogen achter de tralies, met hen die in vrouwen handelen of handel in kinderen financieren. Er zijn homo's en hetero's die door wisselende contacten een spoor van verwoesting trekken door levens van medemensen. Maar zijn daarmee alle homo's fout, alle hetero's gevaarlijk? Vast en zeker is de hetze van de maatschappij tegen pedofilie zo groot en fel omdat het om kinderen

gaat. Vergeten wordt dat aangetoond is dat kinderen van een pedofiele relatie nauwelijks of geen schade ondervinden. De meesten hebben onverdeeld goede herinneringen aan de omgang met de grote, volwassen en respectabele vriend. Ik vraag mij af wie er voor uit durft te komen ooit een relatie met een pedofiel te hebben gehad en dat als een positieve ervaring te hebben beleefd. Het is tendentieus van slachtoffers te spreken. Een gerenommeerde encyclopaedie zet het woord slachtoffers tussen aanhalingstekens. Het kan ook een zegen zijn een pedofiele relatie te hebben gehad en dat als een positieve ervaring te hebben beleefd. Het is tendentieus van slachtoffers te spreken. Een gerenommeerde encyclopaedie zet het woord slachtoffers tussen aanhalingstekens. Het kan ook een zegen zijn een pedofiele relatie te hebben gehad en dat als een positieve ervaring te hebben beleefd. Het is tendentieus van slachtoffers te spreken. Een gerenommeerde encyclopaedie zet het woord slachtoffers tussen aanhalingstekens. Het kan ook een zegen zijn een pedofiele relatie te hebben gehad en dat als een positieve ervaring te hebben beleefd.

Pedofiele dominee vraagt om tolerantie

Van onze verslaggevers

AMSTERDAM, maandag
De gereformeerde Amsterdamse predikant Leen van Drimmelen heeft opschudding veroorzaakt door in het openbaar te vragen om acceptatie van pedofielen.

In een ingezonden brief in het dagblad Trouw van zaterdag schrijft hij graag te willen „dat pedofilie in onze maatschappij bespreekbaar werd. Een mens mag niet meer gediscrimineerd worden vanwege zijn seksuele geaardheid. Maar dat geldt niet voor mensen met een andere seksuele geaardheid dan heterofilie en homofilie. Op pedofilie drukt nog een zwaar taboe“, aldus Van Drimmelen, die docent kerkrecht is aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

De predikant baart verder opzien met de passage dat het tendentieus is om kinderen in een pedofiele verhouding 'slachtoffers' te noemen. „Vergeten wordt dat aangetoond is dat kinderen van een pedofiele relatie nauwelijks of geen schade ondervinden“, zo schrijft Van Drimmelen, die bekent zelf pedofiel te zijn.

En verder: „Ook in een pedofiele relatie kan een kind worden misbruikt en beschadigd. Maar moet daarom alle pedofilie worden aangeklaagd en gestraft?“

Volgens Van Drimmelen wordt pedofilie vaak in een adem genoemd met erotiek en seksualiteit. „Terwijl iedere pedofiel er weet van heeft dat seksuele omgang, wat het kind betreft, iets is voor later en een andere situatie“, stelt de gereformeerde predikant.

In Breda is de 55-jarige dominee Hein van G. in opspraak. Hij wordt ervan verdacht zich jarenlang te hebben bezondigd aan seksueel misbruik van zijn onderdanen. Tien vrouwen hebben bij de politie aangifte tegen hem gedaan.

De geestelijke, die tot voor kort dominee was van de Vrije Evangelische Gemeente in zijn stad en fungeerde als kloosteroverste van de inmiddels ontbonden Federatie Open Hof, zit al een maand achter de tralies.

De Bredase persofficier van justitie mr. W. Koops heeft bevestigd dat er een justitieel onderzoek loopt naar de praktijken van de dominee.

Van G. staat in kerkelijke kringen al jaren bekend om zijn omstreten werkwijze. Als 'pastoraal therapeut' van de Federatie Open Hof, een soort klooster op protestantse basis en met een sektarisch karakter, zou hij zich in Breda onder meer met duivelsuitdrijving hebben beziggehouden.

Verder zou de charismatische geestelijke volgelingen hebben mishandeld en hen hebben overreed grote geldbedragen aan hem te geven.

Volgens de persofficier van justitie heeft Van G. toegegeven met enkele vrouwen seksuele omgang te hebben gehad. De dominee beweert echter dat zij zich daar echter niet tegen hebben verzet. Daarom acht Van G. zichzelf niet strafbaar.

gestraft? Of moeten, evenals vóórheen de homo's, alle pedofielen veroordeeld worden tot 'handen op de rug'? Je mag dus wel zo zijn als je bent, als niemand er maar iets van merkt.

In een proces tegen een pedofiel komt vrijwel altijd een aantal (voormalige) kinderen in beeld. Een verslag daarvan versterkt telkens weer het negatieve beeld dat men van de pedofiel in het algemeen heeft. Zie je wel: hij doet het telkens weer, de man is onverbeterlijk.

Terwijl deze opeenvolging met pedofilië gegeven is. Een pedofiele relatie duurt vanzelfsprekend slechts een bepaalde tijd. Want het kind groeit op en wordt volwassen. Het onttrekt zich langzamerhand op een natuurlijke wijze aan de verhouding met de pedofiel. Meestal gebeurt dat in grote harmonie, dankbaar voor wat er is geweest. Maar intussen is het de pedofiel niet gegeven

een liefde voor het leven te koesteren. Het liefdeloos van een pedofiel is een aaneenschakeling van vinden en verliezen. De wisseling van vreugde en verdriet is voor de pedofiel als de wisseling van dag en nacht, als de wisseling van seizoenen. Daar is mee te leven. Maar het wordt wel telkens weer donker en koud. Tot de dag waarop opnieuw een kind voor je staat dat jou vragend aankijkt, speurend naar jouw genegenheid. Het valt mij op dat bij de processen tegen pedofielen drie groepen mensen in het spel zijn. Daar zijn de pedofielen met hun bijzondere geaardheid, dat is hun bijzonder gerichte liefde. Dan degenen die korter of langer geleden als kind een pedofiele relatie hadden en zich enige tijd gekoesterd hebben in die bijzondere liefde. Maar er is ook een derde groep: de aanklagers, zij die met de vinger wijzen. Soms zijn het mensen die als kind een relatie met een pe-

doefiel hebben gehad en daar onaangename herinneringen aan hebben. Vaker zijn het de ouders van die kinderen. Nog vaker zijn het de latere partners van die kinderen. Wat beweegt hen? Angst voor het afwijkende? Of angst voor datgene wat ook in hen zelf leeft? Want hebben niet alle normale mensen iets van pedofilie in zich? Wie houdt er niet van kinderen en wie verheugt zich niet in kinderlijke wederliefde? Ik weet niet wat ik mij met mijn ontboezeming op de hals haal. Ik kan het niet laten te zeggen wat ik op het hart heb. Terwille van mijn broeders die nagewezen en vervolgd worden. Als iemand mij wil nawijzen, laat hij het vooral doen. Als ik hem, mij omdraaiend - ook al is 't maar even - open en recht in de ogen mag kijken. Want, weet je, ook ik ben pedofiel. De auteur is gereformeerd predikant en docent kerkrecht aan VU te Amsterdam

Pleidooi pedofiele dominee positief ont-

Van onze verslaggever
AMSTERDAM ^{VK}₁₂₋₁

Vertegenwoordigers van de gereformeerde kerk in Nederland hebben het afgelopen weekeinde overwegend positief gereageerd op het pleidooi van ds. L. van Drimmelen voor een respectvolle benadering van pedofilie.

In een ingezonden artikel zaterdag in het dagblad Trouw drong dominee Van Drimmelen, docent kerkrecht aan de Vrije Universiteit

in Amsterdam en een invloedrijke autoriteit in de gereformeerde gemeenschap, er zaterdag op aan pedofilie uit de taboesfeer te halen. Van Drimmelen maakte hierin melding van zijn pedofiele geaardheid.

Hij constateert dat als gevolg van de affaire-Dutroux in België pedofilie voor de maatschappij gelijk is gaan staan aan het seksueel misbruiken van kinderen. 'Als pedofiel moet je altijd behoedzaam leven. Natuurlijk kan in een pedofiele relatie een kind worden beschadigd,

maar moet daarom elke pedofiel worden aangeklaagd en gestraft?', aldus de dominee in Trouw.

Voorzitter ds. R. Vissinga van de Synode der Gereformeerde Kerken repte zondag van een moedige poging van Van Drimmelen om de negatieve meningen over pedofilie te nuanceren. 'Op zeer respectvolle wijze praat hij over liefde die de naaste geen kwaad doet', aldus Vissinga.

Ook de dekaan van de theologische faculteit van de Vrije Universiteit

Pedofiele dominee start debat

HANNEKE DE WIT

12/1/90 Panou

AMSTERDAM - De kerken in Nederland moeten onderzoeken of pedofilie kan worden aanvaard. Dat vindt de decaan van de theologische faculteit van de Amsterdamse Vrije Universiteit, prof. dr. Henk Vroom. Hij denkt aan het instellen van een 'brede commissie' van kerkgenootschappen, bijbelwetenschappers, ex-vrienden van pedofielen, psychologen en juristen.

Directe aanleiding is een ingezonden stuk zaterdag in *Trouw* waarin Leen Van Drimmelen, gereformeerd predikant en vooraanstaand adviseur van het Samen op Weg-proces van gereformeerden en hervormden, omtrent dat hij pedofiel is.

Vroom is betrokken geweest bij de beslissing van de Gereformeerde Synode in 1979 als eerste kerk in Nederland 'homofilie in liefde en trouw te aanvaarden'. "Pedofilie is natuurlijk iets heel anders, omdat het daarbij om kinderen gaat voor wie de ouders verantwoordelijk zijn. Toch zouden we kunnen uitzoeken of ook pedofilie door de kerk kan worden aanvaard," zegt Vroom.

Van Drimmelen wil zelf niet nader ingaan op zijn brief. "Ik heb een bal aan het rollen gebracht en wil nu eerst maar eens

zien waar die terecht komt," zegt hij telefonisch. In de brief schrijft hij onder meer: 'Een pedofiel is iemand die van kinderen houdt zoals een homo van mannen' en 'zoals de homo vroeger, zit de pedofiel vandaag de dag in de gevangenis'.

Dominee Richard Vissinga was geschrokken toen hij de brief van zijn collega Van Drimmelen las. "Het was dezelfde schrik die ik dertig jaar geleden voelde, toen ik voor het eerst een homoseksueel ontmoette," zegt hij. Vissinga, voorzitter van de Gereformeerde Synode en sedert twintig jaar predikant, had nog nooit een pedofiel ontmoet. "Dat komt niet doordat er zo weinig pedofielen zijn, of doordat ik onbeholpen ben," zegt hij. "Het komt doordat pedofielen zich onveilig voelen. Uit angst te wor-

den neergesabeld komen zij niet met hun geardheid voor de dag."

Vissinga vindt het dan ook moedig dat Van Drimmelen, tevens docent kerkrecht aan de VU in Amsterdam, zijn nek heeft uitgestoken. "Ik ken Van Drimmelen sinds 1991," zegt Vissinga. "en ik ben ervan overtuigd dat hij zich houdt aan de grenzen van de wet."

Van Drimmelen stelt in zijn brief ook dat de meeste kinderen 'onverdeeld goede herinneringen hebben aan de omgang met de grote volwassen en respectabele vriend.' Hij noemt het tentoonstellend dat contact hebben gehad met een pedofiel 'slachtoffers' te noemen: ze kunnen de relatie best als een positieve ervaring hebben beleefd.

Is in zijn ogen dan de pedofiel misschien slachtoffer? Je zou het concluderen als je leest dat Van Drimmelen betreurt dat het hem, omdat hij op kinderen valt, niet is gegeven een liefde voor het leven te koesteren. "Het liefdeloven van een pedofiel is een aaneenschakeling van vinden en verliezen." Maar gelukkig komt dan toch weer de dag "waarop opnieuw een kind voor je staat

dat jou vragend aankijkt, spurend naar jouw genegenheid".

Vissinga proeft in de hele manier waarop de brief is geschreven, dat Van Drimmelen zich bezighoudt met zuivere liefde. "Hij keurt gedrag van die pedofielen af, die anderen schade berokkenen en hij wijst erop dat je als pedofiel ook heel liefdevol te werk kunt gaan."

Waarom heeft Van Drimmelen de brief laten publiceren? Zelf schrijft hij, dat het hem naar de keel vloog, toen hij onlangs in de krant las dat een man wegens omgang met minderjarigen was veroordeeld tot een gevangenisstraf.

Collega Barend Wallet, hervormd predikant en voorzitter van 'Samen op Weg' zegt dat hij bij eerste lezing zijn ogen niet kon geloven. Hij dacht dat de coming out van Van Drimmelen een literaire stijl was - zoiets als toen Kennedy zich 'ein Berliner' noemde, wat hij ook niet was. "Maar als Van Drimmelen pedofiel is, vind ik het heel moedig dat hij zijn nek heeft durven uitsteken." Wallet noemt de brief 'zuiver van toon'. "Van Drimmelen laat seks erbuiten, het gaat hem om genegenheid."

Dominee neemt bekentenis over pedofiele geardheid terug

Van onze verslaggever V.K. AMSTERDAM 13-1

De gereformeerde kerkwereld is met stomheid geslagen over de onthulling die geen onthulling bleek te zijn. Zaterdag maakte ds. L. van Drimmelen, theoloog en docent aan de Vrije Universiteit, in een ingezonden artikel in *Trouw* melding van zijn pedofiele geardheid. In het stuk vroeg hij om begrip voor de moeilijke positie van zijn lotgenoten, die door de maatschappij veelal beschouwd worden als personen met een gevaarlijke seksuele afwijking. De gewaagde publieke bekentenis van dominee Van Drimmelen is inmiddels echter herroepen.

Tegen *Trouw* en voorzitter ds. R. Vissinga van de synode van de gereformeerde kerken vertelde Van Drimmelen de afgelopen dagen dat hij helemaal geen pedofiel is. Met zijn 'extreme identificatie' wilde de predikant een schokeffect bereiken. Door voor te geven pedofiel te zijn hoopte Van Drimmelen in de samenleving een discussie los te maken over dit taboe.

Het bestuur van de gereformeerde synode komt dinsdag bijeen om de 'affaire-Van Drimmelen' te bespreken. Overwogen wordt om er

HANNEKE DE WIT

AMSTERDAM - Zaterdag meldde gereformeerd predikant Leendert van Drimmelen in een brief in *Trouw* dat hij pedofiel is. Vandaag zegt hij in een vraaggesprek in diezelfde krant hij zich pedofiel heeft genoemd 'uit solidariteit met een groep medemensen die in deze tijd geen enkele mogelijkheid heeft om zich te uiten'.

FAK 13-1

Collega dominee Richard Vissinga, voorzitter van de gereformeerde synode, reageert verbijsterd. "Van Drimmelen heeft een grote inschattingfout gemaakt," zegt hij. Volgens hem is ook Van Drimmelen daar inmiddels van overtuigd. "Ik denk dat hij pedo-

Kerkdeskundige komt terug van 'coming out' als pedofiel

fielen een slechte dienst heeft bewezen door op deze manier in de publiciteit te treden," zegt Vissinga. "Hij sticht een boel verwarring. Niet pedofilie komt zo in de belangstelling te staan, maar die idiote dominee Van Drimmelen. De mensen zullen zich afvragen wat voor vreemde man dat is."

Vissinga ontkent met klem dat in de pastorale wereld druk op Van Drimmelen is uitgeoefend zijn coming out in te trekken. Van Drimmelen had Vissinga de brief

waarin hij zegt pedofiel te zijn laten lezen voordat hij deze aan *Trouw* stuurde. "Waarom zet je er niet in dat ook jij pedofiel zou kunnen zijn," had Vissinga nog gevraagd, maar dat wilde Van Drimmelen niet.

Ook prof. dr. Henk Vroom, decaan aan de VU in Amsterdam waar Van Drimmelen docent is, zegt dat geen druk op de man is uitgeoefend. "Hij heeft ook geen of nauwelijks nare reacties gehad op de brief," zegt hij. Vroom

vindt dat de werkwijze van Van Drimmelen geen schoonheidsprijs verdient. "Je kunt beter meteen de waarheid zeggen." Maar jawel: hij wil nog best met Van Drimmelen door één deur.

Van Drimmelen staat bekend als een onopvallende, maar scherpzinnige deskundige kerkrecht, adviseur van het samenwerkingsverband Samen op Weg van gereformeerden, hervormden en lutheranen. Enige tijd geleden maakte hij tegenover een

staflid van de Gereformeerde Kerken bekend dat hij naturalist is. "Dat had je niet gedacht van zo'n grijs figuur met een kale kop," had hij eraan toegevoegd.

In *Trouw* zegt Van Drimmelen vandaag dat hij zelf het initiatief heeft genomen tot zijn actie, in nauw overleg met de Zeister predikant Jaap Huttenga. Huttenga is een vriend van de ex-pastorale medewerker van recreatiecentrum Het Grote Bos in Doorn, die wegens misbruik van vier jongens tot tweeënhalf jaar cel is veroordeeld.

Die veroordeelde ex-pastor is, volgens de begeleidster van een van de slachtoffers, de motor achter de actie van Van Drimmelen. Zelfs in de gevangenis gaat hij nog door met het uitvoeren van invloed, zegt zij.

bij de dominee op aan te dringen dat hij zijn excuses maakt. 'Het kan wel eens zo zijn dat de groep die hij wilde helpen, hierdoor nog sterker gestigmatiseerd wordt. Wij zijn geschokt', zei Vissinga maandag.

Ook F. van Exter, waarnemend hoofdredacteur van *Trouw*, is verontwaardigd over de handelwijze van Van Drimmelen, die zich sinds maandag schuilhoudt voor de media. 'Wij zijn gebruikt. De groep waar het hem om gaat, wordt hiermee geen dienst bewezen. Ook de slachtoffers van seksueel misbruik door pedofielen krijgen er een extra klap mee. Dat is zorgwekkend.' Aan de plaatsing van het ingezonden stuk ging uitgebreid overleg tussen krant en auteur vooraf.

'We wisten dat zo'n artikel een commotie in kerkkringen veroorzaken zou. Wij hadden geen reden om te twifelen aan Van Drimmelen's integriteit', aldus waarnemend hoofdredacteur Van Exter. Volgens Vissinga liet de dominee zich bij zijn keuze voor 'verregaande solidariseren met pedofielen' inspireren door John F. Kennedy. Die sprak tijdens zijn bezoek aan Berlijn in 1963 de woorden 'Ich bin ein Berliner'. Vissinga: 'We twifelen niet aan Van Drimmelen's betrouwbaarheid, maar hiermee slaat hij de plank volledig mis. Bij een zo emotioneel beladen onderwerp kun je beter niet deze aanpak kiezen. Hij vreesde dat een minder ophefmakend betoog over pedofilie nauwelijks belangstelling zou trekken.'

Voor de gereformeerde wereld kwam de ontboezeming van Van Drimmelen zaterdag als een enorme verrassing. De kerkelijke autoriteiten die hem goed kenden, hadden nooit aanwijzingen gehad voor zijn pedofiele gevoelens. Zijn pleidooi voor een positievere bejegening van pedofilie maakte het afgelopen

Taboe pedofilie gehekel

In het dagblad *Trouw* heeft een gereformeerde theoloog „ter wille van mijn broeders" het taboe op pedofilie gehekel.

Door onze redacteur FRITS GROENEVELD

ROTTERDAM, 12 JAN. Het openhartige pleidooi dat dr. L. van Drimmelen, gereformeerd theoloog en kerkjurist, zaterdag in het ochtendblad *Trouw* hield voor aanvaarding van pedofilie (jongensliefde) door de kerk en de maatschappij, herinnert aan de jarenlange strijd die het vroegere Eerste-Kamerlid dr. E. Brongersma (PvdA) daarvoor heeft gevoerd.

Van Drimmelen en Brongersma die er ruitelijk voor uit zijn gekomen pedofiel te zijn, bejiveren zich voor het inzicht dat pedofiele liefde niet per definitie verkeerd of schadelijk is.

Ook vinden zij het onjuist dat pedofielen onmiddellijk te boek komen te staan als kinderlokken, viezerikken, knapenschenders of pederasten. Pedofilie (van het Griekse paidos/kind, phileo/beminnen) staat voor het verschijnsel dat een (jong)volwassen persoon van 16 jaar of ouder seksueel contact verlangt of seksuele handelingen verricht met een minstens vijf jaar jonger kind van hetzelfde of het andere geslacht.

Volgens deze definitie in de

Grote Winkler Prins encyclopedie worden pedofiele handelingen in de meeste culturen als een ernstige strafbare handeling gezien. Toch zijn maatstaven bij de beoordeling of bepaalde handelingen al dan niet pedofiel en strafbaar zijn, moeilijk te bepalen.

Als ouders een kind zodanig knuffelen dat ook de ouders daardoor erotisch opgewonden raken, zal men dit — volgens de encyclopedie — niet pedofiel mogen noemen zolang er geen sprake is van specifiek genitale aanrakingen.

Ook de vraag of pedofiele con-

'Pedofilie niet per definitie verkeerd of schadelijk'

tacten schadelijk zijn, is moeilijk te beantwoorden. Vooral als er geen lichamelijke schade of pijn worden veroorzaakt en het contact door het kind niet als negatief wordt ervaren, zou pedofilie niet verwerplijk zijn.

Aanleiding voor het pleidooi van Van Drimmelen in *Trouw* is de veroordeling van een kerkelijk medewerker tot tweeënhalf jaar gevangenisstraf wegens seksueel misbruik van minderjarigen.

Bij het lezen van dat bericht „vloog het mij naar de keel", schrijft de 63-jarige kerkjurist en

adviseur van de Gereformeerde Kerken in Nederland die predikant in algemene dienst is en geen eigen kerkelijke gemeente heeft. Komt pedofilie ter sprake, dan valt naar zijn zeggen, „al gauw de naam van Dutroux. Zoals de homo vroeger, zit de pedofiel vandaag in de gevangenis".

Op pedofilie zou nog altijd hetzelfde zware taboe liggen als ten tijde van de sociaal-democraat E. Brongersma, criminoloog en politicus, die zich in de jaren '50, '60 en '70 intensief heeft ingezet voor herziening van de Nederlandse zedelijkheidswetgeving wat betreft 'ontucht' met minderjarigen. Met zijn pleidooien voor pedofilie was Brongersma die zich op het standpunt stelde, dat „een kind een mens op zijn mooist is", internationaal vermaard, zo men wil berucht.

Van Drimmelen's aanklacht tegen de „hetze van de maatschappij" jegens pedofiele en zijn pleidooi voor aanvaarding, is in gereformeerde kring door onder andere synode-voorzitter R. Vissinga gewaardeerd.

Vissinga prijst Van Drimmelen voor zijn poging het klimaat van onveiligheid jegens pedofielen om te buigen. Van Drimmelen zelf schrijft nog niet goed te weten wat hij zich met zijn artikel in *Trouw* op de hals heeft gehaald.

„Maar ik kan het niet laten te zeggen wat ik op mijn hart heb terwille van mijn broeders die worden nagewezen en vervolgd."

vangen

teit, prof. H. Vroom, vindt dat Van Drimmelen met zijn ontboezemingen in het ingezonden stuk niet buiten zijn boekje gaat. "Van Drimmelen vraagt op respectabele wijze aandacht en begrip voor een groep mensen."

In het krantenartikel wijst Van Drimmelen erop dat veel kinderen fysiek en psychisch onbeschadigd uit een pedofiele relatie zijn gekomen. 'De meesten hebben goede herinneringen aan omgang met de grote, volwassen vriend.'

weekeinde gemengde reacties los. Sommige kerkleiders (onder wie vonden dat de gereformeerde kerk aanvankelijk ook Vissinga) roemden zijn 'dappere poging', anderen liep moet blijven uitspreken.

Predikant is pedofiel uit solidariteit

ANP/GPD
Amsterdam

UN 13-1

De gereformeerde predikant L. van Drimmelen heeft zich pedofiel genoemd 'uit solidariteit met een groep medemensen die in deze tijd geen enkele mogelijkheid heeft om zich te uiten'. De predikant is docent kerkrecht aan de Vrije Universiteit en adviseur van de gereformeerde synode.

Van Drimmelen pleitte zaterdag in een ingezonden brief in Trouw voor acceptatie van pedofielen. Hij schreef zelf pedofiel te zijn, maar in een gesprek gisteren met decaan prof. dr. H. Vroom van de theologische faculteit van de VU, sprak hij dat tegen. De predikant zegt ter verdediging van zijn handelwijze dat anders niet naar hem wordt

geluisterd. Vroom ziet geen aanleiding om maatregelen te nemen. Van Drimmelen doet zijn werk voortreffelijk. Deze actie heeft niets met zijn werkzaamheden te maken. De VU staat daar buiten.

Voorzitter van de gereformeerde synode Vissinga was zondag al door Van Drimmelen op de hoogte gesteld dat hij geen pedofiel is. „Die mededeling kwam zeker als een verrassing. Ik heb enige moeite om respect voor zijn handelen op te brengen.”

President Kennedy

Van Drimmelen had zijn eigen positie vergeleken met president Kennedy, die indertijd bij de Berlijnse Muur sprak: Ich bin ein Berliner. Dat was manier om solidariteit te tonen met de bewoners van de verscheurde stad. De synodevoorzitter vraagt zich af of Van

Drimmelen met deze methode wel bereikt wat hij wilde, een zuivere discussie over pedofilie. Vissinga onderschrijft nog steeds de bedoeling van het ingezonden stuk om pedofilie uit de sfeer van perversiteit en criminaliteit te halen.

„Maar anderzijds wijst de kerk elke vorm van seksueel misbruik af.” De afgelopen dagen is hem duidelijk geworden hoeveel zeer strafbare en zeer laakbare wandaden pedofielen die in de fout gaan, op hun geweten hebben. De kerk zal de rechter daarin moeten volgen. Daartegen moet snoeihard worden opgetreden. Daar moet de kerk heel ondubbelzinnig in zijn, aldus Vissinga. De synodevoorzitter denkt dat Van Drimmelen, toen die nog gemeentepredikant was, op de nood van pedofielen is gestuit en daarom een lans voor deze mensen heeft willen trekken.

Van Drimmelen
TR 13-1

an onze verslaggevers
AMSTERDAM - Dominee Leen van Drimmelen, VU-docent en synodeadviseur, is niet pedofiel. Zijn gefinancierde coming out afgelopen zaterdag in Trouw, is extra pijnlijk omdat er een verband blijkt te zijn met de zaak van een kerkelijk werker uit Driebergen die onlangs werd veroordeeld vanwege pedofiele contacten.

„Dit is uitermate schadelijk voor de kerk”, zei ds R. Vissinga, de voorzitter van de gereformeerde synode gisteravond. Vissinga is door de zaak in grote verlegenheid gebracht, omdat hij sinds Van Drimmelen's publicatie in elk denkbaar medium heeft gepleit voor een genuanceerde kijk op de niet-praktiserende pedofiel die zich sinds de affaire-Dutroux in het nauw

Predikant blijkt pseudo-pedofiel

Zaterdag publiceerde predikant L. van Drimmelen in dagblad Trouw een pleidooi voor de acceptatie van pedofilie. Hij onthulde toen zelf pedofiel te zijn. Dat blijkt nu verzonnen.

Door onze redacteurs

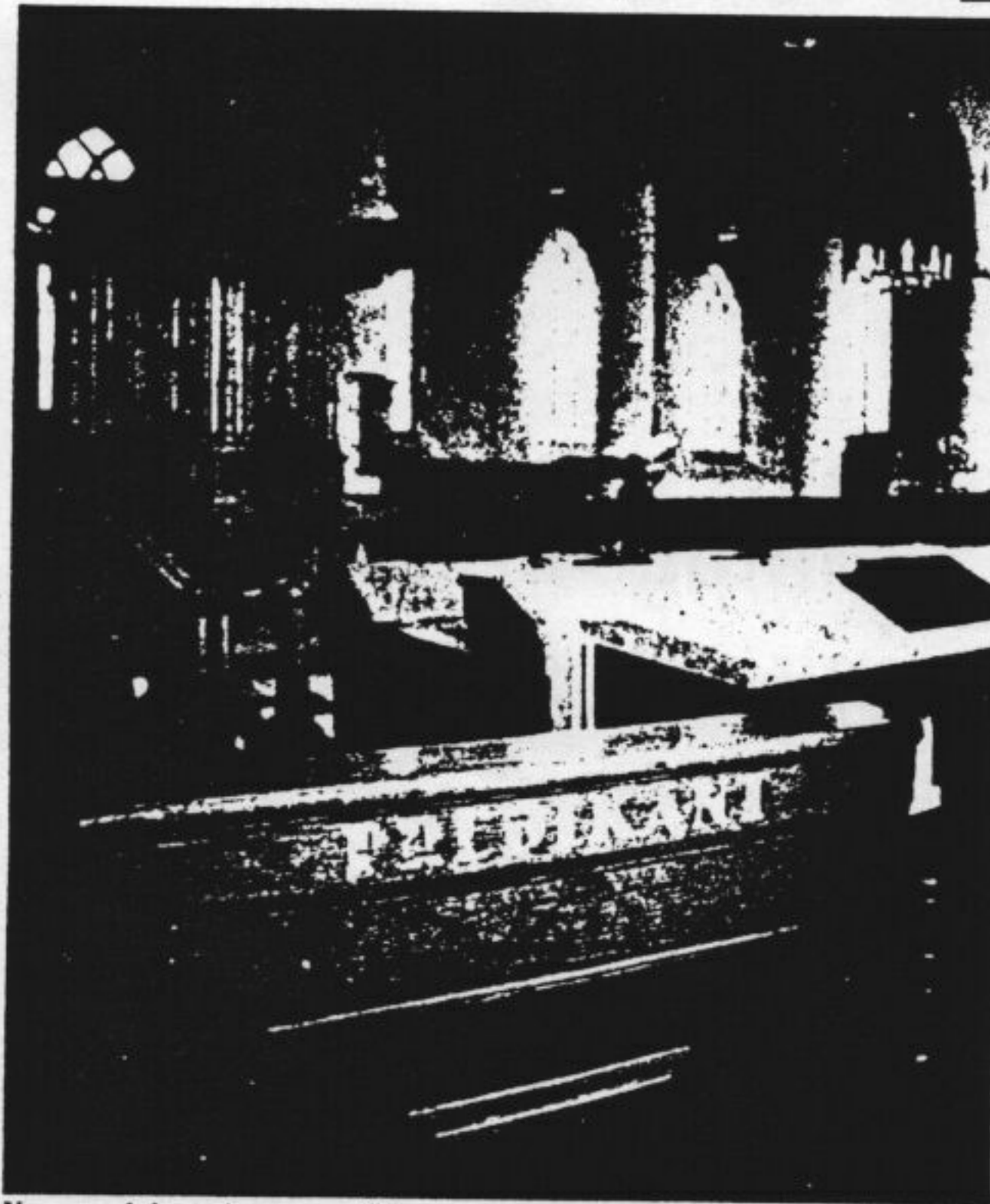
ROTTERDAM, 13 JAN. De gereformeerde synode overweegt op grond van het kerkelijk tuchtrecht maatregelen te nemen tegen de predikant L. van Drimmelen. Hij publiceerde zaterdag in het dagblad Trouw een pleidooi voor de acceptatie van pedofilie waarin hij onthulde zelf pedofiel te zijn. Vandaag biecht Van Drimmelen in een interview met Trouw op, dat dit laatste is verzonnen.

Voorzitter R. Vissinga van de gereformeerde synode is „buitengewoon pijnlijk getroffen” door wat dominee L. van Drimmelen heeft gedaan. Van Drimmelen moet zich vanmiddag op de reguliere bijeenkomst van de gereformeerde kerkvergadering komen verantwoorden. „Deze zaak zal beslist niet met de mantel der liefde worden toegedekt”, aldus Vissinga. L. van Drimmelen was vanmorgen niet bereikbaar voor een reactie.

Van Drimmelen werd gisterochtend geïnterviewd door een redacteur van Trouw om zijn artikel van zaterdag nader toe te lichten. „Toen kwam de aap uit de mouw”, aldus waarnemend hoofdredacteur van Trouw F. van Exter. Van Drimmelen verscheen samen met de predikant J. Huttenga uit Zeist, lid van de gereformeerde synode, en vertelde dat het initiatief voor het artikel weliswaar van hemzelf kwam, maar in nauw overleg met deze collega.

Huttenga is bevriend met de ex-pastorale medewerker A.B. van recreatiecentrum Het Grote Bos in Doorn, die in november wegens misbruik van vier jongens tot 2,5 jaar cel is veroordeeld. „Uiteraard zijn we boos op Van Drimmelen en misschien nog wel meer op de combinatie Van Drimmelen-Huttenga”, zegt Van Exter. „Want het stuk van Van Drimmelen blijkt niet te gaan over een discussie over pedofilie in het algemeen: het is een gebaar naar een bekende van Huttenga. Van Drimmelen had een andere agenda dan wij veronderstelden.”

Het is doorgestoken kaart, zegt ook M. Grandia-Feddema. Zij begeleidt twaalf inmiddels volwassen slachtoffers van A.B., die voor het misbruik van acht van hen niet werd veroordeeld, omdat hun zaak inmiddels was verjaard. Volgens Grandia-Feddema herkennen de slachtoffers van A.B. de tekst van het gewraakte artikel van Van Drimmelen. „Het waren dezelfde argumenten die A.B. tegen hen gebruikte om

Verzonnen bekentenis was een 'stijlfiguur'. (Foto Freddy Rikken)

zijn daden te rechtvaardigen.”

Huttenga ontkende vanmorgen dat hij hiervoor verantwoordelijk is. „Laat dat maar voor de verantwoording van Grandia-Feddema.” Wel erkent hij dat hij het bewuste artikel van Van Drimmelen tevooren heeft gelezen. Op de vraag of hij Van Drimmelen nog commentaar of suggesties voor wijzigingen heeft gegeven, zegt hij: „Het is zijn stuk.” Verder wenst Huttenga vooralsnog niet te reageren. „Trouw heeft daar nu als eerste recht op.”

Volgens C. Hogeekamp, voortlichtster van de Gereformeerde Kerken en van de Nederlandse Hervormde Kerk, heeft Van Drimmelen zondag al aan synodevoorzitter Vissinga duidelijk gemaakt dat zijn manier van schrijven met een bekentenis over pedofiel zijn niet waar was en op een „be-

paalde stijlfiguur” berust. Hogeekamp: „Het ging hem om een manier van zeggen en schrijven als die van Kennedy, die in Berlijn verklaarde: Ich bin ein Berliner, terwijl dat niet waar was.” Synodevoorzitter Vissinga verdedigde Van Drimmelen evenwel tot en met gisteren. Vissinga noemde hem een „vroom en godvrezend” man en zei „onder de indruk van zijn integriteit” te zijn. „Maar ik kan dat niet meer staande houden sinds mij duidelijk is geworden dat wat hij schrijft op een naïeve manier vrijwel uitsluitend op informatie van Huttenga is gebaseerd”, aldus Vissinga.

Van Drimmelen schreef in Trouw: „Vergeeten wordt dat aangetoond is dat kinderen van een pedofiele relatie nauwelijks of geen schade ondervinden.(...) Het is tendentius om van slachtoffers te spreken.” En:

„Maar er is ook een derde groep: de aanklagers (...) Vaker zijn het de ouders van die kinderen. Nog vaker zijn het de latere partners van die kinderen. Wat beweegt hen? (...) Angst voor datgene wat ook in henzelf leeft?”

Het stuk van Van Drimmelen was acceptabel geweest, als hij niet had gerefereerd aan de rechtszaak van A.B., vindt Grandia-Feddema. Van Drimmelen schreef in het gewraakte artikel: „Onlangs stond in Trouw dat een man vanwege de wijze waarop hij omging met minderjarigen veroordeeld is tot meerdere jaren gevangenisstraf. Bij het lezen vloog het mij naar de keel.” Grandia-Feddema: „Met deze verwijzing heeft hij de discussie over pedofilie waarvan ik ook een voorstander ben, vertroebeld.”

Huttenga en veel kennissen van A.B. vinden volgens Grandia-Feddema dat hij te zwaar is gestraft: „Hij stond bekend als een fantastische pastorale werker, die goed met kinderen overweg kon. Niemand heeft willen geloven dat hij kinderen had misbruikt.” Voor de rechter heeft A.B. enkele delicten wel erkend.

„Wij wisten dat Van Drimmelen van plan was een dergelijk artikel te schrijven, maar niet dat hij zichzelf in het geding zou brengen”, zegt prof. H.M. Vroom, voorzitter van de theologische faculteit van de VU waar Van Drimmelen werkzaam is. Maandag kreeg hij van Van Drimmelen te horen dat de inhoud van zijn artikel gedeeltelijk onwaar is. Vroom: „Hadden we een en ander van te voren geweten dan zouden we het hem beslist hebben ontraden. Maar aan de andere kant is het, mits het om de waarheid en niets dan de waarheid gaat, ieder een natuurlijk volstrekt toegestaan om in zijn vrije tijd zulke domme dingen te doen.” De faculteit zal geen consequenties verbinden aan het optreden van Van Drimmelen.

Toen de Gereformeerde Kerken en de Nederlandse Hervormde Kerk zondag hoorden dat Van Drimmelen een onwaar verhaal had geschreven, heeft Hogeekamp niets ondernomen. „Er waren afspraken met Trouw dat hij dat dagblad maandag exclusief te woord zou staan. Ik heb toen niemand gewaarschuwd. De bal was toen al zo aan het rollen dat wij er niet meer tussen konden komen.”

Waarnemend hoofdredacteur van Trouw F. van Exter: „Gezien de schade die dit de kerk toebrengt, vraag ik me af of die afdeling voorlichting niet de taak had onmiddellijk met een verklaring naar buiten te komen. Ik zou het niet onlogisch gevonden hebben als zij dat initiatief genomen hadden.”

Bijdragen: Frits Groeneveld, Margriet Oostveen en Frederiek Weeda.

Trouw
COMMENTAAR

Pedofilie TR 13-1

In zijn poging begrip te kweken voor pedofilie, heeft de gereformeerde predikant Van Drimmelen zijn gehoor misleid en degenen voor wie hij zegt te ijveren een zeer slechte dienst bewezen. De bekentenis in deze krant dat hij ook zelf pedofiel is, was naar zijn zeggen vooral bedoeld om alle aandacht voor het onderwerp te trekken. Kennelijk tevreden over het ge-

sorteerde effect, liet hij gisteren weten dat hij in werkelijkheid geen pedofiel is maar dat de lezers zijn ontboezeming toch meer moeten zien als een vorm van solidariseren met een minderheid.

Er was geen reden te twifelen aan de integriteit van betrokkene. Hoeveel er ook op zijn pleidooi valt af te dingen, de auteur wekte bij overleg met de redactie voorafgaand aan publicatie, de stellige indruk dat hij na zorgvuldige afweging en uit volle overtuiging zijn eigen gevoelens wilde inbrengen. Het is voor een krant nooit leuk om voor iemands karretje te worden gespannen en zeker niet bij zo'n gevoelig onder-

werp. Veel ernstiger nog is het vermoeden dat de predikant op zijn beurt zich heeft laten leiden door een collega, die kennelijk vooral begrip wilde wekken voor een bevriend pastoraal werker, die onlangs is veroordeeld wegens seksueel misbruik van kinderen.

Wat, in de woorden van de voorzitter van de synode van de gereformeerde kerken, een 'moedig' pleidooi leek, blijkt een dubbelzinnige poging iets goed te praten wat niet goed te praten valt: de afhankelijkheid van het kind verplicht tot bescherming.

Degenen, die met hun pedofiele gevoelens oprecht worstelen, hadden zich geen slechtere

pleitbezorger kunnen wensen. De predikant heeft, hopelijk uit naïviteit, de slachtoffers echter het pijnlijkst getroffen. Dat slaat ook terug op de kerken die hun solidariteit met deze groep niet altijd even overtuigend heeft getoond.

PODIUM

Redactie: Ferry Eiselin
en Joost Divendal

Podium is een vrijplaats voor artikelen en ingezonden brieven die de redactie, uit welk oogpunt ook, belangwekkend vindt. Elke bijdrage geeft louter de opvatting van de schrijver weer. De redactie behoudt zich het recht voor de bijdragen te redigeren. Kortere artikelen van ten hoogste 80 regels (plusminus 750 woorden) maken meer kans op plaatsing dan langere. Bijdragen kunnen per post, fax en e-mail worden ingezonden, steeds onder vermelding van 'Podium' en het volledige adres van de afzender.

Postadres: Redactie Trouw,
Postbus 859, 1000 AW Amsterdam
Faxnummer: 020-6680389
E-mail: redactie@trouw.nl
(attachment indien bewaard als
'alleen tekst')

gedreven voelt. 'Moedig en dapper', noemde hij de VU-docent.

Van Drimmelen, zo blijkt uit een gesprek met deze krant, heeft zelf het initiatief genomen tot zijn actie, maar in nauw overleg met de Zeister predikant Jaap Huttenga. Huttenga is pastor en vriend van de ex-pastorale medewerker van recreatiecentrum Het Grote Bos in Doorn, die wegens misbruik van vier jongens tot 2,5 jaar cel veroordeeld is. Volgens Marian Grandia-Feddema, die een slachtoffer van deze zaak begeleidt, heeft Huttenga eerder geprobeerd een van hen onder druk te zetten, om hem te bewegen zijn aanklacht in te trekken. „Dit maakt duidelijk hoe de mechanismes in de kerk werken. Er is altijd die oproep om dingen met de mantel der liefde te bedekken. 'Wat doen jullie die man aan?' wordt er dan gezegd. Maar dit is wel de ultieme poging om slachtoffers weer tot daders te maken. Dat neem ik Van Drimmelen en Huttenga zeer kwalijk.” Volgens haar blijkt uit de gang van zaken andermaal hoeveel invloed de

door Pieter van der Ven

Een spagaat vanuit de lotushouding, een driehoekscirkel, een McDonald's van de Montignac-methode: beelden voor de verhouding van kerk en seks die volstrekt in de knoop is geraakt. Ds. L van Drimmelen heeft kennelijk gemeend er met een kamikaze-actie beweging in te brengen.

TR 13-1

Binnen één generatie heeft in de kerken het grote, eeuwenoude 'niksmag' eerst gezelschap gekregen van het 'moet-bespreekbaar-zijn' van alles wat niet mag en tóch gebeurt – spoedig gevolgd door een 'moet-kunnen', om schielijk weer te verkeren in een 'zo-toch-maar-niet'. De kerken gingen daarbij zeker niet als profeten voorop, maar ze volgden met een zekere vertraging de ontwikkeling in acceptatie, versoepeling en aanscherping in de buitenwereld. Na het begrip van de jaren zeventig voor allerhande seksuele gevoelens en gedragingen kwam een kentering door de ontdekking van de factor macht en ongelijkheid in de (seksuele) relatie.

Pedofielen hebben maar weinig kunnen profiteren van de seksuele bevrijding. Gaandeweg moest de heteronorm de homo als praktisch gelijkwaardig naast zich dulden, maar de pedo bleef een verdacht buitenbeentje. Ds. Van Drimmelen is bepaald niet de eerste die het voor hem opneemt en die onderscheid maakt tussen kindervriend en kindermisbruiker; maar de kuise kindervriend heeft het maatschappelijk én in de kerk nog steeds moeilijker dan een homo die het bont maakt.

De kerken hebben een lange traditie en een diepgaande kennis van grote idealen en zwakke mensen. De constante spanning daartussen voorziet als het ware de kerkelijke motor van energie. De kerk leeft bij de gratie van mensen die tekortschieten. Seksualiteit is vanouds bij uitstek het terrein van idealen contra zwakheid. De r.-k. kerk wil aan die spanning nooit veel sleutelen: de leer is wat ie is, de pastor is er voor de brug van het milde begrip. De afstand tussen leer en leven wordt daarbij soms wel erg ver opgerekt, op het huichelachtige af. Protestant of Nederlanders willen die kloof smaller: als er dan toch homoseksuele dominees bestaan, aanvaard ze dan ook maar in theorie en regelgeving.

Maar er blijft genoeg over wat (nog) niet mag, toch gebeurt en een reactie vraagt. De laatste tien jaar hebben de opkomst te zien gegeven van wat 'seksueel misbruik in pastorale

...wendde voor pedofiel te zijn

veroordeelde van Het Grote Bos op mensen heeft: „Zelfs vanuit de gevangenis gaat hij nog door.” De enige genoegdoening die Grandia voor de slachtoffers ziet, is dat zal blijken dat deze kwestie als een boemerang zal werken: „Ze zagen de poten onder hun eigen stoel vandaan.” Zondag vertelde Van Drimmelen aan synodevoorzitter Vissinga dat hij alleen vanwege het noodzakelijke schokeffect een pedofiele geaardheid had voorgewend. Hij had zich laten inspireren door president Kennedy die ooit met de uitspraak *Ich bin ein Berliner* zijn opperste solidariteit met de Berlijners beleed. „Ik moest twee keer van de schrik bekomen”, zei Vissinga gisteren. Dat hij desondanks was doorgeslagen met zijn media-optredens, deed hij omdat hij meende dat het Van Drimmelen oprecht te doen was om de pedofilie uit de sfeer van de criminaliteit en de seksuele perversiteit te halen.

Vissinga geeft toe dat het verband met de kwestie-Het Grote Bos hem nog meer in de war had gebracht: „Mijn twijfel is niet minder geworden toen ik hoorde dat Huttenga erbij betrokken was.” Hij benadrukt dat hij er geen enkele behoefte aan heeft om op een vergoelijkende manier over Het Grote Bos te spreken. Vissinga: „Het leed dat de veroordeelde zijn slachtoffers heeft aangedaan, is vele malen erger dan de hel die hij ongetwijfeld in de gevangenis doormaakt, waar pedofielen meestal niet zachtzinnig worden bejegend.” Vissinga vreest ook dat er veel schade is toegebracht aan de toegenomen openheid over klachten in pastorale relaties; sinds enkele jaren bestaat er op dit terrein een serieuze procedure.

- Pagina 10: Interview Van Drimmelen en Huttenga
- De dominees zetten zichzelf te kijk en niemand lacht

relaties' is gaan heten. Ook hierin waren de kerken overigens meer 'trendvolgers dan trendsetters'. Natuurlijk zijn de kerken tegen 'seksueel misbruik', zeker gepleegd door hun eigen personeel. Apart en gezamenlijk zijn ze ook in actie gekomen, met meldpunten en vertrouwenspersonen en procedures. Ferme voornemens zijn gemaakt: opkomen voor de slachtoffers, openheid van zaken, maatregelen tegen plegers vooral om herhaling te voorkomen, opleiding en toerusting tegen pastorale ontsporing.

Maar de kerken zouden zichzelf verloochenen als zij niet tegelijk oog bleven hebben voor de zwakheid van de mens die struikelt. Wij zijn er voor slachtoffer én dader, heet het in het manuaal van de kerkelijke hulp-instanties voor gevallen van seksueel misbruik. Dat is mooi gezegd en geheel in de lijn van een kerk en van elk christenmens die wil opkomen voor iemand in de narigheid. En een pleger of een beschuldigde zit in de narigheid, is er akelig aan toe en heeft in interne procedure of rechtszaal recht op een advocaat en daarbuiten recht op trouw en steun van vrienden en collega's. Maar het slachtoffer is de andere partij, is bij lange na niet toe aan vergeving, maar wil eerst erkenning en een duidelijk signaal dat de kerk onverdeeld zijn/haar partij kiest, anders heeft zij afgedaan en voelt het slachtoffer zich opnieuw 'misbruikt'. De barmhartigheid van de kerk jegens haar eigen dienaar in de knoei, kwetst bijna per definitie degene die zich misbruikt voelt.

Nog kwalijker werken de verkeerde signalen: intrekking van de subsidie aan het bureau van Marjo Eitjes, die zich exclusief om de slachtoffers bekommert, want de kerk nam immers die slachtoffers toch al mee in haar structuur voor slachtoffer en dader samen. Kardinaal Danneels schrijft de officier van justitie om in de zaak tegen pastoor X toch vooral rekening te houden met diens goede reputatie. Slachtoffers worden onder druk gezet om hun aanklachten maar in te trekken, want het is zo zelig voor die pastor. Evenzoveel signalen die aangeven dat de kerk haar verlangen op te komen voor iedereen niet waarmaakt, dat voor de kerk het collegiale hemd nader is dan de rok van de beschadigde clientèle.

Dat laatste is op zichzelf geen schande, maar is als uitgangspunt van beleid helderder dan de pretentie of de fictie van 'we zijn er voor beiden'. Het is evenmin verkeerd dat de do-

'Uit solidariteit heb ik me pedofiel genoemd'

door Monic Slingerland

AMSTERDAM – „Ik ben niet pedofiel. Ik heb mij pedofiel genoemd uit solidariteit met een groep mensen die in deze tijd geen enkele mogelijkheid heeft om zich te uiten.”

TR 13-1

De gereformeerde predikant Leen van Drimmelen, die afgelopen zaterdag bekende – in een opmerkelijk stuk in *Trouw* – pedofiel te zijn, komt met een minstens even opmerkelijke tweede verklaring. Van Drimmelen, docent kerkrecht aan de Vrije Universiteit en vooraanstaand adviseur van het Samen-op-wegproces, heeft naar het ongebruikelijke middel van de gefingeerde coming out gegrepen omdat volgens hem anders niet naar hem als pleitbezorger van pedofielen geluisterd zou worden. Hij liep al langer rond met het plan, een discussie over pedofilie te openen, naar aanleiding van pastorale

contacten met pedofielen die vooral na de zaak-Dutroux bang zijn voor maatschappelijke veroordeling. Deze brief was zijn initiatief. Wel voert hij regelmatig gesprekken over de positie van pedofielen met Jaap Huttenga, gereformeerde predikant, synodelid en – en dat werpt een ander licht op de zaak – een goede vriend van de ex-pastoraal medewerker uit Driebergen, die in november is veroordeeld wegens seksueel misbruik van vier jongens. De pastoraal medewerker heeft dit misbruik toegegeven.

Tijdens het gesprek met Van Drimmelen en Huttenga gaat het al gauw zo dat Huttenga antwoord geeft op de vragen die aan Van Drimmelen worden gesteld. De missie van Huttenga – het verdedigen van de pastoraal medewerker die recreatieve der was op centrum Het Grote Bos in Doorn – is minstens even groot als de missie van Van Drimmelen – het

vragen van begrip voor pedofielen die welbewust geen lichamelijk contact met kinderen hebben en in eenzaamheid lijden onder de maatschappelijke veroordeling van hun geaardheid. Vindt Huttenga dat de recreatieve-der ten onrechte is veroordeeld? „De rechter heeft gesproken”, luidt zijn formele antwoord. Maar toch wel op grond van dingen die buiten de rechtszaal gebeurd zijn? Huttenga: „Er is ook een andere kant van het verhaal.”

De kerk heeft een lange traditie van het verdedigen van pastorale plegers van seksueel misbruik. Is het niet des te onoverwichtiger om naar dit middel van de gefingeerde bekentenis te grijpen? „Waarom niet met zo'n actie voor de slachtoffers opgekomen? Sommige slachtoffers hebben jarenlang gezegd dat ze misbruikt werden zonder dat ie-

mand hen geloofde. Over eenzaamheid gesproken. Huttenga: „Er moet niet een soort wedloop ontstaan tussen slachtoffers en daders. Ik wil trouwens niet slachtoffers in diskrediet brengen. Daarom is het goed dat de brief van Van Drimmelen nu in de krant stond en niet toen de zaak tegen de recreatiwerker speelde.”

De vergelijking met de actie van Jules Croiset dringt zich op, de actie die om het neonazisme aan de kaak te stellen ontvoering en mishandeling fingeerde. Daarna ging het niet meer over het neonazisme, maar wel over Croiset. Bent u niet bang dat de aandacht nu vooral naar uw persoon uitgaat? Van Drimmelen: „Daar ben ik voor gewaarschuwd. Ik denk het niet.”

Dominee Van Drimmelen, u maakt zich wel ongehoorzaam. Als ik niet

moet geloven wat u zaterdag heeft geschreven, waarom moet ik dan wel geloven wat u nu zegt?

„Iedereen kan in mijn verleden graven. Ze zullen niets vinden. Ik wacht overigens wel op de mensen uit mijn vroegere gemeenten die zich als slachtoffer zullen aanmelden, haha.”

Is het wel zo dat er een heuze bestaat tegen pedofielen? Naar aanleiding van uw artikel is vooral een inhoudelijke discussie ontstaan, geen moedergoeroij.

„Ja, dat is inderdaad wel waar.” Ds. Van Drimmelen, in uw brief schrijft u niet waar de grens ligt van het lichamelijk contact tussen pedofiel en kind. Hoeveel ruimte wilt u pedofielen geven? „Ieder seksueel contact tussen een volwassene en een minderjarige is uit den boze.”

Ook als het initiatief van het kind uitgaat?

„Dat is moeilijker, maar ja, ook dat kan niet. Je brengt iets in de levensfase van het kind waar het nog niet aan toe is. Het beroeren van de geslachtsdelen, dat mag nooit. Maar als het gaat om een jongen van vijftien kan je geen nooit meer zeggen.”

Huttenga: „Er is een schemergebied.”

Van Drimmelen: „Bij grote honger is er geneigdheid tot stelen.”

Mag de veroordeelde recreatiwerker uit Het Grote Bos op uw kleinkinderen passen, dominee Van Drimmelen? „Nee.”

Mag hij op uw kinderen passen, dominee Huttenga? „O, ja.”

Huttenga staakt kerkelijke functies

N K C

LEUSDEN, 14 JAN. De Zeister predikant J. Huttenga legt zijn functies in en namens de gereformeerde synode neer. Aanleiding is de commotie over zijn betrokkenheid bij een artikel over pedofilie van zijn collega L. van Drimmelen, die verklaarde zelf pedofiel te zijn, maar dat later ontkende. Het dagelijks bestuur van de gereformeerde synode heeft Van Drimmelen op non-actief gesteld. Pagina 3

De dominees zetten zichzelf te kijk en niemand klapt

AMSTERDAM (ANP) — De gereformeerde predikant dr. L. van Drimmelen uit Amsterdam heeft in dagblad Trouw van zaterdag een pleidooi voor acceptatie van pedofilie. Van Drimmelen, tevens docent kerkrecht aan de VU, schrijft dat hij zelf ook pedofiel is.

Aanleiding voor zijn ingezonden stuk is de veroordeling van een kerkelijk medewerker tot 2,5 jaar gevangenisstraf wegens seksueel misbruik van minderjarigen. Bij het lezen van dat bericht „vloog het mij naar de keel”, schrijft Van Drimmelen (63). Op pedofilie drukt nog een zwaar taboe. Komt het ter sprake, dan valt al gauw de naam van Dutroux. „Zoals de homo vroeger, zit de pedofiel vandaag in de gevangenis.” Het initiatief ligt volgens Van

Van een onzer verslaggevers **RIJSWIJK** — Gereformerd predikant Leen van Drimmelen 'bekende' zaterdag in het dagblad Trouw pedofiel te zijn. In een ingezonden brief vroeg hij om erkenning van de pedofiel. Gisteren werd echter duidelijk dat de predikant helemaal geen pedofiel is.

Van Drimmelen staat bekend als een onopvallende, maar scherpzinnige kerkrecht deskundige. Zijn uitspraken in Trouw afgelopen zaterdag verrasten iedereen. „Ik was geschokt”, zei de gereformeerde synodevoorzitter ds. R. Vissinga, die dacht hem redelijk goed te kennen.

Voor buitenstaanders lijken kerkrecht en kerkrecht deskundigen saai te zijn. Van Drimmelen voldeed aan dat beeld. Slechts één keer was hij op een synode zijn emoties even niet de baas. Dat was in 1989 op de gereformeerde synode toen de jodenzending uit de

Predikant wijst op onderscheid tussen misbruik en integere liefde Hart onder de riem voor pedofiel

Drimmelen zelden bij de pedofiel. Het is bijna altijd het kind dat intuïtief de genegenheid bespeurt en zich daardoor aangehouden voelt. „De hetze” van de maatschappij is zo groot en fel, omdat het om kinderen gaat. „Vergeen wordt dat aangetoond is dat kinderen van een pedofiele relatie nauwelijks of geen schade ondervinden.”

Van Drimmelen vindt het tendentius om van slachtoffers te spreken. Het kan volgens hem ook „een zegen zijn een tijdlang voorwerp te zijn van oprechte en integere liefde.” Slachtoffers zijn kin-

deren die misbruikt zijn door incest. En welk kind komt onbeschadigd uit een gezin waarin ouders leven als kat en hond, zo vraagt hij zich af. De theoloog erkent dat ook in een pedofiele relatie een kind kan worden misbruikt en beschadigd. „Maar moeten daarom alle pedofielen worden aangeklaagd en beschadigd?” Je mag wel pedofiel zijn als niemand er maar iets van weet. „Als pedofiel moet je steeds behoedzaam leven.”

Ontboezeming

Van Drimmelen schrijft tenslotte

niet te weten „wat ik met mijn ontboezeming op de hals haal. Ik kan het niet laten te zeggen wat ik op mijn hart heb terwille van mijn broeders die nagewezen en vervolgd worden.”

Het pleidooi van Van Drimmelen heeft overwegend positieve reacties opgeroepen. Voorzitter ds. R. Vissinga van de synode der Gereformeerde Kerken waardeert heel sterk de poging van de Amsterdamse predikant om het klimaat van onveiligheid jegens pedofielen om te buigen. Van Drimmelen's pleidooi valt sa-

men met een groot aantal processen in België, waar bij rooms-katholieke priesters moeten terechtstaan voor seksueel misbruik van minderjarigen.

Zo wordt kardinaal Danneels door ouders van slachtoffers ervan beschuldigd dat hij niet genoeg heeft gedaan om hun kinderen te beschermen.

De kardinaal heeft inmiddels via zijn woordvoerder laten weten donderdag „zeker niet” te verschijnen voor de rechtbank in Brussel. In een burgerlijke procedure is de aartsbisschop van Mechelen-Brussel gedagvaard als de werkgever van priester André Vanderlij (63) uit zijn bisdom, tegen wie een proces wegens seksueel misbruik van minderjarige jongens loopt.

Gereformeerde predikant blijkt helemaal geen pedofiel te zijn

'Van Drimmelen praat recht wat krom is'

kerkorde werd geschrapt, een zaak die hem zeer ter harte ging. Het uiteindelijke voorstel was van zijn hand.

Vissinga denkt dat Van Drimmelen in de tijd dat hij nog gemeentepredikant was, op de noden van pedofielen is gestuit en dat hij een lans voor deze mensen wilde breken. Dat hij zichzelf als pedofiel uitgaf, had hij aan de synodevoorzitter uitgelegd met een verwijzing naar president Kennedy. Om de benarde bewoners van het verscheurde Berlijn een hart onder de riem te steken, zei Kennedy: „Ich bin ein Berliner. Zo schreef Van Drimmelen: Ik ben ook pedofiel.”

Zijn methode om aandacht voor een in zijn ogen goede zaak te trekken, doet evenwel meer den-

ken aan de wanhoopsdaad van de joodse acteur Jules Croiset. Naar aanleiding van de opvoering van het toneelstuk Het vuil, de stad en de dood van Rainer Werner Fassbinder, dat volgens veel joden antisemitisch was, zette Croiset in december 1987 in België zijn eigen ontvoering in scène. Daarmee wilde hij de aandacht op het volgens hem weer oplevende antisemitisme vestigen.

De zaak deed de reputatie van Croiset geen goed. Te concluderen naar de reacties van dekaan prof. dr. H.M. Vroom van de theologische faculteit en van Vissinga is Van Drimmelen ook niet in hun achtting gestegen. Hij heeft wel bereikt dat de synodevoorzitter, door de vele reacties onder meer van slachtoffers, zich gisteren

veel scherper over seksueel misbruik door pedofielen uitliet dan zaterdag. En dat kan Van Drimmelen niet bedoeld hebben.

Prof. dr. J. Frenken, hoogleraar seksuologie aan de universiteit van Leiden, zou graag zien dat pedofielen eindelijk eens ophouden om te doen of ze alleen maar aardig willen zijn tegen kinderen en niet op seks uit zijn.

„Bij pedofilie gaat het om een volwassene die seks wil met een kind. Dat is schadelijk voor een kind of kan op latere leeftijd schadelijk zijn. Bovendien zitten kinderen er niet op te wachten. Van Drimmelen probeert recht te praten wat krom is.”

Prof. W.H.G. Wolters, hoogleraar medische kinder- en jeugdpsychologie aan de universiteit van

Utrecht, stelt nadrukkelijk dat kinderen er geen idee van hebben dat er erotische of seksuele consequenties kunnen zijn in een pedofiele relatie. „Volwassenen weten dat wel en daardoor is een relatie tussen een volwassene en een kind nooit gelijkwaardig. Het essentiële probleem is dat de volwassene altijd overwicht heeft op het kind, dat de gevolgen van zo'n relatie nooit kan overzien. Want als er seks bijkomt, doen kinderen dat niet omdat ze het zo graag willen, maar laten ze het toe. Omdat die 'oom' zo aardig is, omdat-ie ze altijd verwent met cadeautjes enz. Als de relatie eenmaal zo ver is gevorderd, durven kinderen eenvoudig geen nee te zeggen. Ze zitten dan in een volstrekt afhankelijke situatie.”

Dominee hoofdstad veinst pedofilie uit solidariteit

AMSTERDAM — De Amsterdamse predikant L. van Drimmelen heeft zichzelf voorgedaan als pedofiel om een discussie over pedofilie van de grond te krijgen. Zijn 'coming-out' zaterdag schokte kerkelijk Nederland, maar zijn pleidooi voor acceptatie van pedofilie werd positief ontvangen. Nu bekend is geworden dat de gereformeerde dominee zelf helemaal niet pedofiel is, distantieert men zich van hem.

De 63-jarige Van Drimmelen probeert met een ingezonden stuk in Trouw pedofilie uit de taboesfeer te halen. De docent kerkrecht aan de Vrije Universiteit wijst er in het artikel op dat homoseksualiteit steeds meer geaccepteerd wordt. „Een mens mag niet meer gediscrimineerd worden vanwege zijn seksuele geaardheid.”

Toch wordt er een 'hetze' gevoerd tegen pedofilie, stelt de kerkleer. „Komt het ter sprake, dan valt al gauw de naam van Dutroux. Zo zit de echte pedofiel nog steeds in de verdomhoek.” Dat komt doordat pedofilie vaak in een adem genoemd wordt met seksualiteit. „Terwijl iedere pedofiel ervan weet heeft dat seksuele omgang, wat het kind betreft, iets is voor later en een andere situatie.”

De predikant noemt het tendentius

om kinderen in een pedofiele verhouding 'slachtoffers' te noemen. „Vergeen wordt dat aangetoond is dat kinderen van een pedofiele relatie nauwelijks of geen schade ondervinden.” In één adem maakt Van Drimmelen melding van zijn pedofiele geaardheid. „Ik weet niet wat ik mij met mijn ontboezeming op de hals haal”, schrijft hij.

Vanuit kerkelijke kring werd overwegend positief gereageerd op de ontboezeming. „Ik was geschokt”, bekende de gereformeerde synodevoorzitter ds. R. Vissinga. Maar hij noemde het ook 'dapper' dat Van Drimmelen zijn nek uitsteekt. De dekaan van de theologische faculteit van de VU, prof. H. Vroom, zag ook al geen reden om maatregelen te nemen tegen de docent. „Hij vraagt op een respectabele manier aandacht voor een groep mensen.”

De waardering nam gisteren aanzienlijk af, toen duidelijk werd dat Van Drimmelen helemaal niet pedofiel is, zoals hij schreef. Van Drimmelen zegt zich met de pedofielen te hebben geïdentificeerd om een discussie van de grond te krijgen. De predikant vergelijkt zijn eigen uitspraak met die van president Kennedy, die bij de Berlijnse Muur sprak: „Ich bin ein Berliner.” „In manier van solidariteit betonen ds.

Dekaan Vroom distantieert zich van deze manier om een discussie aan te zwengelen. Hij ziet overigens nog steeds geen aanleiding voor maatregelen. „Van Drimmelen doet zijn werk voortreffelijk. Deze actie heeft niets met zijn werkzaamheden te maken. De VU staat daar buiten.”

Synodevoorzitter Vissinga vraagt zich af of Van Drimmelen met deze methode wel bereikt wat hij wilde, een zuivere discussie over pedofilie. Vissinga laat zich nu een stuk scherper uit over seksueel misbruik door pedofielen. De afgelopen dagen is hem duidelijk geworden hoeveel strafbare en laakbare wandaden pedofielen op hun geweten hebben. Daartegen moet snoeihard worden opgetreden. De kerk zal de rechter daarin moeten volgen.

De Leidse hoogleraar seksuologie J. Frenken laat er ook geen misverstand over bestaan: „Bij pedofilie gaat het om een volwassene die seks wil met een kind. Dat is schadelijk voor een kind of kan op latere leeftijd schadelijk zijn. Bovendien zitten kinderen er niet op te wachten.” Frenken zou graag zien dat pedofielen eindelijk eens ophouden met te doen of ze alleen maar aardig willen zijn tegen kinderen en niet op seks uit zijn.

Van onze redactie binnenland

LEUSDEN — Een speciale synodevergadering van de Gereformeerde Kerken spreekt zich binnenkort uit of dominee L. van Drimmelen aan kan blijven als adviseur van de synode. De predikant schreef zaterdag pedofiel te zijn, maar later gaf hij toe dit te hebben verzonnen. Tot de ingelaste vergadering mag hij zijn adviserend werk niet doen.

Dat heeft het dagelijks bestuur (moderamen) van de Gereformeerde Kerken gisteravond besloten. In een verklaring neemt het kerkbestuur afstand van de handelwijze van Van Drimmelen.

Het moderamen betreurt het, dat Van Drimmelen op 'oneigenlijke wijze' heeft geprobeerd via de pers het onderwerp pedofilie bespreekbaar te maken. Dat heeft 'moeite en pijn' veroorzaakt, vooral bij slachtoffers van pedofiel misbruik. „Pedofiele relaties zijn per definitie ongelijkwaardig. Ieder seksueel getint handelen van volwassenen jegens kinderen is dan ook ontoelaatbaar”, stelt het moderamen.

De synode moet zich ook uitspreken over de positie van de Zeister predikant J. Huttenga, die ook voorzitter van een synodecommissie is. Gisteren bleek dat Van Drimmelen bij zijn pleidooi heeft samengewerkt met zijn collega. Huttenga is bevriend met de ex-kerkelijk werker van recreatiecentrum Het Grote Bos in Doorn, die in november wegens seksueel misbruik van vier kinderen tot 2½ jaar cel werd veroordeeld. Ook Huttenga moet zijn werk tot de uitspraak van de synode staken.

Speciale kerkvergadering over 'pedofiele' dominee

AC/IMO
13/1/90

AL
14-1

A L D U S

De bekentenis van ds. L. C. van Drimmelen over zijn pedofiele geaardheid, zaterdag in Trouw, blijkt vals te zijn. Waarnemend hoofdredacteur Frits van Exter heeft bijna gevloekt.

Voelt u zich erg belazerd?

"Ik kwam dicht in de buurt van vloeken, toen ik het hoorde. Maar ja, wij vloeken niet."

Wat was uw eerste gedachte?

"Waarom? Waarom zo? En wat beweegt zo'n meneer? We hadden geen enkele reden aan zijn integriteit te twijfelen. Gelet op zijn positie in de kerken, gelet op het delicate onderwerp en op de strekking van het artikel. We hebben telefonisch met hem overlegd: 'Is het niet verstandig het via een interview te doen? Weet u wel zeker dat u op deze manier naar voren wilt treden?' Hij bleek vol overtuiging dat hij op deze manier de steen in die vijver wilde gooien."

En u dacht: dynamite?

"Nou nee, wij dachten: dit is nieuws. Niet zozeer door de inhoud, want dat verhaal is eerder door pedofielen opgetikt, maar meer omdat deze man, met zijn positie, nu die discussie wilde. Ook al omdat de hele zaak van seksueel misbruik in de kerken nog even gevoeliger ligt dan in de maatschappij daarbuiten."

De kerkleiders laten zich op dit gebied toch al niet van hun beste kant zien.

"Het is voor de kerk een extra gevoelig onderwerp, omdat ze nog al eens de indruk heeft gewekt meer oog te hebben voor de daders in eigen kring dan voor de slachtoffers."

Deze dappere dominee is toch ook gestuurd door een pedofiel vriendje dat in de cel zit?

"Nou, het ligt iets ingewikkelder. Maar er zit wel de bijsmaak aan dat er een andere agenda onder lag, namelijk dat Van Drimmelen het heeft geschreven in samenspraak met de predikant J. Huttenga. En Huttenga is bevriend met een voormalige pastoraal medewerker in Doorn die is veroordeeld. En dat vind ik eigenlijk nog pijnlijker dan die valse bekentenis: dat zijn al dan niet oprecht bedoeld begrip vragen voor pedofiele gevoelens gekoppeld is aan een strafzaak over pedofiele praktijken, waarin iemand gewoon is veroordeeld."

Die Huttenga heeft gesouffleerd?

"Dat bleek gisteren; ze kwamen samen opdraven bij het interview voor onze krant en Huttenga voerde daar ook het hoogste woord. En dat laat het gevoel achter dat daarin de belangrijkste drijfveer lag: om een goed woord te doen voor een vriendje in de cel."

Is dit te voorkomen?

"Ik zie niet in wat je als journalist meer kunt doen. Want het checken van iemands pedofiele gevoelens lijkt mij een onmogelijke, en ook wel onwenselijke zaak."

Is een eigen mening over pedofilie nog te geven?

"Nee, dat is juist het vervelende. De discussie is nu zeer vertroebeld."

Wat brengt u morgen over de zaak?

"Ik denk dat het nu eens tijd wordt te kijken wat dit onder slachtoffers teweeg heeft gebracht."

LOES DE FAUWE

Positie 'pedofiele' predikant onhoudbaar

Van onze redactie binnenland

LEUSDEN — De dagen van de gereformeerde predikant L. van Drimmelen als kerkrechtelijk adviseur lijken geteld. Hij wil zijn werk in de kerk voortzetten, maar het dagelijks bestuur van de Gereformeerde Kerken in Nederland heeft ernstige twijfels over het functioneren van de in opspraak geraakte predikant.

Het pleidooi van Van Drimmelen voor acceptatie van pedofilie heeft er gisteren toe geleid, dat zijn collega-predikant J. Huttenga uit Zeist zijn functies in en namens de gereformeerde synode heeft neergelegd. Huttenga, die wel predikant blijft, had met Van Drimmelen samengewerkt bij diens pleidooi. „Ik heb verantwoordelijkheden genomen die verkeerd zijn uitgepakt“, aldus

Huttenga gisteren.

De gereformeerde synode-voorzitter ds. R. Vissinga van pedofilie dat hij zelf pedofiel was. Later gaf hij toe dat hij ga om terug te treden 'uitermat dat verzonnen had. Daarna klonken zijn woorden over de werkwijze van Van Drimmelen. „We hebben ernstige twijfels veld. De speciale vergadering over zijn functioneren. Door volgende week donderdag zijn gedrag heeft hij de geloofwaardigheid van de kerk ernstig aangetast en de kerk in dis-

Pedofielen-affaire schendt reputaties in kerk

schokteffekt daarvan heb ik mij willen verzekeren van de nodige publiciteit erover.“ schrijft Van Drimmelen in een verklaring. „Ik heb mij in de keuze van de aanpak schromelijk vergist. Ik heb helaas verzuimd er met wie dan ook tevoren over te spreken, met name met degenen met wie ik binnen het kerkelijk bedrijf en binnen de universiteit het nauwst samenwerk.“

Van Drimmelen wil zijn werk in de kerk voortzetten, maar het dagelijks bestuur van de gereformeerde kerken heeft ernstige twijfels over het functioneren van de in opspraak geraakte predikant. Eerder sneuvelde collega-predikant J. Huttenga uit Zeist. Huttenga had met Van Drimmelen samengewerkt bij diens pleidooi in Trouw.

Volgende week donderdag zal in een speciale en besloten synodevergadering worden besproken of Van Drimmelen de functies die hij in en namens de kerkvergadering uitoefent, mag voortzetten. Zijn predikantschap staat nog niet ter discussie.

Wij, de medewerkers, zijn zeer geschrokken van de aard en de omvang van deze reacties.“ Gisteren kwam Van Drimmelen met een dramatisch getoonzet meeculpa. De ingezonden brief in Trouw waarin Van Drimmelen aandacht vroeg voor mensen met een pedofiele geaardheid 'die geen kans krijgen zich aanvaard te voelen', had beter niet geschreven kunnen worden. Van Drimmelen's bekentenis zelf ook pedofiel te zijn, die later gefingeerd bleek, was een ernstige vergissing. „Door het

herinnert hen aan eigen traumatische ervaringen met seksueel misbruik. Wij, de medewerkers, zijn zeer geschrokken van de aard en de omvang van deze reacties.“ Gisteren kwam Van Drimmelen met een dramatisch getoonzet meeculpa. De ingezonden brief in Trouw waarin Van Drimmelen aandacht vroeg voor mensen met een pedofiele geaardheid 'die geen kans krijgen zich aanvaard te voelen', had beter niet geschreven kunnen worden. Van Drimmelen's bekentenis zelf ook pedofiel te zijn, die later gefingeerd bleek, was een ernstige vergissing. „Door het

REEK DE JONGE

Poppenkast

FAR 14-1

OP HET partijtje ter gelegenheid van mijn tiende verjaardag hadden mijn ouders een speciale verrassing in petto. Dominee Bandebroek, een zendeling uit Afrika die voor een paar weken bijbelstudie over was, zou de kinderen komen vermaken.

Toen de collega van mijn vader zijn geleende poppenkast had opgezet en alle kinderen op de grond zaten, vroeg hij om een vrijwilliger. Dat woord kenden wij kinderen niet.

"Wie komt mij helpen?"

Omdat ik al heel vroeg met de theaterbacil was besmet en bovendien het jarigst was, stormde ik achter het triplex paneel en keek de amateurpoppenkastspeler zo vrijwillig mogelijk aan. Ik ging gekleed in een blauw geruiten overhemd en een korte kaki broek met vrij ruime pijpen. Onderbroeken hadden in die tijd nog niet het wegbergemak van de moderne Sloggy-slip. De gulpjes gaapten en de pijpjes lubberden. In mijn onschuld had ik geen erg in de vorsende blik van de op de grond gezeten predikant. Wel voelde ik, toen ik met mijn twee handjes Jan Klaassen en Katrijn boven mijn hoofd hief, de hand van de zendeling langs mijn dijbeen omhoog kruipen en onder mijn zakje kietelen. Mij deerde het niet. Ik was helemaal in mijn element nu de kinderen geboeid naar mijn poppenspel keken; bovendien was het gevoel in mijn kruis niet onaangenaam. Ik had op dat moment zelfs het idee dat de hand van dominee Bandebroek in mijn broek mijn handjes in de poppen bestuurde. Terstond begreep ik wat een vrijwilliger was.

Enkele weken later was de consternatie groot toen bleek dat dominee Bandebroek helemaal geen zendeling was, maar een bedrieger. Die zich bovendien aan kinderen vergreep. Het was voor het eerst dat ik de woorden pseudo en pedofiel hoorde. Zodat toen oom Jan een paar weken later aan tafel vroeg wat was die Bandebroek eigenlijk voor iemand? ik eruit flapte:

"Een pseudofiel."

Predikant legt functies neer

Parool 14/1/98

(Van een verslaggeefster)
AMSTERDAM — De Zeister predikant J. Huttenga legt zijn functies bij de gereformeerde synode neer. Hij heeft daartoe besloten na de commotie die is ontstaan over zijn betrokkenheid bij het pleidooi voor acceptatie van pedofilie, dat collega-predikant L. van Drimmelen dit weekeinde hield.

Van Drimmelen maakte zaterdag publiekelijk bekend dat hij pedofiel is. Maandag liet hij echter weten dat alleen maar te hebben gezegd om de discussie over acceptatie van pedofilie op gang te brengen. Dat hij had gelogen, riep een storm van protesten op.

De synode van de Gereformeerde Kerken neemt binnenkort tijdens een speciale vergadering een beslissing over de positie van Van Drimmelen. Tot die tijd mag hij zijn werk als adviseur voor de kerk en voor Samen op Weg, het samenwerkingsverband van gereformeerden, hervormden en lutheranen, niet doen.

Aan de Vrije Universiteit kan Van Drimmelen als docent kerk-

recht blijven werken, hoewel het college van bestuur diens handelwijze betreurt.

Ex-pastor Ad B., die wegens seksueel misbruik van minderjarigen in de gevangenis zit, zou de motor zijn geweest achter de actie van Huttenga en Van Drimmelen. Huttenga betreurt 'dat hij de indruk heeft gewekt dat de kerk bij seksueel misbruik van minderjarigen de daders de hand boven het hoofd houdt'.

Huttenga, die wel predikant blijft, was voorzitter van de synode commissie kerkorde en deputaat oecumene van de kerk. Ook zijn voorzitterschap van de sectie Oecumenische Actie van de Raad van Kerken legt hij neer. Bovendien stapt hij op uit de landelijk synode.

krediet gebracht. Wij vragen ons af of iemand die op dit niveau werkt, zich een dergelijke fout kan permitteren", aldus Vissinga.

Van Drimmelen schreef in zijn pleidooi voor acceptatie van pedofilie dat hij zelf pedofiel was. Later gaf hij toe dat hij ga om terug te treden 'uitermat dat verzonnen had. Daarna klonken zijn woorden over de werkwijze van Van Drimmelen. „We hebben ernstige twijfels veld. De speciale vergadering over zijn functioneren. Door volgende week donderdag zijn gedrag heeft hij de geloofwaardigheid van de kerk ernstig aangetast en de kerk in dis-

Deskundigen halen fel uit naar 'goede' bedoelingen van grote mannen die van kinderen houden

'Iedere pedofiel is gewoon uit op seks'

GPD

Den Haag - Prof. dr. J. Frenken, hoogleraar seksuologie aan de universiteit van Leiden, zou graag zien dat pedofielen eindelijk eens ophouden om te doen of ze alleen maar aardig willen zijn tegen kinderen en niet op seks uit zijn. **AN 13-1**

„Bij pedofilie gaat het om een volwassene die seks wil met een kind. Dat is schadelijk voor een kind of kan op latere leeftijd schadelijk zijn. Bovendien zitten kinderen er niet op te wachten.”

Gereformeerd predikant Leen van Drimmelen zocht het afgelopen weekeinde bewust de publiciteit en heeft daarmee de discussie weer aangezwengeld over het onderwerp dat sinds de zaak-Dutroux taboe is.

Van Drimmelen 'bekende' zaterdag in het dagblad Trouw pedofiel te zijn. In een ingezonden brief vroeg hij om erkenning van de pedofiel. Gisteren werd echter duidelijk dat de predikant helemaal geen pedofiel is. Van Drimmelen zou alleen maar een lans hebben willen breken voor deze mensen.

Prof. W.H.G. Wolters, hoogleraar medische kinder- en jeugdpsychologie aan de Universiteit Utrecht, stelt nadrukkelijk dat kinderen er geen idee van hebben dat er erotische of seksuele consequenties kunnen zijn in een pedofiele relatie.

„Volwassenen weten dat wel en daardoor is een relatie tussen een volwassene en een kind nooit gelijkwaardig. Het essentiële probleem is dat de volwassene altijd overwicht heeft op het kind, dat de gevolgen van zo'n relatie nooit kan overzien.”

Verwennen

„Want als er seks bijkomt, doen kinderen dat niet omdat ze het zo graag willen, maar laten ze het toe. Omdat die 'oom' zo aardig is, omdat ze ze altijd verwent met cadeautjes enzo. Als de relatie eenmaal zo ver is gevorderd, durven kinderen eenvoudig geen nee te zeggen. Ze zitten dan in een volstrekt afhankelijke situatie.”

Frenken, naast hoogleraar ook als psycholoog in het academisch ziekenhuis van Leiden behandelaar van seksuele delinquenten, stelt

De gereformeerde predikant L. van Drimmelen, die zichzelf zaterdag in Trouw als pedofiel aanduidde, is zelf geen pedofiel. Hij wilde de positieve aandacht voor deze groep, maar heeft alleen bereikt dat de discussie weer opblaait. In negatieve zin.

dat Van Drimmelen schimmig en dubbelhartig is.

„Van pedofielen ken ik het hele arsenaal van smoesjes: je gedrag goedpraten, je beter voordoen dan je bent. Van Drimmelen veroordeelt aan de ene kant seks met kinderen, maar tegelijkertijd sluit hij het ook niet uit.”

„Hij vindt dat we er geen probleem mee moeten hebben, maar hij bedoelt dat we het oké moeten vinden dat een vijftigjarige man zich laat pijpen door een jongetje van vijf, dat een zestigjarige man een meisje van zes neukt.”

„Als hij dat nou had geschreven, dan wisten we tenminste waar we het over hebben: over de sociale én seksuele voorkeur van volwassenen voor kinderen onder de twaalf. Van Drimmelen moet helder maken wat hij vindt van orale, vaginale, anale en masturberende handelingen tussen volwassen en kinderen onder de twaalf.”

Wolters is het wel met Van Drimmelen eens dat het te gemakkelijk is om een pedofiel tot zondebok te maken. „Er wordt soms te snel te heftig gereageerd als iemand zegt

op kinderen te vallen. Dat is niet altijd terecht. We moeten oppassen dat we na Dutroux van iedere pedofiel een crimineel maken. De doorsnee-pedofiel doet een kind geen kwaad.”

In zijn opzienbarende verhaal in dagblad Trouw schreef de predikant onder meer dat erotisch en seksueel er veelal ten onrechte worden bijgehaald. 'Iedere pedofiel heeft er weet van dat seksuele omgang, wat het kind betreft, iets is voor later en een andere situatie. Dit besef is onlosmakelijk verbonden met respect voor de jonge vriend van wie je zoveel houdt'.

Wolters en Frenken zijn het er echter volstrekt over eens dat pedofielen het erotisch-seksuele aspect altijd ten onrechte onbelangrijk hebben genoemd. Wolters: „Het is er altijd. Daarom ook moet je grote vraagtekens zetten bij een relatie tussen een volwassene en een kind. Voor de ontwikkeling van een kind is het niet goed.”

Masturberen

„Een kind is weliswaar een seksueel wezen, maar het is toch heel anders om op je vijfde te kijken of er bij iemand anders misschien een plussertje aan hangt, dan op je vijfde al iemand te moeten masturberen. Dat laatste is gewoon niet goed voor een normale ontwikkeling van een kind.”

Frenken: „Talrijke studies laten zien dat seksueel contact tussen volwassenen en kinderen schadelijk voor kinderen is. Die onderzoeken maken ook duidelijk dat je van te voren nooit weet of de jeugdige daardoor op latere leeftijd problemen krijgt met seks of relaties. Ieder mens moet seksuele ervaringen opdoen met leeftijdgenoten.”

Wolters constateert dat menig kind ingaat op de toenadering van een pedofiel omdat het aandacht en genegenheid mist, bijvoorbeeld van de ouders. „De pedofiel weet dat, maar het kind niet. Hij maakt misbruik van die kwetsbaarheid.”

Frenken: „Sterker nog, een kind ontrekt zich niet na enige tijd aan de pedofiel, maar wordt gewoon keihard aan de kant gezet zodra de eerste schaamhaartjes opkomen. Dan is het kind op slag niet meer aantrekkelijk. Moeten wij dan geloven dat zo'n pedofiel alleen maar aardig wil zijn voor kinderen?”

Van onze verslaggevers

LEUSDEN - Het bestuur van de gereformeerde synode heeft gisteravond verklaard geen heil meer te zien in een verder functioneren van dominee L. van Drimmelen en de Zeister predikant J. Huttenga. Zij moeten hun adviesfuncties neerleggen. **TR 14-1**

In nauwe samenspraak met Huttenga gaf Van Drimmelen zich afgelopen zaterdag in een ingezonden stuk in Trouw uit voor een pedofiel, om vervolgens maandag te verklaren dat zijn 'coming out' verzonnen was en alleen de bedoeling had het maatschappelijk debat over pedofilie op gang te brengen. Dit tot grote ontsteltenis van kerkelijke autoriteiten en slachtoffers van seksueel misbruik door pedofielen.

De zes seksueel misbruikte slachtoffers van Het Grote Bos, een zaak naar aanleiding waarvan Van Drimmelen zijn stuk schreef, zijn woedend op de gereformeerde predikant en eisen een 'officieel excuus'. „Eigenlijk zegt Van Drimmelen dat het mijn schuld is dat ik misbruikt ben”, zegt een van hen vandaag in Trouw.

Een synodecommissie buigt zich vandaag al over het voorstel van het bestuur (moderamen) om Van Drimmelen naar aanleiding van de 'pedofiliaire' te 'ontslaan' als adviseur van

Vorm en Inhoud

Oud-journalist Piel Heil, auteur van het klassieke handboek 'Werkwijzer voor journalistiek denken en doen', plaatst hier een korte kanttekening bij 'Van Drimmelen'. Niet alleen over de vorm, maar ook over de inhoud spreekt hij met kennis van zaken: hij schreef in 1983 in Het Vrije Volk een column over zijn vriendschap als 14-jarige jongen met een 40-jarige man. Ci-taat: „Denk ik aan die periode terug, dan herinner ik mij dat hij mij leerde schaken, zeilen, in morse telegraferen. Het was een leerzame tijd en het seksuele dat voorviel wakte wel mijn nieuwsgierigheid, maar geen verontrusting.”

door **PIET HEIL** TR 14-1

In de kwestie-Van Drimmelen is een treurige verstrengeling van vorm en inhoud gaande, waarbij de vorm de inhoud is gaan overstemmen. De inhoud van wat Van Drimmelen aanvoert is overdenking en discussie waard. De vorm die hij heeft gekozen, de fake, was onnodig en schadelijk, in meer dan één opzicht. Schadelijk voor hemzelf (hoe geloofwaardig is hij voortaan? Hoe zal de

redactie van Trouw een volgende brief van zijn hand beoordelen?). Schadelijk ook voor de discussie, die nu voor een te groot deel gaat over de personen Van Drimmelen en Huttenga. Onnodig, want ook zonder eigen pedofilie voor te wenden zou zijn betoog opmerkelijk genoeg zijn om reacties op te roepen. Overigens lijdt de hele discussie over pedofilie onder een overmaat aan wazigheid, die wordt veroorzaakt door slecht definiëren en door generaliseren. Wanneer (om iets te noemen) kun je zeggen dat een aanraking seksueel is, of zo wordt genoemd, of zo wordt ervaren? Elk geval is een geval apart en moet op z'n eigen inhoud bekeken worden.

Mishandeling is mishandeling - of die nu met seksualiteit te maken heeft of niet. Elk misbruik van macht of overwicht is verwerpelijk - of die nu lijfelijk (onder meer seksueel) of geestelijk is. Ook bestaan er - gelukkig - liefde en tederheid, respect en bewondering - in elke vorm van menselijk contact. Er kan een belangrijke discussie gevoerd worden over pedofilie als vooraf heldere definities worden gegeven en gebruikt en als het euvel van de generalisatie wordt uitgeweid.

ren, heeft natuurlijk wel te maken met zijn kruisstocht voor meer begrip voor de pedofiele medemens, geeft hij toe. „Maar het is nooit mijn bedoeling geweest om de discussie over pedofilie vast te pinnen op een voorbeeld.” In een brief in Trouw biedt hij vandaag zijn excuses aan. Ook synodevoorzitter Richard Vissinga verliet gisteren aangeslagen het pand. „We zijn ons allemaal lamgeschrokken. Unaniem nemen we afstand van de handelwijze van Van Drimmelen. Het heeft ons zeer verbaasd dat Huttenga en hij voor deze weg hebben gekozen. Met name Van Drimmelen heeft alle mogelijke andere kanalen om wat dan ook in de kerk aan de orde te stellen.”

Op de vraag of hij het niet verstandiger had gevonden om zich als synodevoorzitter te onthouden van commentaar op de onderneming van Van Drimmelen antwoordde Vissinga: „Hij belde mij pas zondagmiddag op met de mededeling dat hij niet zelf pedofiel is. Toen waren er al tv-opnamen gemaakt.” Nog steeds overtuigd van Van Drimmelen's goede bedoeling ten opzichte van de niet-praktiserende pedofiel, heeft Vissinga toen ook ja gezegd tegen een radioprogramma. „De grootstschok kreeg ik maandagmiddag. Toen pas hoorde ik over de lijn met Huttenga en zijn connectie met de veroordeelde pastor.”

• Zie ook pagina 10 en 11

Dominees moeten functies neerleggen
Synodebestuur neemt afstand van pedofiliaire; slachtoffers van misbruik eisen excuus

'Pedofiele' dominee op non-actief gezet

Door een onzer redacteuren

LEUSDEN, 14 JAN. Het dagelijks bestuur van de synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland heeft de gereformeerde predikant dr. L.C. van Drimmelen voorlopig op non-actief gesteld. In een artikel over pedofilie van zijn hand dat het dagblad Trouw zaterdag publiceerde deed hij het voorkomen dat hij zelf pedofiel is, maar later ontkende hij dit.

In een verklaring nam het kerkbestuur gisteravond afstand van het optreden van Van Drimmelen. Tijdens een nog te houden extra vergadering moet de synode beslissen welke tuchtrechtelijke gevolgen aan haar veroordeeld worden verbonden. Dan zal blijken of Van Drimmelen nog kan worden gehandhaafd als adviseur van de kerkvergadering. Tot die tijd moet hij alle kerkelijke advieswerk staken. Ook moet hij zich voorlopig onthouden van advisering aan de gezamenlijke synode van de drie Samen-op-Wegkerken (gereformeerden, hervormden en lutheranen).

Het gereformeerde kerkbestuur

betreurt het dat Van Drimmelen op „oneigenlijke wijze” heeft geprobeerd via de pers het onderwerp pedofilie op de agenda te krijgen. „Pedofiele relaties zijn per definitie ongelijkwaardig. Ieder seksueel getint handelen van volwassenen jegens kinderen is dan ook ontoelaatbaar”, stelt de kerk.

In haar extra vergadering zal de synode zich ook uitspreken over de positie van de Zeister predikant J. Huttenga. Gisteren bleek dat Van Drimmelen bij de publicatie van zijn artikel tegen „de hetze” in Nederland tegen pedofielen, met deze collega heeft samengewerkt. Huttenga is bevriend met de ex-kerkelijk werker van recreatiecentrum Het Grote Bos in Doorn die in november wegens seksueel misbruik van vier kinderen tot 2,5 jaar cel werd veroordeeld. Ook Huttenga moet zijn werk tot de uitspraak van de synode staken. Vanmorgen heeft Huttenga evenwel verklaard zijn functies in en namens de synode te zullen neerleggen. Ook als voorzitter van de sectie Oecumenische Actie van de Raad van Kerken stapt hij op.

Slachtoffers pastor: Een pedofiel aait je niet over de bol

door Joop Bouma

AMSTERDAM - Woedend zijn ze. Ze willen 'een officieel excuus' van de gereformeerde predikant L. van Drimmelen, die in *Trouw* schreef dat het 'ook een zegen kan zijn een tijdlang onderwerp te zijn van oprechte en integere liefde' van een pedofiel. TR 14-1

naam te noemen. Niet het verdoezende taalgebruik van Van Drimmelen... dat kind dat spontaan op je schoot kruipt, tegen je aan komt staan of zijn arm om je heen slaat... Want een pedofiel is niet iemand die je over de bol aait. Hij trekt je af, hij stopt je piemel in zijn mond, hij zit met zijn vinger in je bilnaad. Dat is ons overkomen.

niet concentreren. Dat heb ik aan Adriaan B. overgehouden. Ik heb problemen met mijn vriendin, ik heb soms een onstuimige drang naar seks, maar het is geen liefde, het is niet gewoon vrien. Dat gaat niet meer. Dat heeft hij mij ontromen. En dan is daar zo'n Van Drimmelen, deze dominee, die beweert dat een relatie met een pedofiel ook een zegen kan zijn.

weekeinden op Het Grote Bos. "Dan stort de hele wereld voor je in." Tijdens de rechtszitting, begin november voor de Utrechtse rechtbank, zaten ze alle zes in de zaal, ze moesten op de grond zitten, de publieke tribune zat stampvol. "Er hebben zich daar mensen zitten verbijten. Want nog waren er bij die niet gezonden waren er was gebeurd. Alles schuldige ventje, dan begrijp ik er steeds minder van. Zulke kinderen waren wij! Wat moet zo'n man met zulke kinderen? Kun je je eigen geweten zo buiten werking zetten?"

partijtjes bij Adriaan B. in zijn huisje op het recreatieterrein. En B. zorgde ervoor dat ze niks vertelden. Door ze tegen elkaar uit te spelen. "Die en die doet het ook. Het kan geen kwaad. Ieder kind doet het. En jij bent voor mij heel speciaal. Jij bent één van de aparte laatjes." Die rare term, een apart laatje, ze herkennen het alle zes.

beetje erkenning van de rechtbank. Maar het komt erop neer dat we nu wéér in de verdaging moeten. Kijk, seks met dieren vinden we allemaal pervers, maar seks met kinderen, daar moeten we volgens Van Drimmelen toch nog over kunnen praten. Maar hij wil zich kennelijk niet realiseren dat de slachtoffers zich vies voelen, onzeker zijn. Daar zitten wij mee.

Voor de rechtbank toonde Adriaan B. zich geschokt over het seksueel misbruik dat hem werd aangerekend. "Bij seksueel misbruik denk je aan geweld, agressie en intimidatie", zei hij. "Daar is geen liefde aan te pas gekomen." Bij de misstanden die hij had begaan, had toch ook diepe negenheid een rol gespeeld? In het psychiatrisch rapport dat door Justitie over Adriaan B. werd opgesteld stond: "Hij is een man die in ruim dertig jaar veel mensen heeft weten te inspireren en motiveren. Daarnaast heeft hij veel mensen misbruikt. Dat eerste beseft hij beter dan het laatste." Er blijken er meer te worstelen met dat besef.

Inmiddels is duidelijk geworden dat de brief van Van Drimmelen tot stand kwam in nauw overleg met ds. J. Huttenga uit Zeist, die nauw bevriend is met ex-pastor B. Zo was het cirkeltje rond.

Toen Johan van Setten, slachtoffer van B., zaterdag de gefingeerde co-ming out van Van Drimmelen las, zei hij tegen zijn vrouw: "Dit komt van Adriaan B. Het zijn zijn argumenten. Helemaal zijn stijl."

Ate en Wieger van Setten hebben er geen moeite mee hun naam te noemen. De broers zijn alle drie slachtoffers van Adriaan B., maar wisten het niet van elkaar. Johan, de oudste, kwam ermee voor de dag. Hij had het geheim dat hij jaren bij zich droeg op papier gezet, schraapte alle restjes moed bij elkaar en las dat zijn ouders voor. "Die stonden perplex." En toen bleek dat zijn broertjes hetzelfde was overkomen tijdens de vakanties en de

de Utrechtse rechtbank veroordeelde B. na een eis van vijf jaar tot 2,5 jaar cel. Een onbegrijpelijk lage straf vinden ze alle zes. Kort daarvoor kreeg een sekstoerist, die op Sr Lanka kun-

waar? En dat scherngebeed nemen we maar op de koop toe. Van Drimmelen daarentegen gaf er met zijn onthullende 'nee' blijk van dat je kinderen in zo'n schemergebied bij nader nuzien en ondanks zijn eerdere gespoemel met grenzen toch maar beter niet aan hun lot kunt overlaten. Daarmee honoreerde hij, misschien wel tot zijn eigen verbazing, het algemene rechtsgevoelen dat er in zulke relaties sprake is te grote ongelijkheid en dat het om die reden voor de hand ligt seks met minderjarigen hoe dan ook te verbieden.

Hij staat op foto's, op video's. Hij hield mooie toespraken tijdens verjaardagen en bruiloften. Was getuige bij huwelijken. "Ik heb mijn trouwvideo's weggegooid. Hij staat overal op. Mijn trouwalbum durf ik niet open te slaan", zegt er één. "Die man had zo'n overwicht. Hij begon zo klein met je. Hij was er zo bedreven in, hij leerde je denken in patronen die hij had uitgestippeld. Toen wij aangifte deden, heeft de politie een tijdje uitgezet. Het bleek dat het misbruik zich had voltrokken over een periode van 25 jaar. En voor elk jaar was er wel een slachtoffer."

Maar toen was het kwaad al geschied. Maar toen was het kwaad al geschied.

'Ik heb mijn trouwvideo's weggegooid'

De Utrechtse rechtbank veroordeelde B. na een eis van vijf jaar tot 2,5 jaar cel. Een onbegrijpelijk lage straf vinden ze alle zes. Kort daarvoor kreeg een sekstoerist, die op Sr Lanka kun-

Maar toen was het kwaad al geschied. Maar toen was het kwaad al geschied.

Maar toen was het kwaad al geschied. Maar toen was het kwaad al geschied.

Maar toen was het kwaad al geschied. Maar toen was het kwaad al geschied.

Maar toen was het kwaad al geschied. Maar toen was het kwaad al geschied.

Maar toen was het kwaad al geschied. Maar toen was het kwaad al geschied.

Maar toen was het kwaad al geschied. Maar toen was het kwaad al geschied.

Maar toen was het kwaad al geschied. Maar toen was het kwaad al geschied.

Van Drimmelen (1)

Ik heb de verf aangedragen, waarmee mijn beeld in felle kleuren geschilderd is. Die verantwoordelijkheid wil ik niet ontlopen. Ik heb opnieuw aanleiding gegeven tot de indruk dat de kerk niet de kant kiest van de slachtoffers, maar juist anders de hand boven het hoofd houdt. Daarmee wordt onrecht gedaan aan alle zorgvuldige pogingen om ook binnen de kerken seksueel misbruik aan de kaak te stellen en slachtoffers recht te doen. Ik erken, dat slachtoffers door deze affaire zeer pijnlijk getroffen zijn. Dat betreurt ik zeer. Wellicht is het terecht dat ik als naïef geportretteerd ben. Er zijn veel woorden aan te besteden, maar niet nu. Ik neem mezelf kwalijk niet nadrukkelijk genoeg afstand te hebben genomen van seksueel misbruik. Door in het gesprek (*Trouw* dinsdag 13 januari) voorbeelden te noemen die ontleend zijn aan een proces dat onlangs speelde heb ik de indruk gewekt vraagtekens te willen zetten bij de veroordeling van de dader. Die indruk is onjuist. Op deze wijze heb ik ds. Van Drimmelen en zijn motieven in diskrediet gebracht.

Ik heb dus steken laten vallen en dat mag mij aangerekend worden. Mijn optreden is bepaald door machteloosheid: wanneer en hoe kun je ooit aan alle zorgvuldigheid recht doen, zodat je over pedofilie kunt praten zonder te kwetsen of pijn doen. Want ik hoop dat het gesprek wel verder gaat. Hopelijk kent iemand anders wel de goede manier. Jaap Huttenga

Ik heb dus steken laten vallen en dat mag mij aangerekend worden. Mijn optreden is bepaald door machteloosheid: wanneer en hoe kun je ooit aan alle zorgvuldigheid recht doen, zodat je over pedofilie kunt praten zonder te kwetsen of pijn doen. Want ik hoop dat het gesprek wel verder gaat. Hopelijk kent iemand anders wel de goede manier. Jaap Huttenga

Ik heb dus steken laten vallen en dat mag mij aangerekend worden. Mijn optreden is bepaald door machteloosheid: wanneer en hoe kun je ooit aan alle zorgvuldigheid recht doen, zodat je over pedofilie kunt praten zonder te kwetsen of pijn doen. Want ik hoop dat het gesprek wel verder gaat. Hopelijk kent iemand anders wel de goede manier. Jaap Huttenga

Van Drimmelen (2)

Ik ben moeder van drie jonge kinderen en heb de 'bekenentis' van Van Drimmelen uit walging pas in twee instantie gelezen. Nu het verzonnen blijkt in de zieke geest van deze

Ik ben moeder van drie jonge kinderen en heb de 'bekenentis' van Van Drimmelen uit walging pas in twee instantie gelezen. Nu het verzonnen blijkt in de zieke geest van deze

Ik ben moeder van drie jonge kinderen en heb de 'bekenentis' van Van Drimmelen uit walging pas in twee instantie gelezen. Nu het verzonnen blijkt in de zieke geest van deze

Ik ben moeder van drie jonge kinderen en heb de 'bekenentis' van Van Drimmelen uit walging pas in twee instantie gelezen. Nu het verzonnen blijkt in de zieke geest van deze

Van Drimmelen (3)

Dat de voorzitter van de Gereformeerde Synode geen pedofielen kent en kennelijk ook hun slachtoffers niet en daarom ongenueanceerde uitlatingen doet is een misser van de bovenste plank op het conto van de Samen-op-Weg-kerken. Er zijn talloze onderzoeken die aantonen dat seksueel contact met kinderen slachtoffers maakt. Dan gaat het niet alleen om penetratie, ook om de sfeer en zwoele handelingen eromheen. De cijfers: tussen de 22 en 45% van alle kinderen heeft te maken met ongewenste seksuele handelingen van volwassenen, waarvan 1,8 tot 3% terug te voeren is op incest. De symptomen bij kinderen: slaapproblemen; fobische vermijdingsreacties; angsten; nachtmers; depressie; seksuele kennis die voor een kind niet verwacht mag worden evenals seksuele preoccupatie en somatische klachten. Daarnaast worden gedragsstoornissen beschreven tot en met het ernstige dissociatieve klachtenpatroon. De klachten blijven op latere leeftijd bestaan en kunnen levenslang een rol spelen. Het Post Traumatische Stress Syndroom werd regelmatig gediagnostiseerd. Geen zaak dus om als grap een knuppel in het hoenderhok te gooien. De kerk heeft weer eens mensen openlijk in de kou laten staan. Moeten die pedofielen dan

Dat de voorzitter van de Gereformeerde Synode geen pedofielen kent en kennelijk ook hun slachtoffers niet en daarom ongenueanceerde uitlatingen doet is een misser van de bovenste plank op het conto van de Samen-op-Weg-kerken. Er zijn talloze onderzoeken die aantonen dat seksueel contact met kinderen slachtoffers maakt. Dan gaat het niet alleen om penetratie, ook om de sfeer en zwoele handelingen eromheen. De cijfers: tussen de 22 en 45% van alle kinderen heeft te maken met ongewenste seksuele handelingen van volwassenen, waarvan 1,8 tot 3% terug te voeren is op incest. De symptomen bij kinderen: slaapproblemen; fobische vermijdingsreacties; angsten; nachtmers; depressie; seksuele kennis die voor een kind niet verwacht mag worden evenals seksuele preoccupatie en somatische klachten. Daarnaast worden gedragsstoornissen beschreven tot en met het ernstige dissociatieve klachtenpatroon. De klachten blijven op latere leeftijd bestaan en kunnen levenslang een rol spelen. Het Post Traumatische Stress Syndroom werd regelmatig gediagnostiseerd. Geen zaak dus om als grap een knuppel in het hoenderhok te gooien. De kerk heeft weer eens mensen openlijk in de kou laten staan. Moeten die pedofielen dan

Dat de voorzitter van de Gereformeerde Synode geen pedofielen kent en kennelijk ook hun slachtoffers niet en daarom ongenueanceerde uitlatingen doet is een misser van de bovenste plank op het conto van de Samen-op-Weg-kerken. Er zijn talloze onderzoeken die aantonen dat seksueel contact met kinderen slachtoffers maakt. Dan gaat het niet alleen om penetratie, ook om de sfeer en zwoele handelingen eromheen. De cijfers: tussen de 22 en 45% van alle kinderen heeft te maken met ongewenste seksuele handelingen van volwassenen, waarvan 1,8 tot 3% terug te voeren is op incest. De symptomen bij kinderen: slaapproblemen; fobische vermijdingsreacties; angsten; nachtmers; depressie; seksuele kennis die voor een kind niet verwacht mag worden evenals seksuele preoccupatie en somatische klachten. Daarnaast worden gedragsstoornissen beschreven tot en met het ernstige dissociatieve klachtenpatroon. De klachten blijven op latere leeftijd bestaan en kunnen levenslang een rol spelen. Het Post Traumatische Stress Syndroom werd regelmatig gediagnostiseerd. Geen zaak dus om als grap een knuppel in het hoenderhok te gooien. De kerk heeft weer eens mensen openlijk in de kou laten staan. Moeten die pedofielen dan

Dat de voorzitter van de Gereformeerde Synode geen pedofielen kent en kennelijk ook hun slachtoffers niet en daarom ongenueanceerde uitlatingen doet is een misser van de bovenste plank op het conto van de Samen-op-Weg-kerken. Er zijn talloze onderzoeken die aantonen dat seksueel contact met kinderen slachtoffers maakt. Dan gaat het niet alleen om penetratie, ook om de sfeer en zwoele handelingen eromheen. De cijfers: tussen de 22 en 45% van alle kinderen heeft te maken met ongewenste seksuele handelingen van volwassenen, waarvan 1,8 tot 3% terug te voeren is op incest. De symptomen bij kinderen: slaapproblemen; fobische vermijdingsreacties; angsten; nachtmers; depressie; seksuele kennis die voor een kind niet verwacht mag worden evenals seksuele preoccupatie en somatische klachten. Daarnaast worden gedragsstoornissen beschreven tot en met het ernstige dissociatieve klachtenpatroon. De klachten blijven op latere leeftijd bestaan en kunnen levenslang een rol spelen. Het Post Traumatische Stress Syndroom werd regelmatig gediagnostiseerd. Geen zaak dus om als grap een knuppel in het hoenderhok te gooien. De kerk heeft weer eens mensen openlijk in de kou laten staan. Moeten die pedofielen dan

Van Drimmelen (4)

Zondagavond op de televisie, maandag op de radio, maandagochtend in *Trouw* en *Volkskrant*, maandagmiddag in *Parool* en *NRC*: Synodevoorzitter Vissinga loopt over van begrip voor Van Drimmelen's ontboezeming. Maandagavond komt de aap op Radio 1 uit de mouw: Vissinga wist al sinds zondag (!) dat het Van Drimmelen naar het hoofd was gestegen. Maar de Synodevoorzitter belt niet stante pede naar de media om zijn begrip voor Van Drimmelen te relativeren en de waarheid uit de doeken te doen. Van Drimmelen was blijkbaar verblind door zijn opdringerige missie van vereenzelviging met wie zielig is. Maar wat doet de deskundige voorzitter? Vissinga belazert lezers en toehoorders nog even door. Op school leerde ik dat de kerken van de Reformatie democratisch waren. Ik zie met een gerust hart het bericht tegemoet, dat de Synode haar voorzitter gezien dit verbijsterend bewijs van onvermogen afzet. Hengelo J. K. van der Ham

Zondagavond op de televisie, maandag op de radio, maandagochtend in *Trouw* en *Volkskrant*, maandagmiddag in *Parool* en *NRC*: Synodevoorzitter Vissinga loopt over van begrip voor Van Drimmelen's ontboezeming. Maandagavond komt de aap op Radio 1 uit de mouw: Vissinga wist al sinds zondag (!) dat het Van Drimmelen naar het hoofd was gestegen. Maar de Synodevoorzitter belt niet stante pede naar de media om zijn begrip voor Van Drimmelen te relativeren en de waarheid uit de doeken te doen. Van Drimmelen was blijkbaar verblind door zijn opdringerige missie van vereenzelviging met wie zielig is. Maar wat doet de deskundige voorzitter? Vissinga belazert lezers en toehoorders nog even door. Op school leerde ik dat de kerken van de Reformatie democratisch waren. Ik zie met een gerust hart het bericht tegemoet, dat de Synode haar voorzitter gezien dit verbijsterend bewijs van onvermogen afzet. Hengelo J. K. van der Ham

Zondagavond op de televisie, maandag op de radio, maandagochtend in *Trouw* en *Volkskrant*, maandagmiddag in *Parool* en *NRC*: Synodevoorzitter Vissinga loopt over van begrip voor Van Drimmelen's ontboezeming. Maandagavond komt de aap op Radio 1 uit de mouw: Vissinga wist al sinds zondag (!) dat het Van Drimmelen naar het hoofd was gestegen. Maar de Synodevoorzitter belt niet stante pede naar de media om zijn begrip voor Van Drimmelen te relativeren en de waarheid uit de doeken te doen. Van Drimmelen was blijkbaar verblind door zijn opdringerige missie van vereenzelviging met wie zielig is. Maar wat doet de deskundige voorzitter? Vissinga belazert lezers en toehoorders nog even door. Op school leerde ik dat de kerken van de Reformatie democratisch waren. Ik zie met een gerust hart het bericht tegemoet, dat de Synode haar voorzitter gezien dit verbijsterend bewijs van onvermogen afzet. Hengelo J. K. van der Ham

Zondagavond op de televisie, maandag op de radio, maandagochtend in *Trouw* en *Volkskrant*, maandagmiddag in *Parool* en *NRC*: Synodevoorzitter Vissinga loopt over van begrip voor Van Drimmelen's ontboezeming. Maandagavond komt de aap op Radio 1 uit de mouw: Vissinga wist al sinds zondag (!) dat het Van Drimmelen naar het hoofd was gestegen. Maar de Synodevoorzitter belt niet stante pede naar de media om zijn begrip voor Van Drimmelen te relativeren en de waarheid uit de doeken te doen. Van Drimmelen was blijkbaar verblind door zijn opdringerige missie van vereenzelviging met wie zielig is. Maar wat doet de deskundige voorzitter? Vissinga belazert lezers en toehoorders nog even door. Op school leerde ik dat de kerken van de Reformatie democratisch waren. Ik zie met een gerust hart het bericht tegemoet, dat de Synode haar voorzitter gezien dit verbijsterend bewijs van onvermogen afzet. Hengelo J. K. van der Ham

WILLEM BREEDVELD

Een rad voor ogen

Oké, laten we eens aannemen dat de gereformeerde predikant Leen van Drimmelen met zijn achteraf bedrieglijk gebieken bekentenis: "Ik ben een pedofiel", inderdaad geen andere bedoeling had dan zich te willen solidariseren 'met een groep medemens die in deze tijd geen enkele mogelijkheid heeft om zich te uiten'. Dan nog rijst de vraag wat deze voortrekker van het Samen-op-Wegproces en docent aan de Vrije Universiteit in vredesnaam bezield kan hebben.

Oké, laten we eens aannemen dat de gereformeerde predikant Leen van Drimmelen met zijn achteraf bedrieglijk gebieken bekentenis: "Ik ben een pedofiel", inderdaad geen andere bedoeling had dan zich te willen solidariseren 'met een groep medemens die in deze tijd geen enkele mogelijkheid heeft om zich te uiten'. Dan nog rijst de vraag wat deze voortrekker van het Samen-op-Wegproces en docent aan de Vrije Universiteit in vredesnaam bezield kan hebben.

Oké, laten we eens aannemen dat de gereformeerde predikant Leen van Drimmelen met zijn achteraf bedrieglijk gebieken bekentenis: "Ik ben een pedofiel", inderdaad geen andere bedoeling had dan zich te willen solidariseren 'met een groep medemens die in deze tijd geen enkele mogelijkheid heeft om zich te uiten'. Dan nog rijst de vraag wat deze voortrekker van het Samen-op-Wegproces en docent aan de Vrije Universiteit in vredesnaam bezield kan hebben.

Oké, laten we eens aannemen dat de gereformeerde predikant Leen van Drimmelen met zijn achteraf bedrieglijk gebieken bekentenis: "Ik ben een pedofiel", inderdaad geen andere bedoeling had dan zich te willen solidariseren 'met een groep medemens die in deze tijd geen enkele mogelijkheid heeft om zich te uiten'. Dan nog rijst de vraag wat deze voortrekker van het Samen-op-Wegproces en docent aan de Vrije Universiteit in vredesnaam bezield kan hebben.

TR 14-1

TR 14-1

TR 14-1

TR 14-1

ETHICUS MANENSCHIJN LAAKT PLEIDOOI OM PEDOFILIE BESPREEKBAAR TE MAKEN

„Kinderen vragen niet om seks”

door EMILE BODE

AMSTELVEEN, woensdag Groot was de verbazing toen dominee Leen van Drimmelen (63) afgelopen zaterdag in het dagblad Trouw pleitte voor het bespreekbaar maken van pedofilie. Aanvankelijk was er nog enig respect voor deze docent kerkrecht aan de Vrije Universiteit Amsterdam, omdat hij zelf erkende ook pedofiel te zijn en zich daardoor kwetsbaar opstelde. TEL 14-1

Die waardering is echter omgeslagen in woede, nadat Van Drimmelen eergisteren verklaarde zelf geen pedofiel te zijn, maar deze geaardheid heeft voorgewend om een schokeffect teweeg te brengen. „Uitermate schadelijk”, zegt voorzitter ds. R. Vissinga van de synode van de gereformeerde kerken.

Het is allemaal nog veel erger. Van Drimmelen heeft zijn oproep voor acceptatie van pedofilie gedaan in nauw overleg met de Zeister predikant Jaap Huttenga. Deze gereformeerde predikant is een vriend van de ex-pastorale medewerker Ad B. die twee maanden geleden wegens misbruik van vier jongens tot 2,5 jaar celstraf werd veroordeeld.

De slachtoffers van de praktijken van de pastorale medewerker zijn des duivels. De ethicus dr. G. Manenschijn kan zich die woede goed voorstellen: „Het lijkt alsof er in ons land meer begrip is voor de daders dan voor de slachtoffers. Een tendens die nu ook in de kerk aanwezig lijkt.” De kerkelijke wereld is in rep en roer en heeft Van Drimmelen ter verantwoording geroepen. Zelf is Van Drimmelen door alle opschudding onbereikbaar.

Ontstemd

Ofschoon de Vrije Universiteit geen aanstalten maakt Van Drimmelen te schorsen, is men ook daar ontstemd. „Ik vraag me af, of zijn uitspraken de zaak van pedofielen veel goed doet”, zegt decaan prof. H.M. Vroom. Manenschijn is duidelijker: „Van Drimmelen is zijn gezag voorgoed kwijt.” Voor de goede orde: de docent kerkrecht veroordeelt de mensen die zich verlustigen aan minderjarige jongens en meisjes. Hij neemt het vooral op voor de niet-praktiserende pedofiel. Aan de andere kant wordt seks met kinderen door hem niet uitdrukkelijk veroordeeld.

Van Drimmelen maakt een onderscheid tussen niet-praktiserende pedofielen en pedoseksuelen. „Het is maar zeer de vraag of dit onderscheid

daadwerkelijk mogelijk is”, stelt Manenschijn, tot voor kort hoogleraar Ethiek aan de Theologische Universiteit Kampen.

Hij onderscheidt zelf vier categorieën.

„Er zijn mensen die een hekel hebben aan kinderen. Dat zijn in mijn ogen armzalige mensen. De meeste mensen hebben echter gevoelens van genegenheid voor kinderen. Zij geven een kus en knuffelen ook pedofielen seksuele germe en daarmee basta. De vaders van kinderen noemt zich pedofiel. Deze volwassenen erkennen dat zij van kinderen houden en dat kinderen seksuele gevoelens oproepen, maar deze mensen weten deze gevoelens te onderdrukken omdat het strafbaar is en maatschappelijk niet wordt geaccepteerd. De vierde groep zijn de zogeheten pedoseksuelen. Volwassenen die daadwerkelijk seksueel contact met minderjarigen zoeken.”

Het probleem is evenwel dat ook pedofielen seksuele gevoelens voor kinderen koesteren. Manenschijn: „Ze kunnen het verlangen echter niet uit hun gedachten bannen. Een aantal zoekt tenslotte toch seksuele toenadering en richt

onherstelbare schade aan.” De ethicus wijst erop dat veel homo's zich aanvankelijk homofiel noemden om daarmee aan de buitenwacht kenbaar te maken dat er wel liefde in het spel was, maar geen seksualiteit. „Op die manier probeerde men homofilie maatschappelijk acceptabel te

maken. Dat is grotendeels gelukt, maar in werkelijkheid ging men ook met de partner naar bed. Het onderscheid tussen homofiel en homoseksueel is nu ook verdwenen. Sterker: veel homo's noemen zich met opzet flikker.”

Wat-moeten pedofielen met een 'open discussie'?

door J. S. REINDERS TR 14-1

Het artikel van VU-docent kerkrecht Leen van Drimmelen in Trouw van zaterdag 10 januari en vooral het interview van dinsdag 13 januari waarin hij meedeelt zijn pedofilie te hebben voorgewend, vragen om reacties. Wie zichzelf als pedofiel bekendmaakt, wetende dat maatschappelijke aanvaarding van pedofielen uiterst moeilijk ligt, moet begrijpen dat in hoe hij naar buiten komt alles afhangt van integriteit en geloofwaardigheid. Precies op dat punt heeft de betrokkene een zeer ernstige beoordelingsfout gemaakt. Iedereen die hem kent, twijfelt er niet aan dat hij te goeder trouw handelde. Het navrante is dat deze bewering op dit ogenblik weinig indruk kan maken. Wie met anderen een open en serieuze discussie wil, kan hen niet eerst voor de gek houden zonder zijn geloofwaardigheid te verspeelen. Er is meer te zeggen over het voorwendsel, waarbij ik met name denk aan de slachtoffers van

Doorgeschooten

De emeritus-hoogleraar vindt dat de wetgeving omtrent pedofilie al te ver is door-

geschoten. „Seks met kinderen onder de 12 jaar is strafbaar. Seks met kinderen tussen 12 en 16 jaar is alleen strafbaar als er een klacht wordt ingediend en dwang kan worden bewezen. Dat vind ik al een te liberaal standpunt. Enige tijd geleden werd een jeugdwerker door de rechter vrijgesproken ondanks het feit dat hij orale seks met een jongetje van twaalf had. Eigenlijk vind ik het ook niet normaal dat een man van 40 de liefde bedrijft met een jongetje of meisje van 16. Dat is echt wat anders dan liefde tussen een 17-jarige en een 15-jarige.”

Van Drimmelen beweert in zijn omstreden artikel dat kinderen van een pedofiele relatie nauwelijks of geen schade ondervinden en er later zelfs met plezier op terugkijken. „Een onverstandige opmerking”, stelt Manenschijn. „Heel veel van deze relaties leiden op den duur toch tot seks en jonge kinderen vinden dat verschrikkelijk. Kinderen vragen niet om seks. Daartoe worden ze bijna altijd — al dan niet tegen betaling van geld — gedwongen en de gevolgen daarvan kunnen verschrikkelijk zijn.”

Manenschijn is ervan overtuigd dat pedofilie niet bespreekbaar wordt. „En dat is alleen maar een teken van vooruitgang in de beschaving. Want in de oudheid was het heel normaal dat slavenkinderen door de Grieken en Romeinen in bordelen seksueel werden misbruikt.”

Zijn we de gedachtekronkels van de NVSH uit de jaren '70 nog niet te boven? Hoezo moet alles aangaande seksualiteit openlijk besproken kunnen worden? Met wie? Om begrip te kweken waarvoor? Het is nog steeds dezelfde naïeve gedachte dat als je mensen hun gevoelens laat uiten en deze bespreekbaar maakt, dat ze dan ook verantwoorde keuzes maken. En wat moeten pedofielen met een open discussie? Er is over het artikel van Van Drimmelen gesproken als een 'coming out', bij homoseksuelen niet ongebruikelijk. Maar mannen die zichzelf als homoseksueel bekendmaken, hebben de mogelijkheid een partner te zoeken waarmee ze de liefde kunnen bedrijven en samen door het leven kunnen. Pedofielen hebben die mogelijkheid niet. De innige liefde voor kinderen waar Van Drimmelen over spreekt, onderscheidt pedofielen niet van anderen. Dat doet het verlangen naar lichamelijke waarmee die liefde gepaard gaat. Bijgevolg is het de opgave voor pedofielen ervoor te waken zichzelf niet aan kinderen te buiten te gaan. Van Drimmelen zegt dat ook met zoveel woorden. Dit betekent echter dat deze mensen, ook als ze geen seksuele handelingen met kinderen verrichten, slechts openlijk kunnen uit-

Synode stelt Van Drimmelen en Huttenga op non-actief

Van onze verslaggever VK AMSTERDAM 14-1

Ds. L. van Drimmelen, die zich recentelijk in Trouw voordeed als pedofiel, en zijn adviseur ds. J. Huttenga zijn dinsdag door het dagelijks bestuur van de generale synode van gereformeerde kerken voorlopig op non-actief gesteld. In een later stadium zal de synode beslissen of Van Drimmelen en Huttenga gehandhaafd kunnen blijven in hun huidige positie.

Van Drimmelen adviseert de synode in de kerkrechtkweste. Huttenga is lid van de synode en voorzitter van een van de synodecommissies. Dominee Van Drimmelen schreef zaterdag in het dagblad Trouw dat hij pedofiel was.

Een dag later herriep hij zijn uitspraken in een gesprek met voorzitter R. Vissinga van de generale synode van gereformeerde kerken. In een samen met Huttenga gegeven interview aan Trouw zeiden beiden uit te zijn geweest op een schokeffect om aldus een maatschappelijke discussie over pedofielen aan te zwengelen.

Het synodebestuur distantieerde zich dinsdag openlijk van deze methoden. „Op oneigenlijke wijze is geprobeerd dit gevoelige onderwerp op de agenda te krijgen. Wij erkennen dat hierdoor nodeloos pijn is veroorzaakt bij slachtoffers van pedofiel misbruik”, stond in een verklaring. „Pedofiele relaties zijn per definitie ongelijkwaardig. Ieder seksueel getint handelen van volwassenen jegens kinderen is dan ook ontoelaatbaar”, stelt het moderamen.

Van Drimmelen (5) 1A 15-1

Dominee Van Drimmelen heeft een weg gezocht. Pedofiel met de pedofielen. Misschien dat inderdaad 'de andere kant' het ook geplaagd had als hij zich niet als pedofiel gepresenteerd had. Ieder die naast 'de andere kant' ook het evangelie leest, zal zich verder niet zo druk maken over de noodgreep van Van Drimmelen en wel over hoe het verder moet met schuldeloos in het nauw gedreven pedofiel geaarden.

Rotterdam Fred Keesen Vrijwilliger in het pastoraat

Van Drimmelen (6)

Ik zag mijn 25-jarige, licht verstandelijk gehandicapte pleegzoon weer voor mij zitten. Er was net bekend geworden, dat hij rond het tehuis waar hij woonde, 20 kinderen misbruikt had. Ik vroeg hem verslagen, waarom hij al die kinderen had misbruikt. Zijn antwoord week niet veel

komen voor een verlangen naar iets dat ze niet mogen en — als het goed is — ook niet moeten willen.

Het is opmerkelijk dat als het over seksualiteit gaat, intimiteit geen betekenis meer schijnt te hebben, terwijl seksualiteit altijd gepaard gaat met kwetsbaarheid. Die twee gaan onverbreekbaar samen.

Wat pedofielen nodig hebben, lijkt mij, is begrip van een aantal mensen om hen heen met wie ze een intieme band onderhouden, aan wie ze hun kwetsbaarheid kunnen tonen, ook zonder dat daaraan ook maar iets te verhelpen valt: goede vrienden, hun partners als die er zijn en — als ze bij een kerk horen — een pastor. Er komt een heel goede vriendschap aan te pas om tegen iemand te kunnen zeggen dat je je schaamt voor je verlangens, ook als je daar per saldo weinig aan kunt doen. Dat pedofielen zulke relaties dikwijls moeten ontberen is navrant. Dat Van Drimmelen juist dit punt aan de orde wilde stellen, maakt zijn beoordelingsfout des te betreurenswaardiger.

Misschien moesten we de roep om discussie voorlopig maar even vergeten. Eerst maar eens de slachtoffers weer een beetje op de been krijgen en wel zodanig dat ze zich niet opnieuw misbruikt voelen.

De auteur is hoogleraar ethiek, VU

„Het lijkt wel of er meer begrip is voor de daders dan voor de slachtoffers”

af van Van Drimmelen's 'bekentenis'. „Ze wilden het zelf. Ze vonden me aardig. Ik was hun vriend.” De kinderen, die mijn pleegzoon misbruikt heeft, hebben er nog steeds last van. Maasluus G. Steeks-Oosterman

'We herkenden de machteloosheid van pedofielen'

Van onze verslaggevers
AMSTERDAM

Het leek een actie van een idealistische dominee, die zich het lot aantrok van de pedofiele medemens. Maar voor hetzelfde geld was het een weldoordacht complot om een wegens misbruik van minderjarigen veroordeelde pastoraal werker een hart onder de riem te steken.

Nee, bezweert gereformeerd predikant te Zeist J. Huttenga, hij heeft de verzonnen *coming out* van zijn collega-dominee L. van Drimmelen niet geregisseerd. Van Drimmelen zelf doet er sinds gisteren het zwijgen toe.

Huttenga, synodelid en voorzitter van de oecumenische actie in de Raad van Kerken, was goed bevriend met de pastoraal werker van het recreatiecentrum Het Grote Bos in Doorn, die onlangs tot 2,5 jaar werd veroordeeld wegens het misbruiken van vier jongens. Van Drimmelen, docent aan de Vrije Universiteit en adviseur in het Samen-op-Weg-proces, verwees op de opiniepagina zaterdag in *Trouw*, waar hij bekende pedofiel te zijn, impliciet naar deze affaire. Die 'vloog hem naar de keel'. Twee dagen later biechtte hij op de pedofiele geaardheid te hebben gefingeerd,

'uit solidariteit met een groep mensen die in deze tijd geen enkele mogelijkheid heeft zich te uiten'.

Voor de begeleider van de slachtoffers in de zedenzaak, M. Grandia-Feddema, was een verband snel gelegd. 'Toen ik de tekst van de brief las dacht ik: dat moet uit de omgeving van de dader komen. Ook slachtoffers hadden dat gevoel. De schrijver moet zijn verleid tot deze uitspraken. Het was te toevallig dat drie maanden na de rechtszaak tegen de pastoraal werker zo'n brief over pedofilie werd geschreven door een dominee.'

Het kwartje viel bij haar, toen bleek dat Van Drimmelen bij het interview werd vergezeld door Huttenga. Volgens Grandia-Feddema zou laatstgenoemde destijds zelfs druk hebben uitgeoefend op een slachtoffer van de pastoraal werker. 'Hij probeerde het slachtoffer ervan te overtuigen dat het verschrikkelijk was voor de dader als dit naar buiten zou komen.'

Huttenga ontkent dat het initiatief voor de actie van Van Drimmelen bij hem lag. Wel hadden ze geregeld contact. Er bleken gemeenschappelijke opvattingen. 'We herkenden bij elkaar de machteloosheid van de groep pedofielen.'

Van Drimmelen heeft hem de

brief voor plaatsing via de telefoon voorgelezen. Was Huttenga het toen ook eens met de *fake*-bekenentis? 'Ik vind het geen *fake*. Het is een integere solidariteitsverklaring.'

Huttenga zei bij het interview te zijn geweest omdat hij 'aardig wat van pedofilie afweet'. 'Mijn aanwezigheid kon nuttig zijn.' Huttenga zou eerder een soortgelijk stuk als dat van Van Drimmelen hebben gepubliceerd. Hij bevestigt dat hij als

'Zulke methoden doen de kerk geen goed'

co-auteur over pedofilie heeft geschreven, maar wil niet zeggen waar en wanneer dat was. 'Dat lijkt me nu niet dienstig.'

Huttenga geeft toe dat zijn optreden vragen oproept. 'Ik heb spijt van mijn rol.' Over de zedenzaak bij Het Grote Bos wil hij slechts kwijt dat de rechter uitspraak heeft gedaan. 'Ik heb geen reden daarvraagtekens bij te plaatsen.'

Volgens Grandia-Feddema boet de kerk aan moreel gezag in. 'Tijdens de behandeling van de rechtszaak hebben wij geprobeerd zorgvuldig te zijn en geen hetze tegen de dader te beginnen. Nu heeft de tegenpartij zelf iedereen in de gordijnen gejaagd. Het gevoel bij de slachtoffers dat de kerkvertegenwoordigers elkaar de hand boven het hoofd hielden tijdens de rechtszaak, is alleen maar versterkt nu iemand met een goede naam in de kerk zo schrijft over pedofilie. Dat je zulke methoden gebruikt om in het nieuws te komen, doet de kerk geen goed. Het is kwalijk.'

Volgens C. Hoogenkamp, woordvoerder van de gereformeerde kerk, zit de kerk bijzonder met de affaire in haar maag. Ze belde afgelopen week Van Drimmelen met het aanbod om hem publicitair te helpen.

Tot haar stomme verbazing vertelde hij dat hij geen pedofiel was en dat hij van plan was dat in een gesprek met *Trouw* te vertellen. Daarbij zou ook Huttenga aanwezig zijn. 'Leen (Van Drimmelen, red.) vertelde dat hij pleitbezorger voor pedofielen wilde zijn, maar er niet veel van af wist. Voor de inhoudelijke kant zou Jaap (Huttenga, red.) erbij zijn. Die is nogal betrok-

ken bij pedofielen en heeft er meer kijk op', aldus Hoogenkamp. Van Drimmelen zelf had er in zijn vorige functie als gemeentepredikant mee te maken gehad.

Niet alleen Hoogenkamp wist dit weekende dat Van Drimmelen *fake*-pedo was. Ook de voorzitter van de synode van de gereformeerde kerk, R. Vissinga, kreeg zondag van de dominee dezelfde mededeling, maar trad er niet mee naar buiten.

In een eerder stadium had hij het opiniestuk van de dominee gelezen. Hij suggereerde Van Drimmelen daarin te zetten dat hij pedofiel zou kunnen zijn. Maar de dominee nam het advies niet over. Voelde Vissinga toen al nattigheid? Hoogenkamp weet niet waarom Vissinga met die suggestie kwam, maar is ervan overtuigd dat de leider van de gereformeerde kerk niet wist dat Van Drimmelen pseudo-pedofiel was.

Ze is nog steeds van mening dat hij uit integere motieven handelde. 'Zoiets hebben we nog nooit bij de hand gehad. Hij is adviseur van Samen op Weg op een aantal heel gevoelige terreinen. Wat nu gebeurd is, kan absoluut niet. De toekomst ziet er voor hem heel somber uit', zegt Hoogenkamp.

Van Drimmelen (7)

Onlangs verscheen op de BBC een programma, gewijd aan een trainingssessie voor (veroordeelde) pedofielen. Men liet de mannen ervaren waarom een kind vaak geen nee kan zeggen, terwijl het dat wel wil. Meneer 1 moest op kleine afstand van meneer 2 gaan staan: rechtop. De ander op zijn knieën moest opkijken naar meneer 1 en zeggen, 'nee', dat wil ik niet.' Hij kreeg het niet over zijn lippen, terwijl hij niets liever wilde. Als een kind of volwassene wordt gemanoeuvrerd in een situatie waarin het niet kan kiezen, dan wordt er een grens overschreden. Maassluis Marja Sonneveld-Spruijt

Van Drimmelen (8)

Dominee Van Drimmelen vergelijkt zich bij het hanteren van de leugen over zijn pedofiele geaardheid met wijlen door John F. Kennedy. Ik ben een groot bewonderaar van de toenmalige Amerikaanse president, ken zijn persoon, gedachten en politiek. Daarom kan ik duidelijk zeggen; meneer Van Drimmelen, u bent geen John F. Kennedy!

F. Janssen

Van Drimmelen (9)

Leen van Drimmelen heeft de moed om tegen de grote stroom van de massa in zijn waarheid te laten zien, en hier met alle mogelijke gevolgen van dien voor te gaan staan. Zutphen Karel Overbeek

Van Drimmelen (10)

In onze meest pessimistische buien noemen wij de kerk 'een zinkend schip'. Dominee Van Drimmelen leugenarij geeft opnieuw voeding aan dit soort treurige gedachten. Muiden Coen en Dicky Verkuyl

Van Drimmelen (11)

De meneer van het Grote bos die nu in de gevangenis zit, mag gerust op de kinderen van dominee Huttenga passen. Wat ben ik blij dat dominee Huttenga mijn papa niet is. Ik ben 10 jaar. Groningen Annetiek van der Laan

Van Drimmelen (12)

Oppervlakkigheid en naïviteit gaan kennelijk hand in hand als de pensioengerechtigde leeftijd eenmaal in zich komt. Op het grondvlak wordt ondertussen het nemor steeds lui-

der, bezwaarden melden zich aan en het liefst ziet men koppen rollen. In de bovenste regionen van de synode reageert men vooralsnog met begrip en acceptatie. Aan de sleutel van de christelijke tucht wil men z'n vingers niet meer branden. Daartussenin heb je dan als predikant je werk te doen. Veel uitleggen, angstcomplexen ontzenuwen, karikaturen bijstellen, onheuse kritiek afzwakken. Het wordt er zo niet makkelijker op. Een stevige discussie op zijn tijd hoort erbij, maar een beetje meer ordelijke bezinning vooraf was wenselijk geweest. Dat is toch niet te veel gevraagd van mensen die bezinning als dagtaak hebben?

Aduard E. van der Veer
Gereformeerd predikant

Van Drimmelen (13)

Citaat: 'Maar er is ook een derde groep: de aanklagers, zij die met de vinger wijzen. Soms zijn het mensen die als kind een relatie met een pedofiel hebben gehad en daar onaangename herinneringen aan hebben (...)' Dat ervaar ik (als slachtoffer) als een persoonlijke belediging. Rotterdam Maud Kips

Van Drimmelen (14)

Als Van Drimmelen de eerste keer gelogen heeft, wie zal dan zeggen dat hij de tweede keer wél de waarheid spreekt? Niemand toch? Dronten J. G. de Lange de Jager

Van Drimmelen (15)

De brief van Van Drimmelen zou geschreven kunnen zijn door de schoolmeester waarbij mijn zoon van z'n 9de tot 11de jaar in de klas zat. Een Godvrezend, vroom en aardig mens, voor wie ik niet als enige bewondering had. In de ogen van de kinderen de liefste meester van de school. Tot hij enkele weken geleden werd gearresteerd wegens het plegen van ontucht met kinderen. Hoe kan dat nou? De man was zich van geen kwaad bewust. Zo gewoon was zijn gedrag geworden bij het tonen van genegenheid voor een aantal kinderen dat hij zich niet realiseerde dat dit in de wet genoemd staat als het plegen van ontucht met minderjarigen met misbruik van gezag, een wetsartikel waarin ondermeer onderwijzers en predikanten met name genoemd worden. Naam en adres bij redactie bekend

Van Drimmelen (16)

Als herders en leraars moeten we ons schamen voor dit figurantendrag. Zo helpen we mee aan de devaluatie van het woord en aan de geloofwaardigheid van het Woord dat niet als geintje maar als genade van onze lippen moet komen. De kerk is niet het presenteerblaadje van schokeffecten. Katwijk aan Zee Ds. B. H. Weegink
Herv. predikant, lid (trio)synode

Van Drimmelen (17)

Onze dochter van toen 5, nu 7 jaar, is misbruikt door een volwassene. Het kind wordt niet alleen slachtoffer, maar het hele gezin. U moest eens weten hoe het voelt als je dochter misbruikt is. U moest eens weten. Buitenpost M. Dotinga-v.d. Veer

Van Drimmelen (18)

Onze zoon heeft al een paar keer gezegd: 'Had hij me maar vermoord, dan had ik nu rust gehad.' Onze zoon voelt zich schuldig, omdat hij zich van z'n 4de tot 12de jaar niet krachtiger verzette tegen de 'liefde' van deze volwassene. Naam en adres bij redactie bekend

UIT DE MEDIA

Hervormd Nederland

„Toch (vraagt Van Drimmelen) fictie aandacht (...) voor een serieuze zaak: tolerantie jegens een bevolkingsgroep die het (...) bijzonder moeilijk heeft (...) Het zou de kerk sieren wanneer zij haar boosheid over dit bedrog opzij zou zetten en de handschoen zou opnemen.”

Utrechts Nieuwsblad

„(...) de weg die twee gereformeerde predikanten (...) hebben gemeend te moeten bewandelen, (is) verkeerd en verwerpelijk. Omdat zij het gezag en het vertrouwen dat in dit land altijd nog min of meer vanzelfsprekend aan hun ambt verbonden is, hebben misbruikt.”

Katholiek Nieuwsblad

„Kinderen worden op een gezonde manier bemind omwille van hun onschuld. Wie daar als volwassene ook maar iets van wegneemt bij het kind, ontnemt de samenleving het kostbaarste wat er is. Dat is wat in deze (...) affaire voorop moet staan.”

Reformatoisch Dagblad

„Er wordt (door Van Drimmelen) (...) gepleit voor een positieve waardering van de pedofiele geaardheid. Bijbels gezien mag dat niet.”

Groene Amsterdammer

„Al die pseudo-religieuze autoriteiten hadden bij het lezen van het kleeft proza van de pseudo-pedodomee wel van schrik de alarmklok moeten luiden (...) Van Drimmelen heeft gelogen (...) ten gunste van een privaat netwerkje van al dan niet veroordeelde kerkelijke vriendjes. Het gaat ook in de wereld van pedofilie bijna altijd om occulte netwerken.” (Sylvain Ephimenco)

Nederlands Dagblad

„(Van Drimmelen) verwees naar een wetenschappelijk onderzoek dat uitwees dat kinderen van een pedofiele relatie nauwelijks of geen schade ondervinden. (Het) komt uit de vakgroep homostudies in Utrecht en is bepaald niet onbevooroordeeld. (...) Een seksuele relatie behoort gelijkwaardigheid als basis te hebben.”

Friesch Dagblad

„De kerken hebben twee problemen: (die van de) oprechte pedofielen (en) de wijze waarop de kerken moeten omgaan met de schade die is aangericht (en die) kerken, pedofielen en slachtoffers van pedofiele contacten (treft). Dat laatste is een van de meest wrange resultaten van ondoordacht en onbegrijpelijk optreden.”

Trouw COMMENTAAR

De pedo-affaire

Anders dan zijn collega Huttenga ziet Van Drimmelen in de door hun toedoen ontstane 'pedo-affaire' geen aanleiding zijn functies bij de kerk neer te leggen. Dat is jammer, want daarmee geeft de predikant te kennen niet half in de gaten te hebben hoe ongeloofwaardig zijn optreden was en hoeveel verwarring hij heeft gezaaid over de positie van de kerk inzake zo'n gevoelig onderwerp als pedofilie. Welk standpunt de kerk inneemt is eergisteren helder onder woorden gebracht door het moderamen van de gereformeerde synode: hoeveel sympathie en begrip je ook kunt hebben voor pedofielen, bij het onderhouden van pedofiele relaties is per definitie sprake van ongelijkwaardigheid. Daarom is iedere seksuele handeling van volwassenen jegens kinderen ontoelaatbaar.

Waar zijn slachtoffers van een kerkelijk werker veilig?

Wat je de predikanten kwalijk kunt nemen is dat zij het bestaan van zo'n grens in twijfel hebben getrokken. Ongetwijfeld gebeurde dat uit mededogen met pedofielen. Maar omdat zij een link legden met de zaak van een wegens seksueel misbruik veroordeelde pedofiel pakte hun optreden vooral ook kwetsend uit voor de slachtoffers. Achteraf is het ook onbegrijpelijk dat de voorzitter van de synode, ds Vissinga, aanvankelijk zo gretig positief reageerde op het verhaal van collega Van Drimmelen. Weliswaar kon hij toen niet weten dat diens *coming out*, als stijlfiguur, verzonnen was. Dat neemt niet weg dat ook in dat verhaal met begrip werd gerefeerd aan veroordeelde - en dus ontoelaatbaar handelende pedofielen. Alleen al op grond daarvan zou een terughoudender reactie van een synodevoorzitter voor de hand hebben gelegen. Dat dit niet gebeurt is roept de pijnlijke vraag op of de kerk zich in dit soort zaken wel voldoende bewust is van het leed van de slachtoffers.

door
MARIAN GRANDIA-FEDDEMA

Waar ik moeite mee heb, is de koppeling in Van Drimmelen's *fake*-verhaal over pedofilie aan de veroordeling van een ex-pastoraal werker uit Driebergen. Immers, Van Drimmelen grijpt deze zaak aan om duidelijk te maken dat er bij veroordeling van pedofilie sprake is van discriminatie vanwege seksuele geaardheid. Hij schetst de pedofiel als een mens die zo op kinderen is gesteld dat deze liefde door een kind (h)erkend wordt. Het kind doet andersom. Het gaat hier niet om erotiek en seksualiteit. Dat is iets voor later. Dat weet iedere pedofiel. Pedofilie is een vorm van integere liefde en diep respect voor het zich ontwikkelende kind. Vandaar de pijn bij pedofielen als ze het kind moeten laten gaan. Het kind wordt volwassen. Pedofielen leven in een voortdurend terugkomend rouwproces. Gelukkig is er steeds weer het moment dat een kind jou benadert. Tot zover de kijk van Van Drimmelen op pedofilie.

VERVOLG TR 15-1

Nu is Van Drimmelen ook kerkjurist. Wat opvalt is dat hij niet met geen woord ingaat op het gevoerde proces tegen de kerkelijk werker. Ik begeleidde de groep slachtoffers. Van Drimmelen vindt het tendentius om van slachtoffers te spreken. De rechter niet. Die luisterde naar de verklaringen van de mensen die aangifte deden en van getuigen, hij stelde op grond van bewijs de straf vast. Het ging in deze zaak niet om jongeren die vraged voor de kerkelijk werker stonden, maar die dankzij zijn charisma een warme vriendschapsband met hem hadden, die door hem werden misbruikt en geseksualiseerd. De man was vaak een huisvriend van hun ouders. Door nee te zeggen tegen deze man zeg je ook nee tegen een goede vriend van je ouders. Zullen zij je geloven? In die zin lijkt de situatie op incest van een familielid. Langzaam maar zeker kom je als kind in een web terecht waar je niet meer uit kunt. Je wordt gehanteerd en bedreigd. Er wordt een beroep gedaan op je geloof, vertrouwen, zorg voor de naaste, in casu degene die je misbruikt. De dader doet zijn handelen als pure liefde en ervaart de aanklagende omgeving als een hetzerige dreigende wereld. Het was opvallend rondom deze zaak dat het woord hetze vooral uit de mond van de dader kwam.

De slachtoffers hebben tegen hem geen hetze willen starten. Natuurlijk zijn er bij de slachtoffers momenten van dreiging, woede, ontlasting. Een van de doelen van het begeleiden van deze groep was nu juist om over die woede te spreken, zodat deze niet leidt tot het spelen van eigen rechter. Nu lijkt het alsof in deze zaak niets anders aan de hand was dan een vorm van hetze tegen een weerloos slachtoffer. Hier vindt omkering plaats. De slachtoffers worden tot dader gemaakt en de dader tot slachtoffer.

Aan de rechter werden adhesiebetuigingen overhandigd aan de dader, die zoveel goeds gedaan had binnen de kerk. Dat betekent niet dat hij niet ook een groot aantal jongeren ernstig schaadde. Die adhesie deed de slachtoffers pijn. Zij voelden zich zowel voor als na het proces daders. Zij hebben de naam van deze integere man aangetast, zij hebben vriendschapsrelaties verstoord, zij hebben binnen een kerkelijke gemeenschap een diepe wond geslagen. Zij, omdat ze het lief hebben gehad om nee te zeggen.

Zij zijn in de problemen geraakt, omdat een nabije vriend het verschil tussen nabijheid en distantie niet in het oog wist te houden. Het verschil in macht was zo groot. In deze relatie was geen sprake van gelijkwaardigheid, maar van machtsmisbruik. De rechter heeft dit onderkend. Vandaar de veroordeling. Met alle pijn. Jammer dat die pijn in een aantal kerkelijke kringen vooral gevoeld wordt in de richting van de dader. Door met het pleidooi in voor de fake-vorm te kiezen hebben de initiatiefnemers uitgerekend dat bereikt wat de groep slachtoffers heeft willen vermijden. Zij hebben gepoogd niet de weg te zoeken van de publiciteit, maar van het zoeken naar recht in de rechtszaal. Dat recht hebben zij gekregen. Nu lijkt het erop alsof vanuit de kerk dit recht uitgerekend aan hen ontnomen wordt. Voor de slachtoffers is de vraag des te klemmender: waar vinden zij in de kerk een veilige plek?

De auteur begeleidt slachtoffers van de kerkelijk werker uit Driebergen

Dominee diep in het stof

Van onze kerkredactie
AMSTERDAM - De op non-actief geplaatste dominee L. C. van Drimmelen is zwaar aangeslagen door alle commotie die hij met zijn omstrede pleidooi voor de acceptatie van pedofilie heeft teweeggebracht.

Hij erkent dat hij zich in de keuze van zijn aanpak schromelijk heeft vergist, maar hij wil niettemin zijn kerkelijk werk voortzetten.

„Ik hoop dat mijn dienstbaar zijn aan de kerk, die mij zo ter harte gaat, op welke wijze dan ook in de komende tijd mag voortduren”, schrijft de gereformeerde predikant en docent kerkrecht in een gisteren uitgegeven verklaring, naar aanleiding van alle opwinding rondom zijn stuk in *Trouw* van jongstleden zaterdag en het vervolg.

De gereformeerde synode zal volgende week beslissen over de toekomst van Van Drimmelen als haar adviseur in kerkordelijke aangelegenheden.

Bezwaren tegen rol ds. Vissinga

Van onze kerkredactie
AMSTERDAM - Ir. J. van der Graaf, algemeen secretaris van de Gereformeerde Bond in de hervormde kerk, zet als eerste kerkelijke vertegenwoordiger ook vraagtekens bij de opstelling van ds. R. Vissinga in de commotie die de dominees Van Drimmelen en Huttenga hebben ontketend over het onderwerp pedofilie.

„De belastende en wat mij betreft symptomatische uitspraken van ds. Vissinga in zijn functie als preses van de gereformeerde synode, mogen niet ondergesneeuwd raken onder de maatregelen die intussen tegen ds. Van Drimmelen en ds. Huttenga terecht zijn genomen”, schrijft hij in het *Friesch Dagblad* van gistermiddag.

Het was tweemaal schrikken en slikken voor Van der Graaf. Eerst maakt Van Drimmelen er in *Trouw* geen geheim van pedofiel te zijn en breekt hij een lans voor pedofilie-in-liefde. Vervolgens meldt hij dat hij zijn boodschap in scène heeft gezet en als klap op de vuurpijl blijkt er dan ook nog een connectie te zijn met ds. Huttenga, die bevriend is met een voor ontucht met minderjarigen veroordeelde pastoraal medewerker. Maar, benadrukt Van der Graaf, wat nu aan de aandacht dreigt te ontsnappen is dat synodales preses Vissinga „niet alleen direct voor Van Drimmelen in het krijt trad maar ook zoveel zei als: 'moet kunnen'. Ook (zelfs) een predikant moet pedofiel kunnen en mogen zijn.”

Symptomatisch noemt Van der Graaf Vissinga's uitlatingen, omdat „dit de tweede maal in successie is dat de gereformeerde synodales preses een uitspraak deed, waarvan de echo breed in de kerk hoorbaar was. Eerder

BRIEVEN

Pedofilie (1) TR 16-1

Onbegrijpelijk dat Van Drimmelen en Huttenga niet van tevoren doorzien hebben hoe zij zichzelf af zouden branden. Hoe krijgen ze het voor elkaar om zowel vrijdenkende als orthodoxe critici zo tegen zichzelf in te winnen?! Ook de preses van de gereformeerde synode, ds. Vissinga, speelt in deze affaire een bijzonder kwalijke rol. De consequenties die de twee genoemde predikanten hebben te aanvaarden zouden ook hem niet voorbij moeten gaan. Ook hij is met zijn snelle reageren absoluut ongelooftwaardig geworden.

Groot-Amers ds. M. A. v.d. Berg

De stemming in het gereformeerde synodebestuur is negatief.

„Wij vragen ons af”, aldus synodales voorzitter R. Vissinga, „of iemand op dit leidinggevende niveau zich een dergelijke fout kan permitteren. We hebben ernstige twijfel over het verder functioneren van Van Drimmelen.”

'Natuurlijk moet het in de eerste plaats gaan om de slachtoffers'

len. Door zijn gedrag heeft hij de geloofwaardigheid van de kerk ernstig aangetast en de kerk in diskrediet gebracht.”

De Zeister predikant J. Huttenga, die nauw betrokken was bij Van Drimmelen's pleidooi, heeft al zijn landelijke functies neergelegd.

keeg hij in de gereformeerde synode de handen op elkaar, toen hij verklaard had trots te zijn op een theoloog als Den Heyer, die, zijn loochening van 'verzoening door voldoen' ten spijt, het gesprek over de verzoening dan toch maar had geïnd.” Vissinga bruuskeerde daarmee niet alleen een deel van zijn medekerkgelovigen, „maar ook dat deel van de hervormde kerk, dat eerder in eigen kerk het geding om de verzoening voerde en zich nu in dezen door gereformeerden in de steek gelaten voelt.”

En dan nu de uitspraak dat pedofilie moet kunnen, schrijft Van der Graaf verontwaardigd. „Waarom toch steeds die gretigheid om kerkelijk openingen te maken voor wat eerder nooit kon?”

Vissinga's waardering voor de 'moed' van Van Drimmelen is inmiddels omgeslagen in verontwaardiging. Zijn verontwaardiging geldt echter niet, wat Van der Graaf zou willen, Van Drimmelen's pleidooi voor meer begrip voor de pedofiele medemens, maar enkel en alleen diens handelwijze. Hoewel hij zondagmiddag al op de hoogte was van het 'bedrog' van Van Drimmelen, heeft hij het nog maandag in de media voor hem opgenomen. Pas nadat de connectie met Huttenga en de veroordeelde pastoraal medewerker goed tot hem was doorgedrongen, noemde hij het ineens „bijzonder wrang” dat Van Drimmelen heeft gelogen over zijn geaardheid om pedofilie uit de taboesfeer te halen.

Naar zijn eigen zeggen is ds. Vissinga in de vergadering van het gereformeerde synodebestuur jongstleden dinsdag niet aangesproken op zijn optreden in deze zaak.

Pedofilie (2)

Hoe kan het dat een synodevoorzitter, aanvankelijk om de tuin geleid, refereert aan 'warme genegenheid' en een wazig verschil construeert tussen pedofilie en pedoseksualiteit - alsof pedofilie niet per definitie seksueel gericht is? Hoe kan het dan dat een synode zo'n voorzitter niet onmiddellijk heenzendt?

Waalre ir. J. A. Klaassen

Pedofielen (3)

Sinds wanneer is de mening van een voorzitter van de gereformeerde synode over een ingezonden stuk in *Trouw* zo belangrijk dat hij daarvoor onmiddellijk geïnterviewd moet worden? Hij had er beter aan gedaan in het geheel niet te reageren,

Van Drimmelen buigt diep in het stof in zijn verklaring aan de pers. Hij betreurt nu dat hij niet tevoren over zijn verzonnen 'coming out' als pedofiel heeft overlegd met degenen in het kerkelijk bedrijf en binnen de universiteit met wie hij het nauwst samenwerkt.

„Wat ik beken en ook mijzelf kwalijk neem is dat ik mij zo geconcentreerd heb op de pedofiel aangelegde mens in zijn eenzaamheid dat daardoor ten onrechte de aandacht afgeleid werd van degenen om wie het in eerste instantie moet gaan: de slachtoffers van seksueel misbruik.”

Ook spijt het hem dat hij hierdoor bovendien de kerk in diskrediet heeft gebracht „Ik ben zeer aangeslagen door de negatieve gevolgen van een actie die ik naar eer en geweten uitsluitend positief heb bedoeld.”

• **Ons commentaar staat hiernaast**
• **Pagina 11: Waar zijn slachtoffers van een kerkelijk werker veilig?**

de Volkskrant

Kerk en pedofilie

VK 15-1

UIT solidariteit met pedofielen heeft dominee Van Drimmelen voorgewend zelf pedofiel te zijn. Hij deed dat in een stuk op de opiniepagina van *Trouw*. De gereformeerde predikant wilde het taboe op dit onderwerp in de kerk doorbreken. Gezien het delicate karakter van de materie nam hij tevoren contact op met de voorzitter van de synode, ds. R. Vissinga.

Vissinga was letterlijk met stomheid geslagen na deze coming out. Een dag later viel zijn mond weer open toen hij hoorde dat de dominee helemaal geen pedofiel was. Hoewel Vissinga wist dat de dominee had gelogen, nam hij niets terug van zijn eerdere lofuitingen over Van Drimmelen's 'moedige' actie. Hij hield het op een stijf figuur die was doorgeschooten. Daarmee toont de kerk teveel begrip.

De kerkelijke structuur maakt het onmogelijk om een plaatselijke predikant iets te verbieden of op non-actief te stellen, maar Van Drimmelen is in dienst van de Samen op Weg-kerken. De kerkleiding had doortastender moeten zijn. Ze heeft verzuimd de 'bekentenis' nog eens onder de loep te nemen. Misschien had ze dan de dominee tegen zichzelf in bescherming kunnen nemen. Ook de kans om snel openlijk afstand te nemen van de actie heeft ze laten liggen.

Wat echter het meest stoort is dat de kerkleiding heeft nagelaten zich te verplaatsen in de slachtoffers die zich terecht geschokt voelen. Deze dominee heeft moreel onaanvaardbaar gehandeld door zich voor pedofiel uit te geven.

Minstens zo onvergeeflijk is dat hij zich voor het karretje heeft laten spannen van een collega die bevriend is met een geestelijke die is veroordeeld wegens seksueel misbruik. Het ging niet om het doorbreken van een taboe maar om een volkomen misplaatste solidariteitsactie. Dat komt des te harder aan omdat de kerken niet bepaald een goede naam hebben waar het solidariteit met slachtoffers van seksueel misbruik betreft. Ook nu weer benadrukt de kerkleiding niet te twijfelen aan de goede intenties van de dominees, waar een welgemeend excuus aan de slachtoffers op zijn plaats is.

Deze affaire bewijst eens te meer dat kerken niet goed raad weten met door geestelijken gepleegd seksueel misbruik. Pas sinds kort weten slachtoffers van seksueel misbruik door geestelijken hoe ze binnen de kerk verhaal kunnen halen. Dat is een eerste stap. Maar de kerken moeten verder gaan.

In plaats van een discussie over pedofilie te beginnen, moeten ze bij zichzelf te rade gaan. Want keer op keer blijkt dat hun zelfreinigend vermogen niet bijster groot is. Dat is fnuikend voor hun moreel gezag. Juist kerken, die liefde voor mensen in een zwakke positie hoog in het vaandel dragen, moeten inzien dat het hoog tijd is schoon schip te maken.

Dominee weigert werk voor synode te staken

Van onze verslaggever

AMSTERDAM VK 15-1

De in opspraak geraakte dominee L. van Drimmelen die zich in *Trouw* ten onrechte uitgaat voor pedofiel is niet van plan zijn advieswerk voor de generale synode van gereformeerde kerken op te geven. Het dagelijks bestuur van de synode had Van Drimmelen gelast voorlopig zijn functies binnen de gereformeerde kerk neer te leggen.

In een verklaring heeft de dominee laten weten 'dat ik ook de komende tijd dienstbaar wil zijn aan de kerk die mij zo ter harte gaat'. Ds. J. Huttenga, die de gefingeerde pedofiele geaardheid van Van Drimmelen mee in scène zette, heeft wel gehoor gegeven aan de eis van het bestuur van de synode. Hij was voorzitter van een synodecommissie

tenzij hij er zeker van was geweest dat zijn mening gepubliceerd zou worden als de mening van ds. R. Vissinga, gereformeerde predikant te Kampen. Synodevoorzitters zijn geen bisschoppen.

Franeker F. Buitink

Pedofilie (4)

Als docente psychopathologie verzorg ik cursussen psychiatrie voor (gespecialiseerde) gezinsverzorgers in de thuiszorg. De klachten van hun cliënten zijn vaak toe te schrijven aan traumatische ervaringen uit het verleden, opvallend vaak seksueel misbruik. Cliënten nemen hun hulpverleners in vertrouwen omdat zij zich over hun klachten en gedragingen bij hen niet hoeven te schamen. Daarom praten zij met hen soms voor het eerst openlijk over hun verleden en over hun gevoelens die een 'normaal' functioneren onmogelijk maken. Dat deze manier van hulpverleners kan werken, blijkt uit de praktijk. Jammer, dat hier ernstig op bezuinigd is.

Groesbeek H. Jacobs
Klinisch psychologe

Pedofilie (5)

Dominee Van Drimmelen verwacht in zijn pleidooi voor acceptatie van pe-

doilie, liede met genot. Heren theologen: De grens in deze is al lang vastgesteld: afblijven van kinderen. Kerkleden huren echt geen predikanten in om hun kinderen door hen een trauma te laten bezorgen.

Apeldoorn T. Slagter

Pedoseksueel gedrag is geen 'pedofilie'

door

C. I. DESSAUR *TR 16-1*

Kinderen, in hun jeugd door volwassenen (meestal mannen) seksueel misbruikt, ondervinden over het algemeen tot in lengte van dagen de rampzalige gevolgen. Neurotische stoornissen, depressies, depersonalisatie, pogingen tot zelfdestructie of, in het ellendigste geval, de neiging om van slachtoffer later zelf dader te worden, zijn alom geconstateerde gevolgen van pedoseksueel misbruik.

Psychiatrische inrichtingen zaten tot voor kort vol ongeneeslijk gestoorde vrouwen en meisjes, van wie pas kort bekend en erkend is dat zij als kind incestslachtoffers waren of door pedoseksuelen van buiten de eigen familie werden aangerand of verkracht. Bij misbruikte jongens is het trauma niet geringer, alleen zijn hun latere negatieve reacties doorgaans minder tegen zichzelf en meer op de buitenwereld gericht. Bij degenen die, ogenschijnlijk, het minste zijn beschadigd door pedoseksueel misbruik, of zeggen geen bezwaar te hebben gehad, is wel de jeugdige ontwikkeling verstoord waarin seksualiteit langzaam kan rijpen en op den duur met gelijkwaardigen, zonder fysiek machtsmisbruik of misbruik van psychische overmacht en dus zonder angst voor intimidatie, kan worden beleefd. Het vergelijken van de misdrijven van pedoseksuelen tegen weerloze, gemakkelijk te beïnvloeden of te misvormen jonge kinderen, is niet minder kwalijk dan het gedrag van deze delinquenten zelf. 'Pedofiel', in de zin dat wij als volwassenen houden van kinderen, door hen worden ontroerd of geamuseerd, dat zij onze zorgbehoefte opwekken, dat wij graag in hun gezelschap zijn, dat wij geneigd zijn hen bij te staan, te beschermen, te onderwijzen, met hen te spelen en eventueel hen een beetje te vertroetelen, zijn talloze mensen. Veruit de meeste vrouwen en heel veel mannen vinden kinderen lief en 'leuk' en hebben veel voor hen over. Maar dat heeft niets te maken met diep gestoord, volstrekt zelfzuchtig gedrag van volwassen mannen die tot seksuele prikkeling en liefst een orgasme willen komen

door zich, via list of geweld, aan kinderen te vergripen. De levenslange schade die zij aanrichten, proberen zij te verdoezelen door erop te wijzen dat zij juist veel van kinderen houden; dat de kinderen zelf het heel prettig vonden door hen te worden misbruikt (vergelijk het aloude: 'De vrouw lokte het zelf uit'); en door te doen alsof pedoseksualiteit een normale seksuele variatie tussen gelijkwaardige partners is. Dit zijn uiteraard niet meer dan rationalisaties voor de psychische en fysieke schade die pedoseksuelen kinderen berokkenen. Wie aan een pedoseksuele stoornis lijdt en te goeder trouw is, laat zich behandelen of zorgt ervoor dat hij niet in de verleiding kan komen eraan toe te geven. Aan wie dat niet wil of kan, zullen door een humane samenleving, die de zwakkeren tegen kwaadwillende sterkeren beschermt, bij seksueel misbruik van kinderen strafsancities worden opgelegd, al dan niet met dwangverpleging. De verdoezelende term 'pedofilie' voor pedoseksueel gedrag kan beter worden afgeschaft. In elk geval is het uitermate demagogisch pedoseksualiteit te vergelijken met homoseksualiteit (of wat voor relaties ook tussen 'consenting adults'). Pedoseksuelen horen strafrechtelijk en psychologisch thuis in de categorie van aanranders en verkrachters; van delinquenten die zwakkere en van hen afhankelijke mensen, zoals vrouwen en kinderen, intimideren en eventueel mishandelen. Het is opmerkelijk dat nu algemeen gangbare humane normen vaak minder zwaar blijken te wegen als aantasting van de integriteit van vrouwen of kinderen in het geding is. Het is bekend dat in christelijke kringen, zeker bij dominees, 'monogamie' doorgaans hoog in het vaandel staat. Als het echter gaat om jarenlange intimidatie, indoctrinatie en seksueel misbruik van tientallen kinderen, die de pedoseksueel zegt 'lief te hebben', maar die hij te geleger tijd aan de kant schuift voor andere jonge slachtoffers, blijkt promiscue gedrag ineens geen punt te zijn. Er wordt zelfs geen woord aan vuil gemaakt. Bij de krampachtige pogingen dit type misdrijven tegen kinderen tot iets 'gewoons' te maken of er zelfs een pseudo-positieve draai aan te geven, hoort het wazi-

ge, zoetgevooid taalgebruik dat van 'pedofilie' spreekt als het pedoseksueel wangedrag bedoelt. Steevast hoort daarbij de verwijzing naar het oude Griekenland, waarin volwassen mannen de rechteloze huisvrouwen als minder dan slaven behandelden (anders dan slaven konden gehuwde vrouwen nooit hun vrijheid en autonomie verkrijgen), en niet-gehuwde vrouwen als prostituees van lagere of hogere rang werden gebruikt. In deze zogenaamd 'democratische' samenleving kwamen erotische relaties tussen volwassen mannen en bijna volwassen jongens (geen kinderen; en meisjes moesten als maagd het huwelijk in of zij werden hoer gemaakt) regelmatig voor. Gegeven de sociaal-culturele situatie en machtsverhoudingen in het oude Griekenland van meer dan twee millennia geleden, is

Correctie *TR 17-1*

In de bijdrage van emerita-hoogleraar criminologie C.I. Dessaur (Pedoseksueel gedrag is geen 'pedofilie', *Podium* 16 januari) ontbreekt door een redactie-fout een keer helaas het woord 'niet'. De passage luidt:

Gegeven de sociaal-culturele situatie en machtsverhoudingen in het oude Griekenland van meer dan twee millennia geleden, is de 'paedophilie' van die tijd misschien te vergelijken met seksuele relaties tussen jongvolwassen mannen en oudere mannen in onze tijd. De vergelijking met de gestoorde kinderbelagers van nu gaat niet op.

de 'paedophilie' van die tijd misschien te vergelijken met seksuele relaties tussen jongvolwassen mannen en oudere mannen in onze tijd. De vergelijking met de gestoorde kinderbelagers van nu gaat op.

Er bestaat de neiging in iedere hechte groep wangedragingen van eigen leden te verontschuldigen, te rationaliseren, toe te dekken. Net zoals negatieve karaktertrekken en aanvechtingen algemeen menselijk zijn, geldt dat voor de verdedigende houding die wij aannemen als nabije mensen met wie wij ons identificeren, worden aangeklaagd. Die spontane reactie hebben wij zelfs als hun veroordeling terecht is. Dergelijke reactiemechanismen komen met name voor bij minderheidsgroepen, bang zijn dat hun toch al zwakke positie in de dominante samenleving nog

verder wordt aangetast als sommigen van hun leden niet blijken te deugen. Vrouwen, etnische minderheden, communisten, homo's, zij allen zullen meer dan gemiddeld in de verdediging schieten als iemand uit hun midden blijkt te hebben gefaald. Dat kerkelijke gezagsdragers deze neiging nu ook gaan vertonen, dat zij de meer en meer bekende pedoseksuele misdragingen in hun midden met zalvend gezever proberen te verbloemen, is een teken. Niet in de eerste plaats een teken van op hol geslagen christelijke pseudo-progressiviteit: ten gunste van daders, ten koste van slachtoffers, maar vooral van het gebrek aan substantie en daardoor van invloed en respect van de kerken die zij zeggen te vertegenwoordigen.

De auteur is emerita-hoogleraar criminologie

Alles omtrent seks moet openlijk bespreekbaar zijn

door JOHN E. LUTEUS *TR 16-1*

„Zijn we de gedachtekrakers van de NVSH uit de jaren '70 nog niet te boven? Hoezo moet alles aangaande seksualiteit openlijk besproken kunnen worden?“, schreef hoogleraar ethiek Reinders (VU) 14 januari in *Trouw* over de uitspraken van VU-docent kerkrecht Van Drimmelen over pedofilie. Ja, alles omtrent seksualiteit moet openlijk bespreekbaar kunnen zijn, omdat het niet-bespreekbaar maken van seksuele ervaringen ertoe leidt dat zowel negatieve als positieve ervaringen niet worden onderkend. Eén van de redenen waarom het vaak zo lang duurt dat mensen niet naar buiten komen met hun negatieve ervaringen is schaamte, angst en het onvermogen om hun belevenissen en gevoelens omtrent seksualiteit te verwoorden. Ze hebben vaak niet geleerd over seks te spreken, noch van hun ouders,

noch op school. Het zwijgen en de oorzaken van het zwijgen moeten worden onderkend en waar nodig doorbroken, niet op de laatste plaats om jeugdigen weerbaar en assertief te maken. Als het om seksualiteit van volwassenen met jongeren onder de zestien gaat, dan is er tegenwoordig uitsluitend aandacht voor misbruik. Het is goed dat misbruik aan de orde wordt gesteld. Wel moeten we oppassen voor eenzijdigheid. Zo mogen we niet vergeten dat het merendeel van het seksueel misbruik in gezinsverband voorkomt – en dus niet door zogenaamde pedofielen wordt begaan. We mogen ook niet over het hoofd zien dat er behalve negatieve ook positieve seksuele ervaringen van jeugdigen met ouderen te melden zijn. Daarover bestaan persoonlijke getuigenissen en wetenschappelijk onderzoek.

De auteur is hoofdredacteur van het blad *Sekstant* van de NVSH

sueel Misbruik in Pastorale Relaties (SMPR) melden, zijn – zeker in de eerste fase van onze contacten – meestal vol zorg om de misbruiker. Ze zijn op zoek naar erkenning dat de seksuele contacten hen geschaad hebben en willen dat de misbruiker hulp krijgt. Het zijn vaak de voortgaande manipulaties van de misbruiker en bagatelliserings door de kerken, die de zaak doen escaleren. Toch komen we nauwelijks misbruiken tegen die hun misbruiker enige barmhartigheid misgunnen. Maar barmhartigheid is wel iets anders dan de zaak in de doofpot doen. **Eindhoven** Joke de Keijzer-Kappner **Vertrouwenspersoon SMPR**

Pedofilie (8)

Het artikel van Pieter van der Ven heeft mij, als slachtoffer van seksueel misbruik door een r.k. priester, getroffen, met name waar het gaat over de rol van de kerkelijke overheden, die gaarne werken met de mantel der liefde. De kerkelijke commissie 'Hulp en Recht' heeft in mijn geval een veroordelend rapport uitgebracht betreffende de gedragingen van de pastor. Dit leidde niet tot een maatregel, zelfs niet tot een berisping. Integendeel, de pastor lijkt bevestigd te worden in de rol van slachtoffer, zoals hij zichzelf ziet. Van wat mij persoonlijk is aangedaan wordt geen interesse getoond

van de kant van parochie of bisdom. Ik ervaar dat vergeving moeilijk, zo niet onmogelijk is, nu – ondanks bovengenoemd rapport – zowel door de dader als diens meerderen alles ontkend en genegeerd wordt. **Groningen** Miriam Poelman

Pedofilie (9)

„Wee u, o land, welks koning een kind is“ (Prediker 10,16). Aan dat oude bijbelwoord moest ik denken bij het lezen van het ondoordachte geschrijf en de voorbarige reactie daarop van de eerwaarde leidsmannen Van Drimmelen, Huttenga en Vissinga. **Oegstgeest** J. Stehouwer

Pedofilie (10)

Op *Podium* van 14 januari tekent Tom de predikant Van Drimmelen als een 'idiot'. Zou het niet meer kies zijn geweest, hier het woord 'dwaas' te gebruiken? Een idiotie is een mede-mens, ernstig beschadigd in verstandelijke mogelijkheden. Het is kwetsend voor de ouders en verdere familie van deze mens, om de aanduiding lichtvaardig te gebruiken voor iemand die een dwaasheid begaat. Moet het protest tegen het ernstig kwetsen van pedofilieslachtoffers nu ook nog andere kwetsuren voortbrengen? **Barendrecht** M. Grashoff

Synodebestuur weg om 'pedofiel' **Dagelijks bestuur gereformeerde synode treedt af**

ROTTERDAM, 16 JAN. Het synodebestuur van de Gereformeerde Kerken in Nederland treedt af. Het moderamen kan volgens de voorzitter, dominee R. Vissinga, niet langer bestuurlijk geloofwaardig functioneren na de affaire-Van Drimmelen. Deze predikant verklaarde pedofiel te zijn, maar sprak dat later tegen. *Pagina 3*

Van onze verslaggever

AMSTERDAM *VK 16-1*

Het dagelijks bestuur van de synode van gereformeerde kerken is donderdagavond afgetreden vanwege de zaak rond dominee L. van Drimmelen. Deze predikant en adviseur van de synode gaf zich in *Trouw* eerst uit voor pedofiel, maar trok deze beken- tenis later weer in.

Volgens synodevoorzitter ds. R. Vissinga was het vertrek van het bestuur onvermijdelijk. De indruk was ontstaan dat de synode onvoldoende afstand nam van de handelwijze van Van Drimmelen. 'Dit wakte de suggestie dat wij te weinig oog hadden voor de slachtoffers van seksueel misbruik. Hierdoor raakten wij onze geloofwaardigheid kwijt', aldus Vissinga na afloop van de bestuursvergadering in Leusden. Ook Van Drimmelen zelf maakte donderdagavond bekend zijn werk voor de synode te zullen staken.

De laatste dagen richtte de kritiek uit de kerkwereld zich steeds meer op de persoon van Vissinga. Hij had vooraf weeten van de publicitaire actie van Van Drimmelen in het dagblad *Trouw*, maar verdedigde de dominee aanvankelijk.

Pedofilie (6)

Ik wil mijn bewondering uitspreken voor de moed en de kracht van de 'slachtoffers' van de praktijken van Adriaan B. die hen gebracht heeft om in deze vernederende situatie niet in woede te blijven steken maar 'echt' te kunnen reageren op het 'valse' artikel van ds. Van Drimmelen. Terecht eisen zij van hem een 'officieel' excuus. **Arnhem**

B. Leijnse

Pedofilie (7)

In *Trouw* van 13 januari schrijft Pieter van der Ven een zeer verhelderend artikel over het spanningsveld dat ontstaat wanneer kerken het tot hun taak rekenen om op te komen voor misbruikten en tegelijk hun verantwoordelijkheid voor misbruikers willen blijven dragen. Citaat: „Barmhartigheid van de kerk jegens haar dienaar in de knoel, kwetst bijna per definitie degene die zich misbruikt voelt.“ Dat is volstrekt in tegenpraak met onze ervaringen. Misbruikten die zich bij vertrouwenspersonen van de Stichting tegen Sek-

Pedofilie (11)

Wat mij verbaast is, dat de redactie van *Trouw* op geen enkele wijze excuses aanbiedt aan de slachtoffers van pedofilie. Een redactie die zo weinig kritisch met aangeleverd 'nieuws' omgaat, kan de hele terminologie van oppervlakkigheid, 'naiviteit' en 'ongeloofwaardigheid' ook op zichzelf toepassen. De redactie liet zich wel erg gewillig 'voor het karretje spannen'.

Halversum A. T. M. van der Horst **Jongerenpastor**

Compleet synodebestuur stapt op om pedo-affaire

Van een onzer verslaggeefsters
LEUSDEN - De volledige bestuurlijke top van de gereformeerde synode heeft zijn functies ter beschikking gesteld. Door zijn optreden in de affaire-Van Drimmelen kan het bestuur niet langer geloofwaardig functioneren.

TR 16-1

Hoewel ook zijn drie medeleden hun opdracht aan de synode teruggeven, nam voorzitter Richard Vissinga gisteren alle verantwoordelijkheid op zich. De verklaring kwam gisteravond na urenlang beraad van het moderamen en zijn adviseurs, nadat in de loop van de dag steeds meer tekenen waren gekomen dat de positie van in elk geval Vissinga onhoudbaar was

geworden. De gereformeerde kerken zijn in ernstige verlegenheid gebracht door een actie van kerkrecht-specialist en synode-adviseur ds. Leen van Drimmelen, die om een debat over pedofilie van de grond te krijgen, in een artikel in *Trouw* voorwendde pedofiel te zijn. Niet alleen bleek hij gelogen te hebben, hij werkte ook nog eens nauw samen met ds. Jaap Huttenga uit Zeist, een vriend van de wegens seksueel misbruik onlangs veroordeelde pastor Adriaan B. Zowel Huttenga als Van Drimmelen werden afgelopen dinsdag door het synodebestuur op non-actief gesteld. Van Drimmelen liet gisteren weten al zijn synodefuncties te zullen neerleggen.

Vissinga bleek van tevoren op de hoogte van de briefactie van Van Drimmelen. Verleden week donderdag, op de nieuwjaarsreceptie van de kerken, kreeg hij een kopie van het gewraakte stuk. Van Drimmelen zei daar zelfs iets bij in de trant van dat „hij het zelf niet was”, bekende de aangeslagen Vissinga gisteravond. „Achteraf gesproken had ik door anders te reageren dan ik gedaan heb ontwikkelingen mogelijk in een andere richting kunnen buigen”, zei Vissinga. „Alles wat ik aan invloed had, had ik in stelling moeten brengen.” Onzeker over wat Van Drimmelen nu precies over zijn geaardheid gezegd had, sprak Vissinga vrijdagavond, de avond voor publicatie in *Trouw*, op Van Drimmelen's antwoordapparaat in: 'Als je niet pedofiel bent zou je erboven moeten zetten: Ook ik zou pedofiel kunnen zijn.' „Zo zijn er meer momenten geweest waarop ik anders had kunnen handelen”, aldus Vissinga.

In de verklaring herhalen de moderamenleden dat zij het zeer betreuren dat ze de indruk gewekt hebben dat ze de slachtoffers van seksueel misbruik onvoldoende recht doen. „In het belang van de geloofwaardigheid en van het moreel gezag van de kerk” meent men zijn functies ter beschikking te moeten stellen. Omdat het bestuur de ontwikkelingen door alle commotie en turbulentie volstrekt niet meer in de hand heeft, heeft men besloten op te stappen.

• Pagina 10: Reacties, chronologie van de val, portret Vissinga.

Gereformeerd moderamen Kerkbestuur weg na zaak van 'pedofiel'

Door een onzer redacteurs

NR1

ROTTERDAM, 16 JAN. Het synodebestuur van de Gereformeerde Kerken in Nederland treedt af. Het moderamen kan niet langer bestuurlijk geloofwaardig functioneren na de affaire-Van Drimmelen, aldus voorzitter ds. R. Vissinga.

Van Drimmelen, gereformeerd theoloog en kerkjurist aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, schreef zaterdag een artikel in dagblad *Trouw* waarin hij begrip vroeg voor pedofielen en waarin hij tevens verklaarde zelf pedofiel te zijn. Die bewering trok hij twee dagen later weer in. Bovendien bleek Van Drimmelen het artikel in overleg met ds. J. Huttenga te hebben geschreven, een goede vriend van een kerkelijk werker die onlangs werd veroordeeld tot tweeënhalf jaar cel wegens seksueel misbruik van minderjarigen. Huttenga ontkende deze week niet dat hij pressie op een van de slachtoffers had uitgeoefend om geen aanklacht tegen de kerkelijk werker in te dienen.

In een officiële verklaring verontschuldigt het synodebestuur zich aan allen die „onnodig beschadigd” zijn door de suggestie dat slachtoffers van seksueel misbruik onvoldoende recht wordt gedaan. „Wij zijn ons bewust van de grote schade die seksueel misbruik van kinderen aanricht en willen daaraan op geen enkele wijze voorbijgaan. Pedofiele relaties zijn per definitie ongelijkwaardig. Ieder seksueel getint handelen van volwassenen jegens kinderen is dan

ook ontoelaatbaar.”

Op het begrip voor de positie van pedofielen dat Vissinga in eerste instantie toonde, volgde een stroom negatieve reacties van slachtoffers van seksueel misbruik. „Ik heb me te veel laten leiden door de positie van de pedofiel en te weinig door de slachtoffers van seksueel misbruik door pedofielen”, zei Vissinga gisteren.

Bovendien erkent Vissinga dat hij in deze affaire anders had moeten optreden. Hij kreeg afgelopen zondag van Van Drimmelen te horen dat hij zelf geen pedofiel was, maar dat zijn bewering moest worden gezien als een „stijlfiguur”. De synodevoorzitter heeft vervolgens pas afstand genomen van Van Drimmelen nadat deze in *Trouw*, een dag later, zijn beweringen had herroepen. Ook de afdeling voorlichting van de Gereformeerde Kerken in Nederland was op de hoogte, maar besloot eveneens de zaak op z'n beloop te laten.

Van Drimmelen heeft gisteren besloten zijn kerkelijke functies neer te leggen, dat wil zeggen zijn adviseurschap van het fusieproces Samen op Weg met de Nederlandse Hervormde Kerk en de Lutherse Kerk en zijn adviseurschap van de gereformeerde synode.

Het besluit van het synodebestuur om collectief terug te treden was wijs, wijzer dan doormodderen. Sympathieker ook dan alleen de voorzitter, ds. R. Vissinga, laten vallen, al kan het bij de verkiezing van het nieuwe bestuur daar in feite toch op reekomen.

Minder wijs en in elk geval minder sympathiek oogt de beslissing van de Vrije Universiteit om het ontslag van haar 63-jarige docent kerkrecht en hoofdrolspeler ds. L. C. van Drimmelen prompt te aanvaarden. Diens baan had maar zijdelings met de affaire te maken. Een zo zwaar aangeslagen persoon stuur je eerst op ziekteverlof; de werkgever begint pas na een

Zondagskind Vissinga is geen kerklijder meer

Van onze kerkredactie

AMSTERDAM - „Een functionaris die ons de ontwikkelingen in de samenleving kan influisteren, vóór die in de krant hebben gestaan, zodat wij alert kunnen reageren.” Dat wilde ds. Richard Vissinga graag, zei hij onlangs. TR 16-1

Zijn woorden krijgen iets profetisch, maar de door hem verlangde 'voelspriet' in de samenleving komt te laat voor hemzelf. Het zondagskind dat uit de anonimiteit van gemeentepredikant te Kampen tot zijn eigen verbazing in 1995 ineens tot synodepreses werd gekozen, genoot van de plotselinge aandacht in de media. In de gereformeerde kerken heeft de synodepreses niet per se een taak om als woordvoerder van de kerk op te treden, maar het is wel de trend: in het publiek debat wordt de stem van de kerk(en) serieus genomen en dus moet de kerk zorgen dat iemand het woord doet. Ds. Vissinga kweert zich met graagte van die taak.

Hij was er vlot bij toen de brief van ds. Van Drimmelen in *Trouw* ver-

scheen: van het ene Journaal na het andere en ook nog naar Dibuwertje op de tv. Maar de feiten gingen sneller dan hij kon bijbenen. Gaandeweg deze week raakte zijn geloofwaardigheid in het geding, maar omdat het over het supergevoelige punt van pedofilie ging, was het al meteen niet meer een zaak van de preses, maar van geloofwaardigheid van de kerk. Vissinga had het al langer verbruid bij de gereformeerde bonders. Zij namen hem zijn optreden in de affaire-Den Heyer zeer kwalijk: hij had synodaal applaus uitgelokt, terwijl zij tucht nodig vonden. De uitgljider van de dominee nu had daar niets mee te maken, maar nu was Vissinga voor de Bonders een excuus geworden om weer op de SoW-rem te trappen. Ds. Vissinga is weer gewoon predikant. Voor een gereformeerde dominee is dat het mooiste wat er is, mooier dan 'kerkleider' of 'kerklijder' zijn. Maar de kerken hebben heel wat wonden te likken; volgende week komt er een nieuw bestuur en dan zo snel mogelijk de broodnodige voelspriet voor de samenleving.

Verslagenheid bij aftreden bestuur

Van onze kerkredactie TR 16-1
AMSTERDAM - Op het nieuws van het aftreden van het dagelijks bestuur van de gereformeerde synode is veelal geschokt gereageerd.

Ds. J. Huttenga, die zelf eerder deze week zijn synodewerkzaamheden heeft neergelegd vanwege zijn betrokkenheid bij de kwestie-Van Drimmelen, reageert sprakeloos op het bericht dat het gereformeerd moderamen is afgetreden. „Het is een ramp. Andere woorden weet ik niet. Ik kan niet meer. Ik weet nauwelijks wat ik zeggen moet. Grote verslagenheid.”

Ook Marian Grandia-Feddema, die slachtoffers van de kerkelijk werker uit Driebergen begeleidt, is geschokt door de stap van het dagelijks bestuur van de gereformeerde kerk. „Wat een slecht nieuws, wat een puinhoop. Al die koppen die rollen.” Grandia had al uit 'de wandelgangen' vernomen dat er gisteren de hele dag druk naar Leusden is gebeld door verontruste gereformeerden, die Vissinga's optreden dom vonden. „Maar collectief opstappen had van mij niet hoeven. Zeggen dat ze grote fouten hebben gemaakt, en dat ze zich meer in het thema seksueel misbruik zouden verdiepen, leek mij genoeg. Er zullen misschien ook wel grotere Samen op Weg-belangen achter zitten.”

„Dat was voor mij nou ook weer niet nodig”, is de reactie van de heer Van Setten, vader van drie door Adriaan B. misbruikte jongens. „Metten opstappen, daar schiet toch niemand iets mee op. Wat de kerk moet doen is toegeven dat ze fouten heeft gemaakt en een duidelijk standpunt innemen over praktiserend pedofielen.”

Ds. E. Overeem, voormalig synodevoorzitter, wil het bericht eerst nauwelijks geloven. „Is dat waar, of is dit weer een of andere stijlfiguur? Ik moet heel voorzichtig zijn.” Eenmaal overtuigd van het waarheidsgehalte van de mededeling, noemt hij het opstappen van het moderamen een overtrokken reactie. „Dat had voor mij niet hoeven. Tijdens de synodevergadering van volgende week donderdag had het moderamen verantwoording kunnen afleggen over de

positiekeuze van voorzitter Vissinga in de zaak-Van Drimmelen. Daarna hadden we dan verder kunnen zien. Meer kan ik er nu niet over zeggen, omdat ik de motieven van het moderamen niet ken. Wel nog dit: toen ik synodevoorzitter was is mij in een prestraining geleerd nooit te liegen tegen journalisten. Zeg liever: 'geen commentaar' of praat off the record, maar lieg nooit. Want dat krijg je altijd op je brood, en terecht. Journalisten doen namelijk ook hun werk.”

Ds. Barend Wallet, de (hervormde) secretaris van het Samen-op-Weg proces van hervormden, gereformeerden en lutheranen zucht diep, voelt zich verslagen en ontmoedigd. „Het zit me al dagen erg hoog en ik slaap slecht: dat dit zich heeft kunnen voltrekken ten gevolge van een ongereflecteerde actie. Het is erg droevig en ik ben upset. Het enige positieve puntje is dat het gereformeerd moderamen in onderlinge solidariteit is afgetreden. Vorige week op een nieuwjaarsreceptie wenste iemand me nog een jaar van luwte voor SoW. Maar nu al is er het tegenwoordig. Zware storm.”

A. Rienstra, secretaris van het Confessioneel Gereformeerd Beraad, de rechtverlenging binnen de Gereformeerde Kerken, vindt het een goede zaak dat het moderamen is opgestapt. „Het optreden van Vissinga heeft me zeer bevreemd. Zijn aanvankelijke steun en het te laat intrekken ervan is hem door velen kwalijk genomen. Het kwam weinig betrouwbaar over. Als Vissinga zijn mistappen in overleg met het moderamen heeft gemaakt, is het terecht dat het nu collectief opstapt. Als hij ze solo heeft gemaakt, is zo'n collectieve stap wel gek.”

A. van Brummelen, voorzitter van de Gereformeerde bond in de Nederlands hervormde kerk, wil er kort over zijn. „Ik denk dat het gereformeerde moderamen de juiste weg heeft gekozen.” Of bondssecretaris J. van der Graaf niet ook een duit in het zakje heeft gedaan, om het aftreden van het moderamen te bespoedigen wil Van Brummelen niet zeggen. „Daar ben ik buiten gebleven. Ik heb geen zin in dit soort troebele zaken te begeven. Het is een droeve zaak geweest.”

Trouw COMMENTAAR

Een wijs besluit

16 JAN 1991

Een curieuze ingezonden brief in *Trouw* maakt binnen een week kerkgeschiedenis. Drie hoofdpersonen sneuvelen - het complete vierkoppige dagelijks bestuur van de Gereformeerde kerken in Nederland treedt af, zonder precedent. Het eeuwenoude duivelspact van seks en religie heeft weer eens als een virus onverwacht en heftig toegeslagen.

'Het Grote Bos, dat was een beetje een griezelig clubje'

door Joop Bouma

AMSTERDAM - Begin jaren zeventig waren er al signalen dat ex-pastor Adriaan B. van camping Het Grote Bos in Doorn seksuele belangstelling had voor kinderen. De vader van een misbruikte jongen stelde een ex-directeur van het recreatiecentrum op de hoogte. **TR 16-1**

Dat zegt één van de slachtoffers van seksueel misbruik. Met die informatie is volgens hem echter niets gedaan. B. werd in 1974 zelfs benoemd tot recreatieleider op Het Grote Bos, een functie die hij tot 1978 vervulde. Daarna bleef hij op het campingterrein wonen en gingen de pedoseksuele contacten gewoon door. Ook toen B. later bij het hervormde vormingscentrum 'Kerk en Wereld' in Driebergen ging werken, heeft hij zijn seksueel misbruik op Het Grote Bos kunnen voortzetten.

Volgens één van de slachtoffers die vorig jaar aangifte deden tegen B., is begin jaren zeventig ds. R. Kuijlenburg, kort nadat deze bij Het Grote Bos als directeur was vertrokken, op de hoogte gebracht van de pedoseksuele gedragingen van B.

Adriaan B. stond model in het omstreden pleidooi voor een discussie over pedofilie van ds. L. van Drimme-

len, zaterdag op de Podiumpagina van Trouw. De ex-pastoraal werker van Het Grote Bos werd afgelopen najaar door de Utrechtse rechtbank tot 2,5 jaar veroordeeld wegens seksueel misbruik van jongens. Over een periode van ongeveer 25 jaar zou B. minstens dertig kinderen hebben misbruikt.

Kuijlenburg, die net als B. was opgeleid tot 'wika' (werker in kerkelijke arbeid), werd later hervormd predikant in Maas en Waal. Ds. Kuijlenburg bevestigt dat hij begin jaren zeventig is benaderd door een vader die zei sterke aanwijzingen te hebben dat zijn zoonje door B. was misbruikt. „Ik was toen al geen directeur meer van Het Grote Bos. In het gesprek met de vader kwamen we tot de slotsom dat hij ernstig met B. zou gaan praten. Ook vonden we dat we B. niet moesten laten vallen. Ik heb overigens geen moment aan het verhaal getwijfeld, omdat ik de familie waaruit die jongen kwam goed kende. Maar we hebben het als een op zich zelf staand incident beschouwd.”

Kuijlenburg heeft daarom zijn opvolger bij Het Grote Bos, T. Rijks, niet van het gesprek op de hoogte gebracht. „Het is niet bij me opgekomen. B. was destijds gewoon een gast op Het

Grote Bos. Hij was toen niet in dienst van de organisatie.” Niet lang daarna werd B. benoemd tot recreatieleider. Tijdens de rechtszitting tegen Adriaan B. afgelopen november, gaven de slachtoffers een verklaring uit waarin zij zich afvroegen hoe het kon dat de man zo lang ongestoord zijn gang kon gaan op Het Grote Bos. „Waarom heeft nooit iemand iets gedaan om deze man te stoppen.” De vraag leeft ook bij C. Otto, van 1978 tot 1991 directeur van Het Grote Bos. Maar hij moet het antwoord schuldig blijven. „B. was gast op ons terrein, hij had er een huisje, hij was voorganger in de zondagvieringen. Hij had veel recreatieve kwaliteiten. Hij kon mooie liederen zingen waarbij hij zichzelf op de gitaar begeleidde. Hij deed veel vrijwilligerswerk bij ons. Maar in die dertien jaar dat ik er heb gezeten, heb ik nooit, nooit enig signaal gehad over seksueel misbruik. Wij kwamen bij hem thuis, hij kwam bij ons. Zijn deur stond altijd open. Zijn wereld was Het Grote Bos. Hij was voor meerdere gezinnen een huisvriend. Ik vind het verschrikkelijk dat onder deze dekmantel deze dingen konden gebeuren.”

Ook G. Rooker (58), directeur van 1971 tot 1978, zegt nooit iets te hebben gemerkt. „Ik hoorde me-

wrouw Van Setten, moeder van drie misbruikte jongens, op televisie vertellen dat B. meer dan twintig jaar kinderen zou hebben misbruikt op Het Grote Bos. Toen ben ik me kapot geschrokken, want ineens realiseerde ik me dat het dus ook in mijn periode moet zijn doorgegaan. Ik heb vannacht niet geslapen, want opeens kon ik zo tien kinderen voor de geest halen met wie het gebeurd kan zijn.” Rooker herinnert zich dat hij midden jaren zeventig eens in een discussie met B. verzeild raakte over pedofilie.

„Er had iets over pedofilie in de krant gestaan en B. zei: 'Ach, er wordt zo'n drukte over gemaakt, het is nooit aangetoond dat kinderen beschadigd worden door contact met een pedofiel. Ik heb zelf in mijn jeugd ook een seksuele relatie gehad met een oudere man en daar ben ik op geen enkele manier slechter van geworden.' Daar ben ik toen tegenin gegaan. Maar de gedachte dat hij zelf zich schuldig maakte aan dit soort praktijken, is nooit bij me opgekomen.”

Rooker zegt gepokt en gemazeld te zijn in de hervormde kerk. Hij heeft tijdens zijn 40-jarig dienstverband tal van functies bekleed, de laatste vijf jaar als voorzitter van de centrale

ondernemingsraad van de kerk. Rooker is, nadat hij werd beticht van een buitenechtelijke relatie met een kerkfunctionaris, abrupt opgestapt. Hij heeft de hervormde kerk de rug toegekeerd. „Veertig jaar werken binnen de kerk is de beste opleiding om onkerkelijk te worden”, vindt hij.

De ex-directeur van Het Grote Bos heeft wel een verklaring voor het feit dat B. jaren achtereen ongestoord kinderen kon misbruiken. „Het heeft met de kerk en met geloofsbeleving te maken. Mensen zoals B., die binnen een geloofsgemeenschap een functie vervullen, identificeren zich na verloop van tijd niet meer met mensen maar met God. Ze voelen zich boven de mens verheven. Zo iemand was B. Ik ben altijd al tegen die geloofsgemeenschap op Het Grote Bos geweest. Het was een beetje een griezelig clubje. De groep sloot anderen sterk uit. Als je niet meedeed, deugde je niet. B. palmde mensen in, hij was charmant, tolerant, wellevend. Hij wist hoe hij het moest inkleden. Hij kende de trucs. Hij pakte de vrouw van een echtpaar in, de man had daar nooit zo veel moeite mee want algemeen werd aangenomen dat B. homoseksueel was. Zo werd hij huisvriend. En die kinderen

Chronologie van een val

Van onze kerkredactie

AMSTERDAM - Ds. R. Vissinga, voorzitter van de gereformeerde synode, wist zondagmiddag al dat Van Drimmelen had gelogen over zijn coming out als pedofiel in een zaterdag in Trouw gepubliceerde brief. Desondanks bleef hij Van Drimmelen in diverse media prijzen voor diens 'moedige' actie. Pas dinsdag kwam de veroordeling. Was Vissinga eerst te rap en toen te traag? Een overzicht van brief tot val.

30 december.

• Van Drimmelen schrijft een gefingeerde brief waarin hij bekend pedofiel te zijn. Hij wil deze brief in Trouw plaatsen en overlegt met Huttenga. Eerste dagen januari

• Van Drimmelen bespreekt zijn plan om een gefingeerde bekentenis als pedofiel naar Trouw te sturen met enkele vrienden en naaste familieleden. Zij raden het hem af.

• Van Drimmelen stelt synodevoorzitter Vissinga op de hoogte dat hij via Trouw naar buiten zal brengen dat hij pedofiel is. Hij zegt er niet bij dat het fake is.

• Maandag 5 januari

Bij de redactie van Trouw komt een ingezonden stuk van Van Drimmelen binnen waarin hij bekend pedofiel te zijn. Het stuk is aanleiding voor een discussie tussen voor- en tegenstanders van plaatsing. De voorstanders benadrukken het nieuws dat een hoge kerkelijke functionaris bekend pedofiel te zijn, de tegenstanders verwerpen het stuk vanwege de al te bekende argumenten van het genre dat seksueel misbruik verdedigt, en dat ook nog gekoppeld aan een strafzaak. De redactie neemt in de loop van de week contact op met Van Drimmelen en stelt voor, gezien het problematische karakter van zijn brief, hem te interviewen. Van Drimmelen weigert pertinent. Hij wil wel een interview, maar pas na plaatsing van het podiumstuk. Bij het interview zal hij niet alleen komen, maar zullen enkele mensen van Martijn, een vereniging van pedofielen, aanwezig zijn. De redactie besluit het stuk te plaatsen vanwege het belang van het nieuws.

• Donderdag 8 januari

Van Drimmelen geeft Vissinga zijn

stuk en zegt iets in de trant van dat „hij het zelf niet is”.

• Vrijdagavond 9 januari

Vissinga spreekt Van Drimmelen's antwoordapparaat in: „Als je niet pedofiel bent zou je erboven moeten zetten 'Ook ik zou pedofiel kunnen zijn'.”

• Zaterdag 10 januari.

Stuk van Van Drimmelen verschijnt in Trouw. Vanaf 's ochtends 8 uur (radio) is zijn bekentenis in het nieuws. Om 8.14 uur staat synodevoorzitter Vissinga het Radio 1-journaal te woord. Hij is verrast, maar toont veel begrip voor Van Drimmelen. SoW-voorzichtster Christine Hoogenkamp (die niet van de zaak op de hoogte is) biedt Van Drimmelen haar diensten aan, via diens antwoordapparaat. Zaterdagmiddag werkt Vissinga mee aan 'de opnames van het KRO-televisieprogramma 'Tussen hemel en aarde' dat zondagavond wordt uitgezonden.

• Zondag 11 januari

Van Drimmelen belt de redacteur van Trouw, die nog niet weet van de dubbele bodem, om een afspraak te maken voor het interview en stelt voor, dat meteen maandagochtend vroeg te doen. Bij het interview zal een vriend van hem, ds. Huttenga uit Zeist, aanwezig zijn. Van Drimmelen licht Vissinga in over de interview-afspraken. Ook Hoogenkamp zal bij het interview aanwezig zijn. Vissinga en de voorlichtster weten dat Huttenga aanwezig zal zijn bij het interview. Zondagavond staat Vissinga een Trouw-verslaggever te woord, noemt Van Drimmelen nog 'moedig en dapper dat hij voor zijn pedofiele geaardheid uitkomt'. Vissinga rept met geen woord over het gefingeerde karakter van Van Drimmelen's 'bekentenis'. 's Avonds zendt de KRO het opgenomen tv-programma uit.

• Maandagochtend 12 januari

Om 10 uur verschijnen Van Drimmelen, Huttenga en Hoogenkamp op de redactie van Trouw voor het interview. De interviewster weet nog niet beter of Van Drimmelen is pedofiel. Wanneer het gesprek begint overhandigt Van Drimmelen een schriftelijke verklaring, waarin hij zegt dat hij niet pedofiel is en geen pedofiele ervaring heeft. Hij verwijst naar Paulus in 1 Corinthe 9 (19-23) en naar

het boek Ik, Ali van (volgens hem) Günther Grass, met wie hij vermoedelijk Günther Walraff bedoelt.

Tijdens het interview valt de naam van Adriaan B., de veroordeelde hervormde pastorale medewerker en recreatieleider van centrum Het Grote Bos. Van Drimmelen heeft aan het begin van zijn stuk indirect naar deze zaak verwezen, maar hij hoort de naam van de recreatieleider nu pas voor het eerst. Huttenga zegt ongevraagd dat hij een goede vriend van deze veroordeelde recreatiemaker is. De aanwezige voorlichtster van de kerken reageert niet op deze opmerking.

• Na het interview belt de redactie meteen naar mensen die eerder gereageerd hebben op de toen nog voor waar aangenomen bekentenis van Van Drimmelen, om hun een tweede reactie te vragen. Het bericht dat de bekentenis gefingeerd was verspreidt zich.

Via Marian Grandia-Feddema en de gepensioneerde Trouw-journalist Evert Mathies, zeer actief in de SoW-kerken, wordt Christine Hoogenkamp op de hoogte gebracht van de ware rol van Huttenga. Marian Grandia zoekt contact met Vissinga.

• Vissinga belt met Grandia en hoort voor het eerst welke motieven er meespelen en wat de rol van Huttenga is. Hij schrikt. Ondertussen zegt Hoogenkamp tegen de Trouw-verslaggever dat zij niet weet of het wel verstandig is dat Vissinga nog doorgaat met het geven van interviews.

• Vissinga belt met een Trouw-verslaggever, en vertelt dat hij zondagmiddag door Van Drimmelen op de hoogte is gesteld van de gefingeerde pedofilie. De verslaggever confronteert hem met de Grote Bos-connectie. „Als dit bekend wordt, is dit heel schadelijk voor de kerken”, zegt Vissinga. „Maar dit wordt bekend”, zegt verslaggever. Vissinga benadrukt dat het geenszins zijn bedoeling is de veroordeling van A. B. te vergoelijken. Over Van Drimmelen's methode zegt hij dat hij is afgegaan op de integriteit van Van Drimmelen, en diens oprechte bedoeling het voor de pedofiel-in-het-nauw op te nemen.

• Via Het Radio 1-journaal wordt nu algemeen bekend dat Van Drimmelen zijn pedofilie verzonnen heeft. Nog niet bekend is dat hij zich liet adviseren door Huttenga.

• Vissinga is te gast bij het live-programma Praatradio van de NCRV op Radio 1. Aan het begin van de uitzending wordt gerefereerd aan het gefingeerde karakter van de onthulling. Vissinga toont zich ongelukkig met het gekozen stijlmiddel, maar de discussie gaat vervolgens over de toelaatbaarheid van pedofilie. Door de reacties van luisteraars spitst het gesprek zich toe op de slachtoffers, die zich door het artikel van Van Drimmelen gekwetst voelen. Vissinga keert zich in scherpe bewoordingen tegen pedoseksualiteit, maar niet tegen Van Drimmelen.

• Dinsdag 13 januari

Trouw publiceert het interview met Huttenga en Van Drimmelen. Het moderamen van de gereformeerde synode veraardert de hele dag over de positie van Huttenga en Van Drimmelen. 's Avonds omstreeks 19.00 uur maakt Vissinga het standpunt van het moderamen bekend: beide predikanten moeten hun synodale activiteiten staken; een bijzondere synodevergadering zal zich volgende week hierover uitspreken. Op de vraag of het moderamen hem niet heeft verweten te zijn doorgegaan met media-optredens, nadat Van Drimmelen hem zondagmiddag had verteld dat diens coming out verzonnen was, antwoordt Vissinga dat er in het moderamen niet op die wijze over zijn optreden is gesproken.

• Woensdag 14 januari

's Middags neemt Vissinga tegen het ANP afstand van Van Drimmelen's gefingeerde pedofilie. „Wij vragen ons af of iemand die op dit leidinggevend niveau werkt zich een dergelijke fout kan permitteren. Door zijn gedrag heeft hij de geloofwaardigheid van de kerk ernstig aangetast en de kerk in diskrediet gebracht.” Vissinga zegt geen begrip te hebben voor de handelwijze van Van Drimmelen. Vissinga noemt het nu „bijzonder wrang” dat Van Drimmelen heeft gelogen over zijn geaardheid om pedofilie uit de taboesfeer te halen.

• Donderdag 15 januari

De positie van Vissinga is in diverse media ter discussie gesteld. Tegen het eind van de middag voert het moderamen in het dienstencentrum in Leusden een crisisberaad. Om 21.30 uur wordt bekend dat het voltallige bestuur aftreedt.

durfden nooit iets tegen die man te ondernemen omdat hij door hun ouders zo op handen werd gedragen en zo'n kind wilde dat zijn ouders niet afnemen.”

Rooker weet nog dat B. een keer in zijn huise werd betrappt toen hij seks had met een zestienjarig meisje dat op de camping verbleef. Maar ook toen gingen er bij hem geen belletjes rinkelen.

Dominee Kuijlenburg, die sinds vorig jaar met emeritaat is, zegt grote moeite te hebben met de 'sfeer van haat', die er de afgelopen maanden rondom de persoon van Adriaan B. is ontstaan. „Voorop gesteld, ik vind het verschrikkelijk wat er met deze kinderen is gebeurd. Ik vind het ook goed dat B. door de rechter is gestraft. Dit moest op tafel. Maar los daarvan is B. wel iemand die door de slachtoffers en hun gezinnen jarenlang op een ongelooflijk voetstuk is gezet. Ze adoreerden hem, een bruiloft of verjaardag zonder Adriaan B. was niet compleet. Dan vind ik het toch wat moeilijk verteerbaar dat die onvoorwaardelijke bewondering nu is omgeslagen in diepe haat. Dat kan ik moeilijk rijmen met de kerk en de christelijke gemeenschap. Dat houdt mij enorm bezig. Ik zal B. dan ook zeker niet laten vallen.”

De dominee had nog iets gemompeld

Van onze verslaggever
Menk Müller

AMSTERDAM

'Wat zei Leen nou eigenlijk?', vroeg synodevoorzitter ds. R. Vissinga zich eind vorige week af. Een uurtje daarvoor had dominee L. van Drimmelen hem een stuk voor *Trouw* ter inzage gegeven. Daarin meldde de dominee dat hij pedofiel was. Van Drimmelen had bij het overhandigen van het artikel iets gemompeld van: 'Maar ik ben het niet.'

Vissinga aarzde of hij het goed had gehoord en besloot het voor de zekerheid nog eens aan Van Drimmelen te vragen. Het stuk in *Trouw* over zo'n delicaat onderwerp zou immers in de gereformeerde wereld inslaan als een bom.

Maar Vissinga had pech. Hij kreeg Van Drimmelen niet aan de lijn. Op het antwoordapparaat liet hij de boodschap achter dat, als hij het gemompel van Van Drimmelen

goed had verstaan, zijn collega-dominee beter kon schrijven dat hij pedofiel zou kunnen zijn.

Vissinga besloot na het telefoontje er voorsnag van uit te gaan dat Van Drimmelen wel pedofiel was. Hij juichte in alle media de 'moed' van deze *coming out* toe, ook al had hij grote aarzelingen.

Tot op het laatste moment vertelde Vissinga aan de buitenwereld dat hij pas zondagmiddag - na het verschijnen van het artikel - op de hoogte raakte van Van Drimmelen's leugen. Dat deed hem de das om.

Vissinga, die bekend staat als een scherpzinnig man, aanvaardde in 1995 'verward' en 'met aarzeling' zijn verkiezing tot synodevoorzitter. Hij maakte zich in die periode sterk voor het Samen-op-Wegproces van de hervormde, gereformeerde en lutherse kerken. Deze kerken zijn in staat van hereniging, wat moet leiden tot de oprichting van de Verenigde Protestantse Kerk in Nederland. Het ge-

brek aan eenheid van de kerken noemde hij beschamend en hij bepleitte dat de kerken uiteindelijk één zouden moeten worden met de r.k.-kerk. Dat viel niet in alle protestantse groepen even goed.

Vorige week baarde hij opzien met de mededeling dat de kerken de oorlog verklaren aan de oprukkende 24-uurs economie. In één adem door lieten de kerken weten dat het bedrijfsleven hen best wat meer kon sponsoren. Waarom zouden er geen Ikea-kapellen kunnen verrijzen?

Vissinga zal het als synodevoorzitter niet meer meemaken. Volgende week komt de gereformeerde synode in een speciale zitting bijeen om een nieuw moderamen (bestuur) te kiezen. Formeel kunnen ze Vissinga en de drie andere afgetreden bestuursleden opnieuw benoemen, maar Vissinga heeft laten weten daar niets voor te voelen.

De leiding van de kerk bestaat uit vier gekozen personen (het da-

gelijks bestuur) die worden geselecteerd door vier benoemde functionarissen. Samen vormen de acht het moderamen, waarvan de voorzitter en drie andere leden van het dagelijks bestuur om de twee jaar worden gekozen.

Een gereformeerde synode functioneert twee jaar. Die synode kiest het dagelijks bestuur voor eveneens twee jaar, met mogelijkheid voor herverkiezing. Het zijn de zogeheten regionale synodes die vijf leden per regionale organisatie kiezen voor de gereformeerde synode zelf, die bestaat uit 68 leden. Die 68 synodeleden kiezen op hun beurt de voorzitter en de drie bestuursleden. Dat heeft het voordeel dat een bestuurder die niet functioneert, na twee jaar verdwijnt. Maar voor de gereformeerde kerk heeft dat als nadeel dat hij niet beschikt over kerkleiders met lange bestuurlijke ervaring. De kerkleiding bestaat uit dominees die dat vooral ook willen blijven.

Van Drimmelen (19) 1A 13-1

Wat een brieven over dominee Van Drimmelen. Het geeft wel blijk dat de lezers en lezeressen van *Trouw* een leraarvriend volkje is, wat inhoudt dat ze het niet prettig vinden als dezen hun boekje te buiten gaan (op wat voor manier dan ook).
Zwolle Jet Bezemer

Van Drimmelen (20)

Gelukkig lees ik in *Trouw* dat het synode-bestuur is opgestapt, dat is tenminste een radicaal besluit. De 'Samen-op-Weg'-kerken die nu enkel eens op de rails zijn, hebben weer zo'n opdonder gekregen dat ik heel benieuwd ben hoeveel leden dit gaat kosten. Daarom adviseer ik: Van Drimmelen, Huttenga, Vissinga, weg van het kerkelijk erf.
Alphen a.d. Rijn W. Wagenaar Visser

Kerkbesturen wijzen elke vorm pedofilie af

Van onze verslaggever
AMSTERDAM

De leiding van de Nederlandse Hervormde Kerk en de Evangelisch-Lutherse Kerk wijzen iedere vorm van seksueel contact tussen volwassenen en kinderen af. Zij betreuren de schade die de zaak-Van Drimmelen heeft berokkend 'aan allen die pijnlijk zijn getroffen door de gang van zaken afgelopen week'. Zij betreuren het eveneens dat de geloofwaardigheid van de kerken is aangetast.

Ze schrijven dit in een verklaring die vrijdag bekend is gemaakt. Aanleiding is de affaire-Van Drimmelen. De bestuursleden van de gereformeerde kerk die donderdagnacht opstapten, hebben eveneens hun excuses aangeboden voor de affaire en de berokkende schade.

Volgens ds. W. Beekman, voorzitter van het hervormde bestuur, heeft de zaak van de dominee die

zich voor pedofiel uitgaaf in het dagblad *Trouw*, de integriteit van het Samen op Weg-proces aangetast. Bij dat proces zijn de hervormde, de gereformeerde en de lutherse kerk betrokken.

Gisteren maakte de Vrije Universiteit bekend dat ds. Van Drimmelen met onmiddellijke ingang zijn werkzaamheden als docent kerkrecht aan de VU zal beëindigen. De 63-jarige docent maakt gebruik van een VUT-regeling. De VU ontkent dat er enige druk op Van Drimmelen is uitgeoefend.

De universiteit beschouwt het pleidooi voor acceptatie van pedofilie in *Trouw* als een privé-zaak. Maar na overleg met collega's binnen de faculteit en met personeelszaken is Van Drimmelen tot het inzicht gekomen dat zijn positie onhoudbaar was, aldus prof. dr. H. Vroom, decaan van de faculteit theologie.

Van Drimmelen geeft ook VU-docentschap op

Van onze kerkredactie
AMSTERDAM - De in opspraak geraakte ds. Leen van Drimmelen legt naast zijn synodefuncties ook zijn docentschap kerkrecht aan de Vrije Universiteit neer. Hij gaat met vervroegd pensioen. Volgens H. M. Vroom, decaan van de theologische faculteit, is het ontslag op 'collegiale wijze' tot stand gekomen. 'Van Drimmelen's werk op de VU bestond voor het grootste deel uit dienstverlening aan de kerken. Nu dat sloopt, vervalt zijn taak hier.' Vroom ontkent enige druk van de kant van de VU. 'Ik weet niet of Van Drimmelen's positie aan de VU kerkrechtelijk in het geding

had kunnen komen.' Van een bokkesprong in crisistijd is volgens Vroom geen sprake geweest. Een afkoel-node was volgens hem niet nodig. 'Het is uitgebreid doorgepraat en Van Drimmelen heeft 24 uur de tijd genomen om zijn beslissing te evalueren.'

Van Drimmelen heeft gisteren nadrukkelijk zijn verontschuldiging aangeboden aan de slachtoffers van seksueel misbruik door pedofielen. Desgevraagd zei hij tegen het ANP dat hij uiterst verdrietig is dat hij juist deze mensen zoveel leed heeft aangedaan.

Kater bij protestantse kerkleiders

Van onze kerkredactie
AMSTERDAM - Protestantse kerkleiders zaten vrijdag met de *the day after-kater*. 'We hebben gevoelens en zorgen gedeeld,' aldus een gezamenlijke verklaring van de drie Samen op Weg-kerken, die constateert dat de geloofwaardigheid van de gezamenlijke SoW-kerken geschaad is. Ds. W. B. Beekman, voorzitter van de hervormde synode: 'En dat terwijl de uitstraling van de kerk net weer iets beter werd.'

De SoW-kerken stellen in de verklaring de schade te betreuren die door de pedofilie-affaire is toegebracht 'aan allen die pijnlijk zijn getroffen'. De verklaring zegt er begrip voor te hebben dat het bestuur van de gereformeerde synode tot de conclusie is gekomen dat het niet adequaat heeft gehandeld in de zaak-Van Drimmelen, die vorige week in *Trouw* voorwendde pedofiel te zijn. Niet dat ze zeggen dat moderamen-voorzitter R.

Vissinga, en de drie andere leden, de dominees W. Barendrecht en K. Wigboldus en de ouderling H. Dolstra-Muggen, fouten hebben gemaakt; daarover spreken zij zich niet uit. De extra gereformeerde synodevergadering die voor volgende week donderdag is uitgeschreven kan theoretisch weigeren het teugtreden van de moderamenleden te aanvaarden, maar Vissinga heeft al duidelijk gemaakt dat er wat hem betreft geen weg terug is.

Beekman zegt zich te hebben geërgerd aan het optreden van ir. J. van der Graaf, van de behoudende Gereformeerde bond binnen de hervormde kerk. Van der Graaf heeft de afgelopen dagen de positie van Vissinga publiekelijk ter discussie gesteld. Vissinga's stelling dat ook een dominee pedofiel moet kunnen zijn, maakte hem volgens Van der Graaf als synodevoorzitter niet langer geloofwaardig. 'Van der Graaf's stellingname

Zwijgen dikwijls eerder geboden dan zwijgen

NIEUWSANALYSE

Het ging juist zo aardig met de kerken. Na jaren klagen over leegloop had men 't afgelopen jaar het hoofd juist weer een beetje opgericht. Niet dat de stromen de kerk uit opeens werden omgebogen, maar je kreeg een gevoel als van eb na een storm. Dood tij, met de belofte van vloed. De samenleving zag de kerken weer staan. De mediagenieke Muskens en zijn bisschoppelijke collega's gingen weliswaar voorop, maar je hoefde niet per se paars te dragen om je door radio en televisie te laten vinden.

En hoe desastreus de cijfers van het onderzoek 'God-in-Nederland' ook waren, de opbeurende boodschap ervan was dat de kerken er redelijk op staan in de samenleving. Ze zijn betrouwbaar, het is goed dat ze er zijn, vindt iedereen. Je zag de kerkleiders en hun kuddes opgelucht ademhalen.

Die bereidheid zich door de media te laten vinden is de (gereformeerde) kerken nu noodlottig geworden. Het pleidooi van een pedofiele dominee voor pedofilie had de onweerstaanbare aantrekkingskracht die de combinatie seks en geloof altijd heeft. Kranten, radio en televisie doken erop als vliegen op de stroop. En dominee Vissinga liet zich meeslepen. Ook toen bleek dat het allemaal doorgestoken kaart was, ging hij door met het afgeven van verklaringen. Hoe konden de ontwikkelingen

zo met hem op de loop gaan? En dan Van Drimmelen en Huttenga, om ze voor het gemak maar even over één kam te scheren: Hoe hebben ze het effect van hun actie zo kunnen onderschatten?

Van tijd tot tijd duiken er verhalen op over uitgeslagen zielepieten, die van de ene pastorie naar de andere trekken om zich daar met koffie en een stichtelijk woord te laten troosten. Ook weten ze in die gastvrije huiskamers wel eens een geeltje te scoren of zelfs honderden gulden. Daarbij worden kloosterlingen en dominees af en toe flink opgelicht. Het verlangen om net als Jezus te verkeren met het uitschot, zijn aanbeveling op te volgen de herbergzaamheid lief te hebben gaat nogal eens gepaard met een zekere naïviteit, die ook de hoofdrolspelers in het drama dat zich de afgelopen week voltrok parten heeft gespeeld. Dominees en anderen die hun hoofdactiviteit in de kerk hebben, zijn op een speciale manier naar binnen gericht. Ze zijn er wel scherp van doordrongen dat ze een boodschap aan de wereld hebben, maar kennen de echte wereld vaak onvoldoende. Die verwijten klonken bijvoorbeeld door in de tirades van de politiekalsbeek en Kosto en van Randstad-directeur Goldschmeding, onlangs op deze pagina.

Zolang pastores zich van hun beperkingen bewust zijn, gaat het wel goed. Maar anders, als zij menen dat juist zij weten wat er in de wereld de echte problemen zijn, loopt het verkeerd af.

Een wijdverbreid vooroordeel over dominees is, dat ze altijd wel een woordje bij de hand hebben. Of dat woord nu gaat over Gods oordeel of over zijn liefdevolle onmacht waarin hij ons nabij is. Maar iedereen weet dat in het pastoraat zwijgen dikwijls eerder geboden is dan spreken. Had Vissinga daar even bij stilgestaan, dan zou hij deze week mogelijk een paar zinnen minder gezegd hebben - met de gedachte aan Elifaz, Bildad en Sofar, de vrienden van Job. 'Toen zij hoorden van al de rampen die hem getroffen hadden, gingen ze naar Job om hun medeleven te tonen. Zeven dagen en zeven nachten zaten ze bij hem op de grond zonder een woord te zeggen; want ze zagen hoe groot zijn lijden was.'

De gereformeerde kerken zijn gedwongen tot enige zelfbezinning; maar ook degenen die om kerkpolitieke redenen de laatste dagen uit waren op de val van Vissinga mogen zich nog wel eens achter de oren krabben of ze echt voldaan moeten zijn.

De ramp is nu de gereformeerde synode overkomen, maar had de kerk in een andere vleugel evengoed kunnen treffen. En de hele kerk is natuurlijk getroffen. Ook in de portemonnaie. Want de vraag komt op wat het nog kan kosten aan 'kerkbalans', de jaarlijkse inzamelingsactie van de kerken, juist in deze twee weken.

AGNES AMELINK

Van Drimmelen (21)

Waar mensen hun zonden belijden mogen zij in hun gemeente horen: 'Vergeving, vrijspraak en kwijtschelding van al onze zonden, schenke ons de almachtige en barmhartige Heer.' Ik ben erg benieuwd hoe deze woorden, die gehoord worden op de zondag, klinken op de maandag. Mensen moeten op hun fouten worden gewezen. In barmhartigheid.
Noordwijkerhout Ds. J. Rinzema

Het hervormd synodebestuur heeft gisteren besloten tot nieuwe studie van kerkelijke verantwoordelijkheid en toedekkingsmechanismen bij seksueel misbruik in pastorale relaties.

Kerken voorzien mechanismen seksueel misbruik onvoldoende

door Monic Slingerland TR 17-1

In de zaak-Huttenga/Van Drimmelen gaat alle aandacht naar de gereformeerde kerken. Daardoor kan de indruk ontstaan dat de naïviteit ten aanzien van seksueel misbruik onder ambtsdragers en bestuurders van deze kerk groter is dan in andere kerken. Dat is niet zo. De gereformeerde kerken liepen in 1994 voorop met een fatsoenlijke klachtenprocedure voor slachtoffers van seksueel misbruik in pastorale relaties.

Dat de naïviteit van kerkelijke bestuurders groot is, is door deze onverkwalijkte zaak beter aangevoeld dan door welke eerdere kwestie dan ook. Dat het zich nu in de gereformeerde synode afspeelde is wellicht toeval. Er zijn overigens genoeg gevallen van seksueel misbruik door pastores geweest om kerkbestuurders aanleiding te geven zich meer in de materie te verdiepen in plaats van steeds opgelucht adem te halen wanneer er weer een incident voorbij was. Bij het Ikon-omroepstoraat komen zo'n honderd meldingen per jaar binnen van seksueel misbruik binnen pastorale relaties. Volgens het omroepstoraat is dit het 'topje van een ijsberg'.

„Op de hoogte zijn van patronen van seksueel misbruik betekent kijken met andere ogen”, zegt Judith van der Werf, van het Ikon-pastoraat. „Een hulpverlener zou in deze kwestie veel eerder in de gaten hebben gehad dat er iets niet klopte.” Het heeft slachtoffers van hervormde ambtsdragers en hun vertrouwenspersonen de afgelopen jaren veel moeite gekost om bij het hervormde synodebestuur door te laten dringen wat er aan de hand was. Op één na zijn alle hervormde klagers voortijdig afgehaakt, omdat zij geen respons kregen en verstrikt raakten in kerkordelijke bepalingen. Ook het gereformeerde synodebestuur heeft blijkbaar niet veel zin gehad in een cursus 'Hoe herken ik patronen die op seksueel misbruik wijzen'. Dat is ook niet zo gek, vindt Judith van der Werf. „Op een gegeven moment word je die slachtoffer-verhalen een beetje zat. Dat begrijp ik. Het is ook confronterend.” De slachtoffers van de medewerker

van Het Grote Bos, herkenden in de argumentatie van Van Drimmelen die van A.B., in wiens caravan zij misbruikt werden. Het is de argumentatie van het soort dader dat zelf niet in de gaten heeft dat er grenzen worden overschreden. Bij seksueel misbruik van zowel kinderen als volwassenen gaat het vaak om vaste patronen en herkenbare mechanismen. Daders sussen hun geweten met steeds hetzelfde refrein, slachtoffers hebben soms op het moment zelf niet in de gaten dat ze gebruikt worden voor het plezier van de dader. Vandaar dat zij zelf soms initiatief tot contact nemen. Wie dat niet weet en het beeld voor ogen heeft van het in de bosjes gesleurd worden, ziet niets kwaad in een kind dat zelf een huisje binnenloopt. Het inzicht, misbruikt te zijn, komt bij sommige slachtoffers pas later en ook bij een bepaald soort daders – ook A.B. – vallen pas na harde confrontatie de schellen van de ogen.

In een tijd dat met een soort inhaalactie seksueel misbruik, en niet alleen binnen pastorale relaties, aan het licht komt, en de meeste scholen standaard een vertrouwenspersoon hiervoor hebben aangesteld, mag van een kerkelijk bestuur verwacht worden dat het zich hierover laat informeren. Doordat de laatste jaren zoveel boven tafel is gekomen is er ook meer inzicht in de manier waarop seksueel misbruik kan plaatsvinden, is vooral bekend geworden dat seksueel misbruik zo moeilijk te herkennen is. Omdat de plegers vaak innemende mensen zijn, met een aanstekelijke uitstraling en allesbehalve de kenmerken hebben van een 'enge man'. Juist dat is het verraderlijke, net zoals de argumentatie verraderlijk is. Op het eerste gezicht is er met het ingezonden stuk van Van Drimmelen niet zoveel mis. Alleen wie op de hoogte is van de verdedigingsmechanismen van plegers van seksueel misbruik ziet door de woorden heen. Ter vergelijking: in *OK magazine*, het pedofielen-blad, schrijven redacteurs dat zij met kinderen om willen gaan 'als met volwassenen'. Het zinnetje staat ook in menig pedagogisch pleidooi. Er is deskundigheid nodig om te doorzien. Het nieuwe synodebestuur hoeft maar in de bestaande correspon-

tie te kijken om daar de namen en adressen tegen te komen van vertrouwenspersonen, van meldpunten voor seksueel misbruik door pastores, van therapeuten die daders zelfinzicht bijbrengen. Op papier staan de daderprofielen en de verdedigingsmechanismen uitgewerkt.

Gelukkig hebben kerkbesturen de laatste jaren wel beseft dat de doofpot niet de manier is om seksueel misbruik te laten verdwijnen en zijn er klachtprocedures gekomen. Een volgende stap is het verschaffen van inzicht in de risicofactoren. Judith van der Werf van het Ikon-pastoraat bereidt een brochure voor die kerkenraden en ambtsdragers wijst op risicofactoren voor seksueel misbruik.

Het is bekend dat een bepaald soort daders zelf niet in de gaten heeft dat zij grenzen overschrijden. Het ontbreekt hen aan zelfinzicht. Wanneer een gemeente ziet dat de ambtsdrager van het een naar het ander rent en geen tijd meer neemt voor bezinning, is het tijd om in te grijpen. „Het is niet zo dat er in zo'n geval dus sprake komt van seksueel misbruik, maar wanneer een predikant zich rot rent, maakt deze zich afhankelijk van de gemeente. Daar komen vervolgens afhankelijke mensen op af. Bij afhankelijkheid ligt misbruik om de hoek”, zegt Van der Werf. Na een aantal gunstige veranderingen in de klachtprocedures voor sek-

de, die aan de persoon van het kind voorbij gaat. Laten we de zaken noemen zoals ze zijn: oprechte liefde voor het kind respecteert zijn argeeloosheid en zijn kind zijn. Tot troost een arm om een kind heenslaan, dat verdriet heeft? Geen probleem, maar laat het daarbij. Dat ouders van jonge kinderen met reserve staan tegenover iemand van wie bekend is dat hij pedofiel is, is niet verwonderlijk. Welke garantie geeft diens enkele mededeling dat zijn gedrag de grens niet zal overschrijden en waar ligt die grens? Een gewaarschuwd mens telt voor twee. Van geen ouder kan worden verlangd, dat hij om een pedofiel het voordeel van de twijfel te geven zijn kind een node-loos risico laat lopen.

De auteur, vice-president van de rechtbank in Alkmaar, schreef deze bijdrage op persoonlijke titel

Ik vind de vergelijking met homoseksuelen stuitend en een belediging voor wie homoseksueel is geaard. Er zijn hetero's en homo's die een gevaar opleveren voor kinderen, maar dat ligt niet besloten in hun hetero- of homoseksualiteit als zodanig. Zij kunnen, anders dan andere mensen, kennelijk met hun seksualiteit niet goed uit de voeten. De pedofiel daarentegen is per definitie van meet af aan geheel gefocust op het kind. Hij weet doorgaans feilloos zijn slachtoffer te vinden: niet zelden een kind, dat gepest wordt op school; dat thuis – onbedoeld – te weinig aandacht krijgt door de zorg van de ouders voor een groot aantal kinderen, of door de zorg voor een langdurig zieke vader of moeder of voor een gehandicapt broertje of zusje; dat vermalen wordt in de echtelijke ruzies tussen vader en moeder; of dat door dood of echtscheiding een vaderfiguur met wie hij zich kan identificeren mist.

Dat iemand die niet in staat is een levensgemeenschap met een andere volwassene aan te gaan dit ervaart als een persoonlijk drama is goed voorstelbaar. Als mens mag hij aanspraak maken op ons begrip en medeleven. Een volwassene heeft echter nimmer het recht om een kind zijn jeugd te ontnemen. Dat klemt temeer, indien zo'n kind extra kwetsbaar is omdat het toch al een beetje verloren in de maatschappij meehobbelt. De 'oprechte liefde' van de pedofiel is gewoon eigenlief-

sueel misbruik door pastores is er nu in alle drie grote kerken sprake van stagnatie, vindt Judith van der Werf. Vooral bij de gang van de vertrouwenspersoon naar de kerkelijke commissie gaat er wat mis.

De volgende stap kan zijn dat de kerken een fonds in het leven roepen waaruit slachtoffers een schadeloosstelling krijgen. Vaak moet de dader betalen, maar als dat geld rechtstreeks naar het slachtoffer gaat is er toch nog die afhankelijkheid. De kerk kan in dit geval een rol als afstandelijke, derde partij vervullen.

Wanneer Van Drimmelen, Vissinga en Huttenga zich beter verdiept hadden in de patronen van seksueel misbruik, had ieder voor zich eerder op de rem getrapt. Want ook in de verhouding tussen Van Drimmelen, Huttenga en de veroordeelde A.B. is het klassieke patroon van seksueel misbruik te herkennen, met het bijbehorende gebrek aan zelfinzicht. Pas na de daad realiseert het slachtoffer zich dat vooral die ander er belang bij had. Terwijl het initiatief van het slachtoffer kwam en deze dacht, er ook wat aan te hebben. Zo moet het Van Drimmelen vergaan zijn en ook Huttenga.

Vol verontwaardiging wordt er gesproken over de handelwijze van de betrokken kerklieden. En terecht? Natuurlijk is het terecht, dat er kritiek is en ik ben ook blij dat heel Nederland ontspringt zodra 'ze' aan onze kinderen komen. Wat echter wel goed zal zijn is dat pedofilie bespreekbaar wordt als wezenlijk probleem en dat mensen met pedofiele gevoelens weten dat er instanties zijn waar ze hulp kunnen en moeten zoeken. Ik denk dat Vissinga dit probeerde te bereiken met zijn reactie op het stuk van Van Drimmelen. Juist daarom vind ik het zo schrijnend dat direct de kritiek losbarstte op de voorzitter van de Gereformeerde synode en dat hij zich nu gedwongen voelde af te treden.

Zwolle P.D. Schultink

Van Drimmelen (25)

Als ik al die verhalen lees rijst bij mij vooral de vraag, maken ouders hun kinderen wel weerbaar? Wordt kinderen wel geleerd wat hun grenzen zijn, en dat niemand, maar dan ook niemand, die mag overschrijden.

Maassluis Marja Sonneveld-Spruijt

Van Drimmelen (26)

De heer Van der Graaf (secretaris Gereformeerde Bond in de Hervormde Kerk) heeft een stok gevonden om in de persoon van Vissinga een hond te slaan.

De Krim G. H. Schreiber

Van Drimmelen (27)

De bedoeling van dominee Van Drimmelen om de mens, die pedofiel is, op een bepaalde manier naar voren te brengen, is voor hem catastrofaal geworden. Jammer dat hij zich heeft voor gedaan als dat hij zelf pedofiel is. Maar dat er zo met feiten omgegaan wordt als nu, dat is vast zijn bedoeling niet geweest. Dat door dit schrijven de slachtoffers zo sterk emotioneel in het licht komen, is heel begrijpelijk. Maar slachtoffers hebben dagelijks de aandacht hard

nodig. Niet alleen als er zich bepaalde affaires afspelen. Wij moeten er diep van doordrongen zijn dat wij de ander niet tot slachtoffer mogen maken. En nu zijn de dominees en de kerk op hun beurt weer slachtoffer geworden. Vooral ook door hun eigen achterban. Wat moeten wij toch nog ongelooflijk veel leren! Allen die het zo moeilijk hebben wens ik heel veel sterkte toe.

Amstelveen Jany Steur-van Harten

Van Drimmelen (28)

De Bijbel zet ons aan weerstand te bieden aan de bekoring om te zondigen. De Apostel Jacobus: „Wordt iemand bekoord, dan is het altijd door het trekken en lokken van zijn eigen begeerte. Daarna, als de begeerte bevrucht is, baart zij de zonde; en de zonde, eenmaal volgroeid, baart de dood” (1, 14-15).

Voorburg J.A.A. Leechburch Auwers

Volwassene heett nooit het recht een kind zijn jeugd te ontnemen

door mr A.L. CROES TR 17-1

Het is mijn gewoonte niet om ingezonden brieven te schrijven over alles waar ik het niet mee eens ben. Ditmaal is een uitzondering op zijn plaats vanwege het pleidooi voor pedofilie als zegen en blijk van oprechte liefde. Ik heb daarvan in de rechtspraak meer blikken van het tegendeel ontmoet.

'Het kan ook een zegen zijn voorwerp te zijn van oprechte liefde', schreef dominee Leen van Drimmelen (*Trouw* 10 januari). Voor de goede verstaander is dat eigenlijk al voldoende: het kind is een voorwerp, een soort knuffelpop zo gezegd. Het kind ontgroeit de kinderfase en zegt pop of beer vaarwel. Bij de pedofilie zien we het omgekeerde: het 'gezegende voorwerp van oprechte liefde' is een wegwerpartikel, dat zijn aantrekkelijkheid verliest naarmate het groeit naar de volwassen-

heid en doet wat de apostel Paulus hem voorhoudt: „nu ik een man geworden ben heb ik al het kinderlijke van mij afgeworpen.” Hij verliest daarmee zijn aantrekkelijkheid als knuffelpop.

Helaas heeft de ervaring als rechter mij geleerd, dat het kind dat de volle belangstelling (en meer) van de pedofiel heeft genoten in verreweg de meeste gevallen wel degelijk als slachtoffer is aan te merken, dat hulp behoort. De bewering, dat het kind zo van de relatie heeft genoten staat in menig proces-verbaal van verhoor van alle soorten daders van seksuele misdrijven. De werkelijkheid is ingewikkelder. Seksuele misdrijven met kinderen die langere tijd plaatsvinden, spelen zich af in een bepaalde context zoals verleiding, geheimzinnigheid, uitzonderingspositie binnen een groep of gezin, beloning, aandacht die het kind elders niet krijgt. In die context heeft het seksuele, niet-leefstijdsadequate gedrag van het kind voor hem soms ook iets waaraan hij plezier beleeft. De reke-

'Toen dacht ik dadelijk: zoo is mijn aanleg'

door Tigrelle Uijtewaai

k weet nu, wat ik had vermoed, Dat ieder hunkert naar zijn droom. Wij zijn niet wijs, wij zijn niet vroom, Wij leven buiten slecht en goed.

(Willem de Mérode, Verzamelde gedichten, 1987)

TR 17-1

Op de koude winteravond van 26 februari 1924 werd Willem Keuning (1887-1939) – de christen-dichter Willem de Mérode – gearresteerd wegens ontucht. Tegen zijn hospita zei hij bij zijn arrestatie: „Ik ga even weg, hoor.” Dat even werd acht maanden, in gevangenis, en in feite was hij weg voor altijd. In het Groningse Uithuizermeeden kon hij nooit terugkeren; hij verbande zichzelf na zijn gevangenschap naar Eerbeek. Voor de dorpeelingen was hij niet langer een populaire onderwijzer maar een pedofiel die misschien allerhande onzedelijken met hun kinderen had uitgehaald. Het bestuur van de christelijke lagere school waar hij les gaf, heeft hem een week na zijn arrestatie ontslagen. De gereformeerde kerk veroordeelde zijn zondiging tegen het zevende gebod en het verleiden van jonge mensen tot die zonde, en stelde hem onder de kerkelijke tucht. De kerkenraad handelde volgens haar bijbelse opdracht de gemeente te leiden en het kwaad te bestrijden.

De rechtzaak was een drama voor Keuning en de affaire werd een groot schandaal. In een brief schrijft hij: „En nu was de justitie in Groningen zoo klein, dat ze terwijl ze allerlei mensen liet loopen in de stad zonder er iets aan te doen, op het geval van een chr. onderw. inging niet alleen; maar alle jongens die in 17 jaar tijds bij me geweest waren, ging ondervragen. Getrouwen zelfs. Daardoor werd het een vreeselijk schandaal.”

Toen Reind Kuitert (1891-1983) – de eerste jongen van wie we weten dat Keuning hem aantrekkelijk vond – hem opzocht in de gevangenis, ontkende Keuning dat er exacte feiten waren aan te wijzen en hij vertelde dat er onjuiste getuigenissen waren afgelegd. En Keunings advocaat heeft gezegd dat er in Amsterdam geen haan naar die affaire gekraaid had omdat er eigenlijk nauwelijks iets was gebeurd.

Willem Keuning ontdekte zijn erotische aanleg „al heel, heel vroeg, als

De populaire onderwijzer aan de christelijke lagere school in Uithuizermeeden – de dichter Willem de Mérode – werd direct ontslagen toen hij in 1924 ontucht pleegde. De gereformeerde kerk nam meteen maatregelen. Een reconstructie.

Links Okke, De Mérode's lieveling en belangrijkste inspiratiebron. Rechts Willem de Mérode, omstreeks 1915. „Ik ga over dat proces praten. Weet je hoe hartstochtelijk ik ben en hoe zinnelijk? Met mij is nooit wat gebeurd. Ik geef er totaal niets om. Als ik een jongen maar een beetje mag verwennen.”

jonge jongen nog, en door een woordenboek. Toen dacht ik dadelijk: zoo is mijn aanleg”. Maar in een openhartige brief maakt hij duidelijk dat hij zijn homoseksueel contact tot één persoon beperkt heeft: „Ik ga over dat proces praten. Weet je hoe hartstochtelijk ik ben en hoe zinnelijk? Met mij is nooit wat gebeurd. Ik geef er totaal niets om. Als ik een jongen maar een beetje mag verwennen. Jopie gaf er nu wel om, en omdat hij zoo aardig was geweest om mij te willen troosten toen Okke [De Mérode's lieveling en belangrijkste inspiratiebron] wegging, zei ik: nou vooruit, fiat, laat ik het dan maar doen. Het was natuurlijk oer-oer-stom. Dat geef ik graag toe. Nu kwamen de verhooren. En dacht je nu dat ze dit betrekkelijke bagatel wilden geloven? Nee, en daarom werd ik eerst voor huichelaar uitgemaakt, en die arme jongen zal wel heel wat hebben moeten

hooren. Enfin, eindelijk moesten ze 't geloven. En toen? Toen zeiden de weledelzeergestregen: u is niet wijs. Als u dan toch begon, zou ik er zelf ook maar mijn profijt van genomen hebben.” De rechtbank achtte niet alles bewezen waarvan Keuning beschuldigd was. Hij werd veroordeeld tot acht maanden gevangenisstraf wegens ontuchtige handelingen met één jongen in de eerste twee maanden van 1924. Naar artikel 248-bis, dat in 1911 van kracht is geworden, waardoor een meerderjarige strafbaar is als hij homoseksuele contacten heeft met een minderjarige wiens minderjarigheid hij kent of redelijkerwijs moet vermoeden.

De officier van justitie betrok ook De Mérode's gedichten in de zaak, zoals dat ook gebeurde in de rechtzaak tegen Oscar Wilde in 1895 toen hij beschuldigd werd van ho-

mofilie. Tijdens de zitting las de officier zijn gedichten over jongens voor en zei: zo schrijft hij en zo doet hij.

Hans Werkman schrijft in *De Mérode en zijn jongens* dat Willem Keuning zijn pedofiele aard beleefde als Willem de Mérode in honderden gedichten. Hij bracht zijn gevoelens voor enkele jongens vooral op platonische wijze tot uitdrukking. Het gedicht *Avond* schreef De Mérode bijvoorbeeld voor Reind Kuitert. Een bijbels klinkend motto dat niet in de bijbel te vinden is, vergezelt het vers: *Mijn Koning zal mij stemmeeloos voorbijgaan*

Reind
Nu waakt, wat heel den dag gezwe-
gen,
Mijn oud verlangen weer in mij.
Gij gaat met aarzelende schreden
En stemmeeloos, mijn raam voorbij.

*En ik, vervuld van zorg en zonde,
Strek de armen, wijl ik, naar u
schrei...
Alleen de stilte doet de ronde...
Gij gingt mij stemmeeloos voorbij.*

(Hans Werkman, *De Mérode en de jongens* (1991))

Veel bewonderaars van De Mérode hebben gedacht dat zijn verzen zijn verhouding tot Christus verwoorden. De twee opmerkelijke karakteristieken van deze dichter zijn soms verstrengeld in zijn werk. Hij verloochende zijn geaardheid niet maar toonde diep berouw.

Hij toonde zeker berouw voor de knapenschening waarom hij veroordeeld was. Hans Werkman citeert in *De wereld van Willem de Mérode* uit het notulenboek van de kerkenraad van Uithuizermeeden: „Keuning had bekend, reeds lang met die zonde te hebben geworsteld, maar kan er niet mee breken. De Praes. is van meening, dat er schuldbesef bij den gevallen broeder aanwezig is, en berouw van zijn zonde.”

Ondanks zijn belijdenis werd Willem Keuning toch „onder den eersten trap der Kerkelijke tucht” gesteld omdat hij gezondigd had tegen het zevende gebod waarin alle onkuisde daden, gebaren, woorden, gedachten en lusten, en wat den mens daartoe trekken kan, worden verboden. En omdat hij jonge mensen tot die zonde verleid had. Keuning mocht geen Avondmaal meer vieren.

*heer, liefde hebt gij van mij weggenomen,
maar ook 't gehuichel van de schijnbaar vromen.*

*zij dringen ver van zondaars zich tezaam.
't is goed, laat mij maar eenzaam tot u komen'.*

De kerk was aangeslagen, onthutst en hield vast aan haar opdracht de gemeente te leiden en het kwaad te bestrijden. De woorden van Christus „Ik veroordeel u niet, ga heen, zondig van nu af niet meer” (Johannes 8:11) kwamen niet in de hoofden van de kerkenraadsleden en dorpeelingen op. Aan een pleidooi voor de acceptatie van pedofilie of aan de woorden van Vissinga – „Van echte liefde wordt een mens nooit minder” – dachten zij geen moment.

Pleidooien voor en tegen pedofilie wisselen elkaar snel af dezer dagen. Wat wil het eigenlijk zeggen, wanneer een man (of zijn er ook vrouwelijke pedo's?) overmatige genegenheid voelt voor de kleine apostelen? „Wanneer kun je zeggen dat een aanraking seksueel is, of zo wordt genoemd, of zo wordt ervaren?” zo schreef de oud-journalist Piet Heil deze week in *Trouw*. De criminologe C. I. Dessaur stelde hier tegenover dat pedoseksuelen „strafrechtelijk en psychologisch thuishoren in de categorie van de aanranders en verkrachters.”

„Hij is abnormaal. Hij is geen heer,” schreef Vladimir Nabokov over de hoofdpersoon van *Lolita*, zijn roman over de liefde van Humbert Humbert voor een 'nimfijn' van een jaar of twaalf.

Dat was in 1955, niemand wilde het boek uitgeven. „Smijt het weg en begin aan iets anders,” adviseerde de criticus en vriend van Nabokov, Edmund Wilson. Ten

slotte was een obscure uitgeverij, The Olympia Press in Parijs, bereid Nabokov's lievelingskind het licht te doen zien. In Amerika bleef het boek jarenlang verboden en moest men zich behelpen met enkele binnengesmokkelde exemplaren. Ruim veertig jaar later wordt *Lolita* wereldwijd beschouwd als „een kunststuk zonder weerga in de wereldliteratuur” (Rudy Kousbroek). In de jaren vijftig had het Amerikaanse geweten er geen behoefte aan: kunst of niet, het boek was vies.

Dat is het zeker, al komt er geen vies woord in voor. Een volwassen man met een kind dat in zijn macht is, gruwelijk. Meedogenloos is Humbert Humbert; zijn eerste vrouw jaagt hij weg, zijn tweede de dood in. En wat hij met z'n stiefdochter Dolores Haze, alias *Lolita*, doet, deugt al helemaal niet. „Het is niet mijn bedoeling 'H.H.' te verheerlijken. Het lijkt geen twijfel of hij is afschuwelijk, hij is verach-

telijk, hij is een lichtend voorbeeld van morele melaatsheid,” staat in het voorwoord van *Lolita*.

Waarom dan toch Humberts 'wanhopige eerlijkheid' na deze week publiceren?

Omdat het boek een ander licht werpt op de affaire-Van Drimmelen. Omdat de affaire een ander licht werpt op het boek. Omdat een kunstwerk elke morele stellingname in twijfel trekt, ons vervreemdt van onze zekerheden, en dwingt de blik opnieuw te scherpen.

En omdat *Lolita* wéér in opspraak is. Niet alleen in Nederland, waar het soort liefde waar zij model voor staat de samenleving in rep en roer heeft gebracht, ook in Duitsland en in Amerika, waar een nieuwe verfilming van het boek niet mag worden uitgebracht. Het is de tweede keer dat *Lolita* op het doek verschijnt, de eerste verfilming door Stanley Kubrick maakte *Lolita* tot symbool van de pedofilie: het kleine meisje met de grote zonnebril.

door Vladimir Nabokov

...Gekleed in een van haar oude nachthemden, lag mijn Lolita op haar zij met haar rug naar mij toe, in het midden van het bed. Haar licht versluisde lichaam en blote ledematen vormden een Z. Ze had beide kussens onder haar donkere verwarde haardos gelegd; een bleke lichtstreep kruiste haar bovenste wervels.

Blijkbaar had ik me uitgekleed en een pyjama aangeschoten met het soort zonderlinge onmiddellijkheid dat besluten ligt in een filmscène waar het verkleedproces is uitgesneden; en ik had mijn knie al op de rand van het bed geplaatst toen Lolita haar hoofd omdraaide en me door de gestreepte schaduwen met grote ogen aankleek.

Dit nu was iets wat de indringer niet had verwacht. Dat hele pilverhaal (een nogal kwalijke zaak, *entre nous soit dit*) had een vastheid van slaap ten doel gehad die nog door geen heel regiment zou zijn vestoofd, en nu lag ze me aan te kijken, en noemde me binnensmonds „Barbara”. Barbara, in mijn pyjama die haar veel te krap was, bleef roerloos balanceren boven het mommelende dommelaarstertje. Zachtjes, met een wanhopige zucht, wendde Dolly zich af en nam haar beginhouding weer aan. Minstens twee minuten wachtte ik gespannen eer ik de grote stap deed, net als die kleermaker veertig jaar geleden vlak voor hij met zijn zelfgemaakte parachute van de Eiffeltoren af zou springen. Haar flauwe ademhaling had het ritme van slaap. Ten slotte hees ik me op mijn smalle strook bed, trok tersluiks aan de verdwaalde hoopjes laken ten zuiden van mijn steenkoude hielen – en Lolita hief haar hoofd op en gaapte me aan.

Zoals ik later hoorde van een behulpzaam apotheker, behoorde de paarse pil niet eens tot de grote en edele familie van de barbituraten, en ook al had ze mogelijk slaap verwekt bij een neuroticus die haar voor een krachtig medicijn hield, ze was een te mild slaapmiddel om een langdurige uitwerking te hebben op een waakzame, zij het slapende, nimfijn. Of de arts uit Ramsdale nu een kwakzalver of een door-trappte oude schurk was, is, en was, eigenlijk niet van belang. Van belang was dat ik was bedrogen. Toen Lolita weer haar ogen opendeed, besefte ik dat of het middel nu later op de avond alsnog zou werken of niet, de veiligheid waarop ik had vertrouwd maar schijn was. Langzaam wendde haar hoofd zich af en zakte op haar oneerlijke hoeveelheid kussen. Ik lag heel stil op mijn rand, staarde naar haar verformde haar, naar de zacht glanzende nimfijnhuid, daar waar vaag een halve dij en een halve schouder te zien waren, en probeerde naar het tempo van haar ademhaling de diepte van haar slaap te peilen. Er verstreek enige tijd, er veranderde niets, en ik besloot dat ik me iets dichter kon wagen bij die lieflijke glans waar ik gek van werd; maar amper had ik me in de warme nabijheid ervan bewogen of haar ademhaling stakte, en ik had het afschuwelijke gevoel dat de kleine Dolores klaarwakker was en in gegijl zou uitbarsten als ik haar met enig deel van mijn armaligheid beroerde.

Alstublieft, lezer: hoezeer u zich ook ergert aan de teerhartige, ziekelijk gevoelige, oneindig omzichtige held van mijn boek, sla deze wezenlijke bladzijden niet over! Stelt u zich mij voor; ik zal niet bestaan als u zich mij niet voorstelt; probeer de hinde in mijn te bespeuren, bevend in het bos van mijn egen zondigheid; laten we zelfs wat glimlachen. Tenslotte kan een glimlach geen

kwaad. Ik had bij voorbeeld (ik schreef bijna 'bevoebeld') geen plaats om mijn hoofd te laten steunen, en mijn ongerief werd nog verergerd door een aanval van maagzuur (ze noemen die aardappels 'frites', *grand Dieu!*).

Ze was weer vast in slaap, mijn nimfijn, maar nog altijd durfde ik me niet op mijn betoverde reis te begeven. *La Petite Dormeuse ou l'Amant Ridicule*. Morgen zou ik haar volproppen met die eerdere pillen die zo grondig haar mammie hadden verdoofd. In het handschoenenkastje – of in het tweedelige valies? Moest ik een vol uur wachten en dan weer naderbij kruipen? De wetenschap der nymfolepie is een nauwkeurige wetenschap. Feitelijk contact en het zou in één seconde rond gebeurd zijn. Een tussenruimte van een millimeter en het zouden er tien worden. Laten we wachten.

Er is niets luidruchtiger dan een Amerikaans hotel; en bedenkt dat dit nog doorging voor iets rustigs, gezelligs, ouderwets, knus – 'verfijnde levensstijl' en al die onzin. Het gerammel van de liftdeur – een meter of twintig ten noordoosten van mijn hoofd maar even duidelijk waargenomen alsof het in mijn linker slaap klonk – werd afgewisseld door het gedaver en gedreun van de verscheidene wentelingen van het drijfwerk en duurde tot ver na middernacht. Nu en dan, direct ten oosten van mijn linker oor (steeds vooropgesteld dat ik op mijn rug lag, en mijn vuiger kant niet durfde toekeren naar de wazige dij van mijn bedgenote), was de gang vol opgewekte, weergalmande en misplaatste uitroepen die eindigden in een salvo van welte-rustens. Toen dát ophield, nam een wc direct ten noorden van mijn kleine hersenen het over. Het was een mannelijke, energieke, diepelike wc, die veelvuldig werd gebruikt. De wand achter me schudde van het geklater en geguts en de lange stroom daarna. Daarna gaf er in een zuidelijke richting iemand buitensporig over, hoestte met zijn drank bijna zijn leven uit, en zijn wc daalde neer als een ware Niagara, direct achter onze badkamer. En toen eindelijk al de watervallen waren opgehouden, ontastte de straat onder het raam van mijn slapeloosheid, ten westen van mijn wake – een bezadigde, statige laan met merendeels woonhuizen en enorme bomen – tot het verachtelijke trefpunt van reussachtige vrachtwagens die door de natte en windige nacht raasden. En op minder dan vijftien centimeter van mij en mijn brandende leven, was de wazige Lolita! Na een lange roerloze wacht bewogen mijn tentakels zich weer naar haar toe, en ditmaal werd ze niet wakker van het gekraak van de matras. Ik wist mijn gulzige lijf zo dicht bij haar te brengen dat ik de aura van haar blote schouder als een warme adem op mijn wang voelde. En toen ging ze recht op zitten, hapte naar lucht, mompelde in razende vaart iets over boten, rukte aan de lakens en verviel weer in haar rijke, donkere, jonge bewusteloosheid.

Toen ze woelde in die overvloed van slaap, daarstraks kastanjebruin, nu maanachtig, sloeg haar arm me in het gezicht. Even hield ik haar vast. Ze bevrijdde zich uit mijn schim van een omarming – niet bewust, niet heftig, niet met enige persoonlijke afkeer, maar met het neutrale klaaglijk gepompel van een kind dat zijn natuurlijke rust verlangt. En weer bleef de situatie hetzelfde: Lolita met haar gebogen ruggegraat naar Humbert, Humbert die met zijn hoofd op zijn hand steunde en brandde van begeerte en slechte spijsvertering. Die laatste noopte tot een tochtje naar de badkamer voor een slok water, dat het beste medicijn is dat ik ken in mijn geval, behalve misschien melk met radijs; en toen ik weer de vreemde bleekgestreepte schuilhoek betrad waar Lolita's oude en

nieuwe kleren in allerlei betoverende houdingen rusten op meubelstukken die vage-lijk leken te drijven, ging mijn onmogelijke dochter recht op zitten en verlangde op heldere toon ook iets te drinken. Ze nam de veerkrachtige en koude papieren beker in haar schimmige hand en sloeg de inhoud dankbaar achterover, met haar lange wimpers op de beker gericht, en toen, met een kinderlijk gebaar dat meer bekoring had dan welke lichamelijke liefkozing ook, veegde de kleine Lolita aan mijn schouder haar lippen af. Ze viel terug op haar kussen (ik had het mijne weggetrokken terwijl ze dronk) en sloep onmiddellijk weer.

Ik had haar geen tweede portie van het middel durven geven, en had de hoop niet laten varen dat de eerste haar slaap alsnog zou bestendigen. Gaandeweg bewoog ik me naar haar toe, voorbereid op elke teleurstelling, in het besef dat ik beter kon wachten maar niet in staat om te wachten. Mijn kussen rook naar haar, haar. Ik bewoog me naar mijn zinderende lieveling, waarbij ik telkens stilheid of terugwek als ik dacht dat ze zich verroerde of zich dadelijk zou gaan verroeren. Een wind uit wonderland werkte in op mijn gedachten, en die leken nu verwoord in cursief, alsof het oppervlak dat ze weerspiegelde werd gimpeld door de geest van die wind. Telkens plooid mijn bewustzijn zich verkeerd, ging mijn schuivende lichaam het domein van de slaap binnen, schoof er weer uit, en een paar keer betrapte ik me erop dat ik wegzakte in droefgeestig gesnurk. Nevels van tederheid omgaven bergen van verlangen. Nu en dan kwam het me voor dat de betoverende prooi zo dadelijk de betoverde jager halverwege tegemoet zou komen, dat haar dij zich onder het zachte zand van een ver en fabelachtig strand een weg naar me toe zocht; en dan verroerde zich haar golvende vaagheid, en wist ik dat ze verder van me weg was dan ooit.

Als ik uitvoering stilsta bij het bevende gestat van die lang vervlogen nacht, is dat omdat ik per se wil bewijzen dat ik geen meedogenloze schurk ben, en nooit ben geweest, en nooit had kunnen zijn. De vredige en dromerige terreinen waar ik door sloop waren het erfgoed van dichters – niet het jachtterrein van de misdada. Had ik mijn doel bereikt, dan zou mijn vervoering een en al zachtheid zijn geweest, een geval van inwendige verbranding waarvan zij nauwelijks de hitte had gevoeld, ook als ze klaarwakker was geweest. Maar ik hoopte nog altijd dat ze gaandeweg zou ondergaan in een volledige verdoving die me zou toestaan meer van haar te proeven dan een zindering. En zo, tussen aarzelen-de benaderingen, waarbij ze in mijn verwarde waarneming de gedaante aannam van vlekken maanlicht of een donzig bloeiende struik, droomde ik dat ik weer bij bewustzijn kwam, droomde dat ik op de loer lag.

In de eerste ochtenduren was er even een luwte in de rusteloze hotelnacht. Rond vieren klonken toen de waterval en slaande deur van de gang-wc. Even na vijven kreeg ik van een binnenplaats of parkeerterrein, in een aantal afleveringen, gaandeweg een galmende monoloog te horen. Het was geen echte monoloog, want om de paar seconden zweeg de spreker om (vermoedelijk) naar iemand anders te luisteren, maar die andere stem drong niet tot me door, en dus kon er aan het gehoorde deel geen echte betekenis worden ontleend. Wel hielpen de nuchtere stembuigingen de binnenkomst van de dageraad, en was de kamer al overgoten met lilagruauw toen enkele nijvere wcs, de een na de ander, aan het werk gingen, en de rammelende en gierende lift op en neer begon te gaan met mensen die vroeg op – en neer – moesten, en ellendig dutte ik een paar minuten in, en Charlotte was een meermin in een groenig reservoir, en ergens in de gang zei Dr. Boyd met zalvende stem „Een goedmorgen samen”, en vogels waren bedrijvig in de bomen, en toen geeuwde Lolita.

Ik had gedacht dat er maanden, wellicht jaren, zouden verstrijken voor ik me durfde blootgeven aan Dolores Haze; maar om zes uur was ze klaarwakker, en om kwart

over zes waren we in technische zin geliefden. Ik ga u iets heel vreemds vertellen: zij verleide mij.

Zodra ik haar eerste ochtendgeeuw hoorde, wakte ik met knap profiel de indruk dat ik sliep. Ik wist gewoon niet wat ik moest doen. Zou ze schrikken dat ze me naast zich vond, en niet in een apart bed? Zou ze eisen dat ze ogenblikkelijk werd weggebracht naar Ramsdale – naar haar moeders ziekbed – terug naar het kamp? Maar mijn Lo was een vurige meid. Ik voelde haar ogen op me gericht, en toen ze ten slotte dat beminde gegruif van haar liet horen, wist ik dat haar ogen hadden gelachen. Ze rolde naar me toe, en haar warme bruine haar kwam tegen mijn sleutelbeen. Ik gaf een middelmatige imitatie van wakker worden ten beste. We lagen stil. Ik streeelde zacht haar haar, en we kusten zacht. Haar kus had, tot mijn extatische verlegenheid, een aantal nogal komische trillende en tastende verwijningen waaruit ik opmaakte dat ze op vroege leeftijd was onderwezen door een kleine lesbienne. Dát kon ze van geen Charlietje hebben geleerd. Alsof ze wilde zien of ik al mijn bekomst had en mijn les had geleerd, week ze terug en nam me op. Haar jukbeenderen bloosden, haar volle onderlip glinsterde, mijn vervoering was nabij. Opeens, met een uitbarsting van ruwe vrolijkheid (het teken van de nimfijn!) drukte ze haar mond tegen mijn oor – maar geruime tijd kon mijn geest de warme donder van haar fluistering niet in woorden scheiden, en ze lachte, en veegde het haar uit haar gezicht, en deed een nieuwe poging, en gaandeweg, naarmate ik besefte wat ze voorstelde, bekwam ik het merkwaardige gevoel te leven in een gloednieuwe, krankzinnige nieuwe droomwereld, waar alles toelaatbaar was. Ik antwoordde dat ik niet wist welk spelletje zij en Charlie hadden gedaan. „Bedoel je dat jij nooit –?” – haar gezicht vertrok tot een strakke blik van walgend ongelooft. „Dat je nooit –” begon ze weer. Ik won tijd door „me” een beetje tegen haar aan te drukken. „Laat dat, ja”, zei ze op een jengelenke dreinton, en trok haastig haar bruine schouder weg van mijn lippen. (Het was heel opmerkelijk hoe ze alle liefkozingen behalve kussen op de mond of de pure liefdesdaad beschouwde – en dat nog lang bleef doen – als 'romantisch gelever' of 'abnormaal'). „Bedoel je,” hield ze aan, nu op haar knieën over me heen, „dat jij het als kind nooit hebt gedaan?” „Nooit,” antwoordde ik geheel naar waarheid. „Goed,” zei Lolita, „daar gaan we dan.”

Ik zal mijn onderlegde lezers echter niet vervelen met een omstandig relaas van Lolita's vrijmoedigheid. Laat het volstaan als ik zeg dat ik geen spoor van kuisheid bespeurde bij dat mooie nauwelijks gevormde meisje dat volstrekt en hopeloos was bedorven door moderne coeducatie, jeugdzeden, kampvuurpraktijken enzovoorts. Ze zag de pure daad louter als onderdeel van de heimelijke wereld van een jongere, onbekend aan volwassenen. Wat volwassenen deden met het oog op de voortplanting ging haar niet aan. Mijn levensbron werd door de kleine Lo behandeld op een krachtige, nuchtere manier alsof het een gevoelloos ding was dat niets met mij te maken had. Terwijl ze heel graag indruk op me wilde maken met de wereld van stoere kinderen, was ze niet helemaal bedacht op zekere verschillen tussen de levensbron van een kind en die van mij. Alleen trots belette haar het op te geven; want in mijn zonderlinge toestand hield ik me deerlijk van de domme en liet haar begaan – zolang ik het tenminste nog kon verdragen. Maar eigenlijk doet dit alles niet ter zake; ik houd me volstrekt niet bezig met zogeheten 'seks'. Iedereen kan zich die elementen van dierlijkheid voorstellen. Mij lokt een hoger streven: voor eens en altijd de gevaarlijke magie van nimfijnen vast te stellen.

Vertaling Rien Verhoef.

Overgenomen uit: Vladimir Nabokov, *Lolita*, Uitgeverij de Bezige Bij, Amsterdam 1995. Voor het eerst verschenen in 1955.

Commentaar

Discussie FIN 17-9

De gereformeerde dominee Van Drimmelen etaleerde zich in *Trouw* van afgelopen zaterdag als pedofiel om aldus discussie los te maken over de criminalisering van de pedofilie. Een storm van – vooral positieve – reacties brak los en de gereformeerde synodevoorzitter Vissinga sprak van een moedige daad. Zondag echter trok Van Drimmelen zijn *coming out* in en verklaarde niet pedofiel te zijn, maar zijn gefingeerde bekentenis geschreven te hebben om – alweer – discussie los te maken. De zaak tegen de Doornse pastor en recreatieleider – die in november vorig jaar voor bewezen onthut met verschillende jongens tot 2,5 jaar gevangenisstraf werd veroordeeld – heeft Van Drimmelen op het idee gebracht, sterker nog: de actie is hem mede ingefluisterd door een als pastor bij de dader nauw betrokken gereformeerde predikant uit Zeist.

Het is de vraag of 'de discussie' met Van Drimmelens interventie gediend is. Vooralsnog heeft hij met zijn brief uitsluitend slachtoffers gemaakt. Voor *Trouw* is de affaire natuurlijk onaangenaam. De krant is voor een karretje gespannen en alle zorgvuldigheid die aan de plaatsing van de brief voorafging is beschaamd. Dat kan altijd gebeuren: de *Volkskrant* werd ooit – ten tijde van de Dutroux-onthullingen – bedrogen met een gefingeerde reportage over seksueel misbruik van een jonge bezoeker van Disneyland Parijs en Maja Eksteen van *Lief en leed* zag ooit een liveprogramma de mist ingaan door uit de duim gezongen sensationele bekentenissen. Dat zijn de – vervelende – risico's van het vak en daar valt met enige moeite mee te leven.

De veroordeelde dader uit Doorn heeft aan deze Croiset-achtige actie niets. Integendeel: geinsinueerd werd al dat hij vanuit de gevangenis op deze manier alsnog zijn gelijk probeert te halen en die extra veroordeling kan hij er moeilijk bijhebben. Nog minder zijn de slachtoffers van seksueel misbruik door pedofielen geholpen met de actie van de dwaze dominee. Een brief schrijven over een precair onderwerp en die vervolgens snel weer intrekken; alsof seksueel geweld een bagatel zou zijn, een aardig onderwerp om er een debatje over te ontkoken. De serieuze toon van Van Drimmelens brief wordt zo door hemzelf achteraf belachelijk gemaakt en keert als een boemerang terug op het hoofd van alle slachtoffers van welk seksueel geweld dan ook.

De pedofielen in ons land – die het al moeilijk genoeg hebben en even opveerden bij deze onverwachte adhesie – kunnen zich nauwelijks gelukkig prijzen met zo'n pleitbezorger. Een gefingeerde *coming out* is wel het laatste waar ze op zitten te wachten in hun schuilkelders.

Het klinkt wellicht ietwat merkwaardig temidden van zoveel gedupeerden. Maar de grootste schade berokkende Van Drimmelen met zijn actie aan zijn eigen kerk. Zijn synodevoorzitter moet zich na zijn aanvankelijke goedkeuring nu in allerlei bochten wringen om nog een positieve draai aan deze affaire te geven. Buitenstaanders krijgen door het gehannes van de twee dominees nu de indruk dat 'de kerk' het zo nauw niet neemt met slachtoffers van seksueel geweld. Illustratief was het commentaar van striptekenaar Peter de Wit in *de Volkskrant* van 13 januari. We zien een voetballend jongetje en een opgewekte meneer die hem een lolly aanbiedt: 'Psst jongetje! Wil jij een honinglolie zonder kleur- en zoetstoffen van dominee? Ik wil een respectvolle liefdesrelatie met jou aangaan waar je later goede herinneringen aan zult bewaren'. Het jongetje loopt weg aan de hand van de dominee en strippsychiater Sigmund verzucht: 'Als misbruik zo verantwoord gebeurt kun je er toch niet tegen zijn'. Dat is in al zijn cynisme de spijker op zijn kop, niet voortkomend uit de onwetendheid van een buitenkerkelijke striptekenaar, maar op een presenteerblaadje aangeboden door een dienaar van het Goddelijke Woord.

De beide predikanten brengen hun vak en hun werkgever ernstig in diskrediet en verdienen een forse schrobbering.

Zie haar liggen: „De deur van de verlichte badkamer stond op een kier; daarnaast kwam er door de zonwering een geraamte tegloed van de booglichten buiten; die doorkruiste stralen boorden zich in het donker van de slaapkamer en onthulden de volgende situatie...”

VLAVOLGHN 17-1

zaak: tolerantie jegens een bevolkingsgroep die het de laatste jaren bijzonder moeilijk heeft en een verdieping van het debat over seksueel geweld, over daders en slachtoffers, over schuld en verzoening. Het zou de kerk sieren wanneer zij haar boosheid over dit bedrog opzij zou zetten en toch de handschoen zou opnemen. Een bijdrage aan de werkelijke discussie vindt u alvast op de bladzijden 28 en 29 van dit blad.

Rest de verwondering over een paradox. Toen Jules Croiset zijn woede over de Fassbinder-affaire omzette in een door hemzelf geëncenseerde kidnapping door vermeende antisemieten, meende hij zo de vinger te leggen op de zere plek van het in zijn ogen te weinig serieus genomen neo-fascisme in Nederland. En ondanks alle woede over zijn bedrog kreeg hij zijn zin. Inderdaad werd in die dagen heilig gediscussieerd over Fassbinder, antisemitisme en rechts-radicalisme in Nederland. Een christelijke volkswijsheid wil dat de Heer met een kromme stok rechte sla-gen doet, vrij naar Exodus 7. Het is te hopen dat uit de affaire-Van Drimmelen ook nog iets goeds voort kan komen: een discussie over de grenzen van seksualiteit en over de kwaliteit van pastorale zorg.

Willem van der Meiden

'Geloofwaardigheid Gereformeerde Kerken duidelijk aangetast'

19-1

UTRECHT (ANP) - De zaak-Van Drimmelen heeft het maatschappelijk optreden en de geloofwaardigheid van de Gereformeerde Kerken in Nederland duidelijk aangetast omdat de kerk een deel van haar „interne waarachtigheid“ is verloren. Dat zei prof. dr. R. Huysmans, voorzitter van de Raad van Kerken, zaterdag in de marge van een kerkhistorisch symposium in Utrecht.

In kerken moet het getuigenis en de dienst aan de samenleving hand in hand gaan. Het succes daarvan hangt volgens Huysmans af van de interne waarachtigheid. Dat een predikant zich eerst pedofiel noemt en dat later herroept, zoals ds. L. van Drimmelen deed, „is niet best“. Huysmans wilde niet ingaan op de gang van zaken rond het omstrepen pleidooi van Van Drimmelen voor acceptatie van pedofilie. Wel erkende hij dat de geloofwaardigheid van de kerk door de kwestie in het geding is gekomen.

Pseudofiel:
'Dag, lekker
jongetje - ik NCC
ben dominee.'

Kerkenraad vierkant achter dominee Vissinga

Van onze verslaggevers
KAMPEN - De afgestreden voorzitter van de gereformeerde synode, ds. Richard Vissinga, blijft het volste vertrouwen van zijn kerkenraad genieten als wijkpredikant van de Open Hof te Kampen. **18-1**

Het was een van de vele kerkdiensten waarin gisteren op een of andere manier ter sprake kwam wat vorige week in de affaire-Van Drimmelen tot grote commotie leidde, vooral in de gereformeerde kerken. In de Open Hof las aan het begin van de drukbezochte dienst scriba Nelle-Mieke Drop een verklaring voor waarin zij alle vrouwen en steun toezegde. De kerkenraad, aldus de verklaring, betreurde met zijn dominee dat deze in de zaak-Van Drimmelen „een inschattingfout heeft gemaakt, waardoor slachtoffers van een pedofiele relatie zich beschadigd voelen (...) en dat door de gebeurtenissen ook zoveel anderen diep geraakt zijn“. De integriteit en de oprechte bedoelingen van ds. Vissinga waren voor de kerkenraad niet in het geding geweest. „Het zal niemand verbazen“, besloot Nelle-Mieke Drop, „dat wij de bloemen van morgen brengen bij onze wijkpredikant en zijn gezin, zes mensen die ons meeleven nu hard nodig hebben“.

Ds. Vissinga ging niet in de dienst voor, maar zat wel in de kerk. Hij vroeg een moment het woord. „Er is

voldoende gezegd van spijt en treur-nis. Het is gemakkelijk achteraf: ik heb erin gezeten. Het bracht me een steenlawaai in herinnering waarvoor we eens van een camping moesten vluchten. Als je de eerste steen te pakken krijgt, kun je het misschien stoppen, maar als het is gaan rollen, wat komt er dan in beweging. Ik ben blij dat de kerkenraad unaniem zijn vertrouwen heeft uitgesproken. Straks, als de storm is bedaard, hoop ik mijn werk in uw midden weer op te pakken. Synodewerk was prachtig, maar mijn inspiratie ligt hier, bij u.“

De Kamper studentenpredikant J. Faber ging voor in deze dienst, prekend over Jona en Ninive. Hij roerde de kwestie niet aan of het moest zijn in zijn slotwoord: een koning die van zijn troon afdaalt om onheil af te wenden (Jona 3 vers 6), maar misschien was het niet de bedoeling de metafoor van de koning van Ninive op een voorzitter van de gereformeerde synode toe te passen. In de Gij- en gebedsvorm kwam het nog allemaal één keer terug. „Uw kerk is in opspraak gekomen, her-mensen hebben fouten begaan, her-stel uw gewonde kerk, schenk weer tussen mensen menselijk vertrouwen.“ Na de dienst wenste een lan-ge rij kerkgangers ds. Vissinga en zijn vrouw goed.

• Vervolg op pagina 6.

Wij, dominees passeren wel vaker de waarheid - waarom niet?

Nederlands populairste televisie-
'predikant', ds. E. Gremdaat
alias Paul Haenen, gaf desge-
vraagd de volgende reactie:

18-1
„Ik ben bijzonder teleurgesteld over het niveau van de reacties op de brief van ds. Van Drimmelen. En nog meer teleurgesteld ben ik over het volledig gebrek aan solidariteit van diverse mensen en kerkelijke instellingen met hem. Heeft hij iets erg gedaan door net te doen of hij

pedofiel was? Ik vind van niet. Dominees, en ik reken mijzelf daar ook toe, passeren wel vaker de waarheid.“

Het gaat ons niet om de concrete feiten en feitjes maar om de grotere gedachte erachter. Via fantasie is het mogelijk beelden en gedachten over te brengen. De meeste ontmoetingen met wat oudere vrouwen in half lege treincoupe's hebben nooit plaatsgevonden, spelen zich af in de fantasie van de domi-

nee. Zijn ze daarom minder? Ik dacht van niet.

Van Drimmelen ging nog een stapje verder en verzon geen ontmoeting met een pedofiel maar verzon dat hij de persoon zelf was. Ik vind dat moedig en avontuurlijk. Geen gevangene ontmoeten, maar het zelf zijn. Geen drugsverslaafde ontmoeten, maar het zelf zijn. Geen vrolijk spelend kind ontmoeten, maar het zelf zijn. Je verschuilt je niet achter een ander, maar je bent

het zelf. Zie mij aan, ik ben het. Ik vind het jammer dat Van Drimmelen onder druk van anderen bekende dat hij het niet was. Moet ik die ontkenning geloven of mag ik daar ook vraagtekens achter zetten?

Spijtig vind ik ook dat de discussie die Van Drimmelen op gang wilde brengen over de problemen, de verantwoordelijkheden en de eenzaamheid van de pedofiel, ontvaard is in een regelrechte hetze tegen

Van Drimmelen zelf. Moed wordt beloond met moedder.

Valt er van de hele affaire wat te leren? Ja, dat de Nederlandse kerkgemeenschap ontzettend veel plezier heeft met het in de grond stampen van moedige en vaak kwetsbare individuen. Niet discussiëren over wat hij nou eigenlijk wilde zeggen maar bot trappen, spugen en knijpen. Walgelijk! De schellen vallen van je ogen.“

Voorzitter gereformeerden was te goed van vertrouwen

Hij is tegen pedofilie, maar begaan met de daders. Die dubbelhartige opvatting kostte dominee Richard Vissinga deze week het voorzitterschap van de gereformeerde synode. „Nee, ik vind mezelf niet naïef.“

Door onze redacteur
FRITS GROENEVELD
ROTTERDAM, 17 JAN. Humor. Dat was een van de eigenschappen die twee jaar geleden de 43-jarige predikant Richard Vissinga uit Kampen werden toegedicht toen hij tot voorzitter van de gereformeerde synode werd gekozen. Maar met al zijn humor heeft Vissinga het toch niet gered. Deze week kwam er een eind aan zijn voorzitterschap dat slechts tweemaal eindertig maanden heeft geduurd. Vooral zijn onbeholpen reactie op de verzonnen pedofilie-bekentenis in Trouw van zijn collega Van Drimmelen, leidde ertoe dat hij zijn functie moest neerleggen. Richard Vissinga is moeiteloos te beschrijven. Wat het meeste opvalt is dat hij zo aardig met zich ge-

voende. Alsook dat hij 'verward' kan overkomen en soms de indruk wekt dat hij maar wat roept. Hij neemt, zo was al bij het begin van zijn voorzitterschap te horen, nooit een blad voor de mond. Hij geniet van de publiciteit die het voorzitterschap met zich meebrengt, weet een gereformeerde hoogleraar te vertellen. Hij voegt eraan toe dat Vissinga's „misplaatste ijdelheid“ de oorzaak van zijn val is geweest. Maar er is meer. Dominee Vissinga is ook behapt met die — onder predikanten van welke kerk ook — veel voorkomende neiging om een dubbel standpunt in te nemen. Enerzijds tegenstander van allerlei kwaad, anderzijds pastoraal begaan met de bedrijvers van datzelfde kwaad. Zo veroordeelt Vissinga pedofilie en pedoseksualiteit, maar heeft hij bewondering voor mensen die er voor uitkomen dat zij pedofiel zijn en zich daarnaar gedragen. De gevallen synodevoorzitter heeft begin jaren '70 in Kampen theologie gestudeerd. Zijn vader was beroepsmilitair en even heeft zijn zoon getwijfeld of hij ook niet voor het militaire beroep zou kiezen. Maar het werd theologie. Die keuze bracht met zich mee dat hij

zich in politieke zin met de PPR verbonden ging voelen en sterk sympathiseerde met het antikernwapenstandpunt van het Internationaal Vredesberaad (IKV). Nu neemt hij ook daar een dubbel standpunt over in: enerzijds weemoed naar het vredesactivisme van toen, anderzijds pastoraal begaan met hen die destijds geen atoompacifistisch standpunt innamen. Leken de gereformeerde kerken in Nederland in de jaren '80 in wat rustiger vaarwater te komen, ontlangs werden zij, nadat einde-

cluse van een rapport dat Den Heyers onderzoek „volstrekt legitiem“ noemde door de synode werd overgenomen, viel Den Heyer in de synode een hartelijk applaus ten deel. En juist dat — dat synodevoorzitter Vissinga dat toestond —, werd hem de afgelopen dagen nog eens stevig aangereven. Binnen gereformeerde kerken is meer aan de hand dan uitsluitend bezorgdheid over een onheil-dig opererende voorzitter, die zijn collega Van Drimmelen ook na diens bekentenis dat hij gelogen had over zijn pedofiele geaardheid, nog steeds een integere figuur bleef noemen. Allerlei kerkpolitieke argumenten spelen mee. Wie tegen de kerkenfusie is, laat nu weer van zich horen. Wie het dwarszit, dat de theologen van de gereformeerde kerken tegenwoordig vrij algemeen een liberale en vrijzinnige theologie huldigen, zien hun kans schoon om een vuist te maken. Dat het synodebestuur — de voorzitter inclusief — is afgestreden, juichen zij toe.

Dominee Vissinga, zo verklaarde hij onlangs in het kerkblad Woord en Dienst, schrikt van de toegenomen intolerantie in eigen kring. Maar tot voor kort bleef hij

misbruik door pedofielen. De dagelijkse besturen van de Hervormde Kerk, de Lutherse Kerk en van het Samen op Weg-overleg dat moet leiden tot een fusie met de Gereformeerde Kerken, betrouwen de schied door de affaire is veroorzakt. In een gezamenlijke verklaring benadrukken ze de afwijzing van iedere vorm van seksueel contact tussen volwassenen en kinderen. Ze zeggen begrip te hebben voor het aftreden van de Gereformeerde Kerken, de derde partner in het Samen op Weg-proces.

De gevallen synodevoorzitter heeft begin jaren '70 in Kampen theologie gestudeerd. Zijn vader was beroepsmilitair en even heeft zijn zoon getwijfeld of hij ook niet voor het militaire beroep zou kiezen. Maar het werd theologie. Die keuze bracht met zich mee dat hij

zich in politieke zin met de PPR verbonden ging voelen en sterk sympathiseerde met het antikernwapenstandpunt van het Internationaal Vredesberaad (IKV). Nu neemt hij ook daar een dubbel standpunt over in: enerzijds weemoed naar het vredesactivisme van toen, anderzijds pastoraal begaan met hen die destijds geen atoompacifistisch standpunt innamen. Leken de gereformeerde kerken in Nederland in de jaren '80 in wat rustiger vaarwater te komen, ontlangs werden zij, nadat einde-

cluse van een rapport dat Den Heyers onderzoek „volstrekt legitiem“ noemde door de synode werd overgenomen, viel Den Heyer in de synode een hartelijk applaus ten deel. En juist dat — dat synodevoorzitter Vissinga dat toestond —, werd hem de afgelopen dagen nog eens stevig aangereven. Binnen gereformeerde kerken is meer aan de hand dan uitsluitend bezorgdheid over een onheil-dig opererende voorzitter, die zijn collega Van Drimmelen ook na diens bekentenis dat hij gelogen had over zijn pedofiele geaardheid, nog steeds een integere figuur bleef noemen. Allerlei kerkpolitieke argumenten spelen mee. Wie tegen de kerkenfusie is, laat nu weer van zich horen. Wie het dwarszit, dat de theologen van de gereformeerde kerken tegenwoordig vrij algemeen een liberale en vrijzinnige theologie huldigen, zien hun kans schoon om een vuist te maken. Dat het synodebestuur — de voorzitter inclusief — is afgestreden, juichen zij toe.

Dominee Vissinga, zo verklaarde hij onlangs in het kerkblad Woord en Dienst, schrikt van de toegenomen intolerantie in eigen kring. Maar tot voor kort bleef hij

zich in politieke zin met de PPR verbonden ging voelen en sterk sympathiseerde met het antikernwapenstandpunt van het Internationaal Vredesberaad (IKV). Nu neemt hij ook daar een dubbel standpunt over in: enerzijds weemoed naar het vredesactivisme van toen, anderzijds pastoraal begaan met hen die destijds geen atoompacifistisch standpunt innamen. Leken de gereformeerde kerken in Nederland in de jaren '80 in wat rustiger vaarwater te komen, ontlangs werden zij, nadat einde-

'Dit is een zondag waarop liederen anders gezongen worden'

18 14-1

VERVOLG VAN PAGINA 1

Als zingen dubbel bidden is, dan heeft de gereformeerde gemeente van ds. Hutteringa in Zeist haar hart helemaal kunnen uitstorten, in woorden uit alle tradities. 'Gij die tegen alle schijnbaar noodlot in ons vasthoudt'; 'God ziet de mens slechts genadig aan in Jezus, die voor ons heeft voldaan'; 'Om het brood Heer dat Gij breekt, om de beker die Gij reikt, om de woorden die Gij spreekt, Kyrie Eleison.'

Vanwege het begin van de gebedsweek om de eenheid van de christenen kwam de Samen op Weggemeente van Zeist-west gistermorgen bijeen in de kerkzaal van de Evangelische Broedergemeente. Behalve de hermhutters nam ook de r.-k. parochie van Zeist-west aan de viering -met-Avondmaal deel.

Dit is zo'n zondag waarop liederen anders gezongen worden, het gebed om eenheid anders klinkt, zei de hervormde ds. loop Jansen Schoonhoven, die de oecumenische dienst leidde samen met zijn hembutter collega Christoph Huss. Ook Jaap Hutenga had erbij moeten zijn, maar in sobere woorden werd voor het begin van de dienst gezegd dat de kerkenraad hem er vanwege alle commotie rond zijn persoon een poosje tussenruid gestuurd heeft.

De Geest komt onze zwakheid te hulp' was het thema uit de Romeinse brief dat al lang gelezen was vastgesteld, 'maar we hadden geen beter gezegd, 'als we hadden geen Jansen Schoonhoven. In alle gebroederschap gaat het waaien van de Geest door. U verwacht misschien dat ik heel veel ga zeggen over die gebroektheid. Om een mens van zo nabij, maar ik kan het niet en ik wil het niet, zeker niet op dit moment. Elk te vroeg gesproken woord lijkt mij in deze dagen onwenselijk.

Natuurlijk ging het er toch over, over gebroektheid. Jansen Schoonhoven: 'Op kinderen van God is immers altijd al veel aan te merken geweest - lees de Bijbel er maar op na. Zendingstheoloog Hendrik Kraemer zei ooit: 'De kerk is steeds in een crisis, alleen het probleem is dat ze zich daar slechts zo nu en dan van bewust is.'

In de oecumenische Dominicusge-

meente te Amsterdam preekte J. Greven, tot voor kort hoofdredacteur van Trouw, over het thema van de barmhartige Samaritaan. Daarbij stond hij ook uitvoerig stil bij de 'omtrekkende bewegingen van ds. van Drimmelen rond het thema pedofilie'. Greven vroeg zich af of het feit dat de kerken zo moeilijk omgaan met seksueel misbruik in hun midden misschien komt 'door het ontbreken van de blik van de buitenstaander, die de diepte van de gekwetstheid van de slachtoffers in één oogopslag peilt'.

Volgens hem leek het alsof Van Drimmelen de ontuchtstijging in Het Groen te Bos via een pleidooi voor omzichtigheid jegens pedofilie opnieuw wilde rechtvaardigen. 'Zoals de kerken zo vaak situaties waarin sprake was van seksueel misbruik veel te lang hebben gerechvaardigd.'

Greven: 'Er zijn maar heel weinigen die het opbrengen om omwille van de slachtoffers van binnenuit zelf een buitenstaander, een Samaritaan, te worden. Daarom gaan de kerken zo moeizaam om met seksuele ontsoeringen in, hun midden. Ze moeten

Je kunt op de intellectuele integriteit van gereformerd predikant en vooraanstaand adviseur van het Samen op Weg-proces van gereformeerden en hervormden Leen van Drimmelen ongetwijfeld wat afdingen. Maar of de pedofilie geaardheid van de kerkjurist echt is of verzonnen, doet aan zijn pleidooi voor een grotere acceptatie van seksuele relaties tussen volwassenen en kinderen niets af. Zijn vurige betoog voor meer tolerantie jegens pedofielen is authentiek, evenals de enthousiaste reacties dat het in kerkkringen aanvankelijk heeft losgemaakt.

Maar binnen drie dagen is een bizarre storm ontstaan. Niet vanwege de eenzijdige en propagandistische visie van Leen van Drimmelen over kinderlicfide van volwassenen, maar omdat de predikant niet de pedofilie is die hij in zijn opiniërende bijdrage bevestigde te zijn. Alsof dit de voornaamste misleiding zou zijn die het artikel bevat.

Op 10 januari publiceerde Trouw onder de kop 'Als pedofiel moet je steeds heidzaam leven' het stuk waarin Van Drimmelen niet alleen zijn pedofiele geaardheid hokent, maar vooral de samenleving hekelt die 'grote, vol-

dat predikanten en gelovigen van de hele gang van zaken kunnen leren dat 'we niet zomaar van alles kunnen zeggen en schrijven zonder ons in de gevolgen te verdiepen. De kerk moet meer kijken met de ogen van de slachtoffers'. En: 'We kunnen het Woord van God lelijk in de weg staan, al is het met de beste bedoelingen, zoals het synodebestuur'.

'Heer, wij willen uw erbarmen afroepen speciaal voor de gereformeerde kerk'; klonk het gistermorgen in de druk bezochte Maranathakerk in Ermelo. Ds. P. M. J. Hoogstraete besteedde direct bij het begin van de

Alles wat eerst inspirerend leek, bleek achteraf die naam niet waardig

In de gereformeerde kerk van Heiloo zei ds. A. Boelhouwer, destijds predikant in deze plaats en sinds enige jaren in Wageningen dat hij als gereformeerde wel saaiere weken had meegemaakt. Ook zijn preek van gisteren baseerde op het onderwerp van deze zondag: de barmhartige Samaritaan.

In zijn gebed stelde de predikant vast dat de verwarring in de wereld ook in de kerk hoorbaar is. Boelhouwer bad in het bijzonder voor mensen die be-

vroeg ook te bidden voor de slachtoffers van misbruik van kinderen en slachtoffers van incest. Maar: 'Wij bidden ook voor de ouderen, voor ouders opvoeders, leraren en dominees zodat zij de taal van de jongeren zullen verstaan en zien wat wij in onze spraakverwarring aanrichten.' In zijn preek over Jona met als thema 'mens sta op en leef' refereerde de dominee nog enkele malen aan de affaire: 'Met zware woorden, vreemde interviews hoorde men van onze kerk, maar ze gaat toch maar, want ze heeft een woord in de wereld.' Pedofielen werden in de preek overigens in één adem genoemd met dieven, moordenaars, hoermeesters.

'Hoorde de wet des Heren'; ds. C. G. Geluk uit Huizen had gisteren de Tien Geboden uitgekozen als eerste Schriftlezing. Het gebed dat na de Schriftlezing in de dienst van de gereformeerde bondsgemeente werd voorgelezen verwees indirect naar de gebeurtenissen van de afgelopen week. 'Wij verdwalen, wij ontploeren ons leven. Wij maken zoveel verkeerde keuzen, wij hebben zoveel

mijn kindertijd van pedofielen kan herinneren, die handen zijn in donkere bioscoopzalen die incens knieën neerstreken. Of die warme en harde onderbuik die in een menigte zich plots tegen je ruggele aan persten. Pedofilie staat hij na altijd gelijk aan onderdrukking en aan macht, al dan niet achter een zoet gordijn van versnaperingen en presentjes verscholen. En dan probeert Van Drimmelen ons te doen geloven dat pedofilie wel met erotiek en seksualiteit te maken heeft, terwijl hij kort daarvoor pedofielen omschrijft als mensen die 'gediscrimineerd' worden vanwege 'een andere seksuele geaardheid'. Maar het ergste is dat de pseudo-pedopredikant dwaaleuk schrijft dat kinderen die door pedofielen worden beminde geen 'slachtoffers' genoemd mogen worden: 'slachtoffers zijn kinderen misbruikt door incest'.

Van Drimmelen heeft gelogen, en zijn lezers en de redactie van Trouw bedrogen. Dit ten gunste van een privaot netwerk van al dan niet verwoorde kerkelijke vriedjes. Het gaat ook in de wereld van pedofilie bijna altijd om occulte netwerken.

einde van de dienst gebeden voor 'allen die beschadigd zijn door de gebeurtenissen van de afgelopen week'. Het gebed was de tweede keer dat in de dienst het drama ter sprake kwam.

Gastpredikant Jan Krans, die in het kader van de themadiensten 'jij en ik' preekte over de vlucht, 'moest er toch iets over zeggen', zoals hij lachend verklaarde. Verwijzend naar zijn uitleg van de reis van Jakob in Genesis zei Krans: 'Als ik naar de gebeurtenissen van de afgelopen week kijk, dan denk ik dat het ook een factor is dat in de kerk in veel positieve mannen zitten.'

Ds. G. Oudheusden, predikant van de Dordtse gereformeerde Maranathakerk in de wijk Dubbeldam, was voor zichzelf tot de conclusie gekomen dat het verstandiger zou zijn om geen aandacht te schenken aan de affaire-Van Drimmelen. 'In een paar zinnen kun je geen recht doen aan zo'n gecompliceerde en gevoelige kwestie. Ik had er de preek aan kunnen wijden, maar dan kunnen de mensen weer niks terug zeggen.'

Zaterdagmiddag hoorde de dominee op zijn antwoordapparaat dat de kerkeeraad-afgemene-zaken op verzoek van de synode de predikanten in overweging gaf om in de voorbode stil te staan bij alle slachtoffers van de pedo-affaire. Ook zouden de predikanten kunnen bidden voor de synode, die donderdag in een extra vergadering bijeen komt om over de zaak te praten. Ds. Oudheusden: 'Aan een verzoek om een voorbode wil ik niet voorbij gaan.'

En zo hoorden de kerkgangers in de Maranathakerk gisteren hun predikant bidden voor 'allen die in verwarring zijn'. 'om de slachtoffers die beschadigd werden in de groei van hun leven, hun vertrouwen kwijt zijn en oude luttelkens opengereken zien'. Ook bad hij voor 'degenen die zich schuldig weten aan het kwaad dat is aangericht'. 'Maar laten we niet op afstand oordelen en veroordelen', hield hij de aanwezigen voor. Reacties bleven uit na afloop van de dienst. Ds. Oudheusden: 'Ik denk dat de verwarring groot is, nu ook de schuldigen in deze zaak slachtoffer zijn geworden.'

GA 14-1 Pseudopedo

SYLVAIN EPHIMENCO

pedofilie komt aan bod, laat staan een slachtoffer ervan.

Op 13 januari raast de kogel door de kerk. Van Drimmelen zegt geen pedo te zijn. Hij heeft gelogen om begrip voor zijn 'broeders' te kweken en met name voor een kerkelijk werker uit Driebergen, die wegens seksueel misbruik van kinderen tweehalf jaar aan zijn broek heeft gekregen.

Dat is op zich geen groot schandaal. Je kunt doorgaans niet in de dubbele bodem van de ziel van een schrijvende predikant kijken en heeft ook niet te controleren of zijn ereties wel of niet door het aanraken van terre en fragiele lijfjes worden verwoest. Maar al die pseudo-repeticuze autoriteiten hadden bij het lezen van het klefproza van de pseudo-pedodominiee wel van schrik de alarmklok moeten luiden in plaats van te kromkelen van genot en begrip. Of zijn ze zo blind en naïef? Hebben

wassen en respectabele' kindervrienden aan de schandpaal nagelt. Op 12 januari zijn de reacties al binnengestroomd. In de Volkskrant, NRC en Het Parool wordt gemeld dat het pleidooi van de pedofilie 'positief is ontvangen', en 'het debat is gestart'. Voorzitter van de gereformeerde synode R. Vissinga bejubelt de 'zeer respectvolle wijze' waarover de pedofilie 'over liefde die de naaste geen kwaad doet' schrijft. Hervormd predikant en voorzitter van Samen op Weg, Barend Wal, noemt het stuk 'zuiver van faculteit van de Amsterdamse VU'.

Henk Vroom gaat nog verder: hij denkt aan het instellen van een brede commissie om te onderzoeken of 'ook pedofilie door de kerk kan worden aanvaard'. In geen van die kranten wordt tegenpas gegeven, geen tegenstander van

ze misschien rivieren van tranen geploegd bij het lezen van het miserbare lot van de universele pedo die Van Drimmelen in zijn tentatieve propaganda beschrijft? Ik heb het natuurlijk over de 'echte' pedofiel, de 'respectabele vriend' die alleen maar een 'partnerschap' met een kind zoekt om hem over 'de bol te aaien' terwijl die kleine hun grote vrienden 'vragend aankijken'. 'Speurend naar genegeheid'. Maar, snik, alles verpest. De lieve, echte pedo zit 'vandaag de dag in de gevangenis' of in de 'verdombach'. De 'maatschappij' heeft een 'hetze' tegen hem ontkeurd.

Zelden las ik zo'n misselijkmakend en gemakkelijk door te prikken stuk. Maar ik ga ook al een eeuwige tijd niet meer naar de kerk. Misschien komt het ook omdat ik vader ben van twee kinderen of omdat alles wat ik me uit

Valse zeden?

Foto Paul van Wouwe

De gereformeerde predikant Leen van Drimmelen veroorzaakte gefingeerde commotie met zijn coming out als pedofiel in Trouw en zijn pleidooi om niet alle pedofilie te meten naar de norm-Dutroux. Hoe doldaas zijn actie misschien ook was, de tijd lijkt rijp voor het opmaken van de balans van onze moraal inzake seksueel misbruik.

Wordt de verworven tolerantie van de seksuele revolutie bevroren? Waar leggen we nu de grens tussen geoorloofde en ongeoorloofde seksualiteit? Zullen de komende jaren nog veel meer slachtoffers van ongelijkwaardige en onvrijwillige seksualiteit om erkenning vragen? Het vangen van de tijdgeest lijkt een haast onmogelijke onderneming: is die vader die zijn dochter niet meer durft te knuffelen een uitzondering, of vinden massa's mensen het moeilijk om aan te voelen wat wel en niet kan op het gebied van intimiteit? Wat zeggen de excessen die de krant halen over de huis-, tuin- en keukensexualiteit? Toch zijn er wetenschappelijke artikelen, populair geschreven boeken en interviews die enige houvast bieden bij zo'n speurtocht naar de moraal rond seksueel misbruik anno 1998.

Geen toekomst voor pedofielen

Het simpelst te beantwoorden is de vraag: heeft de pedofiel nog toekomst? Nee, is het verbazingswekkend duidelijke antwoord. De tijden zijn veranderd. In de jaren zeventig en tachtig was de emancipatie van pedofielen op zijn minst bespreekbaar. Er waren groepstherapieën waar pedofielen, gesteund door hulpver-

leners, samen vechten voor hun plaatsje onder de zon. Centraal in de counsellende benadering stond de doelstelling het beleefde verlangen een positieve betekenis te geven in de identiteit van de man en realisatie van hun verlangens mogelijk te maken, schreef seksuoloog Jos Frenken in 1996 in het *Maandblad Geseitjke volksgezondheid*. 'Kwesties als pedofiele coming out, vaardig omgaan met jongens, hun ouders en de zedenpolitie werden besproken. De behandeling was in zoverre effectief dat de meeste cliënten een toegenomen tevredenheid rapporteerden met hun omgang met jongens. Van die voorzichtige tolerantie ten opzichte van pedofiel gedrag is niets overgebleven. Deskundigen beschouwden pedofilie inmiddels als een ziekelijke vorm van seksualiteit die misschien niet te genezen is, maar die absoluut beheerst moet worden en in geen geval mag worden gepraktiseerd. Sinds het Belgische Dutroux-drama krijgen betrapte en/of aangeklaagde pedofielen te maken met hetzekerste toestanden en volkswaarde. Hoe het hun nu in gevangenis, waar ze al tijd al onderaan in de hiërarchie stonden, moet vergaan, laat zich raden. Uit interviews blijkt dat veel pedofielen zich - anders dan Van Drimmelen -

schikken in hun droeve lot dat zij hun seksuele wensen niet in de praktijk kunnen brengen. De pedofiel Joop Schaffhuizen, beter bekend als levenspartner van Gerard Reve, zei in *NRC Handelsblad*: 'Als je beseft wat een relatie met een minderjarige teweeg kan brengen, hoe die vormd kan worden tot een neurotische persoonlijkheid, dan ga je jezelf toch een dader voelen. (...) Ik kijk echt niet de andere kant op als ik een mooie jongen zie, maar ik beseft wel dat ik me koest moet houden. Gelukkig zijn er prachtige films, waarin jeugdige personen heel mooi worden weergegeven, en schitterende fototijdschriften. Die seksuele opwinding bestaat nog wel, maar ik heb er meer vat op, ben er meer de baas over.'

Seksuoloog Frits Wafelbakker, die de radicale verwerping van pedofilie relateert, is een roepende in de woestijn. Niet alle seks tussen mannen en jongens is te karakteriseren als machtsmisbruik. Heeft Wafelbakker herhaaldelijk in de media betoogd. Experimenteren op vrijwillige basis kan iets positiefs zijn in de ontwikkeling van een puberjongen. De communis opinio voelt niets voor zijn ruime standpunt: als volwassene heb je van kinderen af te blijven.

De cliënten van Vernaart die zich vals behuldigd voelden, zijn ervan overtuigd dat de vrouw in kwestie wilde vrijen. Deze mannen krijgen van de rechter te horen dat ze de signalen van de vrouw verkeerd hebben geïnterpreteerd. Onterecht? Terecht? Uit een artikel van Jos Frenken over kenmerken van verkrachters blijkt dat 75 procent van de verkrachters 'meent recht te hebben op seks omdat zij met hem meegegaan is' en last heeft van 'cognitieve vertekeningen', dat wil zeggen 'een onjuiste inschatting van de man omtrent de seksuele bereidwilligheid van de vrouw die hij ontmoet'. Zijn Vernaarts mislukte vrijages dus toch gewoon verkrachtingen?

De advocaat schrijft: 'Iedere man die in zijn hartstocht iets te ver is gegaan, kan het ergste vrezen.' Maar uit het verhaal van Frenken blijkt dat 'het zien van verzet, angst en ontreding bij verwegde angst en empathie voor het slachtoffer oproepen die de seksuele opwinding remmen'. Een deel van de verkrachters kampt met 'deviante seksuele opwinding', dat wil zeggen 'zij reageren niet op bovengenoemde stopstekens van het slachtoffer'.

Verkrachting en vrijwillige seks lijken daarmee toch duidelijker van elkaar te onderscheiden dan Vernaarts betoog suggereert.

Uit de meest recente vakliteratuur blijkt, zegt Ganzevoort, dat jongens bijna net zo vaak seksueel worden misbruikt als meisjes. 'Maar jongens kunnen zichzelf niet als slachtoffer zien vanwege het heersende mannelijkheidsideaal'. Veelzeggend is volgens Ganzevoort een onderzoek van de Groningse kindertelefoon, waaruit bleek dat meisjes beginnen te praten over seksueel misbruik met de woorden 'Mijn vader zit aan me', terwijl een typerende beginzin voor jongens was 'Ik ga met mijn moeder naar bed'. 'Ik doe dat, zei-zijn, en niet dit wordt mij aangedaan. Het is belangrijk dat mannen zich ook slachtoffer leren voelen. De ervaring van onmacht is bedreigend voor je identiteit. Niet erkende onmacht moet worden gecompenseerd, door extreem macho gedrag, of passief gedrag, of door enorme schuldgevoelens. Belangrijk is dat je gaat zien: dit overkwam me, hier kon ik niets aan doen. En tegelijkertijd: hoe absurd de situatie ook was, ik heb keuzes kunnen maken en het feit dat ik bepaalde dingen leuk vond, kan ik laten staan.'

Renée Braams
Chris Verraart: Valse zeden. Valse aangiften in zedenzaken. Uitgeverij Balans, prijs f 32,50.

Am de theologische universiteit in Kampen doet theoloog Ruard Ganzevoort onderzoek naar de geloofsbeleving van mannen die als kind seksueel misbruikt zijn. De experimenteertruimte voor puberjongens die Wafelbakker bepleit, heeft voor Ganzevoort de nare bijmaak van een 'ideaal van mannelijkheid dat geen ruimte laat voor slachtofferschap'. Hij kent geen mannen voor wie een seksuele relatie in hun kindertijd, met een volwassene, als een positieve levenservaring heeft uitgepakt. Ganzevoort: 'Ik ben in mijn onderzoek een paar mannen tegen gekomen die zo'n relatie positief herinterpretierten. Dat is een poging om van je slachtofferschap af te komen. Als je het zelf hebt gewild en het fijn vond is het minder bedreigend. Dan ben je geen slachtoffer van misbruik, maar gewoon een jongen die er vroeg bij was. Maar deze mannen scoren maximaal op allerlei lijsten van klachten als nachtmerries, slapeloosheid en depressies.'

Seks tussen volwassenen en kinderen is nooit helemaal vrijwillig, denkt Ganzevoort. 'Het gaat altijd om kinderen die snakken naar aandacht en die in hun kwetsbaarheid worden gebruikt.'

Mislukte vrijages

Een onthullend tijdsdocument over de seksuele moraal is het boek *Valse zeden* van de in zedenzaken gespecialiseerde Alkmaarse advocaat Chris Verraart. Het boek biedt enerzijds kijkjes achter de schermen, op het politiebureau en in de rechtszaal, in schuurtjes en op broeierige personeelsfeestjes. Verraarts betoog tegen valse aangiften is zo bloemrijk, direct en openhartig dat hij de lezer op elke bladzijde de kans geeft het met hem oneens te zijn. *Aangefisters* - het woord slachtoffers worden momenteel veel te snel en te onvoorwaardelijk geloofd en zij worden ontslagen van ieder greintje medeverantwoordelijkheid, betoogt Verraart. Hij onderscheidt in zijn praktijk vier soorten zedenzaken, twee valse en twee echte. De valse zijn de verzonnen zedenzaken, waarin een ex-man of stiefvader slachtoffer wordt van wraakzucht, en de mislukte vrijages: vrijpartijen die achteraf als verkrachting worden bestempeld. De echte zedenzaken die Verraart onderscheidt, zijn de vrijages met een smet, waarbij een man duidelijk te ver is gegaan zonder dat je kunt spreken van een brute verkrachting, en de ernstige zedenzaken als incest.

Vertekening

De cliënten van Vernaart die zich vals behuldigd voelden, zijn ervan overtuigd dat de vrouw in kwestie wilde vrijen. Deze mannen krijgen van de rechter te horen dat ze de signalen van de vrouw verkeerd hebben geïnterpreteerd. Onterecht? Terecht? Uit een artikel van Jos Frenken over kenmerken van verkrachters blijkt dat 75 procent van de verkrachters 'meent recht te hebben op seks omdat zij met hem meegegaan is' en last heeft van 'cognitieve vertekeningen', dat wil zeggen 'een onjuiste inschatting van de man omtrent de seksuele bereidwilligheid van de vrouw die hij ontmoet'. Zijn Verraarts mislukte vrijages dus toch gewoon verkrachtingen?

De advocaat schrijft: 'Iedere man die in zijn hartstocht iets te ver is gegaan, kan het ergste vrezen.' Maar uit het verhaal van Frenken blijkt dat 'het zien van verzet, angst en ontreding bij verwegde angst en empathie voor het slachtoffer oproepen die de seksuele opwinding remmen'. Een deel van de verkrachters kampt met 'deviante seksuele opwinding', dat wil zeggen 'zij reageren niet op bovengenoemde stopstekens van het slachtoffer'.

Verkrachting en vrijwillige seks lijken daarmee toch duidelijker van elkaar te onderscheiden dan Verraarts betoog suggereert.

Schuldvraag

Er is misschien wel iets te zeggen voor Verraarts pleidooi voor het erkennen van medeverantwoordelijkheid van het slachtoffer. Hebben we slachtoffers heilig verklaard? En moet alle foute seksuali-

teit worden gejuridiseerd? Een rechtszaal lijkt niet de geëigende plek voor een subtiele aanpak van de schuldvraag. Theoloog/onderzoeker Ruard Ganzevoort zegt dat slachtoffers 'het recht hebben om recht te halen en zo erkenning als slachtoffer, en genoegdoening te krijgen'. Aangifte doen kan belangrijk zijn, ook omdat één dader vaak tientallen tot honderden slachtoffers maakt, zoals blijkt uit de literatuur.

Ganzevoort is zelf rond zijn twaalfde jaar slachtoffer geworden van seksueel misbruik door een jeugdlieder. Hij schreef daarover in het vakblad *Praktische Theologie*. Hij heeft spijt dat hij niet de keuze heeft gehad om wel of niet aangifte te doen, omdat het gebeuren al verjaard was toen hij zich bewust werd dat het was te karakteriseren als seksueel misbruik. Ganzevoort: 'Als ik mijn zaak voor de rechter had moeten verdedigen, zou ik alle accent leggen op de schuld en verantwoordelijkheid van de dader, want ik was een kwetsbaar en machteloos kind, terwijl hij een volwassene was die donders goed wist wat hij deed.' Maar voor de verwerking van seksueel misbruik is zo'n onduidelijke benadering van de schuldvraag niet de zinnigste, blijkt uit Ganzevoorts artikel. 'Sinds ik kan zeggen dat ik slachtoffer ben (...) hoef ik mezelf niet meer kwalijk te nemen wat me overkomen is.' Daarnaast schrijft hij: 'Voor mijzelf ben ik tot het inzicht gekomen dat ik onbewust en ongewild zelf heb bijgedragen aan het misbruik.'

Deze benadering van slachtofferschap die ruimte laat voor ambiguitet, lijkt nogal eens te ontbreken in de seksuele moraal anno 1998. Voor vrouwelijke slachtoffers is het erkennen van eigen medeverantwoordelijkheid vaak bedreigend, terwijl misbruikte mannen het juist moeilijk hebben met het 'slachtoffergedeelte' van hun verhaal, aldus Ruard Ganzevoort.

Uit de meest recente vakliteratuur blijkt, zegt Ganzevoort, dat jongens bijna net zo vaak seksueel worden misbruikt als meisjes. 'Maar jongens kunnen zichzelf niet als slachtoffer zien vanwege het heersende mannelijkheidsideaal'. Veelzeggend is volgens Ganzevoort een onderzoek van de Groningse kindertelefoon, waaruit bleek dat meisjes beginnen te praten over seksueel misbruik met de woorden 'Mijn vader zit aan me', terwijl een typerende beginzin voor jongens was 'Ik ga met mijn moeder naar bed'. 'Ik doe dat, zei-zijn, en niet dit wordt mij aangedaan. Het is belangrijk dat mannen zich ook slachtoffer leren voelen. De ervaring van onmacht is bedreigend voor je identiteit. Niet erkende onmacht moet worden gecompenseerd, door extreem macho gedrag, of passief gedrag, of door enorme schuldgevoelens. Belangrijk is dat je gaat zien: dit overkwam me, hier kon ik niets aan doen. En tegelijkertijd: hoe absurd de situatie ook was, ik heb keuzes kunnen maken en het feit dat ik bepaalde dingen leuk vond, kan ik laten staan.'

Renée Braams
Chris Verraart: Valse zeden. Valse aangiften in zedenzaken. Uitgeverij Balans, prijs f 32,50.

gedrag tot iets gewoons en vermeed hij dat Hans uit de school zou klappen. Na verloop van tijd herinnerde Hans zich niet meer dat A.B. hem seksueel had misbruikt. Het leek op een hersenspoeling, ook gewone herinneringen uit zijn jeugd is Hans kwijt. „Op mijn veertien- en heb ik van mijn vader een speedboat gekregen. Dat moet voor een jongen een grote gebeurtenis zijn, maar ik weet er niets meer van.”

A.B. was de enige op de wereld die hij vertrouwde. „Als ik mij een voorstelling moest maken van God, dan was hij dat. Het talent van A.B. om zijn gedachten over te brengen op anderen is ongeëvenaard. Toen hij vorige week het pleidooi voor pedofilie las van dominee Van Drimmelen in Trouw dacht hij: het lijken wel de woorden van A.B.”

Dit voorjaar vertelde een vriend die Hans kende van de camping, dat hij seksueel was misbruikt door A.B. „De hele wereld schudde door elkaar”, zegt Hans. Het gevoel van 'viesheid' kwam terug. „De deur ging op en kleren en alle troep kwam naar buiten.” Wat volgde was een rechtzaak waarin nog twintig andere slachtoffers — volgens Hans zijn er nog meer — getuigden, een veroordeling van 2,5 jaar cel voor A.B. en vooral veel verwarring. Hans: „Ik weet niet meer wat vrouwen betekent. Dat heb ik ook tegen mijn ouders gezegd.” Vader Steur: „En dat is bitter hoor.”

Misbruik pedofiel leek op hersenspoeling

schoppen. Ik zei steeds tegen hem dat ik het niet wilde maar dan zei hij dat hij me hielp met mijn seksuele ontwikkeling en dat het heel normaal was. „Vader Steur: „Als we het campingterrein opreden, stouf Hans altijd al naar hem toe.” Hans: „Dan had ik er weer de hele week mee in mijn maag gezeten en was de enige oplossing: terug naar de dader.”

Op zijn elfde, twee jaar nadat het misbruik begon, is Hans, toen A.B. hem weer begon te betasten, huilend en schreeuwend weggerend. „Toen wist hij: nu wordt het een risico. Vanaf dat moment is het seksueel misbruik gestopt, maar begon de geestelijke manipulatie.” Hans wilde af van het „smerige gevoel” dat hij aan de seks met A.B. had overgehouden, hij wilde niets liever dan dat de vriendschap 'normaal' werd.

A.B. leerde Hans om de zekerheden die hij kende los te laten en maakte zichzelf tot maatstaf aller dingen. „Hij leerde de enerzijds mij ruim te denken, alle vasten meningen van anderen in twijfel te trekken. Als de leraar op de LTS zei: 'U = I maal R', was ik de enige in de klas die vandaan kwam, wist ik op alles het antwoord.” Door zijn maatstaf aan Hans op te leggen, maakte A.B. zijn pedofiele

verklaring die gisteren tijdens de kerkdienst in de Open Hof werd voorgelezen zijn de oprechte bedoelingen van Vissinga voor de kerkeraad niet in het geding geweest. Volgens de kerkeraad heeft Vissinga een te betrouwen „inschattingfout” gemaakt. Vissinga, die de dienst bijwoonde, kreeg na afloop als teken „van meeleven” de bloemen uit de kerk.

„Hij zei dat mijn ouders me eruit zouden schoppen als ik het zou vertellen.” Zijn ouders werden opzettelijk door A.B. bij de 'vriendschap' betrokken. „Hij zei dat ik ze een keer mee moest nemen.” Vader Steur: „Hij kwam wel eens een borreltje drinken, of hij at mee. Toen wij zeiden dat we vermoedden dat hij homoseksueel was, gaf hij dat toe. 'Ik ga u geen raad voor de ogen draaien', zei hij. Omdat hij zo eerlijk leek, vertrouwden we hem.”

A.B. stond de familie ook bij toen vader Steur, die leraar lasen was op de LTS, door bezuinigingen werd ontslagen. „Hij schreef een prachtige brief aan de koningin. Niet dat het iets hielp, maar we kregen wel een brief terug. In krulleters.” Hans voelde zich 'vies' zegt hij, maar de enige met wie hij over dat ongenoemde kon praten, was met A.B. zelf. „Ik durfde hem niet van zijn sokkel te

deelden immers een vreselijk geheim. argumentatie verschijnt, die bovendien een niet nader genoemd privaat doel dient, dan is het niet goed dat zoiets erdoor geglijpt is. Er zijn Trouw, bij mijn weten, geen verwijten gemaakt. Een te goeder naam en faam bekende staande wetenschapper en meelevend kerklid neemt de boel bij de neus. Daar kun je je niet tegen indekken. Anders dan, zoals ook gebeurd is, door zo iemand nadrukkelijk te vragen of het wel zo verstandig is zo een brief te schrijven. Of Van Drimmelen zich niet beter kon laten interviewen, waarbij een tweede (niet wetende dat er al een tweede en een derde bij betrokken waren) nieuwe invalshoeken kan kiezen en allerlei aspecten die blijken de brief van zaterdag uit het oog waren verloren nog eens naar voren kan halen. Dat wilde Van Drimmelen niet en dan ben je als krant overgeleverd aan je eigen afwegingen: dit is niet zo maar iemand, dit is nieuws en als de discussie die hij wenst er komt willen we daar graag aan deelnemen,

zoon rond zijn tiende onhandelbaar werd. „Hij werd bokkig, haalde slechte cijfers, hij was onze Hans niet meer. Op ieder gebod volgde een vraag. Als wij zeiden: 'je moet naar bed', was het: 'waarom?'”

Hans Steur leerde A.B. kennen op camping Het Grote Bos in Driebergen waar hij met zijn ouders en twee oudere broers ieder weekende vanuit Amsterdam naartoe ging. A.B. organiseerde spelletjes, dansavonden en zong liedjes. Iedereen was welkom in zijn huisje op de camping, er waren stripboeken en chocolade. A.B. viel op door zijn artistieke talent, zijn vriendelijkheid, belangstelling en eruditie. Of het nu om kunst ging of om auto's, hij kon er over meepraten. Hij schreef gedichten in het campingkrantje, liedjesteksten voor Adèle Bloemendaal. „Die leverden we wel eens voor hem af in Amsterdam”,

gevoelig te zijn voor het eenzame 'slachtoffer' van de pedofiel. Het voltallige synodebestuur van de Gereformeerde Kerken besloot na de ontstaanscommissie af te treden. Dominee Vissinger uit Rotterdam zei afgelopen vrijdag in het televisieprogramma Barend & Witteman opnieuw dat pedofielen recht hebben op begrip voor hun seksuele voorkeur.

Hans Steur zegt dat het vooral de geestelijke overmacht was van zijn 'vriend' die hem beschadigde. De charismatische predikant A.B., die hij tot vorig voorjaar als zijn geestelijk leidman beschouwde, bracht in zijn leven een 'Umwertung aller Werte' teweeg, die hem psychisch heeft gebroken. Als machinist bij de NS is Steur in de Ziekte-wet terecht gekomen, veel tijd gaat op aan therapie.

„Hij zei nooit dat wat mijn ouders mij leerden niet waar was, hij gaf er altijd net een draai aan. Als mijn vader zei: 'een man mag geen vrouwen slaan', zei hij: 'ja, maar als de vrouw de man slaat, mag hij zich wel verdedigen.' Ik wist niet meer wat goed en kwaad was, ik kon zelf geen besluiten nemen, dacht alleen nog volgens zijn richtlijnen.” Vader Steur, bij het gesprek aanwezig, zegt dat zijn

De seks was niet het ergste, zegt Hans Steur, een van de slachtoffers van de pedofiele predikant A.B. uit Driebergen, om wie vorige week in de gereformeerde kerk een rel ontstond. Erger nog was de geestelijke manipulatie.

Door onze redacteur

DANIELA HOOGHIEMSTRA

AMSTERDAM, 19 JAN. Rode vlekken in zijn nek, zijn vuisten gebald. Hans Steur (29) praat over de gebeurtenissen in de afgelopen twintig jaar van zijn leven als of ze nog vandaag plaats hadden. Pas dit voorjaar kwam hij erachter dat zijn 'vriend' op de camping 'Het Grote Bos' te Driebergen, zijn 'pseudo vader', 'God' in zijn ogen, hem jarenlang op geestelijke wijze geestelijk heeft gemanipuleerd. Dat, zegt Steur, was veel erger dan de seksuele handelingen die dezelfde man hem van zijn negende tot zijn elfde jaar liet ondergaan.

Steur is een van de slachtoffers van ex-pastoraal werker A.B. (62), die hevig verontwaardigd zijn door het artikel van dominee Van Drimmelen vorige week in het dagblad Trouw, waarin deze het opneemt voor pedofielen in het algemeen en voor de inmiddels veroordeelde de A.B. in het bijzonder. Na hem gaf synodevoorzitter ds. Vissinga er blijk van

Van Drimmelen (29) 7R 17-1

te zetten door een gedegen kerkelijk rapport uit te brengen waarin het standpunt over pedofilie duidelijk naar voren komt en het thans afgetreden moderamen de gelegenheid te geven dit rapport te helpen opstellen en te onderschrijven.

Landsmeer P.A. de Baare

Kerken bidden om pedofilie-affaire

N.A.L.

LEUSDEN, 19 JAN. In de drie Samen op Weg-kerken is gisteren geboden voor allen die door de zaak Van Drimmelen onnodig zijn beschadigd. Daartoe hadden de besturen van de Nederlandse Hervormde, Gereformeerde en Lutherse Kerken de plaatselijke gemeenten opgeroepen. Ruim een week geleden pleitte ds. L. van Drimmelen, adviseur van de gereformeerde synode en docent kerkrecht aan de V.U. in Trouw voor acceptatie van pedofilie. Daarbij noemde hij zichzelf pedofiel, maar enkele dagen later bleek dat niet

waar te zijn. (A.N.P.)

Van Drimmelen (30)

De kerkelijke leiders die nu zo negatief in het daglicht staan hebben allen zeer veel tijd en vrije tijd in kerk en samenleving gestoken. De kerk kon daar haar voordelen mee doen. Nu er door deze kerkelijke bestuurders beoordelingsfouten zijn gemaakt, zijn er blijkbaar zovelen uit op het zien van bloed. Het zou van meer kracht getuigen als het synodebestuur het afgetreden moderamen zou verzoeken het werk voort

SCHELTEMA

7R 17-1

Er is de afgelopen week, naar aanleiding van de zaak-Van Drimmelen, een aantal parallel- en getrokken met andere zaken waarbij kranten grotelijks bij de neus werden genomen. Zoals bijvoorbeeld de Volkskrant

gebeurde, waar een vaste freelance-medewerker een opvallend verhaal over een in EuroDisney ontvoerd meisje schreef, dat verzonnen bleek. De krant pakte uit met een ruime rectificatie, naast een nog veel groter nieuwsbericht over de zaak. Trouw heeft de zaak-Van Drimmelen wel in de berichtgeving en commentaren rechtgezet, maar tot een min of meer officiële rectificatie, waarbij de krant zich verontschuldigde naar de lezers buigt, is het niet gekomen. Dat had gerust mogen gebeuren op de plek waar de brief verscheen, de Podiumpagina, al was het maar om duidelijk te maken dat de krant over de regio wil hebben en houden, ook strak de pagina met gevraagde en ongevraagde opinie-stukken. Als daar een verzonnen

Domoren

want we hebben over pedofilie nog wel wat te menen.

Waarna we het ernstig betreuren aan dit stomme opzetje te goeder trouw te hebben meegewerkt. Maar daar komt dan ook nog bij dat het nog steeds niet te bevatten is, dat mensen die gezien hun positie geacht mogen worden professionals in de communicatie te zijn, van die enorme amateurs bleken. Blijkbaar volkomen verrast door wat ze zichzelf aan ellende op de hals hebben gehaald. Blijkbaar waren ze onderling discussiërend in een vernauwde terecht gekomen, waardoor het slachtoffer-idee helemaal uit beeld

verdwegen. Geen flauw benul gehad blijkbaar wat je de kerk kunt aandoen door zo'n nepstandpunt te kiezen. En het ergste van alles: de hele discussie over pedofilie niet gevolgd te hebben.

Want ik laat nog maar buiten beschouwing dat je tegenwoordig voor een paar centen een boek of een adviesje kunt aanschaffen

hoe in dit soort gevallen te handelen. Zelfs tv-programma's die er een gewoonte van maken mensen te verlokken hun complete lek en gebrek te vertonen waarschuwen (tenminste dat zeggen ze te doen) voor de gevolgen van ruime en gezochte media-aandacht.

Soms trekken mensen zich dan alsnog terug, en dan wordt er vrij heftig gepoogd ze alsnog binnenboord te houden. Onthullen, zelfs quasi-onthullen, betekent dat je een mechanisme in werking zet dat verder gaat dan één uitzending of één brief. Daar moeten mensen minstens voor gewaarschuwd worden.

Van Drimmelen is daarvoor gewaarschuwd. Dat hij en zijn kompanen toch doorgezet hebben, betekent dat we op mediagebied (en op dat van de pedofilie) met domoren hebben te maken. Dat maakt in de toekomst de selectie van ingezonden artikelen een heel klein beetje makkelijker.

RUUD VERDONCK

Pedofilierel wordt aangegrepen voor het eigen gelijk

Door Carel Brendel A 22-1
BUNNIK — De pedofilierel in de Gereformeerde Kerken is, zo be-
wezen behoudende christenen,
het directe gevolg van de vrijzin-
nige golf, die dit kerkgenoot-
schap de afgelopen 20 jaar heeft
overspoeld. Voor de godsdienst-
socioloog prof. dr. L. Laeyendecker
oud-hoogleraar in Leiden, is
deze stelling echter te kort door
de bocht.

„In hervormde en katholieke
kring is er al veel langer sprake
van liberalisering en een ten-
dens om moderne inzichten
over geloof en samenleving over
te nemen. Maar dat heeft niet ge-
leid tot een opvallende frequen-
tie van verschijnselen, zoals we
die de afgelopen weken rond de
dominees Van Drimmelen, Hut-
tinga en Vissinga hebben ge-
zien. De huidige tolerantie ten
zandzen van vroeger door de kerk
verboden zaken als homoseksu-
aliteit, betekent daar geen goed-
keuring van maatschappelijk al-
gemeen afgekeurde zaken als
pedofilie. Ik heb het vermoeden

De synode van de Gereformeerde Kerken vergadert vandaag over de pedofilie-affaire, die tot het aftreden van het dagelijks bestuur heeft geleid. Hoe konden twee predikanten en hun voorzitter zich zo vergalopperen? De socioloog Laeyendecker vermoedt dat de kerkleiders een keer niet achter wilden blijven, nadat ze jaren lang wel achter de feiten aan liepen.

dat sommigen de vervelende ge-
beurtenissen aangripen voor
hun eigen gelijk. Voor de Gere-
formeerde Bonders in de her-
vormde kerk, die zich verzetten
tegen Samen Op Weg met de lu-
theranen en gereformeerden, is
dit Gefundenes Fressen.

Wat is er dan wel aan de hand
in het kerkgenootschap? Hoe is
het mogelijk dat gereformeerde
predikanten zo ver doorschieten
in hun begrip voor een wegens
seksueel misbruik van kinderen
veroordeelde pastoraal werker?
Laeyendecker, als katholiek 'een
buitenstaander', heeft geen slui-
tende verklaring, maar wel ver-
moedens.

„Enkele maanden geleden
was ik bij de presentatie van het
onderzoek 'God in Nederland'.
Daaruit kwam naar voren, dat
veel mensen de kerk hebben ver-

voorheen verdoemenswaard
werd geacht.

Daarbij speelt, vervolgt Laey-
endecker, dat de kerken voor-
heen de strijd hebben verloren
in allerlei morele achterhoedege-
vechten. „Ze hebben zich verzet
tegen homoseksualiteit en de

'Onhandig opereren' is dominees eigen'

beurde met het afwijzen van
voorbehoedsmiddelen. Daarbij
hebben ze voortdurend tegen de
stroom ingetroeid. Het is dan ver-
leidelijk om eindelijk een keer
niet achter te blijven met iets dat
op het eerste gezicht misschien
redelijk lijkt. Ze durfden niet ra-
dicaal nee te zeggen tegen pedo-

misbruik van eigen mensen te
verdoezelen? De veroordeelde
pastor heeft jaren lang zijn gang
kunnen gaan in een christelijk
recreatiecentrum.

Laeyendecker: „Dat is niet zo
vreemd. Hetzelfde verschijnsel
zie je bij politici, politiemensen
en voetballers. Matenaaien
geldt als verderfelijker onder poli-
tiemensen en die instelling leidt
tot excessen als geweld en cor-
ruptie. De mensen in de kerk
zijn daarin niet slechter of beter
dan andere mensen. Alleen
hoort het juist in de kerk, die
voor morele waarden staat, juist
minder voor te komen. Een bo-
vengschikte hoort een onderge-
schikte niet onmiddellijk aan de
jagers uit te leveren. Maar dat
mag niet ontfaarden in het extre-
me van alles door de vingers
zien. Probleem bij seksueel mis-
bruik is bovendien dat alle be-
trokkenen, daders, slachtoffers
en eventuele getuigen de nei-
ging hebben om uit schaamte te
zwijgen.

**Ledental van de
Gereformeerde
Kerken**

Van de drie grote christelijke stromingen
hebben de Gereformeerde Kerken
(synodaal) het langst weerstand geboden
aan de oprukkende secularisering. Mede
dankszij een hoog kinderterf groeiende het
aantal leden tot 1974 gestaag.

1942	661.433
1947	635.573
1952	687.301
1957	724.615
1962	778.052
1967	838.671
1972	875.942
1974	879.838
1977	875.942
1982	861.826
1987	820.268
1992	773.932
1997	714.951

* 1944: vermindering door afscheiding Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt)

FAX AAN
de Kinderdijkse Spreeuwen

NRC 17-1

Spreuwen.

Zag jullie donderdagavond in het journaal. Magistraal. Die massa-
le vlucht, die zonsverduisterende pirouette. Prachtig. Pia zei dat jullie
in de war waren door het zachte winterweer, maar Pia snapt het niet.
Niemand snapt het. Het heeft niets met het klimaat te maken. Nie-
mand begrijpt dat jullie het door god gezonden signaal zijn omdat het
mis gaat met ons land. God schreeuwt en tracht ons te bereiken. God
spreuwt is misschien beter in dit geval. De Kinderdijk is een van de
gereformeerde plekes van ons land en het is niet voor niks dat Hij/-
Zij jullie daar laat kwetteren. De gereformeerden zitten in grote
nood. En dat allemaal door pedominee Van Drimmelen, die het 'laat
de kindertjes tot mij komen' iets te letterlijk nam. Rare man. Eerst
zegt hij 'ik ben het' en later zegt hij weer 'ik ben het niet'. Als kind zou
ik daar bloednervens van worden. Wat is het toch een rare discussie
van de zogenaamde voorstanders van pedofilie. Seksueel contact met
een volwassene zou voor een kind niet schadelijk hoeven zijn. Wat
zijn dat toch voor makkezen die denken dat dat waar is. Ik heb als
kind op het seminarie gezeten en daar was een hele vieze dikke pater,
die nam mij op een gegeven moment op schoot en begon aan mijn
twaalfjarige blote bovenbeen te friemelen en ik weet maar één ding:
ik vond het verschrikkelijk. Verder dan dat is het niet gekomen om-
dat hij ook wel voelde dat hij de verkeerde beet had. Ik kwam uit een
iets te groot gezin en was door mijn broers en zusjes al duidelijk op de
hoogte gebracht van dit soort viespeuken. Had hij mij wel iets gedaan
dan had ik hem nu met naam en toenaam in de krant gezet. De eerste
de beste pedo die met zijn poten aan een van mijn kinderen komt.
verpulver ik persoonlijk zijn klok- en hamerspel en ga daar met ple-
zier een jaar of wat voor zitten. En waar ik helemaal niet aan moet
denken is dat mijn kinderen worden betast door een gereformeerde
pedo. Dat is namelijk nog erger. En ik wil ze ook niet in Rondom
Tien zien soften, laat staan bij Sonja of Paul en helemaal niet bij De
Leeuw. Wegwezen. Oprotten. Afblijven. Niks begrip. Pedofilie
schaadt een kind.

Niemand snapt Gods toorn. Niemand snapt God. Het enige dat
Hij/Zij wil zeggen is dat we balanceren op de afgrond. Het hele land
is door het zachte weer in de war. Homo's tuinen massaal in de groot-
ste fout van de hetero's, ofwel het huwelijk. Heel hetero Nederland
ligt in scheiding of raakt elkaar na tien jaar lits-jumeaux nog amper
aan en wat gaat de homosuele medemens doen? Die wil dat ook. Dat
was nou het enige waar ik bij de homo's zo snikkend jaloers op was.
Dat dartelende seksleven. Van Joop naar Frans naar Henk naar Piet.
En nooit een probleem. Even lekker hutsefluts en doe. Veel homo-
suele vrienden van mij hebben mij dat vaak genoeg uitgelegd. Wij zijn
die eenkennige, jaloerse hetero's. Wij gunnen elkaar geen avontuur-
tjes. Wij doen het uitsluitend achter elkaars ellebogen met een ander.
En nou willen zij het ook.

Niemand snapt het nog. Wie begrijpt het land waarin de onderne-
mers en captains of industry, tien jaar na de dood van Joop den Uyl,
roepen om de socialist Wim Kok? Wie begrijpt een land waar procu-
reurgeneraal Steenhuis vrolijk bijbeunt bij een bedrijf dat onafhan-
kelijke adviezen aan Justitie moet verstrekken. Wie begrijpt een land
waar de manisch depressieve Piet Vroon op televisie mag worden af-
gemaakt door een zekere Ratelband zonder dat iemand de doodzieke
man in bescherming neemt. En wie begrijpt een land waarin men dat
zelfde stukje zo vaak herhaalt dat de arme professor niets anders kan
doen dan...

Niemand begrijpt dat. De enige die het ziet is God en die stuurt jul-
lie. Een spreuw om aandacht! Maar niemand snapt het. Iedereen
gaat vrolijk door. Net als

Van der Graaf: De zaak van de hervormden is ook een zaak van de hervormden geworden

Van onze kerkredactie T 22-1
AMSTERDAM — „Verschrikkelijk ge-
raakt" is Gereformeerde-bondssecr-
taris ir. Jan van der Graaf door de
opmerking van ethicus Gerrit Ma-
nensschijn dat hij „ongestraft mag
zeggen dat God bloed wil zien."

„Dat mijn uitspraken over de kwestie
van de Verzoening, die ik al weken-
lang doe, nu in verband worden ge-
bracht met het aftreden van Vissin-
ga, vind ik echt heel erg. „Alsof ik
Vissinga's bloed geëist heb. Die Ver-
zoening, dat is het hart van de zaak
voor mij. Als je er dan zo over praat
als Manensschijn, moet je wel alle be-
grip verloren hebben van waar het in
de kerk over gaat. Die Verzoening is
zo wezenlijk, ik zal erover blijven
spreken, ongeacht de gevolgen."
Van der Graaf zegt dat hij deze week
is overspoeld door brieven en tele-
foonijes van gereformeerde predi-
kanten die hem zijn aanval op syno-

zich afvragen waar Van der Graaf
zich mee bemoeit. Die bemoeienis is
het gevolg van het feit dat de bon-
ders besloten hebben in de kerk te
blijven, aldus Van der Graaf. Daar-
door is een zaak van de gereformeer-
den ook een zaak van hervormden
geworden. „Als nu de ethiek in het
geding is en intussen ook de be-
trouwbaarheid van de kerk betwij-
feld wordt, dan raakt dit evenzeer de
hervormde kerk diep. Wanneer we
als hervormde gereformeerden uit-
gesproken hebben dat we op onze
post zullen blijven en zullen blijven
strijden voor de gereformeerde belij-
denis, dan mocht hier niet gezweven
worden."

Van der Graaf hoopt dat de huidige
crisis uiteindelijk heilzaam zal blijken
te zijn. „We mogen bidden of er een
heilzame schrik mag komen over de
kerk, die zo mogen leiden tot ware
vertootmoediging en tot terugkeer
tot het rechte belijden."

Pedofilie in de literatuur: een jongen met vier benen en een geallieerde soldaat

door Tigrelle Uijterwaal 2.2 - 1

Het klimaat voor pedofilie is op dit moment ijsig koud. Wat vorige week begon als een pleidooi van iemand die pedofielen een warm hart toedraagt, is uitgegleden in een hetspelverontwaardiging, afkeuring en afkeer. De publieke betrokkenheid en de kokende woede over de miskenning van de slachtoffers van pedofilie zal ongetwijfeld vorig jaar gegrooid zijn door de zaak-Duitrou. Maar waar de omslag ook moogde liggen, het is opmerkelijk dat wij nu openlijk uitermate afkeurend tegenover pedofilie staan, terwijl dit onderwerp de publieke gemoederen in de jaren tachtig nauwelijks leek te verhitte. Hierop wijst de ontvanger van *Een jongen met vier benen* (1982) van Kees Verheul en *Voor een verloren soldaat* (1986) van Rudi van Dantzig.

Het boek van Kees Verheul (geb. 1940) - slavist, vertaler en essayist - bestaat uit vier verhalen over de seksuele ontwikkeling van een jonge jongen en over het leven, de dorpsmentaliteit en de standverschillen in een provincieplaats in het oosten van het land vlak na de Tweede Wereldoorlog. Rudi van Dantzig (geb. 1933) - choreograaf - beschrijft de belevenissen, gevoelens en seksuele ontwikkeling van de twaalfjarige Jeroen tijdens de hongervinter

op het Friese platteland en tijdens en na de bevrijding. In 1992 is *Voor een verloren soldaat* gelijknamig verfilmd door Roeland Kerbosch (regisseur) en Matthijs van Heijningen (producent). De ik-figuur uit *Een jongen met vier benen* heeft jarenlang een seksuele verhouding met meneer Prinsen, de pedofiele vader van een klasgenootje en Jeroen uit *Voor een verloren soldaat* heeft een kortstondig pedofiel contact met een geallieerde soldaat. De auteurs beschrijven deze pedofiele ervaringen vanuit het perspectief van het kind. Ze doen dit volgens de meeste kritieken zuiver, eerlijk, gedetailleerd en zonder toevlucht te nemen tot dramatische effecten.

Beide jongens lijken de pedofiele ervaringen niet vervelend te vinden. "Maar ook vanuit mezelf verlangde ik niet naar een volledig einde van mijn omgang met meneer Prinsen (...). Meneer Prinsen zou blij zijn als ik kwam en me volop gezelligheid en aandacht gaven." [uit: *Een jongen met vier benen*]

"Ik heb het gevoel dat ik zacht word en smelt zoals de chocola tussen mijn vingers: natuurlijk, zo wil ik leven, als hij er maar is om de tent te vullen met warmte en geur en voedsel." [uit: *Voor een verloren soldaat*]

De critici maakten dan ook niet veel ophef over de pedofiele affaires in deze boeken. Maar dat heeft ook te maken met de tolerantie die er in die

extra zitting in Nijkerk bijeenkwam, vond Vissinga's gedrag ontoelaatbaar. De ophef in de gereformeerde kerken ontstond nadat twee weken geleden ds. L. van Drimmelen, adviseur van de synode, in *Trouw* pleitte voor acceptatie van pedofilie. Daarin noemde hij zichzelf pedofiel, een bewering die hij later introk.

Vissinga was van tevoren van het artikel op de hoogte en ook van het feit dat Van Drimmelen daarin niet de waarheid sprak over zijn pedofiele gaardheid. Desondanks verdedigde de synodevoorzitter hem dik en dun. Vissinga draaide pas bij toen bleek dat een kerkelijk werker die wegens ontucht met kinderen tot tweënhalf jaar cel was veroordeeld, bij de affaire was betrokken.

De synode van Gereformeerde Kerken heeft gisteren de rijen na de pedofilie-affaire weer gesloten. De kerken moeten veilige plekken voor kinderen worden, maar ook voor pedofielen al wordt hun gedrag veroordeeld.

Door onze redacteur FRITS GROENEVELD NIJKERK, 23 JAN. Een hele dag heeft de synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland (GKN) ervoor nodig gehad om met zichzelf in het reine te komen. In de Goede Herderkerk in Nijkerk spraken de synodeleden giste-

In de jaren tachtig verschenen er twee boeken - Kees Verheul's *Een jongen met vier benen* (1982) en Rudi van Dantzig's *Voor een verloren soldaat* (1986) - waarin een pedofiele relatie wordt beschreven vanuit het perspectief van de jongen. De literatuurcritici namen het onderwerp dat nu zo omstreden is, voor lief en schreven er lovend over. Aad Nuis schreef toen: "Waarschijnlijk geldt ook hier dat veel mensen vergelijkbare, hoewel in omstandigheden afwijkende ervaringen zullen hervinden in hun geheugen bij het lezen van dit boek".

sen tendentieuze na: "Er zijn vaste dagen waarop zijn vrouw en dochter niet thuis zijn, en hij laat er geen gras over groeien; hij weet het jongetje te lokken en hem weidra zover te krijgen, als hij dat wenst. Het jongetje vindt de seksuele contacten met de oudere man niet eens opzettelijk, maar wel een beetje geheimzinnig, en zo ontstaat een verhouding die uren zal tot hij al op de middelbare school is."

De details waarmee Van Dantzig en Verheul de pedoseksuele handelingen beschrijven, roepen daarentegen wel verzet op. Diny Schouten (*Vrij Nederland*) spreekt als enige over "afgrijzen...". Bevrijding heet, met enige ironie, het middendeel van het boek (*Voor een verloren soldaat*). Daarin wordt, vele pagina's lang, en tot in kokhalzende details, beschreven hoe Wall's [de soldaat] meermalen als zij-

derups aangemerkt geslacht met behulp van geweld, lieve woorden en vaseline in lichaamsopeningen wordt gedreven die daar niet op berekend zijn. Toch is het niet de sodomie of het afgrijzen en de vlammeende pijn van het jongetje dat deze liederseñes obsederend maken."

De jongens waren zelf ook niet echt dol op de seksuele kant van de pedofilie. Jeroen in elk geval niet: "Hij heeft zijn neus losgemaakt en brengt mijn hand in zijn kleren. Waarom laat hij me niet, voelt hij niet dat ik moe ben? Zou dit er altijd bij horen?" [uit: *Voor een verloren soldaat*]. "Ik kreeg een bekleemd gevoel dat er nu buiten mijn wil om iets belangrijks met me ging gebeuren - iets dat ik fijn vond en avontuurlijk, maar meer nog griezelig, omdat niemand anders ervan wist en het misschien ook wel nergens bestond dan alleen hier, bij deze eigenaardige man." [uit: *Een jongen met vier benen*]

Het is in deze tijd ondenkbaar dat critici nauwelijks aandacht zouden besteden aan de pedofilie die in de boeken beschreven wordt. Toch wordt dit onderwerp in sommige besprekingen van *Een jongen met vier benen* en *Voor een verloren soldaat* slechts aangeduid of met een paar regels afgedaan. En ogenscheinlijk niet omdat de critici van mening zijn dat hun lezers dat niet aankunnen maar omdat zij het zien als niet meer

dan een element in de boeken en het blijkbaar niet belangrijk genoeg vinden om daar veel ruimte aan te besteden.

Renjan Mulder (NRC *Handesbladz*) maakt slechts een toespeling over wat zich in *Een jongen met vier benen* afspeelt tussen de ik-figuur en de vader van een klasgenootje, zonder het woord pedofiel in zijn recensie te noemen: "In het laatste verhaal herinnert de jongen zich hoe de juf-frouw hem als remedie [tegen de intieme vriendschap tussen de ik-figuur en zijn klasgenootje Oliver] tussens vier meisjes in de hoek van een lokaal heeft geplaatst. Als dat niet helpt, helpt niets meer. Het helpt niets. Uitgeremd de vader van één van de meisjes zal de inwijding in het homoseksuele leven afmaken." Hanneke Wiigh (*Trouw*) vermeldt ter-

loops dat de soldaat seksuele handelingen verricht met de jongen in *Voor een verloren soldaat*. "Het onmiskenbare hoogtepunt in het boek is zijn ontmoeting met een Amerikaanse soldaat, tijdens de bevrijding. Wall geeft hem kauwgom, rijdt hem rond in een grote truck, zwemt samen met hem in het havelentje en verkracht hem in een legertent."

Wanneer critici het pedofiele aspect betrekken in hun beoordeling - en de boeken niet vooral als een soort streek- dan wel oortogroman zien - hebben zij het over de gevoelens van de jongens, niet over de seks, en passen zij het pedofiele element in in de (homo-)seksuele ontwikkeling van de jongens. Omdat het zo beschreven wordt en omdat volgens Ron Mooser (*Harmologie*) "alles heel vanzelfsprekend verloopt".

(Advertentie)

Deze week in HN-magazine

Kerken en seksueel misbruik

Kerken beschermen ten onrechte daders / Castro en Wojtyla hebben veel gemeen / Planeconomie: zo gek nog niet / Marian Verkerk, humaniste / Thomas Lynch, dichter en doodgraver / In Voorloftijg: Alles is toeval / Preken in de 18e eeuw

HN

Maak kennis: 8 weken HN voor f 12,-

Naam:

Adres:

-Bon sturen naar Antwoordtr. 84016, 2508 VB Den Haag (in open envelop, geen postzegel). Of bet: 06-02.24.222

Weekblad HN (Hervormd Nederland). In de losse verkoop f 5,75

Synode kiest predikant Doff tot voorzitter

Door een onzer redacteurs NRC
NIJKERK, 23 JAN. De gereformeerde synode heeft de Rotterdamse predikant J.W. Doff tot nieuwe voorzitter gekozen. Dominee Doff is de opvolger van R.S.E. Vissinga uit Kampen die gisteren definitief moest aftreden wegens zijn onhandige optreden in de affaire-Van Drimmelen.

Deze kerkjurist en adviseur van de gereformeerde synode vroeg op 10 januari in het dagblad *Trouw* om begrip voor pedofilie-plegers en medde daarbij tevens dat hij zelf pedofiel was, een bewering die hij later terugnam.

Vissinga toonde in eerste instantie ook begrip voor de positie van pedofielen, maar het leidde vooral tot een stroom negatieve reacties van slachtoffers van seksueel misbruik. Vissinga heeft erkend dat hij in deze affaire anders had moeten optreden.

Het rumoer dat de affaire heeft veroorzaakt leidde ertoe dat de leden van het dagelijks bestuur van de synode en bloc hun functies ter beschikking stelden. Gisteren is besloten dat drie van de vier teruggetreden bestuursleden in het bestuur van de synode terugkeren. Alleen van de diensten van voorzitter Vissinga zal geen gebruik meer zal worden gemaakt. Hij is slechts tweëndertig maanden voorzitter van de gereformeerde synode geweest.

Volgens de nieuwe synodevoorzitter was het optreden van oudvoorzitter Vissinga een niet te verontschuldigen solo-actie en hadden de andere bestuursleden minder ernstige fouten begaan.

De nieuwe voorzitter van de synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland die zo'n 715.000 leden (100.000 minder dan in 1988) hebben, noemt zichzelf een man van overleg die niet „voor de troepen uit wil lopen, omdat overleg en gezamenlijkheid voor hem het allerbelangrijkst zijn. Als ik iets zeg, moet het breed gedragen worden in onze kerken."

Doff (48) is sinds drie jaar synodelid. Zowel in de gereformeerde als in de gemeenschappelijke synode met hervormden en lutheranen die op den duur één kerk gaan vormen, is hij actief geweest als voorzitter van een synode-commissie. Doff is sinds 1994 predikant in de Gereformeerde Kerk van Ommoord-Zevenkamp (Rotterdam). Sinds 1974 is hij predikant geweest in Schermerhorn en in Brielle. Ook was hij verpleeghuispredikant in Scheveningen.

ren over de onoverwinnelijke affaire die vorige week was ontstaan toen bleek dat een synode-adviseur zich uit hoofde van te vergaande identificering valselijk voor pedofiel had uitgegeven en de synodevoorzitter, die daarvan op de hoogte was, de man de hand boven het hoofd meende te moeten houden.

Maar na lang beraad dat begon met de lezing van een bijbelgedeelte (1 Cor. 13) over echte liefde en die uiteindelijk besloten werd met een bede om menselijke zelfkennis (psalm 139), waren de synode en haar adviseurs op onder meer voorlichtingsgebied, eruit.

Na de gezamenlijke vaststelling dat „ieder seksueel getint handelen van volwassenen jegens kinderen ontoelaatbaar is", heette het vervolgens op een persconferentie dat de kerken „veilige plekken voor kinderen moeten worden". Maar ook voor pedofielen, liet de nieuwe synodevoorzitter J.W. Doff er onmiddellijk op volgen. Daarmee bedoelend dat er binnen de kerken wel zorg en christelijk mededogen voor pedofielen moet zijn, ook al wordt hun gedrag scherp veroordeeld.

De Gereformeerde Kerken en hun leden zijn allang niet meer voor wat ze nog dikwijls worden aangezien. Niet alleen is de kerkelijke leer in de afgelopen decennia sterk veranderd en heeft die een vrijzinnig karakter gekregen, ook op het gebied van de zeden is vrijwel alles geoorloofd. Was het omstreeks 1950 nog zo, dat men voor de liefdes- en seksuele relatie slechts één vorm, het monogame (voor de duur van het leven gesloten) huwelijk kende, inmiddels zijn de huwelijksopvattingen sterk veranderd. Op het hele terrein van seks en voortplanting blijken gereformeerden veel minder van andere Nederlanders af te wijken dan vaak gedacht wordt en door romanschrijvers soms wordt gesuggereerd. Het huwelijk is geen goddelijke instelling, geen 'ordinantie Gods' meer en ook zou de 'onder-

Gereformeerde kerken weer in het reine met zichzelf

VR 23-1

schikking' van de vrouw aan de man totaal zijn verdwenen.

Echtscheiding mag, voorhuwelijkse seks is sinds 1963 toegestaan en homofiele leden worden volkomen aanvaard. Anders ligt het wat betreft pedofilie. Daar weet men zich in kerkelijke kring dikwijls geen raad mee, omdat enerzijds rekening met slachtoffers moet worden gehouden en anderzijds ook plegers van pedofilie in pastorale zin niet buiten de boot zouden mogen vallen.

De synode zegt in een gisteren uitgegeven verklaring dat zij op geen enkele wijze voorbij wil gaan aan de grote schade die door seksueel misbruik van kinderen wordt aangericht. Ook meent de gereformeerde synode, evenals het bestuur van de Hervormde Kerk en van de Evangelisch-Lutherse Kerk, dat pedofiele relaties per definitie ongelijkwaardig zijn. Hoe dan ook moet voorkomen worden dat de indruk zou ontstaan dat er binnen de kerk onvoldoende solidariteit met de slachtoffers van seksueel misbruik bestaat.

Dominee W. Barendrecht uit Hendrik Ido Ambacht wijst er in dit verband op dat pedofilie in de bijbel nergens voorkomt. Alleen in Paulus' brieven aan de Korinthiërs is er naar zijn mening hier en daar sprake van. „In de Griekse cultuur, maar daar was knapenliefde vroeger heel gewoon,” Barendrecht, een van de bestuursleden van de synode die gisteren zijn ter beschikking gestelde plaats weer mocht innemen, zegt van de hele geschiedenis van zijn collega Van Drimmelen die zich leugenachtig voor pedofiel uitgaf, weinig begrepen te hebben. Behalve dan dat er bij hem, aldus Barendrecht, waarschijnlijk van een te grote pastorale vereenzelviging met de persoon van een pedofiel sprake is geweest waardoor al het andere uit zijn blikveld verdween. „In onze pastorale praktijk zien we dat in andere vormen wel vaker, maar je moet dan toch in de gaten houden wanneer het om strafbaar gedrag gaat en je zo iemand richting politie zou moeten sturen.”

Dominee Barendrecht is de enige niet voor wie de kwestie nog steeds niet duidelijk is. Om die reden zal nog verder onderzoek worden gedaan naar mogelijke verdere implicaties en achtergronden van het pedofilie-artikel in Trouw van de inmiddels ontslagen synodeadviseur L.C. van Drimmelen.

Ook zullen de kerken beter moeten leren om signalen van seksueel misbruik en patronen van goedpraten en toedekken, beter te herkennen, zo wordt gesteld in een verklaring. Bovendien zullen synodebestuurders, zo vertelt dominee K.H. Wigboldus uit Voorburg, wellicht wat mediatrainingen gaan volgen. Want op het punt van mediabeleid is heel wat misgegaan.

ds. Doff voorzitter

Van onze verslaggeefsters VR 23-1
NIJKERK - De Rotterdamse predikant J. Doff moet de gereformeerde kerken leiden uit de crisis waarin ze de afgelopen anderhalve week verzeild geraakt zijn. „Ik ben een man die niet voor de troep uitloopt”, zei hij gisteravond over zichzelf. „Wat ik zeg moet breed gedragen worden in onze kerken.”

Met die uitspraak plaatste de 48-jarige Doff zich meteen tegenover ds R. Vissinga die een week geleden aftrad vanwege de zogeheten pedo-affaire. Vissinga's solistische optreden naar aanleiding van de verzonden 'bekenentis' van synodeadviseur Van Drimmelen dat hij pedofiel was, werd scherp bekritiseerd. Ook de overige moderamenleden maak-

der Graaf onwijs en zelfs onkies. Dat geeft geen oplossing, maar legt een bom onder onze kerk, meende hij. Omdat uit het onderzoeksrapport blijkt welke houding, naast Vissinga, de overige drie moderamenleden, ds. K. Wigboldus, ds. W. Barendrecht en ouderling H. Dolstra-Muggen, terzake hebben ingenomen, werd pas na behandeling van het rapport een besluit genomen over hun positie. In haar rapport heeft de onderzoekscommissie een chronologie van de gebeurtenissen gemaakt. Daarvoor heeft ze met alle betrokkenen gesproken, behalve met de betrokken ds. J. Huttenga. Deze kon het niet opbrengen om aan het onderzoek mee te werken. Uit deze chronologie blijkt dat moderamenlid W. Barendrecht zaterdag 10 januari al contact heeft gezocht met voorzitter Vissinga. Barendrecht verzag ernstige gevolgen, met name doordat zowel in de brief van Van Drimmelen als in de reacties van Vissinga daarop, de slachtoffers van pedoseksueel misbruik buiten zicht bleven. Ook merkte hij tegen Vissinga op dat Van Drimmelen zijn artikel koppelt aan een strafzaak en dat de vergelijking van pedofielen met homo's volgens hem niet opgaat. Na beëindiging van het gesprek verwachtte Barendrecht dat Vissinga in volgende mediaoptredens meer over de slachtoffers zou zeggen en minder Van Drimmelen zou verdedigen. Quod non, althans in onvoldoende mate. De synode kwam gisteren tot het besluit dat Barendrecht, Wigboldus en Dolstra in het synodebestuur mogen blijven zitten. Ze hebben dan wel fouten gemaakt, maar de werkverdeling binnen het moderamen was dusdanig dat de voorzitter solo kon optreden. En solo is in dit geval solistisch geworden. Een nog onbekende gebeurtenis, die in het rapport wordt beschreven is de volgende. In de loop van maandag 12 januari wordt algemeen bekend dat Van Drimmelen niet pedofiel is. Dezelfde dag hoort Barendrecht van Vissinga dat het hervormd moderamen een persverklaring wil uitgeven. Dit uit onvrede met het feit dat ze nergens in gekend zijn. Vissinga vindt dat echter geen goed idee, omdat het een gereformeerde aangelegenheid is. Vissinga maakt een concept-persverklaring en faxt die naar het hervormd moderamen, waar Barendrecht aanwezig is. Omdat in de verklaring nog steeds Van Drimmelen wordt verdedigd, wil Barendrecht echter geen verantwoordelijkheid dragen voor deze verklaring. Ook het hervormd moderamen wijst de verklaring af om dezelfde reden en omdat er te weinig wordt gesproken over het ontoelaatbare van pedofilie. Er komt die avond geen persverklaring; dit alles geschiedt zonder dat de overige gereformeerde moderamenleden hiervan weet hebben. De volgende dag, dinsdag 13 januari komt het gereformerd moderamen bijeen. Direct na de verklaring van Vissinga over zijn optreden wordt buiten zijn aanwezigheid besproken of hij als preses nog het vertrouwen geniet. Conclusie: hij heeft fouten gemaakt - hij had het moderamen moeten roepen, minder solistisch moeten optreden en terughoudender moeten zijn in zijn reacties in de media - maar hij blijft toch het vertrouwen houden op grond van zijn integriteit en capaciteiten.

ten wel fouten, werd gisteren gezegd, maar hun geloofwaardigheid kwam niet in het geding. Om die reden sprak de synode gisteren opnieuw het vertrouwen uit in de drie bestuursleden die samen met Vissinga opstapten. De synode vergaderde gisteren de hele dag achter gesloten deuren over de toestand die door de affaire is ontstaan.

De synode zal de komende maanden gebruiken om te proberen de schade te herstellen die de affaire-Van Drimmelen heeft aangericht. In nauwe samenwerking met de Samen op Weg-partners zal bekeken worden welke stappen nodig zijn om het vertrouwen in de kerk weer terug te krijgen. „We leren van de dingen die verleden week fout zijn gegaan”, zei Doff. „De rust en de veiligheid moeten weer terugkeren.” De besturen van de hervormde en lutherse synode waren er in Nijkerk de hele dag bij.

De synode nam opnieuw nadrukkelijk afstand van pedofiele relaties, „die per definitie ongelijkwaardig zijn”. Er zal de komende maanden nader onderzoek komen naar de achtergronden van seksueel misbruik en de mechanismes die daarbij een rol spelen.

Synodeleden toonden zich gisteravond ingenomen met hun nieuwe voorzitter, die met 43 van de 63 stemmen werd gekozen. Doff was voorzitter van de commissie die aan de synode verslag uitbracht over de affaire-Van Drimmelen. Hij is drie jaar synodelid en nauw betrokken bij Samen op Weg. Over zijn 'ligging' in de gereformeerde kerken zei hij „Ik laat me denk ik niet gemakkelijk in een hokje duwen.”

De gisteren gehouden gereformeerde synodevergadering was omgeven door angst voor de pers. Journalisten mochten zelfs de hal van de Tweede Herderkerk te Nijkerk niet betreden, laat staan spreken met synodeleden. Zelfs over het openbaar maken van het rapport van de commissie die de affaire-Van Drimmelen heeft onderzocht, was men het niet eens. De commissie zelf was er overtuigd voorstander van het rapport in zijn totaliteit vrij te geven - we moeten juist open zijn en niets achterhouden - maar verschillende synodeleden wilden de pers met een geenssureerde versie afschepen. Uiteindelijk koos men voor openheid. De synodevergadering zelf verliep in een goede sfeer, niet emotioneel, in aanwezigheid van vertegenwoordigers van de twee andere SoW-kerken, de hervormde en lutherse. Nadat ds. Vissinga nog eenmaal de synodevergadering mocht openen, vertrok hij naar huis en werd de leiding in handen gelegd van ds. H. H. Doff, de oudste predikant in jaren ter synode. Leidraad voor de discussie was het rapport, dat een ad hoc onderzoekscommissie van de synode de afgelopen week heeft samengesteld. Urenlang is er gesproken over het solisme van de voorzitter, over de rol van de voorlichting, over het klimaat in de synode - het is wel, werd gezegd, of men elkaar niet meer kritisch kan ondervragen.

Van Drimmelen had een halt moeten roepen toegeroepen. Waarom is dat niet gebeurd? Ook over de rol van ir. Van der Graaf, secretaris van de Gereformeerde bond in de hervormde kerk werd gesproken. Echter niet door de gereformeerde synodeleden, maar door de aanwezige preses van de hervormde kerk, ds. Wim Beekman. Deze noemde het optreden van Van

Wij lijden elke dag onder het verlies van onze zoon

VR 23-1

Onze zoon heeft enige tijd geleden een einde aan zijn leven gemaakt. Hij kon niet verder leven. Er zijn heel wat aanwijzingen dat hij slachtoffer was geworden van seksueel misbruik in een vertrouwensrelatie. Een relatie met een pastoraal werker.

Wij lijden elke dag nog onder het verlies van onze zoon. En dat zal wel blijven. Onze wereld is totaal veranderd en wij zitten in een proces van het daarmee leren omgaan. Inmiddels weten wij ook van anderen die als gevolg van misbruik een eind aan hun leven maakten of pogingen tot zelfdoding deden. Wij spraken een deskundige die ons vertelde (op basis van grondig onderzoek) ervan overtuigd te zijn dat er vele tienduizenden 'tijdbommen' rondlopen die elk moment kunnen afgaan. Jongens en mannen, soms tientallen jaren na het misbruik, die een eind aan hun leven kunnen maken omdat zij er niet verder mee kunnen leven. Wij zijn ervan overtuigd dat er nog heel wat verborgen en verzwegen situaties zijn, vergelijkbaar met het misbruik van de kerkelijk werker uit het Grote Bos. Situaties die aan het licht moeten komen zodat de slachtoffers geholpen kunnen worden met de herinneringen te leren omgaan. Zodat er straks wellicht wat minder tijdbommen rondlopen.

Wij kennen iemand van nabij die de worsteling kent van pedofiele gevoelens. Die strijd is een hele moeilijke en velen hebben er weinig of geen besef van. Zulke mensen hebben behoefte aan liefde en begrip van mensen om hen heen die voor hen bidden en helpen de weg te gaan die

Gods Woord wijst: onthouding van seksueel-getinte contacten met kinderen en jongeren doordat Christus hen de kracht geeft een leven te leiden in harmonie met wat Gods bedoeling is voor de mens.

De huidige publiciteit rondom pedofilie kan een nuttig effect hebben. Meer begrip voor de problematiek en worsteling waar veel pedofielen onder lijden, opdat er ook meer mogelijkheden komen voor daadwerkelijk hulpverlening op dit vlak. Meer begrip ook voor de pijn die kinderen lijden als gevolg van misbruik, een pijn die zich kan doorvreten in de rest van hun leven. Meer begrip ook voor het doffe verdriet dat nabestaanden ervaren van hen die niet verder konden leven.

Maar ook méér begrip bij de verantwoordelijken in kerken en christelijke organisaties hoe er omgegaan moet worden met signalen van misbruik. Sommigen proberen misbruiksituaties op een misselijk makende manier goed te praten, daar hebben we nu met Van Drimmelen een recent voorbeeld van. Anderen proberen misbruiksituaties te verdoezelen of snel onder de mat weg te werken. Wij hopen dat de recente publiciteit een aansporing mag zijn op een verantwoorde manier te handelen als wij in onze omgeving met misbruik geconfronteerd worden. In het belang van de slachtoffers en de daders die hulp nodig hebben.

Het zit ons hoog, al die ellende rondom misbruikzaken. Elke dag en elke nacht ben je er mee bezig omdat je je zoon mist en je lijdt onder de ellende die ook anderen ondergaan.

Onbespreekbaar geheim VR 23-1

Ik word zo moe van het ongenueanceerd gepraat over pedofilie. Duidelijk voor iedereen is toch dat seksuele omgang tussen een volwassene en een kind gewoon niet mag. Wordt er steeds vergeten dat er ook een groep mensen bestaat die oprecht tegen hun pedofiele gevoelens vechten? Ik ben zo iemand. Ik heb gelukkig goede volwassen vrienden waar ik mijn gevoelens mee kan bespreken zodat ik niet de fout in hoeft te gaan. Ik weet hoe moeilijk het is om je stilte

en isolement te doorbreken en er over te praten in een maatschappij waarin alles, waar het woord pedofiel in voorkomt, bij voorbaat verdoemd is. Laat er aandacht zijn voor de moeite die deze mensen hebben en laten we stoppen met of 'het' nu wel of niet mag. Een advies aan allen die dit onbespreekbare geheim met zich meedragen: Zoek mensen die je werkelijk vertrouwt en maak het in kleine kring bespreekbaar. Leer vriend te zijn met volwassenen.

Wat beweegt die ouders om een pedofiel aan te klagen?

In de zaak-Van Drimmelen steeds meer gaat over de rol van de kerken, raakt de discussie over pedofilie op de podium-pagina langzamerhand op de achtergrond. In het debat bleef één partij enigszins onderbelicht: ouders van kinderen die door een pedofiel seksueel misbruikt werden. Deze bijdragen (vanwege de privacy anoniem geplaatst) gaan over de vragen, de verwijten, de gevolgen.

Ruim een half jaar geleden werd het seksueel misbruik van onze zoon door de pastor Ad B. uit het Grote Bos bekend. Daarna volgde de aangifte door onze zoon, de rechtszitting waarbij je in rauwe details hoort wat je zoon heeft meegemaakt, de veroordeling, het wachten of er hoger beroep zou worden ingesteld door de officier dan wel Ad B. Ondertussen werd je elke dag geconfronteerd met wat het misbruik heeft aangericht bij je zoon. Je denkt dat het in 1998 rustiger wordt en dat je kunt starten met een opbouw. Dan, op zaterdag 10 januari 1998, valt Trouw in de bus.

Je leest dat een dominee uit je eigen

kerk in de rechtszaak van Ad B. aanleiding heeft gevonden om te betogen dat pedofilie zegenrijke gevolgen heeft. Als derde partij bij een proces worden dan ouders en partners genoemd als aanklagers die met de vinger wijzen. De vraag wordt dan gesteld: 'Wat beweegt hen?'

We hebben die zaterdagmiddag meteen gebeld naar dominee Van Drimmelen om een gesprek. Hierbij stond ons vooral voor ogen de relatie die getrokken werd met de zaak-Ad B. Van Drimmelen zei dat Trouw de relatie met de zaak-Ad B. gelegd had op de voorpagina en niet hij in zijn Podium-artikel.

De naam Ad B. hoorde hij van ons

voor het eerst. Hierdoor verrast zeiden we aanvankelijk dat het gesprek maar even moest blijven rusten. Na herlezing van het stuk bleven we er wel degelijk een verwijzing inzien naar de zaak Ad B. en bovendien wilden we praten over de zegenrijke ervaringen en de rol van de ouders. Op onze herhaalde verzoeken heeft Van Drimmelen niet meer gereageerd. Toch willen wij graag een antwoord geven op de vraag: 'Wat beweegt die ouders?' Hiervoor gaan we terug naar de basis, de doopbelofte: 'Belooft gij dit kind waarvan gij de ouders zijt naar uw vermogen te onderwijzen en te doen onderwijzen in de waarheid Gods en het een voorbeeld van een christelijke levenswandel te geven?'

Als ouders hebben we aan het doopvont ons 'jawoord' gegeven als belijdende leden van de Gereformeerde Kerken in Nederland. Op basis van de doopbelofte heb wij ons best gedaan onze zoon een opvoeding te geven. Dit hebben we vertaald in een geloofsopvoeding, het bijbrengen dat liegen niet mag, een open relatie naar ons als ouders en het leren dat je bij geldelijke zaken de tering naar de nering moet zetten. Verder hebben wij geprobeerd hem een goede seksuele opvoeding te geven. Je bent je ervan bewust dat ook anderen jouw kind beïnvloeden. Daarom kies je met zorg een school, een eventuele club, je let op welke kranten in huis komen en met welke vrienden hij omgaat. Ook hebben we toegewerkt naar een in de loop der jaren zelfstandig worden, waarbij hoort het maken van eigen keuzes op basis van argumenten.

Wat is daar van terechtgekomen?

Onze zoon gelooft niet meer in God. Hij liegt vaak en goed. Hij keert zich van ons af. Hij kan niet rondkomen. Hij kan slecht voor zichzelf opkomen en hij laat steeds anderen keuzes voor hem maken.

Hoe kwam dat?

Op de camping Het Grote Bos, waar wij een zomerhuisje hebben, vroeg de pastor Ad B. of wij het goedvonden dat onze kinderen hun medewerking verleenden aan een kerkdienst. Blij en trots stemden wij toe. Hieruit ontstond een vriendschap met ons hele gezin. Naar wij nu weten, overtuigde hij onze oudste zoon binnen enkele weken ervan dat bij vriendschap altijd seks hoort, terwijl daar dan niet met anderen over gepraat wordt. Onze zoon voelde zich vies, probeerde zich eraan te onttrekken, kon er niet met ons, ouders, over praten, lag vaak te huilen in bed en voelde zich, zoals hij later zei, als een vis in een fuik. Bidde hielp niet, de 'dominee', zoals hij hem zag, kreeg hem steeds weer uit de kleren en terwijl deze pastor zijn gang ging, probeerde de jongen aan iets anders te denken. Zo raakte hij ervan overtuigd dat God niet bestond. De pastor liet hem geloven, dat wij er erg, veel verdriet van zouden hebben wanneer wij hun verhouding te weten kwamen. Omdat onze zoon van ons hield, loog hij dus tegen ons. Hij had hiervoor wel steeds de adviezen van de pastor nodig, hoe zich uit penibele situaties te redden. Tenslotte – de relatie heeft vijf jaar geduurd – vroeg hij advies bij alle zaken waar hij mee te maken kreeg en zo leerde hij af om zelf beslissingen te nemen. Uiteindelijk had de pastor hem zo ver dat hij zijn afspraken met ons niet nakwam, omdat hij dan op dat tijdstip een later gemaakte afspraak met Ad B. moest nakomen. Wij namen dat onze zoon natuurlijk kwalijk. Vanaf die tijd merkten wij hoe hij zich van ons verwijderde. Als wij zeiden dat er voor bepaalde uitgaven gespaard moest

worden, gaf – naar ons nu bleek – de pastor hem geld. Met als gevolg dat onze zoon nu zegt: 'Ouders die van hun kinderen houden, die geven ze geld'. Relaties naar anderen denkt hij op te kunnen bouwen door ze dure cadeaus te geven. Hij is verbaasd dat dat niet werkt. Hij kwam met merkwuurde opvattingen op seksueel gebied. Voordat het misbruik bekend werd, is een studiejaar mislukt. Hij vertelde ons dat hij wat hij leren moest, niet in zijn hoofd kon krijgen. Wij dachten dat hij lui was. Hij moest steeds naar de camping, hoe wij ook aandrongen om dat niet te doen.

Hij is het afgelopen jaar met een nieuwe studie begonnen. De eerste tentamenreeks viel samen met het proces. Resultaat: uitsluitend onvoldoendes. De tweede tentamenreeks begon de maandag na het artikel van Van Drimmelen. Het resultaat laat zich raden. Kunt u zich voorstellen dat wij wel erg benieuwd waren naar de zegenrijke ervaringen waar Van Drimmelen over schreef?

Wij hadden al vragen, sinds het verschijnen van het artikel van Van Drimmelen zijn er nog bijgekomen. Had je als ouders dit misbruik kunnen zien? Onze zoon neemt het ons kwalijk dat wij hem bij de opvoeding hiervoor niet gewaarschuwd hebben. Wij hebben hem wel gewaarschuwd voor kinderlokken, mannen die snoepjes aanbieden e.d. Inderdaad hebben wij hem nooit gewaarschuwd voor een predikant die op het moment dat hij in tranen zijn schoolproblemen vertelde, hem zei dat het optimum van vertrouwen is

dat vrienden voor elkaar de broek laten zakken. We blijven zitten met de vraag of we niet te naïef geweest zijn door onze zoon naar Ad B. te laten gaan toen hij zei dat hij daar zo goed mee kon praten, terwijl nu blijkt dat hij hem pornobladen liet lezen en -films draaide, terwijl ze masturbeerden. Waren wij niet goed wijs toen we 'ja' zeiden toen Ad B. vroeg of onze kinderen ook mee mochten doen met door hem geschreven Kerst-musicals? Waar was ons verstand toen we onze kinderen niet verboden het door Ad B. onder auspiciën van de kerkelijke gemeenschap op Het Grote Bos gehouden leerhuis te bezoeken?

Waarom hebben wij als Ad B. in ons zomerhuisje een avond kwam scrabbelen en een glas wijn drinken, er nooit moeite mee gehad, dat onze zoon hem naar huis begeleidde omdat Ad B. zei dat hij zo slecht in het donker kon zien? Achteraf hoorden we van onze zoon dat de pastor niet kwam voor ons maar om hem te halen. Waarom hebben de vele mensen op de camping die door Ad B. in vertrouwen genomen waren over zijn pedofiele geaardheid, ons daarover niet ingelicht? Wij hadden dit graag ook willen weten. Zij zagen toch hoeveel jongeren steeds het zomerhuisje van Ad B. bezochten. Waarom is het bij oud-directeur Kuijlenburg niet opgekomen toen hij op de hoogte was van het misbruik (Trouw 16 januari) zijn opvolger in te seinen? Dat het een 'gewone gast' is, die misbruik pleegt, kan toch geen reden zijn, zeker niet toen deze recreatieleider werd. Waarom heeft dezelfde dominee Kuijlenburg vorig

jaar, toen hij in het Utrechtse huis van Ad B. woonde, zijn mond niet open gedaan toen hij bij bezoek aan Het Grote Bos kon zien hoeveel jongeren er bij Ad B. over de vloer kwamen? Waarom wordt Ad B. onder het soort daders geschaard dat zelf niet in de gaten heeft dat er grenzen overschreden worden (Trouw 17 januari)? Wij hoorden na het bekend worden van het misbruik dat Ad B. op de 16de verjaardag van onze zoon jubelde: 'nu mag het'. Waarom legt emeritus hoogleraar ethiek Manenschijn (radio 10 januari, Trouw 12 januari) de grens van het misbruik op 12 à 14 jaar? Onze zoon was 14 jaar toen het misbruik begon. Waarom meent dominee Visser van de Pauluskerk te Rotterdam bij Barend en Witterman (TV, vrijdag 16 januari) dat pedofielen ons zoveel goeds te brengen hebben? Waarom mag ir. J. van der Graaf niet schrijven dat een pedofiele predikant niet kan, zonder dat hem kerkpolitieke motieven toegedicht worden? Hoe komt dominee Vissinga er bij om tegenover Trouw (16 januari) te schermen met 'Als dit bekend wordt, is dit heel schadelijk voor de kerken.'? Wij hopen dat hiermee een antwoord is gegeven op de vraag 'Wat beweegt hen?' Onze zoon schaamt zich. Hij heeft gevraagd er alstjeblift voor te zorgen dat zijn naam niet bekend wordt. Vandaar dat onze naam niet onder dit stuk staat. Wij hopen dat u daar begrip voor heeft. Wij hebben de afgelopen tijd veel te verwerken gekregen. Gelukkig worden we door de plaatselijke predikant en de wijkouderling goed begeleid.

BRIEVEN

JR 24-1

Leeftijdsgrens pedofilie

Ouders van kinderen die seksueel zijn misbruikt stellen mij in Trouw terecht de vraag wat ik bedoeld kan hebben met een opmerking over een grens van 12-14 jaar in pedo-affaires.

Laat ik volstrekt duidelijk zijn: ik verwerp pedoseksualiteit ook onder de 16 jaar. De wet maakt echter onderscheid tussen een grens van 12 en van 16 jaar. Beneden de 12 jaar is pedoseksualiteit altijd strafbaar, tussen 12 en 16 jaar is het een klachtdelict en boven 16 jaar niet strafbaar, althans niet als pedoseksualiteit, wel op grond van eventueel andere vergrijpen, zoals verkrachting. De grens van 12 jaar is niet helemaal willekeurig, want een kind van 12 of ouder kan geacht worden beter zijn wil te bepalen dan een kind dat jonger is. Ethisch gezien is pedoseksualiteit echter altijd verwerpelijk, in mijn visie ook met een ouder kind, dat wils-onbekwaam is. De vrije wilsuiting is in mijn visie niet alles beslissend. Ik acht pedoseksualiteit ook verkeerd als een kind van 15 het zou willen. Pedofilie is niet slechts verkeerd om de schadelijke gevolgen, maar ook omdat het in mijn visie een intrinsiek kwaad is. Ik heb geen begrip wil vragen voor pedoseksuelen, maar voor pedofielen die niet praktiseren, want die hebben een zwaar en eenzaam leven. Dit begrip bleek echter niet op ds. Van Drimmelen van toepassing te zijn.

Amstelveen G. Manenschijn

Een stevige confrontatie in Huizen

Van onze kerkredactie
AMSTERDAM – Op het kantoor van de Gereformeerde bond in Huizen heeft gisteren een „stevig gesprek“ plaats gevonden tussen het hoofdbestuur van de Gereformeerde bond en de hervormde kerk en het bestuur (moderamen) van de hervormde kerk.

De vergadering stond al vast, maar punt één van de agenda werd plots het woordje 'onkies', uitgesproken door de hervormde synodevoorzitter ds. W. Beekman aan het adres van een geraakte Bonds-woordvoerder ir. J. van der Graaf. Beekman had het

donderdag achter de gesloten deuren van de Gereformeerde synode gebruikt en het was uitgelekt naar Trouw.

'Onwijs en onkies' (aldus Trouw) noemde Beekman woensdag – niet voor het eerst trouwens – het optreden van Van der Graaf in de affaire waarin de namen van ds. Van Drimmelen, Vissinga en Den Heyer prominent figureerden.

Na afloop van het 'stevige gesprek' met Van der Graaf c.s. meldde ds. Beekman aan Trouw dat zijn woorden niet goed naar buiten zijn gekomen. Met 'onwijs en onkies' wilde hij

afstand nemen van het tijdstip waarop Van der Graaf zich heeft uitgesproken, namelijk het moment dat de gereformeerde „partnerkerk door diepe dalen ging“.

Daarmee werd, aldus Beekman „mijns inziens onbedoeld, de schijn van louter kerkpolitiek gewekt“. De kwestie zelf, waar Van der Graaf mee in de weer was – de verzoening, de (absolute afwijzing van) pedofilie – ziet Beekman in zijn eigen kerk leven en hij neemt het nu op voor de vele hervormden die bezorgd zijn over de ontwikkelingen bij de gereformeerden en voor ir. Van der Graaf,

die „deze zorg in woord en geschrift tot uitdrukking brengt“.

Dat is geen „bom onder de kerk“, integendeel: het behoort tot het proces van kerk-zijn en kerk-vereniging, schreef Beekman na afloop van de confrontatie in Huizen.

Ir. Van der Graaf wil slechts gezegd hebben dat er intussen veel is gebeurd en geëscaleerd. Er wacht de Samen-op-Weg-partners volgens hem een bezinning op de emoties die over en weer kennelijk erg diep zitten. Op dit moment hebben de kerken naar zijn zeggen „het rechte stuur“ nog niet in handen.

Dominee Doff: Want dan is het geen liefde, maar kwalijke toedekkerij

JR 24-1
door Koert van der Velde

AMSTERDAM – De nieuwe voorzitter van de Gereformeerde synode Jan Willem Doff wil „het praten over de gebeurtenissen van de laatste weken nu liever afsluiten“. Zijn benoeming moet een nieuwe periode inluiden. Niet dat de kerk verder moet zwijgen over seksueel misbruik. Doff, die in zijn pastorale werk zelf nog nooit iemand met pedofiele gevoelens is tegengekomen, ook geen slachtoffers, zegt zich speciaal in seksueel misbruik te zullen gaan verdiepen. „We moeten ook proberen kerkleden erop attent te maken.“ Kerken moeten af van de reputatie als toedekkers van seksueel misbruik, zegt Doff. Wie dat doet heeft het karakter van de christelijke liefde niet goed begrepen. „Liefde en gerechtigheid horen bij elkaar. Echte liefde verdoezelt niet. Want dan is het geen liefde, maar kwalijke toedekkerij. Voor een christelijke gemeenschap zou het daarom niet moeilijk moeten zijn plegers van onrecht in eigen gederen aan te pakken.“ Doff is niet helemaal onbekend met het fenomeen seksueel misbruik. Hij is familie van de in 1942 overleden Neel Doff, die bekend werd met haar

autobiografische verhalen over Keetje Tippel, een in armoede opgroeiend meisje, dat op jonge leeftijd wordt verkracht, prostituee wordt, en in welgestelde kringen terecht komt. Volgens een biografie had ze op late leeftijd vele liefdesrelaties met jonge meisjes. Een eigentijdse recensent schreef over Doffs boek *Elva*: „Het is een beredeneerd woordenboek van seksuele grofheden dat alleen kan dienen ter bevrediging van een ongezone nieuwsgierigheid.“ De kersverse synodevoorzitter heeft alle boeken van Neel Doff in zijn boekenkast staan. „Maar ik ben blij dat ik veel afstand tot haar heb. Ik voel geen enkele relatie met haar. Erg fraai is het niet, de wijze waarop deze mevrouw haar leven leidde.“ Toch brengt hij ook begrip voor haar op: „Ze is er zelf ook toe gedreven. Bij haar zie je de tragiek van de spiraal: de narigheid komt later terug, maar dan omgekeerd.“

De commissie die Doff donderdagavond heeft voorgedragen, bestond al en had als taak meer continuïteit in het gereformeerde bestuur te brengen: niet iedere twee jaar weer allemaal nieuwe gezichten, maar voortbouwen op ervaring. Doff is waar-schijnlijk niet benoemd als tussen-paus, maar als potentieel blijvertje. Doff is blij met het vertrouwen dat uit

de benoeming spreekt. Zijn ster rees tijdens de 'pedo-affaire' als voorzitter van de commissie die de gang van zaken moest evalueren. Het rapport was vernietigend voor de vorige week afgetreden voorzitter Vissinga. Doff heeft zijn lesje geleerd: „Ik ga niet voor de troepen uitlopen,“ zei hij direct na zijn benoeming donderdagavond. „Als ik iets zeg, moet het breed gedragen zijn in de kerken.“ Deed Doff mee aan het gewraakte applaus ter synode, na afloop van de bespreking van het bij orthodoxen omstreden boek van Den Heyer, dat de bijbelse gronden voor de verzoeningsleer in twijfel trekt? Doff: „Ik herinner me niet geweldig veel meer van dat applaus. Ik denk niet dat ik geklapt heb. Dat is ook niet erg op z'n plaats op de synode.“ Niet dat Doff tegen Den Heyer is. „Iedere theologe die een beetje bijgeleefd is weet dat er in het boek van Den Heyer niet veel nieuws staat. Hij schokt mij niet met de presentatie van de bijbelse gegevens. Het is inderdaad de vraag of Jezus zelf gedacht heeft dat zijn dood de betaling van de zonde is. Dat is een latere duiding. Daar heeft Den Heyer gelijk in.“ Doff heeft kritiek op predikanten die maar liever zwijgen over wat ze door hun studie geleerd hebben. „Ik ken collega's die zeggen 'we lezen

van alles, maar we preken er niet over'. Jammer. We zouden er zo over moeten preken dat je begrip voor

elkaars visies krijgt. Je mag best zeggen 'ik denk dat ik gelijk heb', maar daarom kun je je toch nog wel proberen te verdiepen in het standpunt van de ander, en daar begrip voor opbrengen.“ Maar zijn het niet juist de orthodoxen die het bestaan van de vrijzinniger visies onacceptabel vinden? „Ik ken de signalen. Het is te betreuren.“

Doff juicht het protest van zijn voorganger Vissinga tegen de 24-uurs economie, diens pleidooi voor 'Ikeakapelletjes' en versobering toe. „Ik zelf probeer al jaren zo sober mogelijk te leven. Denkt niet iedereen stiekem: als iedereen zo leeft, ging het stukken beter?“

Den Heyer: Van der Graaf Met bezinning uit de gereformeerde narigheid is dieptepunt pedoaffaire

Van onze kerkredactie
AMSTERDAM - De gereformeerde bijbelgeleerde prof. C.J. den Heyer uit Kampen heeft scherp uitgehaald naar de critici die hem zijdelings de schuld geven van de huidige ontreding in de gereformeerde kerken. Zijn (vrijzinnige) visie op het thema 'verzoening' zou in die kerken een steer hebben bevorderd van 'alles moet kunnen', óók pedofilie.

In een artikel in *Trouw* (Podiumpagina) keert hij zich tegen zijn belagers, met name de voorman van de gereformeerde bond (de rechtverleugel van de hervormden), dr. ir. J. van der Graaf. Diens visie noemt Den Heyer „even rechtlijnig als kwetsend en verwerpelijk.“ Met Van der Graaf's geschied over de affaire is volgens Den Heyer een „dieptepunt“ bereikt in de discussie, waardoor de kerkelijke verhoudingen „voorgoed verstoord dreigen te worden - als ze dat al niet zijn“. Volgens de auteur van het boekje 'Verzoening' zal er over dit omstreden thema gediscussieerd blijven worden. Maar een directe samenhang tussen de 'kwestie-Den Heyer' en de 'kwestie-Van Drimmelen' zoals Van der Graaf c.s. die schetst wijst Den Heyer af. Vrijzinnigheid in de theologie leidt niet per se tot ethisch verval, evenmin als de 'zuivere leer' ethisch verantwoord handelen garandeert, zegt Den Heyer, met verwijzing naar kruistochten, slavernij en apartheid. Maar het geweten van de rechtervleugel van de gereformeerde ker-

door
C.J. DEN HEYER TR 24-1

In de discussie over de kwestie-Van Drimmelen is door toedoen van dr. ir. J. van der Graaf - secretaris Gereformeerde Bond in de Hervormde Kerk - een relatie gelegd met wat inmiddels bekend staat als de kwestie-Den Heyer. Aanvankelijk beperkte hij zich ertoe dat synode-voorzitter ds. Vissinga in beide kwesties te tolerant was geweest. Volgens *Trouw* (17 januari) zei hij naderhand: „Als je Jezus Christus niet meer als de verlosser ziet, heeft dat zijn consequenties, ook op ethisch gebied.“ De visie van Van der Graaf is even rechtlijnig als kwetsend en verwerpelijk.

Met deze uitspraak wordt onrecht gedaan aan de Gereformeerde Kerken en ds. Vissinga. Hij verdient het niet zo te worden beoordeeld en zelfs veroordeeld. Natuurlijk laten de woorden van Van der Graaf mij persoonlijk evenmin onberoerd. Ik heb vele reacties ontvangen, positieve en negatieve, maar geen enkele heb ik als zo kwetsend ervaren. Voor mijn besef heeft de discussie hiermee een dusdanig dieptepunt bereikt dat kerkelijke verhoudingen voorgoed verstoord dreigen te worden - als ze dat al niet zijn.

Applaus

Het applaus aan het einde van de synodezitting waarin de kwestie-Den Heyer werd behandeld (november '97), riep veel op. Dat is begrijpelijk. Het applaus verraste mij ook. Ik heb er vaak over nagedacht. Wat precies wilde de synode daarmee tot uitdrukking brengen? Ik heb het nooit op mijzelf betrokken. De synode was verdeeld. Er waren lovende woorden, maar ook kritische. Dat verbaasde mij niet en het stootte mij ook niet.

Ik had het boek over verzoening niet geschreven met de intentie een synode tot andere gedachten te brengen. Trouwens, de synode is doorgaans niet de plaats waar theologische werken worden besproken. Ik

emeritus-hoogleraar K. Runia uit Kampen, ziet wel degelijk een band tussen beide kwesties: het alles-moet-kunnen-denken uit de jaren zeventig, dat de kerken nog steeds parten speelt, hoewel het nu niet meer de trend is. Maar ook Runia kapittelt Van der Graaf c.s., die roepen dat in de affaire Gods hand zichtbaar is om een stokje te steken voor het samengaan van de drie protestantse kerken: Wel toevallig dat Gods hand ineens zichtbaar wordt, als Hij doet wat in onze kraam te pas komt; „Dat is taal die ons mensen niet past,“ zo zet Runia de voorman van de Bonders op zijn nummer.

Nog meer gebeten op ir. Van der Graaf is de gereformeerde ethicus prof. G. Manenschijn: „Alle mensen die betrokken waren bij de bewuste pedo-affaire van het Grote Bos waren hervormd: de pleger en zijn directeuren zijn allemaal hervormd. Maar de gereformeerden krijgen de zwarte piet. Daar is Van der Graaf voortreffelijk in geslaagd.“ En over Den Heyer's verzoening gesproken: „Van der Graaf mag ongestraft zeggen dat God bloed wil zien. Vreselijk.“ Morgen komt de gereformeerde synode in Nijkerk in spoedzitting bijeen om een nieuw bestuur te kiezen en te beslissen hoe verder. Moet het thema pedofilie op de agenda? Advies van prof. Manenschijn aan de synode: „Absoluut niet. Bespreken betekent altijd acceptabel maken.“

schreef het in de hoop ruimte te bieden door duidelijk te maken dat in de bijbel op een veelkleurige wijze wordt gesproken over de betekenis van Jezus' dood aan het kruis. In het slothoofdstuk geef ik in sobere bewoordingen mijn eigen visie weer. Ik was en ben mij er van bewust op dit terrein niet het laatste woord te spreken. Het was ook niet het eerste. De commotie die ontstond, verbaasde velen, omdat wat ik schreef al tientallen jaren aan theologische faculteiten in binnen- en buitenland wordt geleerd. Het thema 'verzoening' zal omstreden blijven. Er zullen nieuwe boeken verschijnen die weer andere facetten belichten. Mijn visie zal weersproken worden. Dat gebeurde al tijdens de synodezitting. Ook voorzitter Vissinga liet een kritisch geluid horen. Tijdens zijn slotbeschouwing sprak hij enkele zinnen waarin hij het als positief beoordeelde dat mijn boek de discussie had losgemaakt. Het applaus aan het einde leg ik uit als een teken van zowel instemming met die woorden als opluchting. Veel synodeleden hadden zich zorgen gemaakt over het debat. De zitting duurde lang, maar de sfeer bleef goed: een blijk van wederzijds respect en een reden voor dankbaarheid. Wie aanwezig was, weet dat het applaus spontaan ontstond. Naar alle waarschijnlijkheid heeft het ds. Vissinga evenzeer verrast als het mij deed.

Elke gedachte dat er een samenhang zou zijn tussen de kwestie-Den Heyer en de kwestie-Van Drimmelen wijs ik met alle kracht van de hand. De veronderstelling dat beide kwesties zouden bewijzen dat het zowel theologisch als ethisch bergafwaarts gaat met de Gereformeerde Kerken geeft blijk van een even verbijsterende als huiveringwekkende hooghartigheid. Wie zo'n oordeel durft uit te spreken, moet niet schrikken wanneer hij door de boemerang getroffen wordt die hij zelf heeft wegge-

door Agnes Amelink

KAMPEN - „Als alle wat er de afgelopen week gebeurd is nu eens een bezinning op gang zou brengen over de vraag of de gereformeerde kerken wel op de goede weg zijn, dan zou uit al deze narigheid misschien nog winst kunnen komen.“

Als een refrain keert het woord 'bezinning' terug in Klaas Runia's poging om de recente gebeurtenissen op een rijtje te zetten. De gereformeerde kerken zouden zich volgens Runia aan een diepgaand zelfonderzoek moeten onderwerpen, dat niet tot de stellingname op ethisch terrein beperkt blijft. Runia: „Het zou een goede zaak zijn als we ons kerkbreed zouden gaan afvragen waar we uiteindelijk voor staan in de samenleving.“

Vijf dagen na het aftreden van het voltallige moderamen van de gereformeerde synode is de emeritus hoogleraar praktische theologie van de Theologische universiteit te Kampen nog maar amper van de schrik bekomen. „Een affaire met zo'n onmiddellijke invloed op het kerkelijk leven, dat is nooit eerder vertoond. De zaken hebben zich verleden week in een stroomversnelling voltrokken; mensen zijn erdoor overrompeld. Het waren allemaal klappen en allemaal vuurpijlen.“

Op zaterdag 10 januari verscheen in *Trouw* het pleidooi voor pedofielen van synode-adviseur ds. Leen van Drimmelen, die zelf pedofiel zei te zijn. Synodevoorzitter R. Vissinga reageerde in allerlei media welwillend, ook nadat bleek dat Van Drimmelen's pedofilie een verzinsel was en dat zijn artikel slachtoffers diep gekwetst had. Vorige week sneuvelde eerst Van Drimmelen en zijn inspirator, synodeid ds. J. Huttenga, en donderdagavond stelde het complete synodebestuur zijn functies ter beschikking en het de laatste tijd behoorlijk positieve imago van de kerken lag aan diggelen.

Runia is een gezaghebbend vertegenwoordiger van de rechtverleugel in zijn kerken. Hij beschouwt de pedo-affaire niet als een op zichzelfstaand incident. De crisis, vindt hij, heeft alles te maken met de pluraliteit van de gereformeerde kerken, waar sinds de jaren zestig zowel leestellig als ethisch steeds meer mogelijk geworden is. Runia meent dat „denkpatronen van de jaren zeventig“ de kerkelijke vertegenwoordigers parten hebben gespeeld: „De aanstichters hebben zich onvoldoende gerealiseerd dat er in de jaren negentig een andere tendens is in de samenleving. Kijk naar Bolkestein en zijn pleidooi voor de terugkeer van christelijke normen en waarden. Naar de bezorgdheid over het geweld op straat, bij zo'n zaak-Tjoelker.“

worpen. De kerkgeschiedenis leert dat er geen directe band bestaat tussen een zuivere leer en verantwoord ethisch handelen. Ik vertel geen nieuws. Met een 'zuivere leer' werden ooit kruistochten verdedigd, maar ook slavernij, kolonialisme, apartheid en zelfs antisemitisme. Tot op de dag van vandaag blijkt ook rechtzinnigheid geen garantie te vormen voor een sfeer waarin kinderen onbedreigd door ouders of leraren kunnen opgroeien. Ik behoeft Van der Graaf niet de bijbel passages te noemen die de lezer(es) oproepen toch vooral voorzichtig en terughoudend te zijn met het uitspreken van beschuldigingen en veroordelingen.

De auteur is theoloog en schreef het boek 'Verzoening'

Runia: „Van mijn leermeester Algra heb ik het onderscheid tussen aanleiding en oorzaak geleerd. Ik wil niet zeggen dat deze aanleiding onbenullig is - daarvoor is de zaak voor zowel daders als slachtoffers te gruwelijk - maar de oorzaak van de crisis moet toch elders gezocht worden. Die ligt in de ontwikkelingen van de kerk en van de theologie. De Bijbel is tegenwoordig een geloofsgetuigenis, in plaats van Openbaring. De visie op het dogma is veranderd, je hebt het historisch-kritisch onderzoek. Over Wiersinga zei de gereformeerde synode in de jaren zeventig nog: Dit kan echt niet. Nu Den Heyer, net als Wiersinga destijds, de betekenis van de verzoening ter discussie stelt, vindt de synode dat er een uitgebreid leergesprek op gang moet komen. Tot de jaren zestig waren de gereformeerden zo strak in de leer dat alle afwijkingen meteen afgesneden werden, maar toen de zaak eenmaal begon te schuiven is er een dijkdoorbraak gevolgd.“

Runia's verwijzing naar de zaak-Den Heyer lijkt aan te sluiten bij het commentaar van gereformeerde bondssecretaris Jan van der Graaf, die Vissinga openlijk aanviel, omdat hij zich in korte tijd tweemaal onmogelijk maakte. In het *Reformatisch Dagblad* zei Van der Graaf daags na het

Runia: Denkpatronen jaren zeventig spelen leiders kerk parten

opstappen van het gereformeerde moderamen: „Christus waakt over zijn kerk en over zijn werk, ook als hij wordt miskend. Ik zie de huidige crisis als het sluitstuk van een ontwikkeling.“ Een predikant van de gereformeerde bond, ds. M.A. van den Berg uit Groot-Ammers, was nog stelliger: „Wie niet in toeval geloof, ontkomt niet aan de gedachte dat hierin verborgen leiding zichtbaar wordt. Is het misschien een teken dat God zelf de voortvarendheid waarmee de gereformeerde kerken SoW willen doordrijven juist op dit moment een halt toeroept?“ Runia: „Dit is taal die ons mensen niet past. Wie geeft ons het recht om uit een bepaald gebeuren rechtstreeks Gods wil af te leiden? Het is wel toevallig dat in zulke gevallen Gods wil altijd samenvalt met de wil van degene die hem interpreteert. Ik begrijp Jan van der Graaf en zijn zorgen over Samen op Weg best, maar dat geeft hem nog niet het recht om vanuit zijn positie in de hervormde kerk het aftreden van een gereformeerde synodepreses te eisen.“

Is het voor iemand die ook bezorgd is over de ontwikkelingen in de gereformeerde kerken niet verleidelijk in elk geval de mogelijkheid van Gods hand te zien?

„Wat hier gebeurt is voor ons aanleiding tot bezinning. En misschien dat de heilige Geest dat ook wel van ons wil. Als je daarin een wegwijzing wilt zien, dan kan dat wel, maar om dan maar meteen te zeggen: 'Hij wil dit' en 'Hij wil dat niet', dat gaat mij niet één maar tien stappen te ver.“ Ondertussen staat het voor Runia wel vast dat de crisis het Samen op Wegproces geen goed doet: „Samen op Weg moet doorgaan, maar er ligt wel een rotsblok op de rails dat eerst uit de weg genuimd moet worden.“

Runia verwacht geen spectaculaire maatregelen van de synode morgen. Men zal een nieuw moderamen kiezen en misschien een verklaring afgeven, denkt hij. Tegelijk beaamt hij dat het nauwelijks denkbaar is dat men vervolgens zal overgaan tot de orde van de dag,

alsof er niets veranderd is. Daarvoor is de schok te groot. Bezinning is onontkoombaar.

Runia: „Allereerst zal de synode eens kritisch naar haar eigen kwaliteit moeten kijken. Vroeger zaten er de leidende figuren uit particuliere synodes in, maar tegenwoordig is het veel meer een kwestie van mensen die bereid zijn een een poosje te worden afgevaardigd. Men zou zichzelf eens moeten beraden over hoe die afvaardiging tot stand komt.“ De synode zal zich ook moeten bezinnen op de omgang met de pers. Runia weet waar hij over spreekt. Niet alleen leidde hij bijna 25 jaar het *Centraal Weekblad*, hij schrijft ook wekelijks nog in het *Friesch Dagblad*: „De leidende figuren in de synode moeten veel voorzichtiger zijn in hun omgang met de pers. Je kunt niet zomaar wat zeggen. De pers treft in deze affaire echt een enkele schuld. Politici zijn heel voorzichtig, die weten dat je je aan water kunt branden. Synodeleden zijn vaak te gretig naar de pers.“

Ten slotte zou de synode zich volgens Runia moeten bezinnen op de koers die de kerken varen. Dat is ongetwijfeld het meest precieze gevolg van de affaire Van Drimmelen. Runia: „Er is de laatste tientallen jaren heel veel veranderd. Dat ging allemaal puntsgewijs, met stappen die op zichzelf bekeken allemaal niet zo ingrijpend waren. Maar tenslotte is na al die koersveranderingen wel de vraag: waar gaan we nu eigenlijk heen met z'n allen? Kiezen we voor de pluraliteit van 'alles moet kunnen'? Of kiezen we toch voor een kerk die er allereerst op uit is het Evangelie van Jezus Christus in het leven van mensen aan de orde zou stellen?“

Als dat zou gebeuren, herhaalt Runia, zou de affaire uiteindelijk nog heilzaam kunnen uitwerken. Veel fiducia heeft hij er niet in, als hij eerlijk kijkt naar de handelwijze van recente synodes. „maar ik heb wel hoop.“

BRIEVEN

Lolita

Het artikel dat mij de afgelopen week het gevoel gaf dat er plaats was voor een heldere visie in uw krant was de bijdrage van C.I. Des-saur (16 januari, Podium). De Lolita-passages - en vooral door de inleiding erbij - doen hieraan weer afbreuk met de verbloemde titel *Nevels van tederheid* en bergen van verlangens (zaterdag 17 januari). *Nevels* inderdaad. *Trouw* plaatst dit zelfportret van Humbert, „omdat een kunstwerk elke morele stellingname in twijfel trekt, ons vervreemdt van onze zekerheden en dwingt de blik opnieuw te scherpen.“

Het plaatsen van dit Lolita-fragment in combinatie met de inleiding geeft mijns inziens opnieuw ruimte aan daders van misbruik, op een heel subtiele manier. Literatuur kan inderdaad bijdragen aan bewustwording en speelt dan een belangrijke rol. Maar de bewondering voor esthetische waarden gaat hier voorbij aan het feit dat er, zowel binnen deze geplaatste tekst als door het plaatsen ervan samen met het commentaar, nu juist gebeurt wat zo kwetsend is voor slachtoffers van pedofilie.

Waarom niet gezocht naar andere literaire geluiden die iets laten voelen van hun standpunt, van hun moeilijkheden? Of waarom geen pagina wit in acht genomen, als een visuele stilte uit eerbied voor de kinderen die door de respectloze benadering van sommige mensen vaak lang te lijden hebben? Literatuur, kunst, is toch niet zomaar een excuus en pleister op menselijk wangedrag? Het is opvallend dat uit de juridische

boek de duidelijkste stellingnamen komen, zoals die van Mr. Croes zaterdag, die wel aan de situatie van de slachtoffers recht doet.

Nijmegen Gemma Pappot

Literatuur-docente,

schreef biografie van

Markies de Sade

heid

Iedereen in Het Grote Bos is hervormd

door Cokky van Limpt

TR 24-1

AMSTERDAM - Wat de gereformeerde synode morgen ook zal doen of zeggen, het krediet dat de kerken de laatste tijd hebben opgebouwd op het gebied van sociale problemen, zoals armoede, hebben ze weer verspeeld, voor lange tijd. Dat zegt dr. G. Manenschijn, emeritus-hoogleraar ethiek van de Theologische Universiteit in Kampen. „De niet op godsdienst betrokken pers stelt de dominee weer voor als een wereldvreemde figuur, die niet weet wat er in zijn omgeving gebeurt.”

Manenschijn is de laatste jaren erg cynisch geworden over de kerken. „Het niveau van de synodes is gedaald evenals het bestuur van de kerk, iets waarin de gereformeerden overigens nooit erg goed zijn geweest. Het zijn steeds gevoelens die beslissen in plaats van rationele overwegingen. Dat geldt ook voor synodevoorzitter Vissinga. Hij is een product van de jaren zeventig: erg bewogen, maar buiten de werkelijkheid staand. Ze zijn allemaal een tikeltje wereldvreemd. Van Drimmelen had van te voren kunnen weten dat hij zijn eigen integriteit zou aantasten door zich voor te doen als pedofiel, terwijl hij het niet was. Je hoeft er toch niet voor gestudeerd te hebben om te weten wat je daarmee losmaakt. Mijn moeder zei vroeger al tegen mij dat ik nooit mocht meegaan met mannen die me een snoepje gaven.”

Ook heeft Manenschijn goed de smoor in over het optreden van dr. ir. Jan van der Graaf, secretaris van de Gereformeerde Bond in de hervormde kerk. Deze heeft de

pedo-affaire aangegrepen om weer eens te wijzen op het gevaar dat de vrijzinnige gereformeerden in zijn ogen opleveren voor de toekomst van de fuserende protestantse kerken. „De hervormden zijn allang gewend aan pluriformiteit binnen hun gelederen. Daar gaat niemand in op de provocaties van Van der Graaf. Maar wij gereformeerden zijn zo stom om dat wel te doen. Hervormden zijn veel meer hoogkerkelijk. Bij hen telt vooral het kerkelijke standpunt, terwijl bij gereformeerden de subjectieve mening overheerst. Daarom zijn de gereformeerden veel meer op drift, minder stabiel.”

Over de connectie in de pedo-affaire met Het Grote Bos in Doorn zegt Manenschijn: „Het is van de gekke; de mensen die in het Grote Bos werken, plus alle directeuren die daar zijn geweest, plus de pastorale medewerker Ad B., die veroordeeld is wegens seksueel misbruik van kinderen, zijn allemaal hervormd. Maar de gereformeerden krijgen de zwarte piet toegespeeld. Daar is Van der Graaf voortreffelijk in geslaagd. Die man mag ongestraft zeggen dat God bloed wil zien. Vreselijk.”

Hoe denkt Manenschijn dat het morgen zal gaan op de synode? „Dat Vissinga niet terug kan, is duidelijk. Ze zullen wel pastoraal om hem heen gaan staan. U hebt in uw eigen krant beschreven hoe dat in zijn werk gaat met groepsvorming: men gaat rond iemand van de eigen club staan, die is aangevallen. Er moet een nieuwe voorzitter worden gekozen en er zullen wel leden van het afgetreden moderamen opnieuw worden benoemd.” Doet de gereformeerde synode er

goed aan zich te verdiepen in het onderwerp pedofilie, bijgestaan door deskundigen? „Nee, dat moeten ze absoluut niet doen. Bespreken betekent namelijk altijd acceptabel maken.” Nog een reden om zich aan dit soort onderwerpen niet de vingers te branden, is het ontbreken van ethiek op dit terrein. „Er is de afgelopen twintig jaar geen enkel ethisch werk verschenen, waarin het probleem van seksualiteit serieus wordt geëvalueerd en beoordeeld. Er zijn wel morele werkjes verschenen, maar geen ethische. De kerk doet er daarom beter aan, haar mond te houden.”

Overigens, stelt Manenschijn, „zijn er in onze kerken mensen genoeg, die wel verstand van zaken hebben, zoals economen, seksuologen en politici. Maar die worden nooit opgebeld. Het patroon in de kerken is doorgaans, dat een paar goedwillende dominees een boekje schrijven over een maatschappelijk of ethisch probleem. Denk maar niet, dat iemand eraan heeft gedacht om bijvoorbeeld in deze pedo-affaire de gereformeerde ethicus Kuitert op te bellen. Dat doen ze niet.”

De afgetreden synodevoorzitter R. Vissinga vond het desgevraagd wel een goed idee - „een erelicht van de kerken” - om de ingetrokken subsidie aan het bureau aan Marjo Eitjes, dat slachtoffers begeleidt van seksueel misbruik, opnieuw toe te kennen. „Helemaal fout”, vindt Manenschijn. „De kerk moet ook ophouden met die goedkope gebaren, die het probleem helemaal niet oplossen. Ze moet zich niet door incidenten laten leiden.”

Van Drimmelen (31)

Mijn waardering wil ik uitspreken voor de wijze waarop Trouw tot nu toe met deze netelige kwestie is omgegaan. Hoewel u als krant door kerkelijke functionarissen bent misleid, hebt u de betrokken personen de gelegenheid gegeven excuses aan te bieden; zowel naar de krant als naar de slachtoffers toe. Ruimte werd gegeven aan anderen om op serieuze en soms indringende wijze lucht te geven aan hun gevoelens. Ik werd getroffen door de wijze waarop u in Trouw van 19 januari liet zien hoe in kerkdiensten met de affaire is omgegaan. Hoe onaangenaam was voor mij dan ook het artikel van pseudodominee Gremdaat, die aangeeft geen weet te hebben van wat een pseudo-verklaring aanrichtte bij kerken en kerkelijk meeleven. Trouw heeft met de plaatsing van het bagatelliserende stukje van Paul Haenen de serieuze gevoerde discussie géén goed gedaan.

Apeldoorn TR 24-1 Henk Ytsma

Van Drimmelen (32)

Ik ben blij met het stuk van 'ds.' E. Gremdaat, aangezien hij verwoordt wat ik de hele tijd voel. (Voor de goede orde, ik ken het televisie-optreden van de heer Gremdaat niet). Ik ken niet een van de betrokken personen, maar de manier waarop door het grootste deel van de lezers en door de kerkleiding wordt gereageerd, maakt me misselijk, als Hervormd doop- en belijding lid, al jaren kerkend bij de Ned. Prot. Bond. En dan de manier waarop iedereen z'n post in de steek laat en niet weet hoe snel hij afstand moet nemen van deze kwestie. Lafhartig.

Doorn B.L. Stam

Loes

Een raar potje

HN

24-1

Eén keer in je leven zou je een grote stommitieit ongedaan moeten kunnen maken. Eén keer is in de regel genoeg, want het gevoel dat je ervan overhoudt, is onverdraaglijk. Onbegrijpelijk, dat je zo onnozelen hebt kunnen zijn en onverteerbaar, dat het niet is terug te draaien. Dominee Van Drimmelen en zijn blunderende collega's zullen tijdens nachtelijk gewoel nog wel naar verzachtende omstandigheden speuren. Had de redactie van Trouw ons niet tegen onszelf kunnen beschermen? Ik denk, dat het gemoeten had. Ook los van de verzonnen coming out klonk het stuk van Van Drimmelen te wereldvreemd om serieus te worden genomen. Geschreven door Jan, Piet of Klaas was de krant er vermoedelijk niet ingestapt. Des te gretiger gedroeg ze zich toen het op een sensationeel nieuwsfeit leek, betrekking hebbend op iemand vóór in de kerk.

Iedereen houdt van kinderen, alleen pedofielen maken het te bont, hoor ik al anderhalve week zeggen. Was het maar waar. Net nu gaat een wereldwijde mars tegen kinderarbeid van start. Meer dan 250 miljoen kinderen brengen lange dagen onder erbarmelijke werkomstandigheden door, van wie velen in onversneden slavernij of prostitutie. Ook in tal van gezinnen is het niet pluis. Ik denk niet alleen aan ordinare kinderverwaarlozing, maar evengoed aan ouderlijk machtsmisbruik. M'n hart breekt nog als ik denk aan het kleine meisje dat op een zomeravond in de tuin naast ons door haar vader werd geslagen tot ze eindelijk zou ophouden met snikken. Dat lukte niet en elke keer begon die godgeklaagde voorstelling opnieuw. In de supermarkt hoor ik moeders al te dikwijls hun kinderen afsnauwen. Hoeveel kinderen komen na schooltijd niet in een leeg huis met het tv-toestel als enige metgezel?

Al het psychische en fysieke geweld tegen kinderen kun je natuurlijk niet over één kam scheren en pedoseksueel gedrag vind ik er een vileine vorm van, juist omdat er graag het woord liefde bij in stelling wordt gebracht. Die zogenaamde liefde bakt, om met Lessing te spreken, de meest kwetsbaren altijd de lelijkste poets. Daarbij wordt in de regel dan ook nog het ene na het andere kind verslonden. Des te meer respect heb ik voor pedofielen die het kunnen opbrengen hun aanleg niet te praktiseren. Je moet dan wel ernstig met jezelf in de knoop raken, maar er is nu eenmaal nauwelijks een redelijk alternatief. De natuur maakt er soms een wonderlijk potje van.

Loes van Lennep

enige voor mij, wij hebben een speciale, een geheime band.' Ze worden afhankelijk gemaakt. De positie van kinderen is extra kwetsbaar, want hoe kun je iemand die zo'n grote vriend van je ouders is, aanklagen? Dat gelooft toch niemand? In die zin is dit misbruik vergelijkbaar met seksueel misbruik in pastorale relaties, waar het niet alleen om misbruik van kinderen, maar ook van volwassenen gaat, zegt Van der Werf. 'Sommige plegers gaan één keer de mist in. Maar veel

'De schade door seksueel misbruik is levenslang, al doe je nog zoveel therapie'

vaker betreft het mensen die steeds opnieuw en volgens een eenduidig plan te werk gaan. Hoe griezelig dat ook klinkt. En strribbelen slachtoffers tegen, verzetten ze zich, dan worden ze onder druk gezet, uitgespeeld. Door dat manipuleren krijgt die eerdere genegenheid een dubbel karakter. 'Er is wel aandacht voor me', zeggen mensen dan, 'maar is die aandacht wel echt, of dient het alleen het belang van de ander, de pleger?' Ze merken dat er met de vraag om hulp waarmee ze bij de pastor kwamen, nooit iets is gedaan. Je kwam bijvoorbeeld met een verlieservaring en achteraf bleek dat het altijd over de pastor ging. Tegelijkertijd zijn slachtoffers, misbruik-

De mislukte stijfiguur van Leen van Drimmelen

HN 24-1

'Want, weet je, ook ik ben pedofiel.' Deze onzalige 'stijfiguur' die ds. Leen C. van Drimmelen koos om een discussie over pedofilie op gang te brengen, is van ouds her veel predikanten op het lijf geschreven. Vooral in de bevindelijke hoek van de protestantse kerken, waar voorgangers de wetten van de klassieke welsprekendheid nog beheersen, komt men nog regelmatig de 'identificatie met de toehoorder' tegen. De uitdrukking: 'Zijn wij niet allen zondaars?', is de bekendste uiting ervan.

Prof. dr. Anne van der Meiden, emeritus-hoogleraar communicatiewetenschappen en kenner van de 'zwarte kousenkerken' in ons land, heeft in zijn jeugd treffende staaltjes meegemaakt. Bij het uitspreken van de schuldbelijdenis tijdens de kerkdienst zei een dominee vanaf de kansel: 'Ik sta hier wel, maar eigenlijk moet ik op de eerste

rij zitten.' En: 'Wat denkt gij, dat hier voor u geen zondaar staat?'

Ds. Johan van der Poel, oudgereformeerd predikant in Ede, zei tegen zijn gemeente: 'Gij kunt geen zonde bedenken of ik heb haar begaan.' Deze openhartigheid, bedoeld om de kerkgangers bij de preek te betrekken, was niet altijd gespeeld. Juist in streng-reformatorische kringen werden - en worden - predikanten vaak vanuit het 'niets' tot het ambt geroepen. Een loopbaan van varkenskoopman tot dominee is er niet ongewoon.

Identificatie met de toehoorder mag dan soms lijken op de 'nederigheid van de hoogmoed', beroemde predikers gebruikten haar ook om gemeentelieden daadwerkelijk in bescherming te nemen. Toen ds. Janssen, voor de tweede wereldoorlog een befaamd veldprediker, een dienst leidde waar een alleenstaande vrouw haar kind liet

dopen, pakte de imposante voorganger moeder en kind beet, ging voor hen staan, en sprak: 'Kom op. Wie gooit de eerste steen?' Van Drimmelen heeft wellicht niet aan deze voorbeelden gedacht, toen hij zich identificeerde met pedofielen. Misschien wel aan oudtestamentische verhalen, waar ook profeten, zoals Ezechiël, zich vereenzelvigen met hun publiek. En aan de apostel Paulus, die schrijft dat ook hij 'voor allen alles is geweest, om in elk geval enigen te redden.'

Maar stijfiguren, hoe goed bedoeld ook, mislukken geheel als de spreker zijn gehoor onjuist inschat. Zondaars zijn uit, slachtoffers zijn in. Van Drimmelen had zich beter met de slachtoffers kunnen identificeren. 'Want, weet je, ook ik ben misbruikt.' Nu heeft hij zelfs zichzelf niet kunnen redden.

Jan Goossensen

Is seksueel contact tussen volwassenen en kinderen altijd schadelijk? Een moeilijke vraag om in het algemeen te beantwoorden, vindt ds. Judith van der Werf, van het Ikon-pastoraat en lid van de interkerkelijke Stichting tegen seksueel misbruik in pastorale relaties (SMPR). 'Ik heb nog nooit iemand die als kind seksueel contact had met een volwassene, horen zeggen: het is niet schadelijk. Wij horen op het Ikon-pastoraat alleen over schade die mensen hebben opgelopen, naast het goede dat ze ook ervaren kunnen hebben overigens. Want vaak is het een 'dubbel' verhaal. Ze kregen aandacht en genegenheid. Maar dat andere, de seksuele kant van de relatie, was er ook. En daar hadden ze niet om gevraagd.

Het valt me steeds meer op dat die schade groot is en levenslang, al doe je nog zoveel therapie. Dat heeft er mee te maken dat het vaak niet om eenmalige contacten gaat, maar dat aan seksueel misbruik een lange weg voorafgaat. Een soort stappenplan. Zoals we horen uit de zaak rond Het Grote Bos in Driebergen: de betrokkene legde eerst contact met de ouders van de kinderen en pas langzaam kwamen de kinderen in beeld en aan bod. Dat maakt het ingewikkeld voor een kind nee te zeggen en erover te gaan praten met de ouders. Het wordt als het ware meegezogen op een weg van aandacht, genegenheid, betrokkenheid, liefde en cadeautjes krijgen. Het kind voelt zich belangrijk, hoort zeggen: 'Jij bent de

De naïviteit voorbij

HN 24-1

De schade door seksueel misbruik is groter dan gedacht. Zijn de kerken machteloos tegen het stappenplan van de daders? Een nieuwe discussie na de affaire Het Grote Bos.

ten, loyaal aan de pleger omdat ze ook iets goeds hebben ervaren. Dat willen ze niet kwijt. Het kost moeite het foute aan te wijzen, ook omdat ze bang zijn het goede te verliezen.'

Pedofilie moest kunnen

Alje Klamer, oprichter van het radiopastoraat, voorganger van Van der Werf, vroeg in de jaren zeventig aandacht voor de nood van pedoseksuelen. Van der Werf: 'Die nood herken ik wel, ik heb in de loop der jaren verscheidene pedofielen aan de telefoon gehad. Maar wat Klamer zei - 'pedofilie moet kunnen' - kun je niet meer zeggen, dat zou naïef zijn. In die jaren stonden velen heel liberaal ten opzichte van allerlei seksuele relaties. Klamer wilde het taboe doorbreken, aandacht vragen voor de nood van pedofielen en richtte een lotgenotengroep op. Al was er ook kritiek op hem. Zijn pastorale begeleidingscommissie zei unaniem dat hij te ver ging. Nu is het een andere tijd. We weten veel meer over de schade door incest en seksueel misbruik. Slachtoffers zijn in beeld gekomen. Waar je je op verkijkt, wat moeilijk invoelbaar is, is de loyaliteit bij het slachtoffer. Als buitenstaander ben je geneigd te zeggen: je had er toch mee kunnen stoppen? Je zag toch dat het een schurk was? Dan blijkt geneugtheid sterker te zijn en dus de afhankelijkheid groter dan je als buitenstaander kunt navoelen. We weten ook meer over de daders. Als iemand echt pedofiel is, pedoseksueel is, misbruikt hij ook. Natuurlijk moet de pastor mensen horen in hun benauwdheid, angst en hun gevoel opgejaagd te worden. Als je de hetzes ziet in Engeland en Amerika, kun je je iets voorstellen bij die angst. Tegelijkertijd moet je zeggen: misbruik van kinderen kan niet.'

De kerken kunnen meer doen om seksueel misbruik te voorkomen, zegt Van der Werf. 'Ik denk dat ze aan een tweede ronde toe zijn. Er zijn nu klachtenprocedures en gedragsregels, maar daarmee zijn we er niet. Het proces stagneert een beetje. De klachtenprocedures zijn inmiddels aan de praktijk getoetst. Ze voldoen niet helemaal. Het kan beter worden geregeld, beter voor het slachtoffer, maar ook voor het klimaat in de kerk. Hoe ga je om met seksueel misbruik? De tijd van de naïviteit is voorbij. Over macht en afhankelijkheid moet meer gepraat worden. Dan doe je aan preventie. Ik schrijf een brochure over dit onderwerp en daarin gaat het ook over risicofactoren en het inzicht daarin. Waarbij duidelijk is dat het niet tot seksueel misbruik hoeft te komen. Maar er is een gevarezone, waarvan je je bewust moet worden.'

Het onderzoek van René Molenkamp en Gerard Zuidberg blijken de volgende risicofactoren voor een pastor te bestaan: eeuwig draven voor de gemeente, schaaft met vijf poten willen en moeten zijn en niet toekomen aan een eigen geestelijk leven en ook niet voldoende aan de eigen vaste relatie en vriendschappen. De kans dat hij zijn eigen behoefte aan aandacht en bevestiging of zijn gemis aan intimiteit uitbesteedt aan een gemeentelid en zich dus afhankelijk maakt, is dan groot. Dat is een risico. Afhankelijk en afhankelijk trekken elkaar aan.'

Pastores die de fout ingaan, zijn geen onbenulligen die hun vak niet verstaan, maar vaak begaafde, charismatische figuren die mooi kunnen preken en prima met jonge-

'Ik heb ook gedacht dat ik de dominee die me misbruikte, moest redden'

ren kunnen omgaan. 'Maar', zegt Van der Werf, 'het ontbreekt hun aan zelfinzicht, ze zijn zich niet bewust van hun zwakke kanten, het gemis dat er in hun leven was en waarop ze dus verleidbaar zijn. Het besef ontbreekt wat ze anderen aandoen. Het zijn individualisten, die niet gauw geneigd zijn tot het volgen van supervisie of interventie. De middelbare leeftijd wordt vaak genoemd als risicofactor. Daar is in de opleiding nu meer aandacht voor. Maar dat zou tevens in de naschooling aan bod kunnen komen. En misschien moet er wel een verplichte werkbegeleiding zijn voor predikanten die al langer in het vak zitten.'

Jos Frenken van het Nederlands instituut voor sociaal seksuologisch onderzoek en hoogleraar seksuologie vindt dat het beeld van pedofilie genuanceerd moet

worden: 'Seksuele betrekkingen tussen volwassenen en kinderen variëren van eenmalige oppervlakkige aanrakingen zonder geweld tot tientallen of honderden verregaande seksuele contacten met vormen van dwang en geweld. De effecten bij kinderen lopen ook uiteen van geen enkele indruk - zodat er later niets van wordt herinnerd - tot indringende duurzame traumatische ervaringen, vooral als het contact onder dwang en zelfs geweld heeft plaatsgehad, die kunnen leiden tot ongerustheid over de eigen seksuele gerichtheid, beschadiging van het vermogen relaties aan te gaan of zelfs tot psychiatrische stoornissen.'

Pedofielen zeggen dat kinderen altijd het initiatief tot contact nemen, maar het is andersom. Frenken: 'Contact is gezond voor kinderen en een goede vorm van voorlichting, en het is niet schadelijk, zeggen ze. Niet-pedofielen zouden te gemiddeld en te restrictief zijn en het wachten is slechts op de emancipatie van de samenleving waardoor ook pedoseksuele contacten getolereerd zouden worden. En vervolgens verwijzen ze naar andere culturen. Niet zelden proberen hoger opgeleide patiënten een discussie met me aan te gaan over het oude Griekenland: daar kon het toch ook?'

In de jaren zeventig zag het er even naar

'Pastores die de fout ingaan, zijn geen onbenulligen die hun vak niet verstaan'

uit dat pedofilie geaccepteerd zou worden in Nederland. Frenken: 'Totdat de vrouwenbeweging wees op de machtsongelijkheid bij seksuele relaties tussen volwassenen en kinderen, waarbij de kinderen nooit *informed consent* kunnen geven, dat is het sterkste argument tegen pedofilie en incest. Kinderen weten niet waar ze ja op zeggen - zo het hun al zou worden voorgedragen - en door de machtsongelijke situatie kunnen ze moeilijk weigeren. Ook omdat de pedofiel echt aardig is voor het kind. Dat leidt tot afhankelijkheid en ingepakt worden. De voordelen van niet-seksuele genegenheid die het thuis vaak ontbeert, wegen echter niet op tegen de kansen op schade aan het kind. Juist omdat je nooit weet of, wanneer en welke schade zal ontstaan, hoe behoedzaam je ook te werk gaat, moet je je onthouden van seksueel contact met kinderen. Want de eventuele instemming van een kind is niet veel waard.'

De pedofiel heeft een fijne neus voor een beetje in de steek gelaten, verwaarloosde kinderen die hunkeren naar aandacht en die ze via geweldloze manipulatie geleidelijk aan kunnen brengen tot seksuele contacten, weet Frenken. 'Kinderen hebben wel seksuele gevoelens, maar die beleven ze het liefst met leeftijdgenoten. Als een volwassene een kind confronteert met zijn volwassen seksualiteit, met masturbatie en klaarkomen, is dat voor het kind een niet-wenselijke ervaring die hem buiten z'n leeftijdsgroep plaatst. Een van mijn patiënten zei: 'Ik seksualiseerde alle vriendschappen met vriendjes. Als er geen seks aan te pas kwam, vond ik het niet meer leuk.' Die man was zelf seksueel misbruikt als kind. Hij had die seksualisering geleerd en dat kan gemakkelijk, want het gaat om buitengewoon gevoelige en plezierige lustreceptoren rondom de geslachtsorganen die ook bij kinderen werken en lust oproepen. Als je kinderen nadrukkelijk en langdurig stimuleert, gaan ze hun relaties met andere kinderen seksualiseren. Daar heb ik pedagogische bedenkingen bij. Ze zitten er niet op te wachten en het is schadelijk.'

Niet te genezen

Over de behandeling van pedofielen zegt Frenken: 'De pedofiele oriëntatie valt niet te genezen, maar je kunt wel controle op het gedrag daarover aanleren. Dan blijven alleen masturbatie en fantasieën over. Dat is natuurlijk een treurig en eenzaam lot dat ik niemand toewens. Ik voel met hen mee, te meer omdat de samenleving en de hulpverlening hun weinig te bieden hebben. In mijn behandelingen in Leiden probeer ik wel hun kijk op relaties met volwassenen te verbreden. Ze richten zich op kinderen en de kinderwereld omdat de wereld van de volwassenen hun te onveilig is. Ze willen het liefst kind met de kinderen zijn. Door het aanleren van sociale vaardigheden en van het aangaan van betekenisvolle contacten met volwassenen, kunnen ze de voldoe-

ning putten dat andere volwassenen hen waarderen en niet onveilig zijn, ook al hebben ze geen zin om seksuele contacten met hen aan te gaan.

Pedofielen moeten pogen vertrouwd te raken met seks met volwassenen. Bij enkelen is dat gelukt. Sommige pedofielen doen dat uit zichzelf en gaan om met zessien-plussers die er kinderlijk uitzien. In hun fantasie kan dan van de man nog een jongen worden gemaakt.'

Joke de Keijzer - vertrouwenspersoon voor misbruikten - van de vijf jaar oude interkerkelijke Stichting tegen seksueel misbruik in pastorale relaties: 'Wat mij het meest bezighoudt, is: wat gebeurt er bij kerkelijke procedures waardoor verstandige mensen steeds weer uitspraken

'Het zou goed zijn als de kerken therapiekosten zouden gaan betalen om te laten zien dat de kerk de pijn wil delen'

doen die niet kloppen? Hier speelt mee dat daders een januskop hebben: zich mooi voordoen, goed kunnen praten en sociaal bewogen zijn', terwijl er in het geheim ontoelaatbare dingen gebeuren die op de meest curieuze manieren worden gerationaliseerd en goedgepraat. Ik word elke keer weer koud van de smoezen die daders ophangen. Een dader die een vrouw heeft verkracht, schuift doodkalm bij haar in bed en zegt dat te doen omdat hij is 'als Jezus', die ook zoveel liefde aan mensen gaf. Ik word zenuwachtig van dat voortdurende, vage beroep op Jezus. Veel misbrukende predikanten hebben de neiging te denken dat ze bijna God zelf zijn, ook omdat hun gemeente hen maar al te vaak op een voetstuk zet. Het idee als redder te willen optreden, heet steeds terug bij seksueel misbruik. De Keijzer: 'De dader neemt de proble-

'Mensen die de moed hebben gehad een aanklacht tegen een predikant in te dienen, hebben de kerken veel goed gedaan'

men van de ander over en gaat oplossingen bedenken, en als het niet vlug goed gaat, wordt hij jager: je moet mijn adviezen wel opvolgen. Of de hulpvrager gaat de pastor opjagen omdat de problemen niet snel genoeg worden opgelost. Ik heb zelf ook gedacht dat ik de dominee die me misbruikte, moest redden. In de reguliere hulpverlening wordt steeds gewaarschuwd: pas op, de problemen zijn van een ander en die ander moet serieus worden genomen en kan zelf oplossingen vinden. Ik merkte ook dat ik mezelf mijn argwaan ging verwijten. Hoe kan hij me nu helpen als ik argwanend ben en denk dat hij alleen maar op seks uit is? Hij zegt dat-ie zoveel van me houdt en met liefde is toch niks mis? In werkelijkheid manipuleert en kleineert hij. Het gaat niet om de seks, maar om macht waarvoor seks een middel is: ik kan met jou doen en laten wat ik wil en dat zal ik je wel eens even bewijzen.'

Onrust in gemeente

Kerken zijn bang een slechte naam te krijgen door seksueel misbruik en bang voor de onrust in de gemeente als een predikant ernstige fouten blijkt te maken. De Keijzer: 'Ze hebben er dus alle belang bij op te roepen tot vergeving. Steeds wordt tegen het slachtoffer gezegd: jij moet vergeven. De dader hoeft niet eens te erkennen dat-ie fout was. Onderzoek heeft nauwelijks plaats. De kerkelijke tuchtprocedures rammelen. Kerkelijke rechters vragen niet door. Ze zeggen: het gaat over seks. Ze vragen zich niet af of meer mensen zijn misbruikt en zelfs als ze dat weten, leggen ze het naast zich neer.'

Kerkeraden en commissies van opzicht redeneren vaak: je mag de predikant de kroon niet van z'n hoofd stoten, of: hij verkeerde nu eenmaal in een moeilijke levensfase. In plaats van zich af te vragen of de pastor zijn werk wel goed doet. Het lijkt alsof normen die men zelf uitdraagt terzijde worden geschoven. Daar stuit ik

vaak op in de kerken, vooral bij kerkeraden en commissies voor het opzicht. In die commissies zitten dominees en ouderlingen die niet voor dit soort werk zijn opgeleid. De sfeer daar is vergoelijkend: het was liefde, al was het een beetje veel liefde. Slachtoffers hebben echter in de eerste plaats erkenning nodig en therapeutische hulp. Daarom zou het goed zijn als de kerken therapiekosten zouden gaan betalen om te laten zien dat de kerk de pijn wil delen. Maar daar wordt nog nauwelijks over gesproken. De kerken zijn waarschijnlijk bang voor Amerikaanse toestanden, waar hoge schadeclaims tegen de kerken worden ingediend.'

Ruimte voor herstel

'De eerste aandacht van de kerk moet uitgaan naar de seksueel misbruikten zelf', zegt Gideon van Dam, werkbegeleider van predikanten en mede-auteur van *Een pastor moet je toch kunnen vertrouwen*. 'Maar om te voorkomen dat het seksueel misbruik doorgaat, is tevens belangstelling voor de daders nodig. Ook wie ernstig in de fout is gegaan door misbruik te maken van vrouwen, heeft andere kanten en moet ruimte krijgen om aan herstel te werken. Predikanten die zijn aangeklaagd en die verplichte therapie gingen volgen, zijn er in alle gevallen waarvan ik weet, beter van geworden. Sommigen worden echter altijd pleger - ook al weten ze van de schade die ze aangerichten - omdat ze een persoonlijkheidsstoornis hebben.' Mensen die de moed hebben gehad een aanklacht tegen een predikant in te dienen, hebben de kerken uiteindelijk veel goed gedaan, zegt Van Dam. 'Er zijn preventieprogramma's ontwikkeld. De kans op dit soort ernstige fouten is kleiner geworden. Niemand weet of het seksueel misbruik in de kerk nu echt minder is geworden, maar ik zou heel verhaast zijn als het niet het geval was. Toch zijn er misschien wel andere ontwikkelingen aan de gang die seksueel misbruik in de hand werken, zoals de kleinere afstand die tegenwoordig tussen pastor en gemeentelid bestaat en een grotere onzekerheid bij predikanten over het eigen functioneren. Dus voorlopig kunnen we niet zonder een netwerk van vertrouwenspersonen en klachtenprocedures en zonder een goede begeleiding van slachtoffers en plegers.'

Het niet de bedoeling dat het in het contact tussen pastor en gemeentelid nooit tot een sfeer van intimiteit kan komen, want dan laat je kansen liggen om problemen onder ogen te zien, zegt Van Dam. 'Als je iets hebt met iemand, kun je meer voor diegene betekenen. Maar dat geeft de predikant een grote verantwoordelijkheid. Een ezelsbrug is: hoe zou ik me voelen bij wat ik zeg en doe als nu de deur openging? Stel je maar voor dat iemand meekijkt.'

Cees Veltman

Stichting tegen seksueel misbruik in pastorale relaties. Postbus 203, 3830 AE Leusden. Tel. 033-4960310. Gideon van Dam en Marjo Eijjes: Een pastor moet je toch kunnen vertrouwen. Uitgever Meinema. Prijs f 24,50.

YK 15-1

Kindervriend onder vuur

DWANG IS STERKSTE INDICATOR
NADELIGE INVLOED

Ellen de Bruin

ANGETOOND IS dat kinderen van een pedofiele relatie nauwelijks of geen schade ondervinden. De meesten hebben onverdeeld goede herinneringen aan de omgang met de grote, volwassen en respectabele vriend", schreef predikant Leen van Drimmelen in zijn pseudo-bekentenis in *Trouw*.

Wetenschappelijk onderzoek laat een heel ander beeld zien. Er zijn inderdaad kinderen die van een pedofiele relatie nauwelijks tot geen schade ondervinden, maar zelfs van die groep bewaren de meesten niet slechts goede herinneringen aan deze jeugdervaringen.

Hoe komt het dan dat er steeds weer mensen — meestal pedofielen — zijn die roepen dat kinderen geen problemen ondervinden van pedofiele contacten, of dat ze er zelfs beter van worden? Waarschijnlijk heeft dit te maken met onderzoek naar pedofilie zoals dat in de jaren zeventig is uitgevoerd. Auteurs van artikelen met titels als 'Liberating child sexuality' en 'The sexual rights of children' maakten melding van studies waarin de meerderheid van de deelnemers zei geen last te hebben van zijn of haar seksuele ervaringen als kind. Wel noteerden de onderzoekers dat de deelnemers aan deze studies studenten waren die er zeer vrije seksuele opvattingen op na hielden. Voorvechters van pedofilie vermelden dit echter nooit.

ERECTIEPROBLEMEN

Onderzoek naar mensen die vanwege hun jeugdervaringen met pedofielen onder therapeutische behandeling zijn, geeft een heel ander beeld. Een breed scala aan misbruik-gerelateerde symptomen wordt beschreven: van schuldgevoel en gebrek aan zelfvertrouwen tot agressief gedrag, verslaving en suïcidepogingen; van relatieproblemen tot frigiditeit en erectieproblemen, of juist compulsief seksueel gedrag. Ook dit type onderzoek is overigens niet representatief: mensen die zich prima voelen gaan niet in therapie. Ook bestaat de mogelijkheid dat problemen automatisch aan seksuele ervaringen toegeschreven worden, en niet aan andere mogelijke oorzaken, zoals gescheiden ouders of pestrijen op school.

De oplossing is om mensen te selecteren die niet speciaal onder therapeutische behandeling zijn. Vorig jaar april gaven de Amerikanen Robert Bauserman en Bruce Rind in het tijdschrift *Archives of Sexual Behavior* een overzicht van onderzoek waarbij de deelnemers een dwarsdoorsnede van de (meestal Amerikaanse) bevolking vormden, zelf op krantenadvertenties hadden gereageerd, of (alweer) student waren. Het bleek dat mensen op zeer uiteenlopende wijze op hun vroege seksuele ervaringen met een volwassene terugkijken. Sommigen waren sterk getraumatiseerd en hadden ernstige emotionele problemen, anderen hadden nauwelijks last. In vrijwel alle studies waren er deelnemers die hun ervaringen als positief bestempelden, maar het percentage per studie varieerde sterk: van 8 tot 68 procent. Weinig verrassend kampten vooral degenen die jeugdervaringen negatief beoordeelden met problemen van psychische en/of seksuele aard.

Welke factoren bepalen of iemand na seksuele ervaringen als kind met oudere personen problemen krijgt? Dwang — psychisch of fysiek — heeft de sterkste nadelige invloed. Verder blijkt dat incestueuze contacten, met name met vaders of stiefvaders, tot meer problemen leiden dan contacten met niet-familieleden. Of de volwassene een man of een vrouw is, maakt ook uit: ervaringen met vrouwen worden als minder negatief beschouwd dan ervaringen

goed wat er aan de hand is. Overigens moet worden opgemerkt dat de gevonden verbanden alle van statistische aard zijn, en niets zeggen over individuele gevallen.

ze vreest, hoe groter de kans op problemen later.
Andere factoren, zoals de leeftijd van het kind en van de volwassene, duur en frequentie van de pedofiele contacten, de aard van het seksuele contact (aanraken, orale seks of penetratie), blijken niet eenduidig tot ernstiger of minder ernstige problemen te leiden. Jonge kinderen zijn bijvoorbeeld makkelijker te beïnvloeden, maar begrijpen minder

met mannen. Opvallend is dat meisjes vrijwel altijd met volwassen mannen te maken hebben; bij jongetjes was de volwassene in 40 tot 75 procent van de gevallen een vrouw. Sommige onderzoekers suggereren dat deze jongetjes de ervaring positief bestempelen omdat ze het gevoel hadden op seksueel gebied 'ingewijd' te worden. Reacties van de omgeving (ouders, vriendjes) zijn vrijwel altijd negatief. Hoe sterker het kind

In den beginne waren er die prachtige namen. Zo was daar dominee Van Drimmelen, zo weggelopen uit een versje van Annie M.G. Schmidt. Zei het schaap Veronica: *De dominee van Drimmelen, die zag zijn kerk verschimmelen.*

Dan had je binnen de gereformeerde kerken het *Samen op Weg-proces*, ook wel geschreven als het *SoW*, waarvan Van Drimmelen een voorstander was. En dan schijnt er ergens bij Doorn een recreatiecentrum te liggen dat *Het Grote Bos* heet en waar het zijn toeven is wanneer een der predikanten op een open plek het harmonium bespeelt. Zeker, het zijn prachtige namen, maar vooral zijn het namen die de wil tot het goede willen uitstralen, die altijd op zoek zijn naar de medemens, naar een stukje zingeving.

Maar ach, hoe gaat het? De mens wil niet altijd samen op weg. Hij kijkt wel uit. Hij (of zij) is meer geneigd tot alle kwaad. Hij doet zelfs zijn schaapskieren aan en doolt als een wolf door Het Grote Bos.

Geachte redactie,

Bij deze doe ik u een bijdrage toekomen naar aanleiding van de zaak Van Drimmelen met het verzoek deze te plaatsen. Mocht u nog vragen of opmerkingen hebben, dan kunt u vanzelfsprekend contact met me opnemen.

Met vriendelijke groet,

Vgl. P. 13 Van Dert PERS Focus

John E. Luteijs
hoofdredacteur van de nieuwe Sekstant
het publieks- en verenigingsblad van de NVSH

Pijnlijke waarheid

"Zijn we de gedachtenkronkels van de NVSH uit de jaren '70 nog niet te boven? Hoezo moet alles aangaande seksualiteit openlijk besproken kunnen worden? Met wie? Om begrip te kweken waarvoor?" Zo luiden enkele vragen van professor Reinders, hoogleraar ethiek aan de Vrije Universiteit te Amsterdam in zijn artikel van 14 februari over de uitspraken van VU-docent kerkrecht Van Drimmelen over pedofilie.

Ja, alles omtrent seksualiteit moet openlijk bespreekbaar kunnen zijn, omdat het niet-bespreekbaar maken van seksuele ervaringen er toe leidt dat zowel negatieve als positieve ervaringen niet worden onderkend. Eén van de redenen waarom het vaak zo lang duurt dat mensen niet naar buiten komen met hun negatieve ervaringen is schaamte, angst en het onvermogen om hun belevenissen en gevoelens omtrent seksualiteit te verwoorden. Ze hebben vaak niet geleerd over seks te spreken, noch van hun ouders, noch op school. Het zwijgen en de oorzaken van het zwijgen moeten worden onderkend en waar nodig doorbroken, niet op de laatste plaats om jeugdigen weerbaar en assertief te maken.

Als het om seksualiteit van volwassenen met jongeren onder de zestien gaat, dan is er tegenwoordig uitsluitend aandacht voor misbruik. Het is goed dat misbruik aan de orde wordt gesteld. Wel moeten we oppassen voor eenzijdigheid. Zo mogen we niet vergeten dat het merendeel van het seksueel misbruik in gezinsverband voorkomt - en dus niet door zogenaamde pedofielen wordt begaan. We mogen ook niet over het hoofd zien dat er behalve negatieve ook positieve seksuele ervaringen van jeugdigen met ouderen te melden zijn. Daarover bestaan persoonlijke getuigenissen en wetenschappelijk onderzoek. Maar in menig mensbeeld passen die positieve ervaringen niet. Omdat die niet passen, mogen ze er niet zijn, kunnen ze er daarom ook niet zijn en zijn ze er dus uiteindelijk ook niet. De boodschapper die wel over positieve ervaringen weet te berichten of daar aandacht voor vraagt, - en dus menig mensbeeld ter discussie stelt -, wordt vaak zwart gemaakt en zijn boodschap wordt bij voorbaat buitenspel gezet, in het fantsmoenlijkste geval omkleed met redenen als "onzorgvuldigheid", "eenzijdigheid", "onvolledigheid" of "subjectieve betrokkenheid", redenen die meestal ook van toepassing zijn op degene die de boodschapper van de niet-gewenste boodschap beschuldigt.

De discussie die Van Drimmelen op gang heeft gebracht laat zien hoe eenzijdig bepaalde mensbeelden zijn en welke soms zeer diep gewortelde vooroordelen of eenzijdige ervaringen eraan ten grondslag liggen. Dat slachtoffers van misbruik alleen over hun negatieve ervaringen berichten is niet alleen begrijpelijk, maar ook belangrijk; het is zaak dat hun stem steeds weer wordt gehoord. Van wetenschappers en journalisten mag echter meer afstandelijkheid worden verwacht, zodat er een klimaat heerst waarin ook de andere aspecten worden gehoord. Maar de zaak Van Drimmelen heeft laten zien dat we daar nog ver van zijn verwijderd. Met alle gevolgen van dien. Want hoe kunnen we een evenwichtige en doeltreffende curatieve en vooral preventieve hulpverlening en politiek opbouwen als we niet alle aspecten willen kennen? Veelzijdig en zo min mogelijk vooringenomen onderzoek alsook discussies waarin *alle* facetten eerlijk en open aan bod kunnen komen zijn uiteindelijk in het belang van ieder van ons, al hoe vreemd en pijnlijk sommige uitkomsten en standpunten aanvankelijk ook mogen zijn.

John E. Luteijs
hoofdredacteur van de nieuwe Sekstant
het publieks- en verenigingsblad van de NVSH

blieke aandacht is nu eenmaal de beste therapie. Zo werd *Trouw*, de krant die altijd het integere wil vertegenwoordigen, zelf een radertje in een wat smoezelige affaire.

Wie het stuk van Van Drimmelen nog eens overleest, bemerkt dat hij op een suffige, wat onhandige manier aandacht heeft willen vragen voor een maatschappelijk probleem. Aandacht vragen is hier eigenlijk niet de juiste uitdrukking, het is meer getuigenis afleggen. Daarmee wordt ook onmiddellijk de zwakte blootgelegd van wat je getuigenisjournalistiek zou kunnen noemen.

Zelf gaf Van Drimmelen twee voorbeelden, die hem tot zijn getuigenis hadden geïnspireerd. Eerst had hij zich even John F. Kennedy gevoeld, die de Berlijners had toegeroepen 'Ich bin ein Berliner!', en daarna had hij gedacht aan Günter Grass, de auteur van het boek *Ik, Ali*. De redactie van *Trouw* voegde er tussen haakjes nog fijntjes aan toe dat *Ik, Ali* door Günter Wallraff was geschreven en dat de predikant zich kennelijk vergiste.

Maar dat doet er minder toe. Belangrijker was dat Van Drimmelen zich heeft willen vereenzelvigen met iemand die zich op zijn beurt ook al eens had vereenzelvigd met slachtoffers. Daarbij is het nogal raar dat Van Drimmelen wel Kennedy en Grass (of Wallraff) noemde, maar juist niet degene

die je bij een gereformeerd dominee zou verwachten: Jezus van Nazareth.

In feite deed Van Drimmelen namelijk niets anders dan in zijn artikel voor een mini-Jezus te spelen. Met zijn slotzin 'want, weet je, ook ik ben pedofiel', nam hij alle zonden van alle pedofielen op zich, zoals Jezus de zonden op zich had genomen van alle mensen. Het principe is hetzelfde, al heb je natuurlijk altijd een baas boven baas.

Achteraf moet worden vastgesteld dat Van Drimmelen zijn rol van universeel slachtoffer heel sterk heeft vertolkt. De journalist van *Trouw* heeft hem in ieder geval geloofd, zo in de ban moet hij geweest zijn van de predikant zijn getuigenis. Zou de journalist hem ook geloofd hebben als Van Drimmelen had verteld dat hij over water kon lopen?

U vindt dat misschien een gekke vraag, maar ik niet. Wanneer een gezaghebbend iemand bij een normale krant een stuk aanbiedt waarin hij bekend pedofiel te zijn, staat normaal gesproken altijd een kritische geest op, die zegt: 'Pedofiel? Zo, dat is interessant. Geef u dan eens een concreet voorbeeld.' Bij *Trouw* hebben ze dat niet gedaan, ze hebben daar niet eens naar geïnformeerd. Zij hebben de getuigenis in de krant gezet en er later bij verzonnen dat het nieuws was.

MAX PAM

VK 24-1

En dan is het even slikken. Toen ik dat hoorde, kwam ik dicht in de buurt van vloeken', zei Frits van Exter, de waarnemend hoofdredacteur van het dagblad *Trouw*, 'maar ja, wij vloeken niet'.

De afgelopen twee weken ben ik elke morgen naar het signaalwinkeltje op de hoek gehold om een exemplaar aan te schaffen van *Trouw*, want niets wilde ik missen van het drama dat zich afspeelde op de kerkpagina. Dit was meer dan een folkloristisch bedrijfsongeval. De kwestie raakte niet alleen het hart van wat altijd zo deftig 'de identiteit van de krant' wordt genoemd, zij bracht ook heel duidelijk het denken en handelen in beeld van al degenen voor wie men denkt dat zo'n krant gemaakt wordt.

Op zichzelf was de affaire tamelijk eenvoudig. Een gereformeerd predikant schrijft een stuk waarin hij het opneemt voor de pedofiele medemens. Aan het einde van zijn ontboezeming bekennt hij zelf pedofiel te zijn, maar een weekend later, als het begin van een more-

le storm opsteekt, doet de dominee een nieuwe bekentenis: zijn eigen pedofilie heeft hij verzonnen om de aandacht te vestigen op een taboe.

Bij een gewone krant was de zaak daarmee vermoedelijk afgedaan. In een klein excuserend schrijven zou de redactie vermeld hebben dat zij het slachtoffer was geweest van een *fake* en men zou de lezers gerust hebben gesteld met de belofte dat voortaan alles extra zou worden gecheckt.

Maar bij *Trouw* kwam er een proces op gang dat niet meer te stoppen bleek. Synodevoorzitters namen het op voor Van Drimmelen en vielen hem vervolgens weer af. Met televisieploegen op de stoep werden kerkbesturen tot aftreden gedwongen en tevens kwam er de onthulling dat op de achtergrond wel degelijk een heuse zedenzaak had meegespeeld. Tot overmaat van ramp traden ook nog eens slachtoffers van pedofielen uit de schaduw van hun slachtofferschap naar voren. Plotseling waren zij in praktisch alle media aanwezig om hun pijn te belijden. Pu-

Van GPD-verslaggeefster
Monique de Knecht

Gelovigen verbaasd over onnadenkende dominees

ZEIST

Voor rumoer is de verbijstering te groot. Zo onbezonnen als de dominees Van Drimmelen en Huttenga uitspraken deden over pedofilie, zo bedachtzaam reageert de achterban op de uitglidders van hun voorgangers. Niemand die echt boos is of de heren fel veroordeelt. Ongeloof overheerst.

„Ik kan hun gedachtegang helemaal niet volgen. Het komt mij zo naïef over, dat ik het eigenlijk nog niet kan geloven”, verwoordt een van de kerkgangsters in Zeist haar verbijstering. De kerk van de Evangelische Broedergemeente in Zeist zit vol. „Het lijkt wel Kerstmis”, fluistert een ouderling.

Gereformeerden, hervormden en een enkele katholiek vieren er de 'zondag van gebed voor de eenheid van de kerk'. Een toepasselijk thema na een rumoerige week die begon met de voorgewende pedofilie van docent kerkrecht Van Drimmelen en uitmondde in het opstappen van het complete bestuur van de Gereformeerde Synode. Van Drimmelen wilde met zijn co-

ming-out een debat over pedofilie van de grond krijgen. Synodevoorzitter R. Vissinga sprak van moed. Kort daarna bleek dat Van Drimmelen zijn pedofilie had voorgewend en nauw samenwerkt met dominee J. Huttenga uit Zeist, een vriend van de onlangs wegens seksueel misbruik veroordeelde pastoraal medewerker Adriaan B.

Rust en bezinning

Eigenlijk zou dominee Huttenga de Samen-Op-Wegdienst voorgaan, maar hij heeft van de kerkenraad een periode van rust en bezinning voorgeschreven gekregen. Collega-dominee Jansen Schoonhoven spreekt en die is niet van plan nog iets toe te voegen aan een roerige week. „Ik kan het niet en ik wil het niet. Zeker niet op dit moment, waar nog zoveel overdacht moet. Elk te vroeg gesproken woord lijkt me in

deze dagen onwijs”.

Na de dienst proberen gelovigen bij een kopje koffie helderheid te krijgen in de 'pedo-affaire'. Mensen die elkaar normaal slechts gedag zeggen, spreken elkaar nu aan. Bijna iedereen blijft steken in verbazing. Want de dominees in kwestie zijn toch allen verstandige mensen met een voorbeeldfunctie, vaders bovendien van kinderen. „Het zijn natuurlijk ook gewoon mensen met hun fouten. En ze hebben het vast goed bedoeld, maar het is zo naïef...”, zegt mevrouw Meier. Voorzitter Ronald van Gemeren van de SOW-gemeente Zeist-West is de verbijstering voorbij. „Wat er allemaal is gebeurd, kan absoluut niet. Het doet de slachtoffers pijn en getuigt van een enorme domheid en naïviteit. Huttenga heeft zich te veel vereenzelvd met de dader. En dat mag je als hulpverlener nooit doen”.

Van Gemeren vindt het wel

goed dat een kwestie ter discussie wordt gesteld „als daar behoefte aan is”. „Maar de manier waarop kon natuurlijk absoluut niet”.

Maar wie heeft er behoefte aan pedofilie te bespreken? Huttenga misschien vanwege zijn veroordeelde vriend, Van Drimmelen vanwege zijn vriend Huttenga en Vissinga wellicht vanwege zijn collega's. Maar de buitenwacht? „Of je nu uren, dagen of weken praat over pedofilie. Het kan en mag eenvoudig weg niet”, zegt mevrouw Jekel. Pedofilie is geen onderwerp waarover in de samenleving discussie bestaat. De vergelijking van Huttenga met homoseksualiteit dertig jaar geleden, is bespottelijk. „Een pedofiele relatie is per definitie ongelijkwaardig en zal nooit worden toegestaan”.

En niemand die gelooft in pedofielen die alleen maar heel veel geven om kinderen. „Dan ben ik ook pedofiel”,

zegt de dirigent en kersverse vader Hans van de Velden.

Blijft de vraag waarom zoveel 'verstandige' mensen zo ondoordacht hebben kunnen reageren. Zijn dominees zo wereldvreemd? De van huis uit hervormde J. Jekel meent dat dominees zich eerder laten misleiden omdat ze in een beschermde levenssfeer verkeren. „Cynisme wordt wel het litteken van een politiemans genoemd. Bij dominees is het tegenovergestelde aan de orde. Een soort beroepsblindheid ten gunste van daders en ten koste van slachtoffers”.

Jekel is niet bitter onder alles wat is gebeurd. Natuurlijk heeft de geloofwaardigheid van de betrokken heren een knauw gekregen, maar van hem mag Huttenga terugkomen. „Als Huttenga hier van geleerd heeft, is hij een betere dominee dan hij was”.

Maar iedereen is ervan overtuigd dat de affaire de kerk schade heeft berokkend, juist nu deze langzaam aan het opveren was, zo bleek onlangs uit het onderzoek God in Nederland. Van Gemeren: „De affaire geeft verbondenheid tussen de huidige leden, maar zal geen nieuwe leden aantrekken”.

In Beeld door Maaïke Trimbach

Pedoliefde NVN 17-1

De hele week was het een van de nieuwstems: de predikant die het in het landelijk dagblad Trouw opnam voor pedofielen. Gisteren praatte Sonja Barend erover met de bekende Rotterdamse dominee Visser, met een pedofiel wiens naam me ontschoten is, een slachtoffer van een pedofiel en directeur G. van der Most van De Ruiters in Smilde. In De Ruiters worden kinderen behandeld met ernstige psychische stoornissen. Seksueel misbruik is een van de oorzaken van die problemen.

Visser, die normaal gesproken de media haalt met zijn loffelijk streven naar meer begrip voor de junks in Rotterdam, was duidelijk niet zo goed thuis op het gebied van de pedoliefde. Dat is niet zo erg, maar daardoor kwam zijn verdediging van deze mensen niet zeer overtuigend over. Waar het steeds om draait in de discussies over dit onderwerp is de vraag wat een pedofiel is. „Dat is iemand die op kinderen valt”, zei Visser simpelweg. Maar seks hoeft daar helemaal geen rol bij te spelen, beweerden zowel hij als de pedofiel. „Maar bijna iedereen houdt van kinderen”, wierp Barend zeer terecht tegen. „Zijn we dan allemaal pedofielen?” Ze slaagde er maar niet in om daar een goed antwoord op te krijgen. Want natuurlijk raakt een pedofiel niet per definitie seksueel opgewonden als hij een spelletje Mens Erger Je Niet met een kind speelt, zoals Barend suggereerde. Ik word namelijk ook niet per definitie seksueel opgewonden als ik gezellig met een willekeurige man aan het praten ben. In die vergelijking ligt volgens mij ook het antwoord op haar vraag besloten. Als je - zoals dominee Visser - beweert dat je pedofiel kunt zijn, zonder seks te bedrijven, zeg je ook dat je homofiel (een ouderwets, maar in dit verband toepasselijk woord) kunt zijn zonder dat te praktiseren. Ik weet dat sommige kerken denken dat dat bestaat. Maar kan dominee Visser zich voorstellen heterofiel te zijn (dus dat hij op vrouwen valt, wat bij hem het geval is) zonder met zijn geliefde naar bed te gaan? Dat denk ik niet.

Aan een seksuele geaardheid, zoals heterofilie, homofilie en pedofilie, zijn altijd seksuele gevoelens verbonden. Geen gewone liefde, zoals je kunt voelen voor je broer, je beste vriendin of je oma, maar verliefdheid. En verliefdheid heeft met seks te maken. Seks tussen volwassenen en kind is ongelijkwaardig. Daardoor ondervindt een kind daar bijna altijd schade van en daarom mag het niet. Ik vond het zo jammer dat Sonja niet op die vergelijking kwam. Ze mag me de volgende keer best even bel-

Van Opzij

door Piter Bergstra

Dominee NVN 14-1

„Laat de kinderkens tot mij komen.” Waarom beriep de dominee zich niet op Markus 10 in plaats van Kennedy? Schoenmaker hou je bij je leest. Dit moest wel op een fiasco uitdraaien.

Toen Kennedy in 1961 zei: 'Ich bin ein Berliner', wist de hele wereld dat hij dat nou net niet was. Het was retoriek, een stijfiguur van de Amerikaanse president waarmee hij zijn solidariteit met de Berlijners tot uitdrukking wilde brengen. Hij leidde niemand om de tuin met zijn uitspraak.

De onnavolgbare dominee Van Drimmelen beweert dat hij Kennedy's voorbeeld volgde toen hij in Trouw schreef: 'Ik ben pedofiel'. Maar de meeste mensen hadden nog nooit van hem gehoord en zullen hem letterlijk hebben geloofd. Wie hem wel kende zal de wenkbrauwen hebben gefronst of tegen zijn vrouw hebben gezegd: 'Altijd al gedacht.' Maar niemand zal bij deze coming out hebben gedacht: 'Wat is die dominee solidair met de pedofielen.' Want solidair ben je nu eenmaal niet met je zelf, maar met een ander.

Die tweede coming out ('Ik ben lekker toch geen pedo! Jabadabadoe!') kon alleen maar mislukken. Wie eenmaal heeft bekend dat hij het liefst met kindertjes doet raakt dat imago niet meer kwijt. Ontkennen helpt niet meer, want alle pedofielen ontkennen. Bovendien, hoe

weten wij nog wanneer deze dominee wel of niet liegt?

Van Drimmelen wil ons wat te veel tegelijk laten geloven. En als ik dan toch iets moet geloven, dan maar liever dat hij pedofiel is dan dat andere geloofsartikel van hem, te weten dat God bestaat. Het godsbevijs is bij mijn weten tenminste nog nooit geleverd, pedofielen daarentegen hebben zich veelvuldig geopenbaard. Buiten, maar opvallend vaak ook binnen kerkelijke kring.

menheid? Het stellen van concrete grenzen. Het eenvoudigweg zeggen dat bepaalde zaken beslist en nooit kunnen. De "oprechte liefde" van de pedofiel is gewoon eigenliefde die aan de persoon van het kind voorbij gaat, aldus de Alkmaarse rechter Croes in Trouw (17-1-'98); want 'oprechte liefde voor het kind respecteert zijn argeloosheid en zijn kind zijn'. Croes voegt hieraan toe 'de vergelijking met homoseksuelen stuitend' te vinden, een 'belediging voor wie homoseksueel is geaard', daarmee impliciet stelling nemende tegen de onnozele kerkjurist die in Studio RKK enige dagen eerder onweersproken dit verband meteen maar had gelegd. 'Er zijn hetero's en homo's die een gevaar opleveren voor kinderen', aldus Croes, 'maar dat ligt niet besloten in hun heteroseksualiteit of homoseksualiteit als zodanig. De pedofilie-affaire doet zich voor in de gereformeerde Kerk maar had net zo goed kunnen gebeuren in de hervormde of de katholieke Kerk. Maar nu de zaak zich eenmaal heeft voorgedaan bij de protestanten, blijkt eens te meer dat de kwestie niets uitstaande heeft met celibaatsgelofte of geen celibaatsgelofte, zoals sommige Rome-critici gaarne zouden beweren.

Waarom is pedoseksueel gedrag altijd af te keuren, nu even afgezien van hetgeen de christelijke moraal hieromtrent leert? Omdat het kind altijd kwetsbaar is, altijd bescherming heeft. Omdat de volwassene altijd overwicht heeft op het kind. De volwassene past altijd afstand van het kind, zelfs wanneer het onschuldige aandacht betreft. Geknuffel door volwassenen geeft kinderen nogal eens ademnood.

Onder de vele reacties in de media heb ik er geen enkele aangetroffen van een in zijn jeugd seksueel gebruikt persoon die de stelling van dominee Van Drimmelen onderlijnt. 'Nog nooit ben ik een voorbeeld tegengekomen van een kind dat achteraf zegt zich verrijkt te voelen door seksuele omgang met een volwassene.' Dat zegt justitie-predikant Borst uit Apeldoorn, schrijver van een proefschrift over incest, in het Reformatorisch Dagblad (16-1-'98): 'In mijn pastorie krijg ik regelmatig mensen die nu nog de schade ondervinden van de "alles-moet-kunnen-sfeer" in de jaren zeventig.'

Het is natuurlijk zinvol te onderzoeken hoe het kind reageert op de pedofiel die het benadert, zoals monseigneur Ernst oppert. Nochtans geeft dominee Borst mijns inziens nu reeds het passende antwoord: 'Psalm 127 leert ons dat kinderen een erfdeel des Heren zijn. Een erfdeel moeten we beheren en er niet mee experimenteren. Dat schaadt het ongeveinsde vertrouwen dat kinderen in volwassenen hebben.'

FRITS ABRAHAMS

Dagenlang vette koppen in de krant. Openingen van het NOS-Journaal, hoofdonderwerp van actualiteitenrubrieken: de onderhandse verkoop in 1968 van ondermeer sieraden uit joods bezit aan ambtenaren van het ministerie van Financiën.

De commissie-Kordes rapporteerde er gisteren over: de verkoop was 'rechtmatig' geweest, maar ook 'ongepast'. Het nieuws van deze genuanceerde conclusie kwam opvallend in het staartje van het journaal terecht, en in mijn ochtendblad trof ik het op een binnenpagina aan. Een voorbeeld van de snelle slijtage van nieuws, gegeneerd door media die zichzelf in hun haast voorbijlopen.

Zou het met Clinton en zijn voormalige groepie in het Witte Huis ook zo gaan? Het zou me niets verbazen. Het 'nieuws' over die zaak wordt nu al met de dag fletser en onbetrouwbarder, zelfs CNN weet er nauwelijks meer iets over te melden.

De IKON kwam in de rubriek *Het andere gezicht* op het goede idee om een opvallende affaire van de laatste weken tegen het licht van een nadere analyse te houden. Het ging om de hoogst merkwuurige zaak van dominee Van Drimmelen, die in de gereformeerde kerken een aardverschuiving veroorzaakte met zijn verzonden bekentenis dat hij een pedofiel was. Op die manier, zo bleek later, wilde de dominee ene Ad. B., een van pedofilie verdachte pastoraal werker, te hulp snellen.

Voor Paul Schnabel, hoogleraar volks-

OOG in OOG

gezondheid, plaatste enkele nuttige kanttekeningen bij deze affaire. „Men kende elkaar goed”, zei hij, „en het blijft moeilijk je vriend in zo'n rol (van pedofiel) voor te stellen. Je solidariseert je met hem.” Het had volgens hem ook met het traditionele beeld van de mannelijke seksualiteit te maken. „De seksualiteit neemt bezit van hem, hij kan er geen weerstand aan bieden.”

Er vindt een omkering plaats, aldus Schnabel. De dader wordt zielig en de schuld wordt — net als vroeger bij verkrachting — bij het slachtoffer gelegd.

De uitzending bevatte enkele archiefbeelden met verbazingwekkende uitspraken. Zoals van dominee Vissinga, de inmiddels afgetreden voorzitter van de Gereformeerde Synode, die zei: „Het gaat om liefde, het staat allemaal op één lijn: de liefde tussen man en vrouw, tussen homoseksuelen en tussen pedofiel en kind.”

Het deed mij denken aan het optreden van de Rotterdamse dominee Hans Visser die het onlangs bij Barend & Wittman ook al zo enthousiast voor de pedofiele mede-

De snelle slijtage van nieuws

Kind aan huis

HP/DE TIJD 30/1/1998

Dertig jaar lang was Ad B. op de camping Het Grote Bos de geziene recreatieleider die zo spontaan met kinderen op kon trekken. Waarom heeft het zo lang geduurd voordat zijn geraffineerde spel doorzien werd?

TOM KELLERHUIS

Zijn huisje op Het Grote Bos in Doorn was er speciaal voor ingericht. Het raam van de woonkamer aan de voorzijde was inmiddels dichtgespijkerd, zodat niemand meer een glimp kon opvangen van wat zich binnen allemaal moet hebben afgespeeld. Voorheen stond hij daar altijd te zwaaien naar trouwe campinggasten die voorbijliepen; nu kon hij ongestoord zijn praktijken botvieren. In de achterkamer konden de kinderen sjoelen, spelletjes spelen of televisie en videofilms kijken; daar stond ook het tweepersoonsbed. Wie gesport had of zich buiten had vies gemaakt, mocht bij hem douchen. Hij had zijn slaapplek op een zodanige plek gemaakt, dat hij vanuit zijn bed makkelijk in zijn douchecabine kon gluren, zonder gezien te worden.

"Was dat nog maar het enige geweest," verzucht Wim, een voormalige kennis van Ad B. (62) die in november 1997 door de Utrechtse rechtbank werd veroordeeld tot ruim tweeënehalf jaar celstraf wegens ontucht met minderjarigen. Achttien slachtoffers, allen jongens, werden gehoord. Uiteindelijk werden vier zaken bewezen geacht; de rest bleek verjaard. Volgens de Veenendaalse politie die Ad B. op 28 juli 1997 in Driebergen, waar hij net een nieuw leven was begonnen, had aangehouden, was B. reeds in 1963 met zijn pedofiele handelingen begon-

mens opnam, alsof het een aan zijn doodsbed gekluisterde junk betrof die we zijn laatste shot wilden onthouden. „Niemand heeft recht op seksualiteit”, stelde Schnabel. „De anderen die je erbij nodig hebt, moeten het ook willen.”

Een halfuurtje zendtijd voor de nabeschouwing van zo'n affaire — dat is nog te doen. Maar in het nieuwe TROS-programma *De beslissers* willen ze in dertig minuten te veel van het goede: universele thema's worden in zulk hoog tempo afgegrast dat je je na afloop buiten adem afvraagt waar je nu eigenlijk naar gekeken hebt.

Michiel Bicker Caarten is een kundige gespreksleider, maar hij moet oppassen voor het W.L. Brugsma-effect: veel gewichtigdoenerij met allerlei internationale grootheden, maar uiteindelijk weinig wol.

Gisteren werd het nieuwste boek van Francis Fukuyama even ondersteboven gehouden. De auteur mocht het zelf samenvatten. Het schijnt erop neer te komen dat het fenomeen van de werkende vrouw een grote sociale ontwrichting veroorzaakt. Het aantal kerngezinnen neemt af, pa verdwijnt uit beeld en de jeugd schuimt de straat af.

Cisca Dresselhuys en Iteke Weeda namen in een discussie met Hirsch Ballin kritisch afstand van het boek. Weeda: „Het is een heel masculiene visie. Hij zegt dat de vader weg is, maar dat was juist in de jaren vijftig het geval.” Dresselhuys: „Hij vindt het in Japan allemaal zo fijn geregeld, maar daar wordt de vrouw razend onderdrukt.”

Hirsch Ballin nam een voorzichtige tussenpositie in: niet onocens met Fukuyama, maar ook niet helemaal eens. Het klonk, hoe zal ik het zeggen, niet écht masculien.

nen, toen 28 jaar oud.

Waarom duurde het bijna 34 jaar voordat B.'s praktijken aan het licht kwamen en waarom greep niemand eerder in? Waarom bleef een kleine groep vrienden, onder wie de gereformeerde Zeister predikant Jaap Huttenga, aanvankelijk hardnekkig geloven in B.'s onschuld — zelfs na diens veroordeling? En waarom schreef dominee Leen van Drimmelen met de zaak B. in het achterhoofd twee weken geleden zijn brandbrief in Trouw waarin hij het opnam voor pedofielen zoals B. en waarin hij voorwendde er zelf een te zijn?

"Het past allemaal precies in B.'s spel van macht en manipulatie," zegt Hans Steur, een van zijn slachtoffers. "Voor mij was hij God. B. is een geniale man. Hij was op zijn sterkst als de lijdende Christusfiguur. Maar ik denk dat hij dat hele instrument kerk misbruikt heeft."

Ad B. groeide op in internaten; B.'s vader verliet zijn moeder toen hij nog klein was. Tot op late leeftijd werd hij veel gepest en het verhaal gaat dat hij zelf seksueel misbruikt is. Begin jaren zestig was hij werkzaam als huisschilder, totdat hij in 1964 besloot de opleiding voor cultureel werker aan de sociale academie De Horst in Driebergen te volgen. Na zijn studie liet hij zich graag zien op Het Grote Bos, een van de vele campings die op initiatief van de Hervormde Kerk begin jaren vijftig

waren opgezet. Hij werd daar als recreatieleider aangenomen en zo rolde hij in een (hervormde) kerkelijke carrière die tot zijn VUT-gerechtigde leeftijd in 1992 duurde. Hij ging voor in de kerk en hij trouwde kinderen die hij had zien opgroeien. Velen beschouwden hem als pastor en sommigen zelfs als predikant.

De jaren zestig waren ook voor de kerk de tijd van openheid en vernieuwing. Radiodominees predikten meer naastliefde voor de 'homofiele medemens' en kerkelijke leidslieden sprongen zelfs in de bres voor pedofielen. "In die omgeving en in dat open klimaat voelde B. zich als een vis in het water," zegt dr Maarten van der Linde, docent geschiedenis aan De Horst en auteur van een proefschrift over werkers in kerkelijke arbeid, met daarin een hoofdstuk over Het Grote Bos.

"De openheid in die tijd gaf mij ruimte," beaamde ene 'Henk', een kerkelijk werker, die zich onder gefingeerde naam samen met een bevriende predikant over zijn pedofiele geaardheid liet interviewen in de Leeuwarder Courant van zaterdag 18 mei 1996. Volgens welingelichte bron is deze Henk niemand minder dan Ad B. En achter de bevriende predikant zou Jaap Huttenga schuilgaan. Deze schrijft in zijn excuusbrief in Trouw van 14 januari jongstleden naar aanleiding van de affaire Van Drimmelen: "Ik heb opnieuw (cursivering red.) aanleiding gegeven tot de indruk dat de kerk niet de kant kiest van de slachtoffers, maar juist de daders de hand boven het hoofd houdt."

Maar het relaas van B. en Huttenga, alias Henk en de predikant, in de Leeuwarder Courant heeft alles van goedpraterij. Er zou volgens de geïnterviewden een ware heksenjacht tegen pedofielen op gang zijn gekomen (terwijl Marc Dutroux pas in augustus van dat jaar werd opgepakt). 'Henk' vertelt dat hij enige jaren voor publicatie van het artikel aangeklaagd werd door een jongeman met wie hij begin jaren zeventig een relatie had. De predikant voegt daaraan toe: "Blijkbaar had een therapeut precies op tijd besloten dat deze liefdesaffaire de bron van alle ellende van de jongen was. Maar het blijft verwonderlijk. Uit de stukken blijkt niets van verdrongen herinneringen of zo, als die al bestaan."

'Henk': "Inmiddels wordt er weer heel anders gedacht over zulke relaties. In deze tijd ben je als volwassene wel verplicht om je bewust te zijn van je overwicht op jongeren en wat je daarmee kunt aanrichten. Maar in die tijd waren de rollen omgekeerd. Jongeren maakten toen veel meer de dienst uit."

De predikant: "Relaties worden nu in de juridische sfeer getrokken. Straks is verliefdheid strafbaar."

'Henk': "Ik vind jongens — het is bij mij meer verschoven naar jonge mannen — mooi. En als ik ze kan aanraken, dan vind ik dat dubbel mooi. Het wordt altijd zo in het seksuele getrokken, maar bij mij is het veel meer genegenheid, die natuur-

lijk gevoegd wordt bij het mooi vinden. (—) Wel heb ik er moeite mee dat je anderen blijkbaar kunt kwetsen. En dat het een taboe is."

Tot zijn aanhouding op 28 juli vorig jaar is Ad B. gewoon doorgeslagen met zijn pedofiele praktijken, zeggen slachtoffer Hans Steur, zijn vader en een ex-vriend. En hoewel dat strafrechtelijk niet te bewijzen viel, bleef het, volgens de betrokkenen, niet alleen bij voelen en masturberen. "Altijd als ik er was gingen de deuren op slot, of het nu 's ochtends, 's middags of 's avonds was. Natuurlijk was er sprake van dwang en verkrachting, maar bewijs dat maar eens. En ook bleef het niet alleen bij jongens," aldus Steur.

Bij veel vrienden en kennissen was trouwens bekend dat B. in 1994 via een civiele gerechtelijke procedure veroordeeld was tot het betalen van een schadevergoeding aan een van zijn slachtoffers. Tot een strafrechtelijke zaak kwam het niet omdat ook die zaak verjaard bleek. Toch kreeg niemand argwaan. Toen een andere campinggast verdacht werd van ontucht, stuurden ze hem zelfs naar B. om te praten. B.'s voormalige kennis Wim: "Twee jaar geleden hield Ad een leerhuis. De kinderen kwamen thuis met het verhaal dat hij had verteld dat het twintig jaar had geduurd voordat homofilie was geaccepteerd en dat het nog twintig jaar zou duren voordat pedofilie geaccepteerd zou worden. Wij vonden dat een vreemd verhaal, maar Ad had zo'n enorme naam op Het Grote Bos dat geen enkel belletje begon te rinkelen."

En toch waren er genoeg mensen op Het Grote Bos die van zijn geaardheid wisten. "Zijn homoseksualiteit droop ervan af," zegt Hans Steur. "Er moeten ook genoeg mensen op de hoogte geweest zijn van zijn pedofiele neigingen, maar die werden door hem gebrainwasht." Iemand die anoniem wil blijven en tot op het laatst goed met hem bevriend was, schrijft: "Hij sprak vaak met ons over zijn geaardheid, zijn verdriet daarover, zijn angst omdat hij altijd bloot stond aan laster. Hij sprak vaak over zijn omgang met jongens die altijd zuiver was. Als wij hem herhaaldelijk vroegen of hij dit lichamenlijk aankon, antwoordde hij altijd heel emotioneel. Hij zou niet in staat zijn een kind lichamenlijk of geestelijk te beschadigen. Een seksuele relatie was absoluut onmogelijk."

Ad B. pakte met de kinderen aan. Hij gaf ze chocomel en stripboeken. Na vier of vijf bezoeken begon zijn geraffineerde spel. Dan wilde hij de ouders ontmoeten om via hen het vertrouwen van de kinderen te winnen. Binnen de kortste keren was hij kind aan huis in zo'n gezin en kon hij zijn gang gaan. Als sommige kinderen geen zin meer hadden om naar B. te gaan, belde hij de ouders op dat er nog wat lege flessen bij hem stonden en dat er 'een paar centen' te verdienen waren. De ouders vertrouwden B. volkomen; hij werd door bijna iedereen omschreven als een geniaal, be-

gaafd en mooi mens.

Bij feestelijkheden trad hij altijd op; spelend op zijn gitaar vertolkte hij zelfgeschreven songs voor soms wel driehonderd man. En altijd was het muisstil in de zaal. Hij spelde de ouders verhalen op de mouw dat hij liedjes schreef voor Adèle Bloemendaal en soms grote sommen geld ontving van de Buma Stemra. Zijn teksten klinken nu wel heel bizar. "Laat mij wonen in een dorp./ In een huis met avonturen/ voor de groten, voor de kleinen./ Een zolder vol geheimen./ Voor het raam prattende burens./ Laat mij wonen in een dorp." Hij kon prachtig tekenen en hij had een enorme verzameling schilderijen en prenten die hij op rommelmarkten kocht. Dat moest wel respect afdwingen bij veel van de campinggasten. Vader Steur: "Ik denk wel eens dat hij van bepaalde mensen het IQ kon meten. Zodra hij dat wist, kon hij je inschatten, en had hij je."

Eind 1996 werd Ad B. ziek: de ziekte van Pfeiffer. Ook werd hij steeds depressiever en kreeg zelfmoordneigingen, die hij openlijk met de kinderen besprak. Zijn haar was grijs geworden, hij dronk en at nauwelijks nog. Tegen Hans Steur, die nog steeds bij hem langskwam, zei hij: "Als ik mezelf wat aandoe, is het jullie schuld niet." Steur is nog tot medio vorig jaar blijven komen; hij was een van zijn laatste slachtoffers. Hij kon niet anders, zegt hij nu.

Toen eenmaal in juli 1997 de harde waarheid aan het licht kwam, is B.'s voormalige kennis Wim nog bij hem langs geweest om met hem te praten. Tranen met tuiten; B. gaf alles toe. Later was alles weer niet waar en begon B. zich te verdedigen. "Het moet één groot toneelspel zijn geweest," meent Wim.

Hans Steur voegt daar nog aan toe: "In Driebergen waar hij net woonde, schijnt hij ook al contact te hebben gelegd met zijn buurjongetje. Ik denk dat meneer Van Drimmelen voor zijn karretje is gespannen. B. had een grote groep mensen in zijn greep. Hij hield ze voor dat je als christen toch geen diepe haat mag koesteren jegens je medemens. De hele hetze tegen de slachtoffers, tot en met de brief van Van Drimmelen, is gecreëerd door B. zelf."

Ad B. zit momenteel zijn celstraf uit in eenzame detentie. Hij wordt voor iedereen afgeschermd.

De naam Wim is gefingeerd. Namen van betrokkenen die anoniem wensten te blijven zijn bij de redactie bekend.

Dutroux moordde mogelijk al in '84

WVKN 7-1

BRUSSEL - Marc Dutroux en Michel Nihoul, die worden verdacht van de ontvoering van tenminste zes Belgische meisjes, zouden ook in de jaren tachtig slachtoffers hebben gemaakt. Dit meldt de Belgische krant De Morgen vandaag. De Belgische Justitie heeft het bericht voorsnag niet bevestigd. Dutroux en Nihoul zitten sinds september 1996 gevangen. Ze worden verdacht van ontvoering van tenminste zes meisjes. Vier meisjes vonden daarbij de dood. De ontvoeringen vonden plaats sinds 1995.

Volgens De Morgen beschikt het Openbaar Ministerie in het Zuid-Belgische Neufchâteau over getuigenissen die aangeven dat Nihoul en Dutroux al veel langer actief waren. Zo zou in 1984 een 16-jarig meisje uit Etterbeek, nabij Brussel, door Nihoul en Dutroux zijn verkracht en vermoord. Een niet nader genoemde vrouw zou aan

■ DUTROUX
... eerder actief ...

Dutroux zou al in jaren tachtig hebben vermoord

ANP
BRUSSEL

Marc Dutroux en Michel Nihoul, die worden verdacht van de ontvoering van tenminste zes Belgische meisjes, zouden ook in de jaren tachtig slachtoffers hebben gemaakt. Dit meldt de Belgische krant De Morgen in de editie van vandaag. De Belgische justitie heeft het bericht niet bevestigd.

Dutroux en Nihoul zitten sinds september 1996 gevangen. Ze worden verdacht van ontvoering van tenminste zes meisjes. Vier meisjes vonden daarbij de dood. De ontvoeringen vonden plaats sinds 1995.

Volgens De Morgen beschikt het Openbaar Ministerie in het Zuid-Belgische Neufchâteau over getuigenissen die aangeven dat Nihoul en Dutroux al veel langer actief waren. Zo zou in 1984 een 16-jarig meisje uit Etterbeek, nabij Brussel, door Nihoul en Dutroux zijn verkracht en vermoord. Een niet nader genoemde vrouw heeft aan justitie verklaard dat zij de twee heeft geholpen bij de daad.

Volgens De Morgen is het onderzoek naar de zogeheten verwante dossiers stilgelegd. Waarom is niet duidelijk.

justitie hebben verklaard dat zij de twee heeft geholpen bij de moord.

Volgens De Morgen is het onderzoek naar de zogeheten verwante dossiers momenteel stilgelegd. Waarom is niet duidelijk. De Morgen heeft aangekondigd de komende dagen met meer onthullingen te komen in de zaak-Dutroux. Daaruit moet blijken dat Dutroux en Nihoul ook andere moorden op hun geweten hebben.

De Hongaarse dominee Andras Pandy wijt de verdwijning van zes familieleden aan ontvoeringen door Marc Dutroux. Justitie in Brussel verdenkt Pandy en diens oudste dochter van de moord op tien personen, onder wie de zes vermiste familieleden.

De in de jaren vijftig uit Hongarije naar België gevluchte dominee en godsdienstleraar werd oktober vorig jaar gearresteerd. Opgravingen in zijn drie woningen in Brussel brachten de lichaamsresten van zeker drie mensen naar boven. Pandy's dochter Agnes bekende zes weken geleden met haar vader zeker vijf familieleden te hebben vermoord. Een ander kind en nog eens vier andere personen zouden alleen door de vader om het leven zijn gebracht.

Volgens een woordvoerder van justitie heeft Pandy recent laten weten dat de zes familieleden, die tussen 1986 en 1989 verdwenen, zijn ontvoerd door Dutroux, maar dat justitie ervan overtuigd is dat Pandy het onderzoek saboteert.

HET is enige tijd stil geweest, maar Marc Dutroux en kompanen staan sinds enkele dagen weer volop in de schijnwerpers in België. De krant De Morgen is begonnen met een artikelenreeks over de 'geheime dossiers van Neufchâteau'. Dat zijn gruwelijke moordzaken uit de jaren tachtig, die mogelijk in verband staan met de bende-Dutroux. Als we tenminste mogen spreken van een bende, want zelfs dat is nog niet bewezen.

Wie de artikelen leest, krijgt kippenvel en waant zich in een duistere onderwereld. Op basis van verklaringen van een Gentse vrouw, kroongetuige X1 in de zogenoemde nevendossiers over pedofiele netwerken, wordt een beeld geschetst van jonge meisjes die jarenlang op een buitengewoon sadistische wijze seksueel worden misbruikt, gefolterd en vermoord.

X1, die zelf ook als kindhoortje in zo'n seksnetwerk ('we leefden in een soort concentratiekamp') heeft meegedraaid, verhaalt gedetailleerd over de gruwelijke moorden op Christine van Hees en Carine Dellaert. Van Hees werd in februari 1984 vermoord en vreselijk verminkt teruggevonden in een oude champignonkwekerij - ze was zestien jaar. Anderhalf jaar later werd het lijk van Dellaert, eveneens tiener, ontdekt in een aalput.

Beide moorden zijn nooit opgelost. Volgens kroongetuige X1, die na het losbarsten van de affaire-Dutroux naar het gerecht is gestapt, zijn ze het werk geweest van het seksnetwerk rond de Brusselse zakenman Michel Nihoul, waarin Dutroux volgens haar slechts een randfiguur was. In het pedofiele netwerk draaiden diverse politici, magistraten en zakenlieden mee, aldus X1.

Zulke verhalen zijn niet nieuw. Al vanaf het moment dat Dutroux en Nihoul internationale bekendheid kregen, wordt gespeculeerd over netwerken met 'hooggeplaatsten' en de protectie van criminelen en doofpot-operaties die daaruit voortvloeiden. In het stormachtige halfjaar van

Door onze correspondent NA
BRUSSEL, 9 JAN. Het onderzoek naar de zogeheten champignonmoord in Brussel wordt overgedragen aan een andere onderzoeksrechter. Daartoe is besloten omdat de magistraat die het onderzoek leidde, Jean-Claude van Espen, in opspraak was geraakt.

Met de champignonmoord wordt de onopgeloste moord omschreven op een zestienjarig meisje dat in februari 1984 verminkt en vermoord werd teruggevonden in een champignonkwekerij in Oudergem. Deze week werden in de krant De Morgen en het weekblad Télé-moustique verklaringen bekend gemaakt van een getuige die bij de moord aanwezig zou zijn geweest en die verband legt met de van kindermoord verdachte Marc Dutroux en de van ontvoering verdachte Michel-Nihoul.

Volgens de getuige zou de ex-vriendin van Nihoul, Annie Bouty, mede verantwoordelijk zijn voor de moord in de champignonkwekerij. Onderzoeksrechter Van Espen heeft Bouty begin jaren tachtig als advocaat geholpen. Het Brusselse parket zei dat Van Espen zelf had gevraagd of de zaak niet beter kon worden overgedragen.

De ouders van het vermoorde meisje kregen gisteren toestemming het volledige justitiële rapport over hun dochter in te zien. Hun advocaat bekijkt welke documenten en foto's ze beter niet onder ogen kunnen krijgen. Justitie is een onderzoek gestart naar de lekken over de verklaringen van de getuige die zegt dat ze bij de moord aanwezig was en die zelf slachtoffer zou zijn van een pedofiliernetwerk. De getuige, aangeduid met X1, heeft ook rechtstreeks contact met De Morgen en Télé-moustique.

buitenland
De Morgen speelt het
geweten van België

6A 14-1

Als een Nederlandse krant een schandaal onthult, schetst het hoofdartikel doorgaans de consequenties van dat schandaal. Als een Belgische krant een schandaal openbaar maakt, wordt het hoofdartikel gebruikt om de onthulling te rechtvaardigen. Vaak gaat het om gegevens die op veel redacties al min of meer bekend zijn. Degene die publiceert, stelt een politieke daad en moet de gevolgen ervan overzien. Serieuze kranten zijn vooral beducht voor het demoraliserende effect van onthullingen; de wankele democratie wordt er nog verder door ondergraven. Omdat de meeste schandalen van Waalse oorsprong zijn, geeft een ongelukkige formulering meteen aanleiding tot communautaire problemen die afleiden van de hoofdzak.

Verder sorteert een onthulling vaak een avrechts effect: een dossier waarop een krant de aandacht vestigt, raakt 'zoek' of de publiciteit over een affaire verhindert de rechtsgang. De redacties van het dagblad De Morgen en het tv-blad Télé-moustique hebben ongetwijfeld met dat laatste dilemma geworsteld. Sinds enige maanden beschikken zij over gegevens uit zogenaamde 'gerechtelijke nevendossiers' over Marc Dutroux en Michel Nihoul. Daaruit bleek dat het tweetal al sinds 1984 straftekens verkrachtelingen en moorden heeft gepleegd. Nu beide bladen overgaan tot publicatie, is een storm van kritiek losgebroken.

Magistraten roepen dat het onderzoek in gevaar komt. Concurrerende media spreken er schande van. De hoofdredacteur van dagblad De Standaard klaagt dat De Morgen de 'journalistische regels' heeft overtreden. Als de verhalen kloppen, is dat afschuwelijk, meent hij, maar 'zo'n gedachtingang volstaat niet om een gekleurde selectie van onzekere details af te drukken'. Maar was het niet De Standaard die eind 1996 het gerucht publiceerde dat

minister Di Rupo minderjarige jongens had mishruikt, ook al ging het naar eigen zeggen van de redactie om 'nog niet bewezen informatie'? En was het toen niet De Morgen die na eigen onderzoek terecht vaststelde dat de beschuldiging afkomstig was van een fantast en dat de zaak waarschijnlijk een opzette was van wilde politiciemensen?

De jongste artikelen in De Morgen rechtvaardigen zichzelf. Zij zijn de vrucht van grondig onderzoek, uitgaande van nauwkeurige verklaringen van een anonieme Gentse vrouw, de getuige 'X1'. Haar verklaringen zijn niet boven twijfel verheven, zeker als het gaat om haar verwijzing naar een netwerk van 'hooggeplaatsten'. In een commentaar schrijft hoofdredacteur Desmet dat hij zelf 'geen flauw idee' heeft of zulke netwerken bestaan. Maar zelfs daarover legt 'X1' gedetailleerde verklaringen af, onder meer aangaande seksfeesten van extreemrechtse politiciemensen.

Zij weet zo veel relevante details die zij enkel aan haar geheugen en niet aan haar fantasie kan hebben ontleend dat haar getuigenis niet mag worden genegeerd. Toch is dat gebeurd, en het is niet de enige justitiële dwaling in deze zaak. Het contrast dat De Morgen schetst tussen de particuliere hel die Dutroux en Nihoul erop nahielden en de onverschilligheid van de opsporingsinstanties is enorm. Om aan te geven welke prioriteit de gruwelijke moord op de zestienjarige Christine van Hees in 1984 kreeg, citeert de krant uit een brief aan de ouders waarin werd gemeld dat het onderzoek naar de moord op 'Uw dochter Claudine' was gestaakt.

De publicaties maken korte metten met de restauratieve tendens van het af-

Dutroux taboe

Van onze correspondent
BRUSSEL, maandag
Ruim een derde van alle mensen in België die Dutroux heten hebben inmiddels hun naam laten veranderen, zo meldt het Belgische ministerie van Justitie. Die naamsverandering is gratis als de naam lachwekkend is of als er een smet aan kleeft.

Anderhalf jaar geleden, toen de kindermoordzaak-Dutroux losbarstte, telde België nog 62 families met de naam Dutroux. Inmiddels hebben 22 gezinshoofden, overigens geen verwanten van de kindermoordenaar, een andere naam aangevraagd en gekregen.

Ze klaagden over verwijtende blikken op straat en vijandige anonieme telefoontjes. De aanvragers zeiden ook bang te zijn dat hun kinderen zouden worden gepest op school.

gelopen half jaar, die erop uit leek te draaien dat Nihoul zou worden vrijgelaten en de zaak tegen Dutroux als een regulier zedenmisdrif zou worden afgedaan. Als dat eenmaal achter de rug was, hoopten de magistratuur, de politieke partijen en de verzuilde media hun oude leventje weer op te pakken. Die kans is nu verkeken. Welke consequenties dat heeft voor de toekomst van België, de justitiële hervormingen of de nabestaanden kunnen de journalisten niet voorzien. Hun taak is het consciëntieus informeren van de burger en dat was in het onderhavige geval hard nodig.

AART BROUWER

Of ze hele, halve of helemaal geen waarheden heeft gesproken. Die vraag ligt vooral gevoelig sinds vice-premier Elio di Rupo een jaar geleden (volgens velen op schandelijke wijze) in het nauw werd gebracht door getuigenissen van een mythomaan, die beweerde op minderjarige leeftijd seks te hebben bedreven met de politicus.

Maar los van het waarheidsgehalte van de verklaringen blijft het interessant om te zien hoe klungelig het gerecht daarmee omgesprongen is. Het heeft er inderdaad alle schijn van dat bepaalde sporen - bewust of onbewust - niet zijn onderzocht. Kroongetuige X1 levert tientallen details over de omstandigheden rond de moorden die verbijsterend dicht bij de waarheid liggen. 'De enige stelling die we verdedigen is dat zulks bewijst dat getuige X1 dingen weet die de moeite van verder onderzoek waard zijn. Niet meer dan dat, maar ook niet minder', schrijft hoofdredacteur Yves Desmet van De Morgen in een venijnig commentaar op de 'hypocrisie' van de collega's.

De verhalenreeks heeft geleid tot enige dadendrang bij het gerecht. In de 'champignonmoord' is een andere onderzoeksrechter aangesteld, die aan de ouders van de vermoorde Christine volledige inzage in het dossier heeft beloofd.

Kamerleden hekelden deze week het krampachtige automatisme van het gerecht, dat in tijden van opspraak allereerst op zoek gaat naar het 'persiek' dat het gerechtelijk onderzoek zo veel schade zou berokkenen. Alsof dat belangrijker is dan het opsporen van criminelen. Minister De Clerck van Justitie wil de hulp van buitenlandse experts inschakelen om het waarheidsgehalte van de verklaringen van X1 en andere getuigen te onderzoeken.

Door alle commotie heeft het onderzoek naar Dutroux en Nihoul nieuwe impulsen gekregen, seksnetwerken of geen netwerken. Minder dan een jaar voordat justitie Dutroux en kompanen wil gaan berechten in Arlon, kan geen enkel weldenkend mens daartegen zijn.

VX 104

Peter de Graaf

© de Volkskrant/De Morgen 1998

'Dit is de nagel aan mijn doodskist', placht de Brusselse onderzoeksrechter Jean-Claude Van Espen te zeggen wanneer men hem aansprak over het dossier-Champignonnière. In de voormalige champignonkwekerij was het netwerk van Marc Dutroux en Michel Nihoul begin jaren tachtig al actief, vertelt getuige X1 in een gedetailleerde reconstructie van het Belgische dagblad De Morgen.

door Annemie Bulte en Douglas de Coninck

DIE avond beleef brandweerman Norbert Vanden Berghen het meest bewegende moment uit zijn loopbaan. 'De telefoon stond al de hele dag roodgloeiend. We hadden verschillende branden en ongelukken, op een gegeven moment zelfs drie tegelijk.' Het is maandag 13 februari 1984. Om 20.47 uur komt er via de 906-lijn weer een melding. Er zijn rookwolken gezien in het oude vervallen herenhuis op het terrein van de oude champignonkwekerij in Oudergem, vlakbij de campus van de Vrije Universiteit Brussel (VUB).

Nog voor de brandweer ter plaatse is, wordt al een tweede brand gemeld, daar vlakbij. Ook uit de keldermond van de champignonkwekerij zelf komt rook. Terwijl de ene ploeg het verlaten herenhuis doorzoekt, daalt de andere met zaklampen af in de kelder. Luitenant Vanden Berghen behoort tot de tweede ploeg. 'We zagen een smeuulende stapel houten kistjes. Omdat het vuur bijna was uitgedoofd, schopten we erheen.'

Wat dan tevoorschijn komt, zal voor eeuwig op het netvlies van de brandweerman gebrand blijven. Hij ziet een verkoelde menselijke romp. Een deel van het hoofd is weggebrand. Van handen en voeten blijft weinig over. 'Het was een meisje. Ze lag op haar buik, ze was naakt. Armen en benen waren aan elkaar gebonden met ijzerdraad, dat ook rond haar hals zat gedraaid. Haar benen waren naar achteren gebogen. Verschrikkelijk.'

In de smeuulende hoop vinden de deskundigen van het Brusselse parket wat persoonlijke bezittingen van het slachtoffer: juwelen, verkoelde stukjes van een T-shirt, een bh. De speurders staan voor een raadsel. Hun eerste indruk is dat het slachtoffer uit vrije wil met haar moordenaars is meegegaan. Voor het gezelschap in de kelder afdaalde, is het blijkbaar nog in het huis geweest waar de eerste brandhaard was ontdekt. Ook daar zijn voorwerpen gevonden die verband lijken te houden met de moord.

Wanneer Pierre en Antoinette Van Hees de volgende avond op RTL melding horen maken van de ontdekking van het lijk van een meisje, enkele straten verderop, slaat hun de schrik om het hart. Hun dochter Christine (16) is de vorige avond niet thuisgekomen. Er verstrikt nog anderhalf etmaal alvorens de Brusselse gerechtelijke politie (GP) de uitbatters van de krantenwinkel op de Diamantlaan uitsluitel kan komen brengen: het was hun dochter Christine.

De ouders moeten stukjes schoolschrift en juwelen gaan identificeren. Het lijk krijgen ze niet te zien. Daar is reden toe. In hun autopeisierwagen de onderzoeksartsen Rillaert en Voordecker zich niet aan een uitspraak over de doodsoorzaak. Alvorens te worden verbrand, is het meisje zo veelvuldig en op zo veel plaatsen mishandeld, dat met geen mogelijkheid kan worden gezegd welke foltering haar fataal geworden is.

In zijn eerste rapport vermeldt dokter Voordecker sporen van wurging. Later doen de artsen in hun verslag, terloops, nog een vaststelling: het slachtoffer menstrueerde niet op het moment van overlijden. Het is een klein detail dat pas dertien jaar later van belang zal blijken. De ouders krijgen nog een tweede schok te verwerken. Hun dochter is die ochtend niet naar school geweest. Men zegt dat ze wel vaker spijbelde.

Het was de periode van de *new wave*. Christine Van Hees was een dromerige tiener. Ze hield van U2 en voerde in de maanden voor haar dood met haar ouders meer dan één discussie over kleding en uitgaan. Christine was ook een sportief meisje. Eens per week ging ze schaatsen of zwemmen. Ze ging naar school in Anderlecht, waar ze veel vrienden had.

Het laatste teken van leven gaf ze die namiddag omstreeks 17.20 uur aan twee vrienden in de Wayezstraat te Anderlecht. Ze maakte een praatje met haar vriendin Chantal en toonde de laarzen die ze diezelfde ochtend had gekocht (of gekregen van iemand). Tijdens dit gesprek merkte ze Didier op, haar vroegere scoutscouder. Chantal en Didier zagen Christine naar het metrostation Sint-Guido stappen. Van daaruit was het een halfuurtje rijden tot aan station Pétillon, vlakbij haar huis. Het moet allemaal snel gegaan zijn. Bewoners van de Strategiestraat hoorden om 18.50 uur het gegil van een meisje. Wat ze hoorden, klomk

als: 'Non, pas ça! Arrêtez! Maman!'

Wie in het midden van de jaren tachtig aan de VUB studeerde, kent de *urban legend*. Hier hebben dolgedraaide punkers een satanische offermis opgevoerd. De zaak lijkt simpel. De al sinds mensenheugenis leegstaande champignonkwekerij is in 1984 een wildernis van puin. Geregeld komen punkers er jointjes roken, alvorens naar het Kultuurkafé te trekken.

In zoverre hij daar tijd voor kan vrijmaken, is dit het spoor waar de Brusselse onderzoeksrechter Eloy zich in vastbijt. Eloy is bij het Brusselse parket ook verantwoordelijk voor de zoektocht naar de linkse terreurgroep CCC. Dat is veel voor één mens. Eloy krijgt een hartaanval, en later ook een zenuwzinking. Op 1 oktober 1985 wordt de zaak in handen gegeven van de nieuwe, veelbelovende onderzoeksrechter Jean-Claude Van Espen.

Van Espen erft een dossier met een hoofdverdachte. Het is Serge C., een van de punkers die vaak in de oude champignonkwekerij werden gezien. C., bijgenaamd 'de Irokees', is een markante figuur. Knalrode hancenkam, legerlaarzen, verslaafd aan lijm. In 1983 heeft C. twee maanden gevangenisstraf opgelopen voor een gewelddadige diefstal. Later volgt een veroordeling wegens desertie.

Op 13 september 1984 wordt hij gearresteerd op verdenking van de moord op Christine Van Hees. Bij een huiszoeking is op zijn kamer een schoolschrift van haar aangetroffen. C. ontkent, bekennt, ontkent, bekennt... Zijn advocaat wijt de wispelturigheid van zijn jonge cliënt aan het feit dat de GP bekenntnissen belooft met drugs. Komen die er niet, dan zegt C. dat hij van niks weet.

Er is slechts een constante factor in zijn verklaringen: hoe dat schriftje op zijn kamer kon belanden, is hem echt een raadsel. Hij vermoedt dat iemand het daar heeft gelegd om hem 'erin te luizen'. De punker zal zestien keer worden verhoord, elf keer zijn versie wijzigen en drie jaar, twee maanden en vier dagen in voorarrest zitten.

In verslagen van psychiaters heet het dat Serge C. 'ernstig mentaal gestoord' is en 'geen controle heeft over zijn daden'. Wanneer C. op 17 november 1987 wordt vrijgelaten en ontslagen van rechtsvervolging, is Didier de Quévy zijn advocaat geworden. De Quévy trekt naar het Europees Hof van de Rechten van de Mens, waar de Belgische staat in 1991 veroordeeld wordt wegens het overschrijden van de redelijke termijn van voorhechtenis. De Quévy verdedigt in die tijd wel meer marginalen. Hij is ook de raadsman van een zekere Marc Dutroux uit Marcinelle.

Begin 1992 heropent de Brusselse GP het onderzoek naar de moord op Christine Van Hees van voor af aan. Voor het eerst wordt moeder Antoinette Van Hees verhoord en komt er een buutonderzoek. Dat leidt tot een nieuw spoor. Vier jaar lang zal er nog worden gezocht naar de eigenaar van een zwarte auto met een gouden adelaar op de motorkap. Omwonenden zagen zo'n auto in de dagen voor de moord verdachte rondjes maken. Ook dit spoor loopt dood.

In juni 1996 krijgen de ouders bericht van het Brusselse parket. Het dossier wordt gesloten. 'In hun brief hadden ze het over hun dochter Claudine', herinnert Pierre Van Hees zich. 'Om u een idee te geven hoe intens ze met de zaak bezig waren.'

Op woensdag 4 september 1996 heeft onderzoeksrechter Jean-Marc Connerotte in Neufchâteau een onderhoud met rijkswachtadjutant Patrick De Baets van de financiële sectie (3COS) van de Brusselse Bijzondere Opsporings Brigade (BOB). De Baets is een viaming. Hij leidt het onderzoek naar de financiële handel en wandel van Marc Dutroux. De telefoon rinkelt. Ene Tania uit Gent tracht Connerotte iets duidelijk te maken, maar haar Frans is even onbegrijpelijk als zijn Nederlands. Connerotte geeft de lijn door aan De Baets. Via Tania komt De Baets in contact met een meisje dat 'iets wil zeggen over Michel Nihoul'. Het meisje heeft meer te vertellen dan dat, zo blijkt snel. Gezien haar verzoek tot anonimiteit wordt ze in de proces-verbaal X1 gedoopt.

'Wij staren in de afgrond', verklaart Marc Verwilghen, voorzitter van de enquêtecommissie in de zaak-Dutroux, wanneer hij eind 1996 via via melding heeft horen maken van de getuigenis van X1. Tijdens een tv-debat

voorspelt een journalist van *Le Soir* dat België niet lang meer zal bestaan. De zaak-Dutroux, legt hij uit, is een detail.

WIE IS X1? Een kleine, verrassend zelfzekere vrouw van 27 jaar die een compleet ongelofwaardig levensverhaal opdist. Als baby geplaatst bij haar grootmoeder in Knokke. Daar opgevoed als kindhoertje. Tot haar tiende in Knokke als koopwaar uitgesteld in hotelkamers. X1 legt uit hoe ze als puber nu en dan haar aanraders op de televisie zag. Met als ondertitel: minister, burgemeester, baron, of gedelegeerd bestuurder van een bank of een topbedrijf. Dat deze lieden haar verkrachten, zegt X1, daar viel mee te leven. Moorden, dat was het probleem.

Het genot van de cliëntèle ging gelijk op met de angst van het kind. Hun opperste vorm van genot stond gelijk aan de opperste vorm van angst: doodangst. Voor de praktische organisatie en bewaking van hun uitspattingen deden de notabelen volgens X1 een beroep op kleine criminelen, zoals haar eigen pooier, T., of figuren als Marc Dutroux, Michel Nihoul en Bernard Weinstein. Wat moet je met zo'n getuigenis, in een periode dat het hele land 'tot op het bot' staat te roepen? Onderzoeken, beveelt Connerotte.

Er is iets dat adjudant De Baets bij het eerste verhoor van X1, op 20 september 1996, opvalt. Ze twijfelt niet. Met een morbide gemak noemt ze namen van vroegere klasvriendinnen die haar verhaal ten dele kunnen bevestigen (en dat ook doen), geeft ze geheime adressen op van notabelen (ze kloppen), beschrijft ze interieurs (ze kloppen) en vertelt ze over 'Marc', die onhandige ellendeling die ze in het begin van de jaren tachtig samen met onder meer 'Mich' over zich heen kreeg.

'Dutroux had twee Duitse herders', flappt X1 eruit. 'Ze heetten Brutus en Sultan.' Wat later wordt bij Marc Dutroux, in de marge van een ander verhoor, geïnformeerd naar zijn honden. Dutroux schrikt op en weigert te antwoorden. Michelle Martin is zich van geen kwaad bewust. Een van de twee honden leeft nog. 'Het beest heeft het huis in Marcinelle bewaakt toen Julie en Mélissa er opgesloten zaten. 'Hij heette Sultan', zegt Martin. In de pers verschijnt in die dagen veel, héél veel, over Dutroux. De naam van de hond is nooit vermeld. Hoe kan X1 ze dan kennen?

X1 zal zeventien keer worden verhoord. Elk van deze verhoren zal van de eerste tot de laatste minuut worden gefilmd. Dat gebeurt op advies van experts. X1 lijdt aan wat in de psychologie dissociatie genoemd wordt. Om zich een traumatiserende gebeurtenis te herinneren, moet zij gaan zoeken in een deel van haar geheugen dat ze voor zichzelf heeft afgesloten. Erover praten, doet het slachtoffer de traumatische gebeurtenis herbeleven. Maar X1 weet van wanten. Wanneer ze het moeilijk krijgt, zwijgt ze desnoods uren aan een stuk. Huilen doet ze nooit. 'Ze hebben mij nooit geleerd hoe ik verdriet moet uiten', verontschuldigt ze zich.

In de avond van 31 oktober, tijdens haar vijfde verhoor, laat X1 de naam Christine vallen. Ze vertelt hoe het meisje, na langdurig te zijn gefolterd, verbrand werd in de kelder van een vervallen pand in het Brusselse. Het gebeurde in de nasleep van een seksuif die een vol weekende duurde en waarop, voegt ze later aan haar relaas toe, eerst haar eigen baby van vijf maanden was gedood. Als straf. Als aanwezigen noemt X1 Michel Nihoul, Marc Dutroux, Michelle Martin, Annie Bouty, T., Bernard Weinstein, een Brusselse advocaat, een koppel uit Gent en 'een onbekende'.

X1, in haar verhoor op 31 oktober 1996, procesverbaal nummer 116.988: 'Ze hebben Christine afgemaakt. (...) Dutroux en Nihoul bonden haar op een speciale manier vast. Ik moest een mes in haar vagina steken. (...) Ze zeiden me dat ik haar moest doen zwijgen. Christine werd eerst op een tafel vastgebonden. (...) Ze begeleiden mijn hand, ik werd verplicht haar te wurgten, zo niet dan zou ik hetzelfde lot ondergaan. Christine werd meermalen verkracht. Daarna werd ze losgemaakt, om opnieuw te worden vastgebonden. Handen en voeten werden op haar rug samengebonden. Uiteindelijk hebben ze haar in brand gestoken.'

Aan het einde van het verhoor beschrijft X1 het huis waar het gebeurde. Later geeft ze meer uitleg over de aanleiding tot de strafexecutie: 'In het netwerk had je de ervaren meisjes, zoals ikzelf, die al op prille leeftijd door

hun ouders waren afgestaan. Je had ook meisjes die waren benaderd door een volwassene, en stap voor stap het netwerk werden binnengedood. Wij moesten die meisjes onder onze hoede nemen. Deden ze iets fout, dan werden wij gestraft. Zo werkte het.'

'Met Christine ging het helemaal mis. Ze was onwennig. Drie of vier maanden voor haar dood had ze Nihoul leren kennen. Die heeft haar van alles beloofd. Pas op het laatst heeft ze gemerkt hoe het er echt aan toging. Ze wou eruit stappen, vertelde ze me. Ze zei dat ze een dagboek had en dat ze dit op een geheime plek verborgen hield. Ik zei: praat er dan toch over met je ouders en vraag dat ze je beschermen. Ik heb toen de stommeitit begaan dit aan een ander meisje te vertellen. Die had net een pak slaag gekregen omwille van Christine en ging bij Nihoul klikken over dat dagboek. Onmiddellijk hebben ze de executie gepland. Ze moest dood, als voorbeeld voor ons.'

X1 in haar achtste verhoor, 18 november 1996, proces-verbaal nummer 116.991: 'We werden allebei naakt in een auto geduwd. Na een rit van twintig minuten kwamen we aan op een plaats met veel onkruid en puin. Er hing een vreemde geur, de grond was koud en vochtig. (...) We kwamen terecht in een huis, op een verdieping. Daarna zijn we afgedaald in een grote kelder. Daar werd Christine losgemaakt en dan weer vastgebonden, als een konijn. Ze werd opnieuw verkracht en met een mes bewerkt. (...) Er waren kaarsen. (...) Ze werd door een van de aanwezigen op verschillende plaatsen in haar lichaam gestoken met een stuk metaal dat boven een brandende kaars was verhit. Op een gegeven moment deppte iemand het bloed in haar vagina met een Tampax-tampon. (...) Het einde heeft hij (de advocaat, red.) met zo'n stuk metaal haar hand doorboord. Daarna hebben ze benzine over haar gegoten en haar in brand gestoken.'

Aan het einde van haar verhoor tekent X1 op een vel papier een plattegrond van het huis waar de folteringens volgens haar plaatsvonden. Wat ze tekent, is een vrij klassiek patroon voor een Brussels herenhuis, een berg puin die een tuin moet zijn geweest en een ingang naar een kelder. Er zijn enkele opvallende details. Drie krulletjes in de keuken stellen vleeshaken voor. De twee vierkantjes zijn houten tafels die door de oude bewoners waren achtergelaten. In wat de hal moet voorstellen, tekent X1 een dikke streep die er dwars doorheen gaat. Dat was een zware metalen buis waar ze bij haar aankomst over was gestruikeld, legt ze uit. Wie op het onzalige idee is gekomen daar een buis aan te leggen weet X1 ook niet. Voor al wie zich een oordeel wil vormen over de geloofwaardigheid van X1, is het nuttig te weten dat de speurders van de 3COS begin november geen kennis hebben van het onderzoek dat de GP destijds heeft gevoerd. Nadat ze X1 voor het eerst over 'Christine' hoorden praten, zijn enkele BOB'ers wel in de archieven gaan neuzen. Ze vinden wat oude persknipsels terug over de moord op Christine Van Hees. Daar kan X1 haar kennis niet vandaan hebben. De pers geeft de meest uiteenlopende versies over de toestand waarin het lijk is aangetroffen.

Op 4 december gaan de speurders op het Brusselse parket het dossier 64/85 van onderzoeksrechter Van Espen ophalen. Wat ze dan te zien krijgen, doet bij enkelen van hen de stoppen doorslaan. Ze vinden een gedetailleerde beschrijving van de voorwerpen die op de plaats van het misdrijf zijn aangetroffen. Er wordt onder meer melding gemaakt van stompjes kaars en een van bloed doordrenkte Tampax-tampon. Het zijn slechts enkele regeltjes in een gerechtelijk dossier dat, opeengestapeld, twee meter hoog is.

De versie van X1 blijkt op bepaalde punten preciezer dan het oude dossier. Daarin heet het meerdere keren dat Christine Van Hees met prikkeldraad is vastgebonden. In de meeste krantenartikelen was eveneens sprake van prikkeldraad. 'Niet waar', zegt X1. 'Het was een elektrische kabel waarvan het omhulsel is gesmolten.' De speurders trekken naar de griffie van het Brusselse parket en vinden de kabel. Het is een elektrische kabel waarvan het omhulsel is gesmolten.

In het autopsierapport wordt met geen woord gerept over een metalen voorwerp dat door de polsen van Christine zou zijn geslagen. Na dagenlang bladeren valt het oog van een BOB'er op het proces-verbaal 30.14.321/84, dat de politie van Oudergem in de avond van 13 februari 1984 heeft opgesteld. Daar staat: 'Un clou est planté dans le poignet gauche'. Wat later vinden ze de spijker op de griffie. Het is een gigantische spijker.

Tijdens de verificaties die de speurders van de BOB begin 1997 verrichten, blijkt dat de spijker destijds een punt van discussie is geweest tussen de onderzoeksartsen en de mannen die als eersten ter plaatse kwamen. De Oudergemse politiemene De Kock zegt dat hij de artsen heeft gewezen op de spijker, maar dat die hem hebben geantwoord dat ze zelf heus wel wisten hoe ze een autopsie moesten verrichten. Brandweerman Norbert Vanden Berghen en zijn collega Yvan Leurquin wor-

den dertien jaar na de feiten nog eens verhoord. Ook zij spreken van een spijker en zeggen niet te kunnen begrijpen hoe de artsen die konden vergeten.

Op 21 januari 1997 wordt de 59-jarige José Ginderachter verhoord. Hij is de zoon van de vroegere uitbater van de champignonkwekerij en heeft nog in het herenhuis gewoond. Wanneer de beschrijving van X1 wordt voorgelegd aan Ginderachter, kan deze niets anders zeggen dan: 'Die persoon moet daar geweest zijn.' Of het nu gaat over de drie vleeshaken in de keuken, het motief in de vloertegels, de twee houten keukentafels, een regenton op de binnenplaats of de toegang tot de champignonkwekerij, Ginderachter kan alles alleen maar bevestigen. De man kan ook verklaren waarover X1 die avond is gestruikeld: 'Die buis in de hal, dat was een onderdeel van de oude vloerverwarming die door het verwijderen van een plankenvloer bloot was komen te liggen.'

Advocaat van de duivel spelende, zou je kunnen veronderstellen dat X1 ooit in Oudergem verzeild is geraakt en toevallig de oude champignonkwekerij heeft bezocht. Vermeldenswaard is dat X1 op het ogenblik van de feiten 15 jaar oud was en in Gent woonde. De kwekerij werd een jaar later gesloopt om plaats te maken voor een blok sociale woningen. Maar is wat zij vertelt over de daders niet al te kras? Dutroux en Nihoul, samen aan het moorden in 1985? Was het niet zo dat zij elkaar pas in 1995 leerden kennen?

'Dames en heren, wij hadden X1 niet nodig om deze moord op te lossen', slaat een spijder van de 3COS de leden van de commissie-Verwiltgen met stomme verbazing, wanneer hij daar in oktober 1997, achter gesloten deuren, wordt gehoord. De man heeft maandenlang zitten wroeten in het oude dossier van de GP. Zijn conclusie is de volgende: 'De namen van de daders die X1 aanwijst, staan sinds 1984, weliswaar indirect, vermeld in het dossier.'

Uit de getuigenissen uit dat jaar blijkt dat Christine van Hees in de maanden voor haar dood een dubbellevende was. Ze spijbelde al eerder. Ze kreeg hiervoor, zonder dat haar ouders dit wisten, een ziektebriefje bij dokter Hallard. Op de schaatsbaan had ze volgens vriendinnen en haar broer 'een zekere Marc' ontmoet. Françoise Dubois, de gewezen echtgenote van Marc Dutroux, kan de spijders begin 1997 vertellen dat hij die schaatsbaan regelmatig bezocht. Christine ging ook vaak naar de lokalen van het radiostation van Nihoul. Aan een vriendin had Christine in grote lijnen verteld dat zij met een dubieuze groep volwassenen omging die haar zowel aantrok als afstootte.

door Peter de Graaf

ALS DEZE dossiers rijp zijn, zullen ze België op zijn grondvesten doen daveren en zal de zaak-Dutroux kinderspel blijken', klom het eind 1996 in gerechtelijke kringen. In de maanden na de ontdekking van de lijken van Julie en Mélissa en An en Eefje verschijnen bij justitie getuigen met verhalen over netwerken van kinderprostitutie, satanisme, martelingen en kindermoorden.

Het zijn in de meeste gevallen slachtoffers die getekend zijn door traumatische ervaringen en slechts anoniem willen getuigen. Ze krijgen codenamen opgeplakt: X1, X2, X3, X4. Een inmiddels 28-jarige vrouw uit een middelgrote Vlaamse stad, X1, maakt de meeste indruk. In zeventien verhoren schetst ze het beeld van een weezinwekkend inferno.

Ze heeft het over georganiseerde netwerken van kinderprostitutie, waarbij politici en andere 'hooggeplaatsten' zijn betrokken. Over pseudo-rituele slachtingen van kinderen, waarin nette heren en dames de opperste vorm van genot vonden. Volgens X1 zijn zeker zeventig kinderen die in de pedofiele netwerken na enkele maanden of jaren waren 'opgebruikt', uiteindelijk vermoord, veelal na gruwelijke foltering.

X1 verhaalt van jachtpartijen rond een kasteel, waarbij kinderen naakt het park werden ingejaagd, als prooi voor jagers die hen met kruisbogen doodschoten. Over nachtelijke opnamen van sm-films en snuff movies waarin kinderen worden gemarteld en vermoord, in het bedrijf van een bekende industrieel.

De getuigenis van een voormalig kindhoertje heeft in België grote opschudding veroorzaakt. 'Gelovers' en 'niet-gelovers' vliegen elkaar in de haren. Volgens getuige X1 was Dutroux slechts een radertje in een netwerk van soms prominente perverselingen, die niet terugschrokken voor marteling en moord. 'Bij zo'n gruwelijk verhaal ontwikkelen mensen automatisch een ontkennende reflex, een dit-kan-niet-gevoel.'

Gedetailleerd vertelt ze haar ondervragers hoe enkele collega-slachtoffers werden afgemaakt. Over Christine van Hees, wier vreselijk verminkte lichaam in 1984 werd ontdekt in een oude champignonkwekerij in Oudergem. En over Carine Dellaert, die in 1985 werd teruggevonden in een gierput bij Gent. Beide moorden zijn nimmer opgelost.

De kroongetuige noemt veel namen, van slachtoffers én daders. Marc Dutroux was erbij betrokken, maar meer als waterdrager dan als hoofdrolspeler. De louché Brusselse zakenman Michel Nihoul was veel belangrijker in de morbide pornonetwerken. X1 klaagt een ex-premier aan, wiens naam ook al in andere walmende affaires voorkomt. Ze noemt diverse andere politici, rijke zakenlui, gevierde advocaten, rechters, rijkswachters en criminelen die onder meer ook opdrukten in het dossier van de Bende van Nijvel.

Het zijn het dagblad *De Morgen* en in mindere mate het weekblad *Téléoustique* die vorige week met onthullingen van de tot dusver geheim gebleven getuigenissen van X1 een ware storm in België hebben veroorzaakt. Want haar verklaringen zijn zo ongelofelijk, dat ze voor menigeen ongelofwaardig zijn.

'Bij zo'n gruwelijk verhaal ontwikkelen mensen automatisch een ontkennende reflex, een dit-kan-niet-gevoel', erkent Paul Igodt, hoogleraar psychiatrie aan de Katholieke Universiteit van Leuven. Vroeger dacht men ook dat incest en kinderporno niet bestonden.

Igodt stond aan het hoofd van het team psychiaters dat in opdracht van justitie de geestelijke gesteldheid van X1 onderzocht. Zijn voorlopige conclusies zijn zeer genuanceerd. Hij beschrijft X1 niet als een chaotische mythomane die maar lukraak dingen vertelt. Volgens Igodt brengt de kroongetuige 'een gestructureerd verhaal', wat echter nog niet wil zeggen dat het ipso facto waarheidsgetrouw is. Haar verklaringen moeten ernstig worden genomen, maar moeten voor verificatie verder worden onderzocht.

Het lijkt geen twijfel dat X1 veelvuldig het slachtoffer is geweest van seksueel misbruik en geweld. Maar het geheugen is een complexe machine. Bij de reconstructie van herinneringen kunnen vervormingen optreden, juist doordat de getuige zwaar getraumatiseerd is. X1 lijdt aan MPS, Meervoudige Persoonlijkheidsstoornis. Vroeger werd dat in de volksmond hystérie genoemd.

Bij MPS of 'dissociatieve identiteitsstoornis' ontwikkelt de patiënt meer persoonlijkheden, waarbij emoties worden losgekoppeld van gebeurtenissen. In die toestand kunnen herinneringen worden beïnvloed door lectuur over een bepaald onderwerp waarvoor grote interesse bestaat, of door therapie. In het geval van X1, zo beweert Igodt, kunnen beelden van Dutroux zich zijn gaan nestelen in haar geheugen, maar is het evenzeer mogelijk dat ze Dutroux ook echt heeft gekend. 'Het is de kunst de valse van de echte herinneringen te onderscheiden', aldus de psychiater.

Dat is de taak van justitie. X1 geeft tientallen details van wilde seksorgiën en gruwelijke moorden die het onderzoeken waard zijn. Voorzover twee onderzoeksjournalisten van *De Morgen* hebben kunnen nagaan, komen veel bijzonderheden die X1 noemt overeen met de verbijsterende werkelijkheid. Dat geldt bijvoorbeeld voor de 'Champignonnière-moord' op de 16-jarige Christine van Hees, volgens haar gepleegd door (onder anderen) Marc Dutroux en Michel Nihoul.

X1 zegt daarbij aanwezig te zijn geweest en weet zich de kleinste bijzonderheden te herinneren, zoals het motief van de tegelvloer, een verwarmingsbuis waarover ze struikelde, drie vleeshaken aan de muur, de kaarsen die bij de rituele moord werden aangestoken, de elektriciteitskabel waarmee het slachtoffer werd vastgebonden, de spijker die in de pols van het slachtoffer werd geslagen. Die details kloppen met de werkelijkheid, zo bleek uit de plaatsbeschrijving en de voorwerpen die op de plaats van de moord waren gevonden.

Ze vertelt ook bijzonderheden over het 16-jarige Gentse meisje Carine Dellaert, dat op de voorlaatste dag voor de schoolvakantie in 1982 verdween en van wie drie jaar later het lijk in verregaande staat van ontbinding werd teruggevonden in een gierput.

Volgens X1 was 'Clo', zoals Carine Dellaert werd genoemd, eveneens verstrikt geraakt in het netwerk van perverse machtswellustelingen. Ze was haar beste vriendin en toeverlaat in deze geheime onderwereld. Net als X1 leidde Clo een dubbelleven. Ze ging aanvankelijk gewoon naar school en mocht met niemand praten over de wilde seksorgiën waaraan ze vooral in de weekeinden meedeed. Tot de dag dat ze verdween.

X1 vertelde haar ondervragers dat Clo op een gegeven moment hoogzwanger was. Proces-verbaal 116.018: 'Op een dag werd ik door mijn pooier opgehaald en geblinddoekt naar een huis even buiten Gent gevoerd. In het huis waren nog drie andere personen aanwezig

(X1 noemt de namen van haar pooier T., een Brusselse advocaat en een Vlaamse burgemeester). T. liet me achter in een aparte kamer. Daar lag Clo op een bed met barenswaai. Ik moest haar helpen bij de bevalling. Clo bloedde hevig en leed veel pijn. Ik raakte in paniek omdat ik alleen was en niemand mij kwam helpen. Het kind, een jongen, werd pas na uren geboren. Ik sneed de navelstreng door en legde het kind op de buik van Clo. Op dat ogenblik kwam T. de kamer binnen en nam het kind mee, terwijl ik achterbleef met Clo. Ze verloor enorm veel bloed.'

Later werd X1 door de mannen meegenomen naar een Chinees restaurant in Brugge. Wat er met Clo is gebeurd, weet ze niet. Maar ze vermoedt dat het meisje in de villa is gestorven.

Na de ontdekking van de stoffelijke resten van Carine Dellaert in de gierput achter een schipperscafé maakte gerechtsarts Timperman een uitgebreid autopsieverlag. Zijn constatering dat het meisje in de gierput veel dikker was dan Carine Dellaert (ze droeg een bh met cup 90C), veroorzaakte aanvankelijk verwarring. Maar hij vond ook een verklaring voor deze afwijking.

De *Morgen* citeert uit zijn verslag: 'Ter hoogte van het bekken zit een stukje mals houtachtig weefsel. Het is een stukje van een laminariastift, een hulpmiddel uit de oude geneeskunde om de baarmoederhals te vergroten om zo de vrucht gemakkelijk te doen afkomen. Het middel wordt zeer weinig gebruikt, daar het veel pijn veroorzaakt bij de moeder.' En verder: 'Aanwezigheid op een cup van een rechthoekig stukje gaas, dat wijst op een zwelling van de borsten en vochtverlies. Dit komt frequent voor bij nullipara.' Nullipara zijn vrouwen die voor het eerst een kind baren.

In mediaberichten over de ontdekking van het lijk van Carine Dellaert werd niet gerept van enige zwangerschap. Het is frappant dat X1 desondanks getuige van de geboorte van een kind. 'Ze heeft op de een of andere wijze inzage gehad in het autopsierapport', is het verweer van mensen die niet in haar getuigenissen geloven. Of het zou haar min of meer in de mond zijn gelegd door de ondervragers.

Over de verhoren was al commotie ontstaan. Medio vorig jaar werd rijkswachtadjutant Patrick de Baets samen met drie kompanen van het onderzoek gehaald. Hun ondervragingen van X1 en de andere X-en zouden zeer subjectief en zelfs suggestief zijn geweest. Volgens hun commandant lieten ze zich het hoofd op hol brengen door alle verklaringen over uitgebreide seksnetwerken met politici en andere notabelen. Een van de ondervragers was zelfs een relatie aangegaan met X2.

Ook leidinggevende magistraten riepen op tot de grootste voorzichtigheid. De getuigenissen moesten zeer kritisch worden gelezen en steeds getoetst aan de werkelijkheid. Er werd zelfs tot tweemaal toe herlezing van alle verklaringen gelast, een niet alledaags fenomeen bij de Belgische justitie.

Prof. Igodt waarschuwde eveneens voor 'de creatie van valse herinneringen' tijdens de verhoren. 'Want mensen met traumatische ervaringen dienen met de grootste omzichtigheid te worden verhoord. Herinneringen kunnen significant worden beïnvloed door repetitief bevragen van de betrokkene, waardoor feiten kunnen worden herinnerd die zich in feite nooit hebben voorgedaan', aldus Igodt in zijn verslag van 10 oktober 1997.

Volgens het weekblad *Klacc* lieten de ondervragers X1 vooral verklaren wat ze graag zelf wilden horen. 'Het valt te vrezen dat De Baets en de zijnen op hun manier een van de meest delicate onderzoeken van de voorbije jaren verknalden. Al willen sommigen nu doen geloven dat het onderzoek verloren was toen De Baets cum suis verzocht werd op te stappen', schrijft het blad.

In de Belgische media is afgelopen week een keiharde en soms onoverkwikkelijke strijd losgebarsten tussen 'gelovers' en 'niet-gelovers'. De meeste kranten en televisiestations zeggen geen snars te geloven van de getuigenissen van X1. Maar dat neemt niet weg dat ze de bovenmatig veel aandacht besteedden aan alle onzin die deze getuige in hun ogen heeft uitgesproken. Die aandacht leek meer ingegeven door het streven de concurrentie te attaqueren dan de waarheid boven tafel te krijgen.

Ook bij het gerecht bestaan twee kampen. De berichtgeving in de media wordt voortdurend gevoerd door 'georganiseerde lekken' uit het gerecht. Dat maakt een evaluatie van de gebeurtenissen er niet gemakkelijker op.

Neem de rol van de Brusselse onderzoeksrechter Jean-Claude van Espen, die zich in juni vorig jaar beklagde over de aanpak van De Baets en zijn collega's. Volgens sommigen was dat volkomen terecht, volgens anderen zette de onderzoeksrechter het onderzoek daarmee bewust op dood spoor.

Enkele leden van de parlementaire enquêtecommissie die momenteel onderzoekt in hoeverre Dutroux en Nihoul bescherming van hogerhand genoten, verdenken Van Espen om die reden al voorzichtig van protectie. Ze hebben daarvoor nog een ander argument: de onderzoeksrechter trad ooit op als advocaat van Nihouls vriendin Annie Bouty.

Van Espen heeft in Brussel vooral faam gemaakt als fanatiek jager op financiële fraudeurs. Tot voldoening van veel Belgen kreeg hij het enige jaren aan de stok met bijna heel Frankrijk, toen hij de Franse zakenman Pi-

neau-Valencienne achter de tralies kreeg. Maar in het slepende onderzoek naar de moord in de champignonkwekerij heeft hij gefaald en op zijn minst dubieus gehandeld.

Vorige week werd Van Espen, naar verluidt op eigen verzoek, ontheven van de onderzoekopdracht. Kort daarvoor had hij met moeite erkend dat hij in 1983 korte tijd is opgetreden als advocaat van Annie Bouty, die nu samen met Nihoul wordt genoemd als mogelijke verdachte in de Champignonnière-moord begin 1984. Zijn onpartijdigheid was daarmee twijfelachtig geworden. Maar het blijft de vraag waarom Van Espen niet eerder opstapte, toen de affaire-Dutroux losbarstte en X1 zijn vorige cliënte aanduidde als medeplechtige aan de moord op Christine van Hees.

Minister De Clerck van Justitie heeft verder onderzoek gelast en overweegt enkele buitenlandse experts aan te trekken om het waarheidsgehalte van de getuigenissen te toetsen. Sommigen willen X1 zo snel mogelijk aan de leugendetector koppelen. De kroongetuige zelf zegt niets liever te willen, want dan kan ze eindelijk haar gelijk bewijzen.

'De overgrote meerderheid van de mensen zal naar een alibi zoeken om wat ik vertel niet te hoeven geloven. Dit kan en mag niet gebeurd zijn', zegt X1 deze week in een interview met *Humo*. Tegenover het weekblad - en eerder al tegenover *De Morgen* - heeft X1 (ze heet Regina) haar schokkende levensverhaal verteld.

Geboren in Knokke werd ze al als baby ('nog voor ik één jaar was') in het netwerk ingevoerd. Haar grootmoeder leende haar uit aan perverse mannen en vrouwen. Ook haar moeder zat al vanaf jonge leeftijd in de prostitutie. Later werd ze verkocht aan pooier T. uit Borgerhout, die het meisje introduceerde op bizarre seksfeesten in Antwerpen, Gent en Brussel. Daar leerde ze ook andere meisjes kennen, die evenals zij gevangen zaten in het seksnetwerk. Sommigen van jongs af aan, anderen waren er op latere leeftijd bij betrokken.

Volgens X1 werden alle misbruikte kinderen zo geraffineerd gemanipuleerd en gecontroleerd, dat ze niet in opstand durfden te komen en ook met geen woord durfden te praten over de gruwelen. Ze werden soms gedwongen mee te doen met de foltering van anderen, tot de dood erop volgde. 'Ik heb meegedaan. Ik heb mee gedood. Het was dat. Of er zelf in blijven', aldus Regina.

De daders waren mensen 'van wier tronie je absoluut niet kunt aflezen dat het beesten zijn'. X1 noemt ze niet eens pedofielen. Ze omschrijft ze vooral als mensen die voortdurend de grenzen van seksueel genot en machtswellust aan het verkennen waren.

Een paar jaar geleden wist X1 met de grootste moeite te ontsnappen aan de klauwen van haar pooier en diens kompanen in het kwaad. Ze is ervan overtuigd dat ook Julie en Mélissa maandenlang meedraaiden in het netwerk. Bij de bevrijding van Sabine en Laetitia haalde ze opgelucht adem: eindelijk had justitie ingebroken in de lugubere onderwereld. 'Maar Dutroux was een accidentje. Dutroux is een stomme kloot die zich heeft laten pakken.'

X1 getuigt van seksfeesten en satanische offerrituelen. Beide fenomenen zijn in het verleden al uitgebreid in het nieuws geweest. De Bende van Nijvel werd in verband gebracht met de 'Roze Balletten', de seksfeesten waar minderjarige werden misbruikt. Volgens een van de theorieën zouden de Bende-moorden zijn uitgevoerd om 'prominenten' te beschermen tegen vervelende getuigen. Voor die veronderstelling is echter nooit enig hard bewijs gevonden, zoals de criminologen Fijnaut en Verstraeten onlangs na grondig onderzoek van het metersdikke Bende-dossier nog eens

Alles is gepermitteerd in Belgische strijd om de primeurs

GTE 13/1

Oorlog om 'Dutroux' in krantenland

De Belgische 'kwaliteitskrant' De Standaard, die haar voorname concurrent De Morgen verwijt letterlijk over kinderlijkjes te gaan om de verkoopcijfers op te schroeven. De Morgen, die haar opposent vervolgens van hypocrië beticht en uitdaagt met 'zindelijke argumenten' te komen. En tot slot minister van justitie De Clerck, die dreigt de persvrijheid aan banden te leggen. Zie hier het slagveld van een Belgische persoorlog.

FOTO: ANP

• De affaire-Dutroux sleept zich nog steeds voort. Het is nu anderhalf jaar geleden dat Marc Dutroux gevangelijk werd afgevoerd.

BRUSSEL

De lofuitingen stromen binnen per telefoon en fax bij De Morgen over de artikelenreeks, waarmee zij afgelopen week het startschot gaf voor de persoorlog. „Ik werk hier al twintig jaar, maar dit heb ik nog nooit meegemaakt”, verzucht een redactielid.

ACHTERGROND

door Marc Peeperkorn

correspondent van de GPD

Opmerkelijk is deze stroom enthousiaste reacties op z'n minst, want de serie artikelen handelt over de meest gevoelige kwestie die België momenteel kent: de geheime 'nevendossiers' in de Dutroux-affaire. Deze dossiers bevatten talloze getuigenissen over seksnetwerken waarin kinderen werden verkracht, gemarteld en vermoord door politici, zakenlieden en andere notabelen. Dutroux en zijn kompaan Nihoul zouden daarbij betrokken zijn.

Het gerechtelijk onderzoek naar deze netwerken lag afgelopen half jaar nagenoeg stil. Het trieste gevolg van een he-

vige onderlinge strijd tussen de speurders, die geloven in het bestaan van de netwerken (de 'believers') en zij ('disbelievers') die de verhalen hierover afdoen als hersenspinsels, ontsproten aan verziekte of getraumatiseerde geesten.

Kroongetuige X1

Mede om die impasse te doorbreken besloot De Morgen tot haar publicaties, die de vrucht zijn van zeer prijzenswaardig journalistiek speurwerk. Vijf maanden lang stortten twee verslaggevers van de krant zich op het verhaal van kroongetuige X1, van wie zij het procesverbaal in handen hadden gekregen. In 1996 stapte deze vrouw naar justitie, omdat ze Dutroux en Nihoul na hun arrestatie op tv had herkend.

Wat X1 vertelt tart ieder gevoel van menselijkheid. Opgroeit als kindhoertje, verkocht door haar moeder voor

120.000 frank, werd ze vervolgens jarenlang verkracht en misbruikt in een duister en pervers netwerk. X1 zegt getuige te zijn geweest van talloze moorden op minderjarige meisjes die net als zij deel uitmaakten van het seksnetwerk.

De Morgen achterhaalde haar adres, sprak zes keer met deze nu 28-jarige vrouw, en tekende haar relaas op. De twee journalisten hebben, voor zover mogelijk, het verhaal van X1 nagetrokken. Talloze details over de vermoorde meisjes, beschrijvingen van moordplaatsen bleken correct. Ja, X1 kende zelfs de namen van de honden van Dutroux.

De Morgen beweert niet dat alles wat X1 vertelt waar is. „Niemand hoeft te geloven in netwerken met hooggeplaatsten, niemand hoeft het hele verhaal van X1 au serieux te nemen. Alleen staat het wel vast dat zij veel, heel veel

weet. Wel heren onderzoeksrechters en magistraten, onderzoek dat dan, meer wordt er niet gevraagd”.

Zo opzienbarend als de artikelen in De Morgen zijn, zo ontluisterend is de reactie van de als kwaliteitskrant bekend staande De Standaard. „De inhoud van die dossiers is op alle redacties al maanden bekend”, schreef de krant nog voordat zij het eerste artikel had kunnen lezen. Dubieuze dossiers bovendien, want X1 zou totaal gestoord zijn en als getuige dus niet bruikbaar.

Dat De Morgen er toch mee uitpakte was een commerciële zet. „Het is haar recht via een handige mediastrategie zoveel mogelijk lezers aan te trekken”, verklaarde De Standaard. Zij deed daar zelf natuurlijk niet aan mee om het nog lopende onderzoek naar de geheime dossiers niet te frustreren.

Zoals jaloezie in de liefde verblindt, blokkeert journalistieke afgunst kennelijk een kritische geest. Het is ook moeilijk om te erkennen dat je concurrent straatlengtes voorsprong heeft op wat in België het belangrijkste media-onderwerp van de afgelopen jaren is. Als de informatie echt 'al maanden' bekend was bij De Standaard, maakt dat de zaak alleen maar erger: dan heeft de voltallige redactie en hoofdredactie daar ongelooflijk zitten suffen. Het lijkt er meer op dat De Standaard, bij gebrek aan eigen onderzoek, gewoon aanzienlijk minder goed geïnformeerd was. Zoals De Morgen opmerkte: „Doe ons een lol, en verkwid niet dat jullie evenveel weten als wij. Jullie beschikken niet eens over een tiende van ons materiaal”.

Ook de pogingen van De

Standaard om getuige X1 als gestoord af te schilderen, komen een beetje gekunsteld over. Ten eerste is daar het rapport van verschillende psychiaters die X1 - op verzoek van justitie - onderzochten en adviseerden haar getuigenissen serieus te nemen. Daarnaast heeft De Morgen nooit beweerd dat X1 de waarheid vertelt. De krant wil, net als de psychiaters, dat de verklaringen van X1 onderzocht worden.

Code

De beschuldigingen dat De Morgen slechts uit is op commercieel gewin, maakt De Standaard evenmin hard. Feit is wel dat deze kwaliteitskrant er niet voor terugdeinst ook zelf de kwestie dagenlang op de voorpagina aan te zetten. Over het verstoorde onderzoeksgeheim geen letter meer.

Vallen al deze argumenten nog onder de noemer 'pure kift' te plaatsen, bezwaarlijker is de hoofdredactionele oproep van De Standaard voor een journalistieke 'beroepscode'. Zeker als die oproep volgt op een dreigement van de minister van justitie De Clerck, om zo'n setje bindende regels wettelijk op te leggen. Klinkt dit uit de mond van De Clerck nog tamelijk lachwekkend - de man heeft zijn eigen justitiële apparaat nauwelijks in de hand, laat staan straks honderden journalisten - De Standaard zou zich diep moeten schamen. Een beperkende beroepscode fruikt immers kritisch onderzoek naar de machtsdragers zelf, en dat is de dood in de pot voor de serieuze journalistiek. Of acht De Standaard zich daar soms niet meer toe in staat?

Ouders getuige X1 vallen dochter af

Van onze correspondent

BRUSSEL - Hoeveel bizarder kan de affaire rond 'getuige X1' nog worden, de vrouw uit Gent die beweert in de jaren tachtig deel te hebben uitgemaakt van een pedofilie-netwerk rond Dutroux en zijn kompaan Nihoul? **TR 20-1**

In de felle discussie die al dagenlang in de Belgische media wordt gevoerd over de vraag hoe waar ze kunnen zijn, die onnavolgbare verhalen van X, pakte de Vlaamse krant Het Volk gisteren uit met een nieuwe invalshoek. Het liet de ouders van X1, oftewel Gini, aan het woord. Die zijn, aldus het dagblad, ten einde raad. Want er klopt niets van, zeggen ze, wat hun dochter over haar verleden vertelt. Het ouderlijk huis een borddeel waar zich orgieën afspeelden waaraan de hele familie meedeed? „Onze dochter moet ziek zijn. Er is geen andere uitleg voor”.

Verbijsterd zijn ze, Gustave en Louise, over wat er de voorbije dagen allemaal in de publiciteit is gekomen. Dat hun dochter zich in september 1996 bij het parket van Neufchâteau heeft gemeld, toen dat in de marge van de zaak-Dutroux het onderzoek heropende naar een aantal moordzaken uit de jaren tachtig die nog altijd niet waren opgelost, hebben ze nooit geweten. Terwijl ze toch regelmatig en goed contact met hun dochter hebben.

Gustave, aldus Het Volk, heeft zijn dochter opgezocht nadat er in De Morgen, dat met zijn serie over de 'geheime dossiers van Neufchâteau'

voor enorme opschudding heeft gezorgd, een groot interview met haar had gestaan. „Trek het u niet aan pa”, zou ze hebben geantwoord, „het is allemaal gazettepraat.” Opmerkelijk is het verhaal in Het Volk zeker. Want de twijfels over de verhalen van X1, waarin het gaat over snuff-movies, baby moorden en zelfs jachtpartijen waarbij naakte kinderen door volwassen mannen worden achtervolgd, moge groot zijn, er zijn de afgelopen weken geen vraagtekens gezet bij haar beweringen dat ze eerder, in haar kindertijd, seksueel misbruikt is. Sterker nog: degenen die haar verhalen als pertinente onzin afdeden, vonden juist in haar afzichtelijke jeugd de verklaring waarom ze die verhalen toch, en met zo veel stelligheid, vertelde.

Ook dat staat nu ter discussie. Of heeft Het Volk zich misschien wat al te kritiekloos voor het karretje van de ouders laten spannen, van wie - indien wel schuldig - nauwelijks te verwachten is dat ze dat grif zullen bekennen? Het commentaar in de krant stelt niet echt gerust. „Correcte informatie vormt onze enige drijfveer”, luidt de kop boven het hoofdartikel, waarin flink uitgehaald wordt naar De Morgen die haar informatie niet zou hebben gecheckt. In dit geval blijkt de lezer echter te mogen uitmaken wat waar is van de beweringen van de ouders van X1 en wat niet. „Het blijft hun verhaal tegen haar verhaal”, schrijft de commentator, „het is aan anderen te beoordelen wat waarheid is, wat fantasie, wat leugen”.

Justitie zoekt bewijs politiebescerming Nihoul

Door onze correspondent

Jan Schils

BRUSSEL - In België kijkt niemand er meer van op als rijkswachters onder leiding van een onderzoeksrechter een politiebureau binnenvallen voor een huiszoeking. **AD 22-1**

In de Brusselse gemeente Etterbeek heeft de rijkswacht alle rapporten over politieoptredens in de periode 1987-1996 in beslag genomen op bevel van onderzoeksrechter Damien Vandermeersch. De rechter is op zoek naar documenten over het beruchte café 'The Dolo' in de Brusselse gemeente Oudergem en het kasteel Faulx-les-Tombes bij Namen.

Die twee gebouwen zijn opgedoken in verhalen over prostitutienetwerken rond Michel Nihoul, de louches zakenman en compagnon van de moord op kinderen verdachte Marc Dutroux. Nihoul was een stamgast in The Dolo waar achter gesloten deuren nachtelijke seksfeesten met minderjarigen werden gehouden. Ook agenten van de ge-

meentepolitie van Etterbeek waren klanten van het louches café en werden om die reden geschorst. Onderzoeksrechter Vandermeersch gaat nu na of Nihoul door de Etterbeekse politie werd beschermd.

De rechter heeft twee weken geleden het onderzoek naar de zogeheten 'champignonsmoord' op 13 februari 1984 op de 16-jarige Christine van Hees in Brussel ter hand genomen. De gruwelijke moord op het meisje zou voor rekening komen van een kinderprostitutienetwerk waarbij Nihoul en Dutroux betrokken zouden zijn.

Dat beweert tenminste de vrouw (X1) over wier betrouwbaarheid de afgelopen weken een ware strijd is ontbrand tussen verscheidene Belgische kranten. De vrouw zelf beweert in dat netwerk te hebben gezeten en daar Nihoul en Dutroux te zijn tegengekomen. Aan haar getuigenis wordt echter ernstig getwijfeld.

Volgens haar ouders is zij een ziekelijke fantaste.

'X1' spreekt voor Vlaamse televisie

NVW 22-1

BRUSSEL - Een belangrijke getuige in de zaak-Dutroux zal vanavond op de Vlaamse televisie haar beschuldigingen over moorden en seksnetwerken herhalen. De onthullingen van

de nu 27-jarige vrouw - 'getuige X1' gedoopt - houden België al weken in de ban. Ze heeft verklaard dat Dutroux en zijn medeverdachte Nihoul betrokken waren bij de moord op de 16-jarige Caroline van Hees. Zij werd in 1984 gefolterd en gedood in een oude champignonkwekerij in de Brusselse deelgemeente Oudergem. De moord is nooit opgelost.

bevestigden.

De Leuvense hoogleraar en kinderpsychiater Karel Pyck hecht wel geloof aan het bestaan van netwerken van kindermisbruik en satanische rituelen. Hij heeft de laatste jaren vooral het fenomeen van de *backlash* bestudeerd, de tegenkrachten die mensen oproepen wanneer ze kindermisbruik aanklagen.

Pyck verklaarde deze maand in reactie op de getuigenissen van X1 dat de *backlash* ook in België in volle gang is. Het is een groot-scheepse ontkenningcampagne tegen de aanklachten van kindermisbruik. De *backlash* wordt georganiseerd door de daders, via hun advocaten, en gevolgd door niet-gelovende bij de politie, het gerecht en de pers. Daarbij worden verschillende methoden gebruikt, van pesterijen tot klachten wegens professionele fouten en het met opzet op een dwaalspoor zetten van de onderzoekers.

Het is de weg van de minste weerstand om geen geloof te hechten aan ongelofelijk gruwelijke verhalen, zolang ze niet voor de volle 100 procent bewezen zijn. 'De niet-gelovende hebben het gemakkelijk. Als men niets zoekt, dan vindt men ook niets', aldus Pyck.

Marc Dutroux wordt voorlopig beschuldigd van de moord op An en Eefje, de moord op zijn handlangers Bernard Weinstein en de ontvoering van Sabine en Laetitia. Voor zijn betrokkenheid bij de dood van Julie en Mélissa (die van ontbering en uitputting zijn gestorven) zijn nog onvoldoende bewijzen. Dutroux heeft de schuld daarvoor in de schoenen van zijn dode kompaan Weinstein geschoven.

Justitie wilde Dutroux aanvankelijk in de tweede helft van dit jaar berechten. Maar het is nu al vrijwel zeker dat die doelstelling niet gehaald wordt. Want het gerechtelijk onderzoek met al zijn 'nevendossiers' kent nog té veel open eind. En ondanks alle scepsis blijven verschillende speurders zich nog steeds vastbijten in het bestaan van seksnetwerken, waarin hooggeplaatsten figureerden en Dutroux slechts een marginale rol speelde. 'Si on me laisse faire...', zei procureur Michel Bourlet van Neufchâteau in 1996 al. Die woorden galmen nog steeds na: 'Als men mij m'n gang laat gaan...'

Peter de Graaf

Gruwelen getuige 'X1' verdelen België

In de Belgische media woedt een oorlog over de geloofwaardigheid van gruwelijke getuigenverklaringen over een kinderpornonetwerk. „Het gaat niet meer om de waarheid, maar om elkaar de loef af te steken.”

Door onze correspondent **BIRGIT DONKER**
BRUSSEL, 21 JAN. Nee, wij verkochten onze dochter niet voor 60.000 gulden aan een pooier. De enige fout die we bij haar opvoeding maakten, is dat we haar te veel verwen. Zo luidt, kort samengevat, het verweer van de ouders van een 28-jarige vrouw wier verklaringen de Belgische media al een paar weken in de ban houden. De met codenaam X1 aangeduide getuige zegt dat ze als kindhoortje terecht kwam in een netwerk dat nachtelijke orgiën organiseerde en tientallen kinderen vermoordde. Een serie interviews deze week met de ouders, die zich erover verbazen dat niemand — „nog geen wijkagent” — naar hun versie heeft gevraagd, is de voorlopig laatste aflevering van het drama dat al de Belgische *X-files* wordt genoemd.

De vrouw is een van de getuigen die in 1996, in de nasleep van de affaire rond de van kindermoord verdachte Marc Dutroux, naar de Belgische justitie stapten met verhalen over seksueel misbruik en sadistische netwerken. Een onderzoek werd ingesteld naar haar ge-

detaillierde gruwelverhalen, onder meer over de moord in 1984 op de zestienjarige Christine van Hees, waarbij ook Dutroux en de Brusselse zakenman Michel Nihoul aanwezig zouden zijn geweest. Vier agenten die haar ondervroegen, werden na enige tijd van het onderzoek gehaald met het verwijt dat hun vragen te suggestief waren. Het onderzoek wordt sinds juli onderworpen aan een herziening, die nog niet is afgerond.

Fantasie of feiten? De verklaringen van X1 hebben de Belgische media in twee kampen verdeeld. Vooral in Vlaanderen laaien de gemoeiden hoog op. Kranten schrikken niet terug elkaar goedkope verkooptrucs te verwijten of bronnen van collega's openbaar te maken. De krant *De Morgen*, die de eerste verhalen naar buiten bracht, betoogt dat veel van wat X1 zegt aantoonbaar waar is. Anderen zeggen te kunnen bewijzen dat onderdelen niet kloppen. Zo onthulde *Gazet van Antwerpen* dat een van de meisjes die door het netwerk zouden zijn vermoord, een natuurlijke dood stierf. De media schermen met verklaringen van psychiaters over het karakter van X1 en met citaten uit processen verbaal.

„Het loopt helemaal uit de hand”, meent jurist-criminoloog Els Lecompte, van de Katholieke Universiteit Leuven. „Deze persstrijd is zeer schadelijk. Voor de getuige, die kapot wordt gemaakt, voor de ouders die er bij worden gesleept en voor de speurders.” Lecompte heeft de indruk dat X1 aanvankelijk inderdaad suggestief is ondervraagd. „Ze hadden geen

ervaring met deze zaken. De therapeuten die bij de ondervraging werden betrokken, waren geen experts.” Juist het begin van zo'n gevoelig onderzoek is cruciaal, zegt Lecompte. Zo had vooraf de therapeut bij wie X1 jaren in behandeling is geweest, ondervraagd moeten worden. „Om te weten te komen welke therapie is gebruikt. Of daarbij suggestie een rol heeft gespeeld.”

Lecompte wil zich niet uitlaten over de geloofwaardigheid van „Bepaalde elementen zullen wel

„Persstrijd creëert een gevaarlijk klimaat.”

gebeurd zijn.” Maar al die kindermoorden waarvan X1 getuigt zijn onmogelijk, aldus Lecompte, die onderzoek deed naar ritueel misbruik van kinderen. „Van een baby moord is nooit enig bewijs geleverd en zeventig kinderen vermoorden, dat kan niet onopgemerkt.” Tot de affaire-Dutroux werden slachtoffers van ritueel misbruik nauwelijks geloofd en soms weggelachen, zegt Lecompte. Nu slaat de balans door naar de andere kant. „Alles wordt geloofd, zonder vorm van rationalisering of kritiek.” Ze roept de media op tot terughoudendheid. „Het gaat niet meer om de waarheid, maar om elkaar de loef af te steken.”

Op de achtergrond van de pers-

oorlog speelt een strijd tussen gelovenden en niet-gelovenden: zij die ervan overtuigd zijn dat het onderzoek naar Dutroux niet tot op het bot gaat, waardoor een netwerk dat achter hem schuil kan gaan niet wordt opgerold, en zij die Dutroux zien als een geïsoleerd geval. De tegenstelling in de media loopt parallel aan eenzelfde controverse bij politie en justitie. Met bewuste lekken zetten agenten en magistraten hun strijd via de pers voort.

Toen *De Morgen* twee weken geleden begon met de serie paginlange artikelen over X1, werd als reden voor publicatie aangevoerd dat het onderzoek moest worden vlot getrokken. Heftige reacties volgden van vooral *De Standaard*. Met de schending van het geheim van het onderzoek, zou een proces op grond van de X-dossiers bij voorbaat onmogelijk zijn. Advocaten zouden zich onmiddellijk beroepen op de geschonden rechten van de verdediging.

„Het risico bestaat inderdaad dat het onderzoek niet meer als objectief wordt beschouwd, maar een lek is daarvoor niet voldoende”, meent professor Christian Eliaerts, criminoloog aan de Vrije Universiteit Brussel. „In bijna alle zaken wordt immers gelekt — hier in België tenminste.” In principe mag een lopend onderzoek niet in de pers komen. „Daders worden gearmeerd, bewijsmateriaal verdoezeld.” Maar Eliaerts vindt dat er waarheid schuilt in het argument dat een onderzoek dat wordt gehinderd, een impuls kan krijgen door het naar buiten te brengen. „De onderzoeksrechter die het onderzoek leidde naar de moord op

Christine van Hees, is inmiddels vervangen.” Justitie kan de pers als waakhond wel gebruiken, vindt Eliaerts. Het onderzoek naar de moord Van Hees zou niet volgens het boekje zijn verlopen. „Er is niet eens een buurtonderzoek gedaan.” Hij noemt het ook „onvoorstelbaar” dat de ouders van X1 niet werden gehoord door justitie. „Juist in deze zaak is de familiale geschiedenis van belang.” Lecompte is het daarmee niet eens. „Die ouders doen er niet zo toe.” En het onderzoek naar de moord op Van Hees had volgens haar beter afgerond kunnen worden zonder sensatie. „Door de persstrijd ontstaat een gevaarlijk klimaat. Het vertrouwen in politie en justitie was al klein.”

De berichten over X1 voeden het in België vaak geuite vermoeden dat misdadigers als Dutroux bescherming hebben genoten van 'hooggeplaatsten'. Over mogelijke bescherming in de zaak-Dutroux moet een parlementaire onderzoekscommissie onder leiding van de populaire Marc Verwilghen binnenkort verslag uitbrengen. Verwilghen heeft al beloofd dat zijn commissie „zaken zal aantonen die niet door de beugel kunnen”. Hij verklaarde ook te weten dat in België pedofiliënnetwerken bestaan. Professor Eliaerts maant intussen dat, alle incompetentie en gruwelverhalen ten spijt, België een van de veiligste landen ter wereld is. En dat seriemoordenaars zoals de van dertien moorden verdachte, van oorsprong Hongaarse dominee Pandy in België zijn gaan wonen. „daar kunnen wij niets aan doen”.

België windt zich op over geloofwaardigheid getuige X1

Van onze correspondent **Peter de Graaf**

BRUSSEL
De mediagekte in België over getuige X1 bereikt vanavond een nieuw hoogtepunt. De redactie van het VRT-nieuwsprogramma Panorama heeft aangekondigd de veelbesproken dame vanavond 'zonder masker of stemvervorming' in beeld te brengen en aan het woord te laten.

X1 krijgt een stem en een gezicht, het de publieke televisiezieker gisteren weten. Dat biedt elke kijker de kans om zijn eigen oordeel te vellen over België's beroemdste getuige van dit moment.

X1 kwam vlak na het losbarsten van de affaire-Dutroux bij het gerecht met een reeks ongelofelijke verhalen over gruwelijke pedofiliënnetwerken, waarin kinderen werden misbruikt, gefolterd en vermoord. Marc Dutroux en Michel Nihoul, hoofdverdachten in de affaire, waren daarbij betrokken. Maar ook politici, rechters, advocaten en rijkswachters vergrepen zich

volgens X1 aan de minderjarigen.

Sinds de krant *De Morgen* twee weken geleden een onthullende artikelenreeks begon over de verklaringen van X1, is ze niet meer weg te branden uit het nieuws. De meeste kranten, radio- en televisiestations straalden uit dat ze niets van de getuigenissen geloofden. Maar echt harde argumenten hadden de 'niet-gelovenden' niet. Tot *Het Volk* de ouders van X1 opspoorden en hun verhaal maandag afdruckte. 'Ons kind is ziek. Ze heeft de verhalen verzonnen', zegt vader. 'Het is verschrikkelijk dat ze ons dit aandoet. Maar ik zal haar nooit laten vallen.' Hij vermoedt dat zijn dochter zich heeft laten inspireren door de horrorverhalen van Stephen King, van wie ze een groot fan is.

De ouders zijn een bejaard echtpaar uit Gent. Moeder is al zeven jaar ziek en bedlegerig. Het klopt dat haar dochter tot haar elfde jaar is opgegroeid bij haar schoonmoeder in Knokke, zegt zij, maar over seksueel misbruik heeft ze nooit gesproken. 'Als ze bij ons thuis in bad

ging, hadden we toch moeten merken dat ze verkracht was. Over misbruik heeft ze nooit wat gezegd. Ze ging integendeel blijgevoerd terug naar haar grootmoeder.'

X1 beweert dat ze al op zeer jonge leeftijd werd geprostitueerd door haar grootmoeder in Knokke. Later werd ze voor 120 duizend frank

'X1 krijgt een stem en een gezicht'

'verkocht' aan ene T., een pooier uit Borgerhout. Haar ouders vermoeden dat T. de handelsreiziger is die vroeger wel eens bij hen over de vloer kwam. 'Hij is wel eens op stap geweest met mijn dochter, op woensdagnamiddag', aldus de vader. 'Zou hij toen iets met haar gedaan hebben? Ik weet het niet.' Hij beweert dat zijn dochter op T. verliefd was ('een kalverliefde').

Voor veel niet-gelovenden zijn de verklaringen van de ouders het bewijs dat X1 liegt. Maar dat is een dubieuze redenering, meent psychiater Paul Igdot, die aan het hoofd stond van het team dat X1 psychologisch onderzocht op verzoek van justitie. 'Het komt voor, in gevallen van incest of mishandeling, dat de ouders de feiten totaal ontkennen of bagatelliseren.'

De getuigenissen van X1 zijn net zo geloofwaardig of ongeloofwaardig als de ontkenningen van haar ouders dat zijn. Want indien X1 geheel of gedeeltelijk de waarheid spreekt, dan is het niet ondenkbaar, misschien zelfs logisch, dat de ouders die verhalen ontkennen.

De *Morgen* heeft de ouders in ieder geval al op een leugen betrappt. Zij zeggen sinds 1988 geen enkel contact te hebben gehad met de handelsreiziger T., de vermeende pooier van X1. Maar de Brusselse rijksrecht heeft vorig jaar de telefoon van T. afgevat en hij blijkt op 28 mei 1997 18 minuten en 59 seconden te hebben gebeld met het

nummer van X1's ouders

Daarmee duurt de impasse tussen gelovenden en niet-gelovenden onverminderd voort. Maar het is de vraag of die tweedeling terecht is. Yves Desmet, hoofdredacteur van *De Morgen*, zegt 'een middenpositie' in te nemen. Zijn krant heeft slechts getuigenissen gepubliceerd waarvan veel details overeenstemmen met de werkelijkheid, maar sommige ook niet. Hij meent dat justitie moet uitzoeken wat waar en niet waar is.

Die mening is ook Marc Verwilghen toegegaan, voorzitter van de enquêtecommissie-Dutroux. De liberale parlementair wenst zich niet in een van beide kampen te scharen. Volgens hem lijdt het geen twijfel dat er pedofiliënnetwerken bestaan in België. Dat heeft het verleden al uitgewezen. Maar Verwilghen wil daarmee nadrukkelijk niet zeggen dat de beweringen van X1 dus waar zijn. 'Ik zeg tegen *believers*: bewijs het mij maar eens. En ik zeg tegen *disbelievers*: laat toe dat het onderzocht wordt'

Getuige X1 doet boekje open over gruwelijke ervaringen „Dutroux soldaat in seksnetwerk”

BRUSSEL
Marc Dutroux was slechts een soldaat in het seksnetwerk waarin meisjes werden misbruikt en vermoord. Hij werd zelf gebruikt en groeide uit tot dader. Maar hij had niet zo'n belangrijke functie. Dutroux trad op als waakhond die moest voorkomen dat de meisjes zouden ontsnappen, gillen of in een hoekje gaan slapen.

Het verhaal van getuige X1, die gisteravond op de Vlaamse televisie uit de anonimiteit trad en zonder masker en stemvervormer haar gruwelijke ervaringen naar voren bracht. Om „te voorkomen

dat dit soort netwerken doorgaan en meer slachtoffers maken, mijn kindjes of die van andere slachtoffers komen halen, of gewoon oppikken van de straat”, legde ze uit. Ze hoopt ook dat andere slachtoffers zullen gaan praten.

De kroongetuige, in de nevendossiers rond Dutroux door justitie aangeduid als X1, blijkt de inmiddels 28-jarige moeder Regine L. uit De Pinte bij Gent. Als heel jong meisje maakte ze naar eigen zeggen deel uit van een seksnetwerk, dat werkte met kinderen en hen ook vermoordde als ze niet meer bruikbaar waren.

Volgens haar zijn Dutroux en zijn medeverdachte Michel Nihoul betrokken geweest bij zo'n moord, waarvan ze ook zelf getuige is geweest. Het ging om de toen 16-jarige Christine Van Hees, die in 1984 werd omgebracht in een oude champignonkwekerij in Brussel. Ze moest sterven, omdat ze niet tegen het misbruik kon, aldus Regine. De zaak is nooit opgelost.

Dutroux was een kleine pion in het netwerk, maar Nihoul beschrijft ze als een van de grotere jongens. Hij controleerde de harde kern, waar de rituele moorden werden uitgevoerd. Hij moest zorgen

dat deze groep mensen bij elkaar bleef en leden terug over de streep trekken als ze eruit wilden stappen.

De vrouw kwam eerder deze maand met haar verhaal naar buiten in het dagblad *De Morgen*. Ze vreesde dat het onderzoek in de nevendossiers zou doodbloeden sinds justitie in september andere mensen had aangesteld. Maar de onderzoeksrechter die na de onthullingen van X1 de zaak-Van Hees heeft overgenomen van een collega die besmet was omdat hij ooit de vriendin van Nihoul verdedigde, heeft de getuige gisteren nog ondervraagd. (ANP)

'X1' bekent zelf ook moord op 15-jarige

ANTWERPEN/BRUSSEL - De getuige Regina Louf, die Dutroux en zijn medeverdachte Nihoul heeft beschuldigd van betrokkenheid bij een moord op een meisje in Brussel, zegt zelf ook een meisje te hebben gedood. Louf, in de Dutroux-nevendossiers aangeduid als X1, bekent in een fax aan de recherche de moord op de 15-jarige Katrien De Cuyper uit Brasschaat in 1991.

Justitie in Antwerpen heeft een onderzoek ingesteld naar aanleiding van de bekentnissen. Dat onderzoek heeft tot nu toe niets concreets opgeleverd. Wel zijn twee mensen geïdentificeerd, die via een videocamera bij Katriens graf zijn gesignaleerd.

Katrien verdween op 17 december 1991 na een bezoek aan haar vriend in Antwerpen.

Haar lichaam werd bij toeval teruggevonden in juni 1992 tijdens graafwerken achter een loods in de Antwerpse haven.

CHAOS rond X1 compleet', kopte gisteren *Het Laatste Nieuws*. De grootste krant van Vlaanderen draait zijn hand niet om voor ronkende koppen en ronkende verhalen. Maar de sensatie-kop vertolkt dit keer aardig de gevoelens in dit land. Want het is ongelooflijk hoe een Gentse vrouw van 28 jaar België wekelang in de ban kan houden met de gruwelijkste getuigenissen.

Waar of niet waar? Zelfs mensen die getuige X1 niet geloven, hebben hun twijfels. Maar diezelfde twijfels leven ook in het kamp van de mensen die zeggen geen reden te zien haar niet te geloven. Zij vinden echter dat iedere getuige serieus moet worden genomen, tenzij het tegendeel is bewezen. Ook Regina Louf - want zo heet X1, ze treedt sinds kort frank en vrij naar buiten met haar verhaal, vorige week donderdag voor de Belgische televisie, maandag bij Sonja Barend.

De chaos rond getuige X1 neemt buitenproportionele vormen aan. Het laatste nieuws is dat zij aan de Antwerpse justitie heeft bekend zes jaar geleden het 15-jarige meisje Katrien de Cuyper uit Brasschaat te hebben vermoord.

'Ik vermoordde Katrien de Cuyper tijdens een seksfeest in een kasteeltje ten noorden van Antwerpen', schreef ze al geruime tijd geleden in een fax aan het Antwerpse parket. Volgens Regina Louf deed zij dat in opdracht van 'het netwerk'. Ze geeft daarmee aan dat ook Katrien de Cuyper verstrikt was geraakt in een seksnetwerk waarin minderjarigen werden misbruikt, gemarteld en vermoord.

Katrien de Cuyper verdween medio december 1991 na een bezoek aan haar vriend in Antwerpen. Zes maanden later werd haar lichaam tijdens graafwerkzaamheden achter een loods aan de Antwerpse haven bij toeval ontdekt. Het lichaam was naakt en vertoende sporen van wurging. De moord werd toegevoegd aan het lange rijtje onopgeloste zaken.

Volgens het parket van Antwerpen is de fax

van Regina Louf al 'heel oud' en zijn haar verklaringen serieus genomen. Diverse bijzonderheden zijn nagetrokken, getuigen verhoord en ook het kasteeltje werd gelokaliseerd. Maar het onderzoek heeft vrijwel geen concrete aanwijzingen opgeleverd, aldus een woordvoerder van justitie.

En dus zit iedereen weer met de handen in het haar. Moeten we Regina Louf nu geloven of niet geloven? Dat getuige X1 bekend zelf ook een moord te hebben gepleegd, is niet nieuw. In interviews had ze al verklaard door haar opdrachtgevers in het seksnetwerk te zijn gedwongen mee te doen aan sadistische rituelen en moorden. 'Ik heb meegedaan. Ik heb mee gedood. Het was dat of er zelf in blijven', aldus Regina twee weken geleden in het weekblad *Humo*.

België smacht naar de waarheid over X1

Sinds Regina Louf uit De Pinte bij Gent zich heeft bekendgemaakt als X1 en haar verklaringen nu ook openlijk voor de televisie aflegt, is de storm rond haar persoon toegenomen. Louf ontpopte zich tijdens haar tv-optredens niet als een hysterica met onsamenhangende verhalen. In alle rust, soms zelfs met een lichte glimlach rond de lippen, vertelde ze over de gruwelijkste gebeurtenissen uit haar leven. Over verkrachtingen, martelingen en moorden.

Nu is ze zelf moeder van vier kinderen. Bang is ze niet meer. Ze heeft de angst overwonnen en wil met haar getuigenissen alleen nog andere kinderen, ook haar eigen kinderen, in bescherming nemen. Tegelijk erkent ze dat het moeilijk is haar te geloven. Niemand wil graag erkennen dat zoveel georganiseerde gruwel in zijn omgeving plaatsvindt.

de sperma in je mond, dan onthoud je dat wel." Ze was amper veertien jaar toen men voor haar ogen een ander kindhoortje vermoordde. "Ze toonden je dat voor straf. Ik had dat meisje, Christine van Hees, aangeraden om met haar ouders te gaan praten om zo uit het netwerk te geraken. Zij werd vermoord voor mijn ogen om zo bij mij een schuldgevoel te kweken. Zo deden ze dat." Maar ze voelt geen pijn meer. "Ik heb geleerd mijn geest en lichaam af te sluiten." Nadat ze met behulp van een vriend ("Het was een gok") uit het netwerk geraakte, ging ze in therapie. "Maar praten hielp niet meer. Elke keer als iemand stierf, ben ik een stukje meegestorven. Ik heb geen gevoel meer. Het enige wat ik kan is lachen, want als ik niet meer kan lachen, ga ik dood. Maar het gevoel is weg. Dat hebben ze mij afgenomen."

Ze is niet bang, maar slaapt enkel twee uur per nacht. "Dan beginnen de nachtmerries of ben ik wakker, zwerf ik." En een normaal leven zal ze niet meer leiden. "Ik voel me als in Tokio gedropt; iemand die een heel andere taal spreekt, geen geld op zak heeft en geen paspoort en die zijn weg maar moet zoeken." Ze leeft nu met een vrachtwagenchauffeur en runt een 'hondenhotel' ("Onvoorwaardelijke liefde") op het platteland. En waarom ze dit allemaal vertelt? "Het is mijn testament. In de anonimiteit is het gevaarlijker. En als mij iets overkomt, dan heb ik het allemaal gezegd." Als het gesprek voorbij is, blaast Sonja even uit. Wij bliezen mee.

In Beeld door Fred van Garderen Sonja in topvorm

Je moet er niet aan denken dat ze bij Jaap Jongbloed aan tafel had gezeten. Regina Louf, voor intimi X-1, was, gelukkig maar, aangeschoven bij Sonja Barend. Met de hoofdgetuige in de Dutroux-zaak ontstond een boeiend gesprek waarin het ene verschrikkelijke detail het andere opvolgde. Kindermoord, kinderverkrachting. Jongbloed was alleen met een slab om droog door de uitzending gekomen en had met suggestiviteit het gesprek al rap om zeep geholpen (we kennen hem van Vermist!, niet waar?). Maar Sonja presteerde zoals je van een vakbekwame interviewer mag verwachten; ze stelde de goede vragen, was op momenten echt geschokt en stopte met doorvragen op de momenten waar het hoorde. Sonja was in topvorm. Al op anderhalf-jarige leeftijd werd Regina Louf door haar ouders en oma afgestaan aan een klant. Met een 'oom' mee naar een kamer in de villa van oma. Een limonadeflesje kreeg ze niet om leeg te drinken, maar om mee te oefenen orale sex te bedrijven. "Hoe kun je al die dingen herinneren? Je was pas anderhalf à twee jaar oud?", vroeg Sonja. Regina: "Als je bijna stikt van

Kroongetuige Dutroux-affaire betrokkene bij moord

„Ik werd medeplichtig gemaakt”

BRUSSEL Kroongetuige X-1 in de Dutroux-affaire zegt zelf een meisje te hebben vermoord onder druk van het kinderporno-netwerk waarin zij zat. De bekentenis is al een jaar oud en reeds onderzocht, maar tot nog toe werd geen bewijs geleverd dat haar uitspraken kloppen. Gisteren is X-1, de 28-jarige Regina Louf, opnieuw langdurig over de moordzaak verhoord. Na afloop zei de politie geen reden te hebben haar aan te houden.

ACHTERGROND

door Marc Peepers

correspondent van de GPD

Het nieuwe verhoor was al langer geleden gepland maar werd versneld door het uitlekken gisteren van de bekentenis van Louf. Zeer bin-

nenkort dient zij nogmaals te verschijnen bij de Antwerpse onderzoeksrechter Vyncke. Louf wordt daarbij gehoord al getuige en niet als verdachte, laat justitie weten.

Naakt

Louf heeft ruim een jaar geleden zowel mondeling tijdens politieverhoren als per fax, haar betrokkenheid bij de moord op de toen vijftienjarige Katrien de Cuyper bekend. Deze zaak is nog steeds niet opgelost. De Cuyper verdween eind '91 en werd een half jaar later naakt en gewurgd gevonden teruggevonden tijdens graafwerkzaamheden achter een loods bij de Antwerpse haven. Volgens Louf is het meisje vermoord tijdens een seksfeest op een kasteeltje bij Antwerpen. Of zij er alleen bij was, of zelf aan de moord deelnam is nog onduidelijk.

De publicaties over de moordbekentenis van Louf voeden de twijfel over haar geloofwaardigheid. De speurders hebben immers nog geen enkele aanwijzing gevonden die het verhaal van Louf over De Cuyper staven. „Dee personen die zij noemt noch de plaatsen die zij aanwijst, hebben wij als betrokkenen kunnen verifiëren", aldus justitie.

Netwerk

Louf verklaarde vorige week op tv al dat zij eenmaal aan het netwerk ontsnapt, nog enkele malen bezoek kreeg van haar pooier en gedwongen werd de mishandeling en het misbruik van kinderen bij te wonen. Op deze manier werd zij naar eigen zeggen 'gedwongen dader'. De pooier dreigde haar eigen kind te vermoorden als ze niet meeging.

Of het nu door de publiciteit komt of niet, gisteren werd X1 langdurig door justitie ondervraagd over haar verklaringen inzake de moord op Katrien de Cuyper. Het onderzoek naar die moord is nog in volle gang, verklaarde een woordvoerder van het Antwerpse parket gisteren.

Maar het valt wel op dat justitie steeds tot nieuwe dadendrang komt nadat oude moordzaken weer uitgebreid in het nieuws kwamen. Dat geldt ook voor de moord op Christine van Hees, in 1984 in een oude champignonkwekerij te Oudergem. In die zaak werd ruim twee weken geleden zelfs een nieuwe onderzoeksrechter aangesteld, die prompt de ouders inzage gaf in het metersdikke dossier en getuigen opnieuw ondervragen. Zulks geeft in ieder geval te denken over de manier waarop de onderzoeken tot dusver zijn gevoerd.

Afgelopen maandag werd de vader van Regina Louf negen uur lang ondervraagd door de Gentse rijkswacht, op verzoek van de nieuwe onderzoeksrechter in Brussel. Vader Louf beweerde dat zijn dochter allemaal onzinnig uitkraamt. Gisteren gingen rechercheurs ook op bezoek bij de zieke moeder van Regina in Sint-Amandsberg. Maar weer is het de vraag waarom de ouders van getuige X1 niet eerder zijn gehoord door justitie.

Na drie weken mediawaanzin, na drie weken van strijd tussen 'gelovers' en 'niet-gelovers' wordt het de hoogste tijd dat justitie klaarheid brengt over de getuigenissen van Regina Louf. Vooral de nabestaanden van de vermoorde kinderen hebben daar recht op.

Zo moeilijk moet het toch niet zijn voor professionele speurders om het waarheidsgehalte van alle verklaringen vol bloederige details en bijzonderheden over personen en lokaties te toetsen? Ofwel worden de verklaringen van X1 doorgeprikt, ofwel ze blijven na grondig onderzoek overeind. In het laatste geval moet België het ergste vrezen.

Peter de Graaf

Door onze corresponderende
Jan Schils

BRUSSEL - Regina Louf, de Belgische die beweert dat zij in de jaren '80 verstrikt was geraakt in een netwerk van kinderprostitutie van Michel Nihoul, zegt nu betrokken te zijn geweest bij de moord op een Antwerps meisje.

Het gaat om Katrien De Cuyper (15), die in december 1991 na een bezoek aan haar vriend niet thuis kwam en wier lichaam op 22 juni 1992 bij toeval werd gevonden bij graafwerkzaamheden achter een loods in het Antwerpse havengebied. Ze bleek te zijn gewurgd.

Regina Louf, uit De Pinte in Oost-Vlaanderen, heeft België de afgelopen weken als 'getuige X1' beziggehouden met gruwelverhalen over seksorgieën en moorden op jonge meisjes, waaraan vooraanstaande personen zouden hebben deelgenomen. Sinds vorige week verschijnt zij openlijk op de televisie.

Een Belgische krant meldde dat Regina Louf de justitie in Antwerpen enige tijd geleden per fax heeft laten weten, dat zij met Katrien De Cuyper kennis had gemaakt op een seksorgie in een kasteel in 's-Gravenwezel ten noorden van Antwerpen.

Toen ze gistermorgen voor een verhoor door de rijkswacht werd opgehaald, ontkende ze tegenover de Vlaamse Radio en Televisie ooit een dergelijke fax te hebben verstuurd, laat staan een moord te hebben gepleegd. „Ik weet niet waar dat verhaal vandaan komt", zei ze.

Later kwam Regina voor de commerciële tv-zender VTM met een ander verhaal: „Ik heb niet één, maar verscheidene keren een fax gestuurd naar het gerecht. Ik heb Katrien vermoord in opdracht van de mensen van het (prostitutie-)netwerk. Ze hadden een man bij mijn eerste

Dutroux-getuige verstrikt in tegenstrijdigheden

TEL 201, Van onze correspondent

BRUSSEL, woensdag
Waar, of onwaar, België komt er niet meer uit. De chaos rond getuige X-1, een nevendossier van de pedofiliezaak-Dutroux, wordt steeds groter. Deze getuige bij seksorgieën met kinderen, die eind verleden week de anonimiteit van zich afwierp en zich aan televisiekijkend België presenteerde als de jonge vrouw Regina Louf (27), heeft in een fax aan het gerecht verklaard zelf ook een moord te hebben gepleegd.

Daarmee geconfronteerd in haar huis in het Vlaamse De Pinte ontkende ze gisteren weer alles: „Wat, ik een fax aan het parket in Antwerpen? Dat heb ik nooit gedaan. En ik zou hebben bekend Katrien De Cuyper (15) te hebben vermoord. Niets van waar..."

Het parket zag in de jongste ontwikkelingen evenwel voldoende aanwijzingen om haar voor verhoor mee te nemen naar Antwerpen. Enkele uren eerder had de vader van Regina, Georges, tegenover de rijkswacht ten stelligste ontkend dat Regina ooit deel kan hebben uitgemakkt van een pedofilie-netwerk. „Zij heeft dit alles gefantaseerd, zij moet dringend worden geholpen." De dochter heeft geweigerd een confrontatie met haar vader aan te gaan.

„Wij zijn een stapje verder", meenden op hun beurt de rechercheurs. Steeds meer begint bij onze zuiderburen de stelling post te vatten, dat Regina lijdt aan een meervoudige persoonlijkheidsstoornis.

Dat neemt niet weg dat het onderzoek wordt voortgezet naar haar getuigenissen over de gruwelijkheden die zij als kind zou hebben meegemaakt. „Ik vermoordde Katrien De Cuyper tijdens een seksfeest in een kasteeltje ten noorden van Antwerpen — in 's-Gravenwezel — op bevel van een netwerk van kindermoordenaars", schreef zij verleden jaar in een fax.

Ze gaf de speurders veel details. Of die kloppen met de werkelijkheid, wordt nu uitgezocht. De 15-jarige Katrien De Cuyper uit Brasschaat verdween op 17 december 1991. Op 22 juni 1992 werd haar lijk bij graafwerkzaamheden achter een loods in de Antwerpse haven bij toeval ontdekt.

De getuigenissen van Louf worden momenteel 'herlezen' op mogelijke beïnvloeding door de ondervragers zelf. Zowel bij justitie, politie als de Belgische pers is sprake van twee kampen: zij die met Louf geloven in het bestaan van de pedonnetwerken en zij die dit afdoen als verzinsels.

VERVOLG 20-1
kinder gezet en bedreigd het te doden als ik het bevel niet uitvoerde."

Zowel de rijkswacht in Brassaat als de onderzoeksrechter in Antwerpen weet niet wat ze met het verhaal aan moeten. Het ziet er naar uit dat Justitie in Antwerpen het moordverhaal niet gelooft. Een woordvoerder zei: "Regina Louf is vandaag als getuige verhoord, niet als verdachte of medeplichtige van de moord op Katrien De Cuyper." Volgens de rijkswacht in Brassaat was alleen al het feit dat zij zoveel details had gegeven rond de moord een reden om haar te verhoren. Het onderzoek, dat nog niet is afgerond, heeft tot nu toe niets concreets opgeleverd.

De ouders van Regina Louf reageerden geschokt op het nieuwste verhaal van hun dochter. "Pure verzinsels, wat staat ons nog meer te wachten", stamelde haar vader, die op eigen verzoek ook is gehoord door Justitie.

Getuigenis van X1 lijkt veel op boek Yolanda uit Epe

BRUSSEL - Het relaas van de Vlaamse Regina Louf, beter bekend als X1, dat ze van kinds af aan op wrede wijze seksueel is misbruikt in zogeheten prostitutienetwerken, vertoont teveel gelijkenissen met de autobiografie van Yolanda uit Epe om nog geloofwaardig te zijn.

Dat heeft een neef van Louf verklaard tegen de Belgische justitie. De betrokken onderzoeksrechters hebben gisteren verklaard nog geen bewijzen voor het relaas van de Vlaamse te hebben gevonden.

Net als in Yolanda in haar boek 'Yolanda - mijn verhaal', zegt Regina stelselmatig te zijn geëxploiteerd door haar moeder. In tien jaar tijd zou ze tien- tot twintigduizend 'bezoekers' hebben gehad.

In haar boek maakt Yolanda ook gewag van martelingen en van diverse baby moorden. Ook X1 beweert dat haar eigen kind op 2,5-jarige leeftijd is vermoord. Bovendien zegt X1, net als Yolanda, op tienjarige leeftijd zwanger te zijn geweest.

De Belgische media worden al enkele weken beheerst door het relaas van Louf. De van kindermoord verdachte Michel Nihoul en Marc Dutroux zouden deel uitmaken van de prostitutienetwerken. Volgens Louf zijn daarbij ook verscheidene kinderen vermoord. Naar eigen zeggen werd ze gedwongen deel te nemen aan de moord

Van onze correspondent Paul Koopman

BRUSSEL 31-1
België is voorlopig nog niet verlost van zijn eigen variant op de populaire Amerikaanse thriller serie The X-files. Bijna een maand nadat de 28-jarige vrouw Regina Louf, alias kroongetuige 'X1', via de Vlaamse media haar schokkende relaas deed over sadistisch misbruik en moord op kinderen in een invloedrijk netwerk, is nog geen enkel bewijs gevonden dat haar getuigenis definitief kan bevestigen dan wel ontsenuwen. Dit moesten vijf Belgische onderzoeksrechters gistermiddag erkennen na weken intensief speuren, met de hete adem van de publiciteit in de nek.

Het onderzoek naar de ge-

Belgische rechter moet onderzoek staker

BRUSSEL - De Belgische onderzoeksrechter Claude van Espen is van het onderzoek naar de in 1984 vermoorde Christine van Hees afgehaald. Van Hees zou zijn vermoord door de bende van Marc Dutroux. Van Espen heeft bekendgemaakt dat hij in 1983 als advocaat is opgetreden voor Annie Bouty. De namen van Bouty en haar toenmalige vriend en compagnon Michel

Nihoul, een metgezel van Dutroux, zijn genoemd in de zaak-Van Hees.

De Vlaamse krant De Morgen meldde deze week dat de 16-jarige Christine van Hees destijds op gruwelijke wijze is gemarteld en vermoord door Dutroux en Nihoul. Volgens een getuige, een vrouw die X1 wordt genoemd, had Van Hees zich vrijwillig bij de bende aangesloten. Toen ze uit de school

dreigde te klappen, zou ze uit de weg zijn geruimd.

Na deze onthullingen besloot de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg in Brussel dat Van Espen de zaak niet langer mag onderzoeken. Dit is in het belang van het recht, aldus een woordvoerder. "De verdachtmakingen rond Van Espen en de buitensporige berichtgeving in de media hierover brengen de rust die nodig

is voor het onderzoek in gevaar", aldus de zagsman. De onderzoeksrechter zelf treft volgens hem geen enkele blaam. Justitie is inmiddels een onderzoek gestart naar de lekken. Rijkswachters en journalisten zullen eventueel aan de tand worden gevoeld, kondigde procureur Dejemepe aan.

Getuige X1 noemde een andere zaak, de moord op de 16-

jarige Carine Dellaert in 1983, waarbij Dutroux en Nihoul zouden zijn betrokken. Minister De Clerck van Justitie wil daarom een extra controle op de nevendossiers in de zaak-Dutroux.

Zijn voorstel om daarbij ook buitenlandse deskundigen te betrekken, stuitte gisteren op zware kritiek in het parlement. De oppositie vindt dit een vertragingsovername.

Belgische politiek in de ban van 'nieuw, nieuw, nieuw'

Vernieuwingsdrang heeft de Belgische politiek bevangen. Nieuwe partijen staan te dringen, oude zoeken naar oplossingen voor 'de Belgische ziekte'.

Door onze correspondent BIRGIT DONKER

BRUSSEL, 15 JAN. Hij wil niet links zijn en niet rechts en hoopt dat de Belgische kiezer zijn partij ziet als 'iets nieuws'. Paul Marchal, vader van het ontvoerde en vermoorde meisje An, presenteerde gistermiddag in een cafézaaltje in zijn woonplaats Hasselt de Partij voor Nieuwe Politiek (PNP). Partijvoorzitter is de advocaat van Marchal, die hoopt op een Senaatszetel in juni 1999.

De PNP richt zich op "de mensen in plaats van de structuren", betoogde Marchal tegenover de massaal aanwezige pers "met bijzondere aandacht voor de zwakken in de samenleving". Inzagerecht, medische begeleiding en een pro deo-advocaat voor slachtoffers van misdrijven behoren tot de concrete voorstellen. Een partijprogramma moet nog worden uitgewerkt.

Marchal, die zich de afgelopen anderhalf jaar heeft opgeworpen als woordvoerder van ouders van vermiste kinderen, zei aanvankelijk geen politieke ambities te koesteren. Maar hij vindt nu dat er in België te weinig is veranderd, sinds de affaire rond de van kindermoord verdachte Marc Dutroux in de zomer van 1996 losbarstte. De kersverse politicus hoopt bij de volgende verkiezingen zo veel stemmen te halen, dat een regeringscoalitie niet om hem heen kan. "Wij willen regeren."

Ruim 9 procent van de Belgische kiezers zou nu stemmen op een partij uit de 'witte beweging', de proteststroom die in de nasleep

van de affaire-Dutroux roept om veranderingen bij justitie en politiek. Dat blijkt uit een opiniepeiling van de kranten *Het Laatste Nieuws* en *La Dernière Heure*. Vooral de extreem-rechtse partij en Vlaams Blok en Front National en de 'groene' Agalev en Ecolo zouden kiezers verliezen aan een 'witte partij'. Paul Marchal, die toch vooral wordt beschouwd als slachtoffer en minder als politicus, zou persoonlijk slechts 3,6 procent van de stemmen trekken als aanstaande zondag in België verkiezingen werden gehouden.

De vernieuwingsgolf in de Belgische politiek houdt niet op bij een nieuwe partij. Ook oude partijen willen vernieuwen, in de hoop aansluiting te vinden bij de kritische burgers. Zo is de voorzitter van de Vlaams-nationale Volksunie druk doende een brede beweging op te zetten, ID21 (nieuwe ideeën voor de 21ste eeuw), waarbij iedereen zich kan aansluiten die voor politieke vernieuwing is. Wat hij precies wil vernieuwen is niet duidelijk, evenmin als de verhouding tussen ID21 en de Volksunie.

De Franstalige regeringspartij PSC beloofde deze week bij monde van ondervoorzitter Joëlle Milquet geheel nieuwe christen-democraten in 1999. De mens moet centraal komen te staan, vindt Milquet, de PSC moet gebaseerd zijn op "post-materialistische waarden". Milquet wil van haar partij een beweging maken: de PSC moet de 'p' van partij schrappen en de 'c' van christelijk openen voor andere godsdiensten en niet-gelovigen. Een vernieuwingspoging van oudvoorzitter Gérard Deprez, die de PSC wilde fuseren met de liberale PRL, ging de partijleiding te ver. Deprez werd afgelopen weekende uit de partij gezet.

De Vlaamse liberale oppositiepartij VLD probeert al enige tijd de witte beweging haar kant op te trekken. Voorzitter Guy Verhof-

stadt wees vorig jaar al op "de Belgische ziekte" en deed voorstellen voor meer directe democratie en veranderingen in het kiesstelsel. Hoe meer bewegingen voor politieke vernieuwing hoe beter, meent Verhofstadt. "Want elk van hen bevestigt de nood aan politieke vernieuwing, zoals de Vlaamse liberalen die voorstaan."

De Vlaamse regeringspartijen CVP en SP hebben iets minder last van vernieuwingsdrift. De voorzitter van de CVP, Marc van Peel, doet geen moeite zijn kritiek op de vernieuwers te verbergen. "Vol verontwaardiging zullen ze reageren als hen wordt gevraagd naar een programma. Nieuw, nieuw, nieuw, zullen ze roepen of wit, wit, wit", aldus Van Peel. Tegenover "het bespottelijke beeld van zogenaamde vernieuwing in de politiek" stelde hij de resultaten van het begrotingsbeleid van de regering, die België naar alle waarschijnlijkheid binnen de euro wett te loodsen. Maar ook de CVP moedigt de afdelingen aan mensen te werven uit de nieuwe politieke beweging.

Op de nieuwjaarsreceptie van zijn partij leek de voorzitter van de Vlaamse socialistische Louis Tobback, gisteravond evenmin onder de indruk van de partij van Paul Marchal. "Het is het recht van iedere burger om aan politiek te doen", aldus Tobback. Toch heeft ook de SP in de aanloop naar de verkiezingen van volgend jaar een project opgezet ter verdieping van het gedachtegoed en verjonging van het ledenbestand. Met enig leedvermaak constateerde Tobback gisteren dat vooral extreem-rechts en de groenen stemmen zouden verliezen aan de nieuwe witte partij. Eigen schuld, vindt Tobback. Juist deze partijen hebben steeds gezegd dat de huidige politiek niet deugt. "Als je in de lucht spuwt, dan valt de fluim in je aangezicht."

tuigenis van X1 loopt al vanaf december 1996, enkele maanden na de arrestatie van de Belgische zedenmisdadiger Marc Dutroux en zijn vermoedelijke compaan Michel Nihoul. Maar justitie en politie schakelden pas in een hoge versnelling nadat de verhoren van Regina Louf vrijwel integraal in de krant De Morgen werden afgedrukt.

Het onderzoek kreeg vorige week een tweede impuls nadat getuige X1 besloot uit de anonimiteit te treden. In Brussel trad een nieuwe onderzoeksrechter aan, die Regina Louf meteen aan een serie nieuwe verhoren onderwierp, de vrouw confronteerde met haar ouders (die haar als een fantasie afschilderden) en in de omgeving van Antwerpen op zoek ging naar een kasteeltje

waar volgens Louf geweldadige seksfeesten met minderjarigen werden georganiseerd.

Hoewel Louf een aantal treffende details heeft gegeven over de moorden op zeker vijf Belgische minderjarige meisjes, is het mysterie rondom haar persoon nog steeds niet opgehelderd. "Er is geen enkel bewijs dat X1 de waarheid spreekt", zei de Brusselse onderzoeksrechter Vandermeersch gisteren. Een aantal verklaringen over met name de moord op het meisje Christine van Hees bleek bijvoorbeeld te kloppen, een aantal andere gegeven was echter pertinent onjuist.

Wat de zaak er niet eenvoudiger op maakt, is dat een zwager van Louf ten tonele is

verschenen die heeft verklaard het slachtoffer Van Hees gekend te hebben. Ook heeft een neef van Louf gezegd dat de 28-jarige vrouw haar verhaal over moorden op baby's en verkrachting van meisjes mogelijk heeft ontleend aan een boek van de Nederlandse Yolanda, kroongetuige in de Eper incestaffaire van 1994.

Mythomanen

De Belgische publieke opinie, media en ook justitie zijn al weken verwickeld in een bittere controverse over de geloofwaardigheid van X1. De Vlaamse krant De Morgen, die de meeste aandacht aan de zaak heeft besteed, wees deze week op het feit dat X1 in elk

geval een vermelding in het Guinness Book of Records verdient, omdat haar gruwelijke getuigenissen na dertien maanden en tientallen verhoren nog steeds niet overtuigend zijn ontkracht.

Andere Belgische mythomanen, zoals de 'baron' Olivier Trugnach die vice-premier Elio di Rupo in 1997 van pedofilie beschuldigde, liepen veel eerder tegen de lamp.

Ruim een jaar geleden kochten de drie kinderen uit het 'resterende gezin', zoals Paul Marchal zijn familie aanduidt sinds de dood van dochter An, een fles champagne om het begin van een nieuw jaar te vieren. „Ze weten dat ik daar dol op ben. Maar ik heb die fles nog al tijd. Ik kan ze niet openmaken.“ Want dat verdriet, dat slijt maar niet, bekende Marchal ondanks in een interview, zelfs niet een heel klein beetje.

Is hij gedreven of geobsedeerd? De meningen verschillen.

„U bent als een getourmenteerde egotripper, meestal zonder premeditatie, gaan uithalen tegen alles en iedereen die uw visie niet volgt of bijtreedt“, faxte Luc van Tieghem begin 1996 aan de onderwijzer uit Hasselt. De Brugse politiecommissaris was het zat telkens door de vader van An, die ruim vier maanden daarvoor was verdwenen tijdens een vakantie aan zee, aan zijn jasje te worden getrokken.

Maar ruim driehonderdduizend mensen hingen datzelfde jaar, op 20 oktober, aan zijn lippen, toen België getuige was van een van de grootste massabijeenkomsten ooit in haar geschiedenis. Want hij was een van De Ouders, de enigen in wie de Belgen nog vertrouwen hadden na de schokkende ontdekking dat in hun land kinderen zo maar kunnen verdwijnen en dat degenen die willen uitvinden hoe dat kan, wegens het eten van de verkeerde maaltijd aan de kant worden gezet.

Zeker is dat een telefoontje op 23 augustus 1995 het leven van de kruidenierszoon uit Limburg definitief veranderde. De maandenlange speurtocht die volgde op de aarzende mededeling van een van Ans vrienden dat er misschien wat aan de hand was, maakte van de anonieme Vlaming een bekende Belg. Talloze interviews gaf de magere man met het zwarte ringbaardje in bijna alle wereldtalen. Van zijn tuin en huiskamer maakte hij een perscentrum. Ongeremd zocht hij de publiciteit in de hoop tips over zijn verdwenen dochter te verkrijgen. Want de politie, zo liet hij – steeds vaker, steeds luider – horen, die deed niets, was laks, arrogant, incompetent.

PAUL MARCHAL

Verbeten vader en gemankeeerde held

Hij ging met ziekteverlof om te doen wat de autoriteiten volgens hem nalieten. Met zijn vrouw Betty reisde hij half Europa af om het signalement van zijn dochter te verspreiden. Er werden talloze stickers verspreid, duizenden affiches opgehangen. Het was tevergeefs. Begin september 1996 werden de lichamen van An en Eefje gevonden. Maar als de andere drie kinderen – Chris, Gert, Karen – wellicht hadden gehoopt dat, de zoektocht ten einde, hun vader er ook weer wat meer voor hen zou zijn, kwamen ze bedrogen uit. Want na enkele dagen stilte, verscheen Marchal weer in het openbaar. De tienduizenden brieven die hij na de begrafenis van An had ontvangen, mochten niet voor niets zijn geschreven, oordeelde hij. Was het voor zijn dochter te laat, dan moest in ieder geval worden voorkomen dat andere kinderen hetzelfde overkwam. De manier waarop hij dat deed, bracht hem echter steeds vaker in conflict met anderen, Jean Lambrecks, vader van Eefje, in de eerste

plaats. Tweemaal zelfs diende die tegen de bijna manisch actieve Marchal een klacht in. De Stichting An en Eefje, zonder overleg door de welbespraaktste van de twee vaders opgericht, verloor daardoor de helft van haar naam. Diverse, al langer bestaande organisaties die zich inzetten voor verdwenen kinderen, vonden het sowieso onzin dat er nog een centrum, onder welke naam dan ook, bijkwam. In zijn verbeten poging de waarheid over het verdwijnen van zijn oudste dochter boven tafel te krijgen, kreeg ieder die zijn eigen visie niet deelde ervan langs. De commissie-Dutroux bijvoorbeeld, die genadeloos wist duidelijk te krijgen wat er allemaal fout ging in de speurtocht naar Julie en Melissa, Sabina en Loubna. Juist in het geval 'Eefje en An' echter viel, aldus de parlementaire commissie, het gerecht veel minder te verwijten. Marchal, de enige van de ouders die in het parlement zelf het woord deed, wilde het niet geloven. Onlangs suggereerde hij dat het milde oordeel wel eens te maken zou

kunnen hebben met het feit dat de onderzoeksrechter in de zaak 'An en Eefje' familie is van de vrouw van voorzitter Verwiltghen. En al eerder schaarde hij zich achter Franstalige commentatoren die vonden dat de commissie wel erg veel oog had voor Waalse fouten en incompetentie en de Vlaamse blijkbaar niet kon zien. Of: 'Ik kan me niet aan de indruk onttrekken dat de commissie verschillende maatstaven hanteert voor Wallonië en Vlaanderen'.

Gevolg is dat de volksheld de afgelopen tijd wat minder held van alle Belgen is geworden. Wordt hij in de Franstalige pers nog regelmatig liefkozend aangeduid als 'de papa van An', in de Vlaamse media is hij steeds minder ouder, maar gewoon Paul Marchal.

Het lijkt hem slechts te sterken in de overtuiging dat er zonder hem niets zal gebeuren. „Als er niets ten gronde verandert“, zei hij tijdens geleden al, „dan stap ik zelf in de politiek.“ Deze week kwam hij, zoals hij zelf zei, 'zijn belofte na' en kondigde hij de oprichting aan van zijn 'Partij voor Nieuwe Politiek'. Het logo is blauw en groen. De kleuren van het pak dat zijn, vermoedelijk nooit 18 geworden, dochter droeg als ze 'uit dansen ging'. Het succes van de partij, die als enige in het land over heel België wil werken, zal moeten blijken. Volgens opiniepeilingen die deze week werden gepubliceerd, zou de PNP – die niet links of rechts wil zijn, maar vooral 'iets nieuws' – op bijna tien procent van de stemmen kunnen rekenen. Marchal zelf moet het met minder doen; 3,6 procent.

Dat verschil heeft hem blijkbaar gekwetst. De nieuwbakken, 44-jarige politicus riep in ieder geval, tijdens de persconferentie in een benauwd zaaltje in Hasselt waarop de partij werd gepresenteerd, de journalist ter verantwoording die geconcludeerd had dat de vice-voorzitter bij de kiezers minder goed ligt dan zijn partij. „3,6 procent voor mij persoonlijk“, aldus Marchal, „ik vind dat altijd nog heel wat.“ Hij zou er in ieder geval wel zo mee in de Senaat komen. En daar rekent hij ook op.

7 11 17-1
NICOLE LUCAS

Aan de Franstalige kant van het Belgische politieke spectrum lijkt minder in beweging te zijn. De moloch van de Waalse politiek, de Parti Socialiste, is nog zo onaantastbaar als altijd. Anders ligt dat bij de coalitiepartner, de christen-democratische PSC. Die heeft haar vroegere voorzitter Deprez uit de partij gezet, omdat die met zijn vernieuwingsdrang wat al te radicale ideeën naar voren bracht.

Alle bewegingen in de Belgische politiek verleiden Walgrave tot een boude vergelijking: 'Eigenlijk zijn wij vulkanologen, die over de korst van de vulkaan lopen zonder te weten waar precies de volgende uitbarsting zal plaatsvinden.'

Belgische verzekering voor vermissing kind

Van onze correspondent
BRUSSEL, dinsdag
Belgische ouders kunnen zich met ingang van dit jaar verzekeren tegen de kosten die ontstaan als hun kind vermist wordt. 7 11 17-1

De speciale verzekering is een initiatief van de vereniging 'Marc en Corinne', genoemd naar een jongen en een meisje die begin jaren negentig bij Luik zijn vermoord. De organisatie komt op voor de belangen van nabestaanden van vermiste of vermoorde kinderen. Alleen leden van de vereniging kunnen de speciale verzekering afsluiten.

De polis voorziet in het inhuren van een advocaat en een

Door onze correspondent
BIRGIT DONKER
BRUSSEL, 10 JAN. Gaat mijn kind om met 'verkeerde vrienden'? Gebruikt mijn zoon drugs? Hoe komt mijn dochter aan zo veel geld? De ouderlijke bezorgdheid over dergelijke vragen gaat in België zo ver, dat sommigen een privédetective inschakelen om hun kind te laten schaduwen. Zonen worden vaker bespioneerd dan dochters. Over meisjes willen ouders vooral te weten komen wie hun vrienden zijn. Detectives krijgen ook opdrachten voor 'voorhuwelijks onderzoek', om te achterhalen of de aanstaande van zoon of dochter wel van goede komaf is.

Het nieuwtje kwam van het jongerenjournaal Studio.Ket, dat op grond van gesprekken met een aantal privédetectives tot de conclusie kwam dat eenderde van hun opdrachten tegenwoordig bestaat uit het schaduwen van jongeren tijdens schoolpauzes of een avondje stappen. „Kinderen zijn veel mobieler dan twintig jaar geleden. Hun kennissenkring beperkt zich niet meer tot de wijk“, verklaart een medewerker van Studio.Ket de ouderlijke angsten. „Ook de paniekberichten in de pers over drugs, kinderprostitutie en de affaire-Dutroux dragen er aan bij.“

Volgens detective Rudy Vervalle, die bereid was voor de camera te vertellen over het achtervolgen van jongeren, gaat het meestal om één avond schaduw. In zes op tien gevallen zouden de vermoedens over drugsgebruik of criminaliteit gegrond zijn. Vaak bellen de ouders halverwege de avond zenuwachtig of Vervalle al iets heeft gevonden. Als hun kinderen zijn betrapt, proberen de meeste ouders het probleem binnenskamers op te lossen. Sommigen echter komen woedend direct ter plekke om hun verbouwereerde zoon of dochter de les te lezen.

Je kind laten volgen door een detective is extreem, maar ook meer in het algemeen lijkt de bemoeienis van ouders met hun kroost in België veel verder te gaan dan in Nederland. Het is bijvoorbeeld geen uitzondering dat ouders hun zoon of dochter begeleiden bij hun inschrijving aan de universiteit of persoonlijk voor hen een geschikt 'kot' (studentenkamer) zoeken. Studenten die op kamers wonen, houden meestal het adres van hun ouders als officiële woonplaats waarnaar ze iedere vrijdagmiddag terugkeren met een tas vol wasgoed om pas

zondagavond, voorzien van schone kleren en eten in iupperwarebakjes, weer naar hun kot te vertrekken.

Dat Vlaamse jongeren zich de ouderlijke bekommernis graag laten aanleunen, blijkt uit het feit dat ze steeds langer thuis blijven wonen. Driekwart van de mannen en de helft van de vrouwen

'Nieuwe Belgische partijen slechts gebaseerd op woede'

Van onze correspondent
Geert-Jan Bogaerts
BRUSSEL

'Het lijkt wel de Bond Zonder Naam. Als je alle mensen van goede wil verenigt, dan kom je vast wel een eind. Maar zo werkt het niet in de politiek.' Stefaan Walgrave, socioloog aan de Universiteit van Antwerpen, doelt niet alleen op de nieuwe politieke partij van Paul Marchal, de vader van het door Marc Dutroux vermoorde meisje An. Walgrave oordeelt is ook van toepassing op de vele andere vernieuwers die de Belgische politiek denken te verrijken.

Vivant, Triangel, ID21: het is nog maar een kleine greep uit het aantal initiatieven dat tot doel heeft om de mores aan de Brusselse Wetstraat te veranderen. De nieuwe groeperingen zijn niet meer op de vinger van één hand te tellen. Ze drijven allemaal mee op de kwaadheid over de vastgeroeste structuren die na de zaak-Dutroux over België spoelde.

Volgens Walgrave is er één factor die al die partijen en partijtjes bindt: het slachtofferschap. 'Slachtoffers weten mensen te mobiliseren. Je ziet dat aan Marchal, je ziet dat aan de woede rond de moord op vcearts Van Noppen. Er vond politieke mobilisatie plaats over de Belgische betrokkenheid bij Rwanda.

simpelweg omdat het publiek meeleefde met de weduwe van de tien in Rwanda vermoorde para's.' Slachtofferschap, denkt Walgrave, is tegenwoordig belangrijker voor politieke partijen dan ideologie.

De coalitiepartijen van sociaal-christen-democraten wrijven zich in de handen: zij zien toe hoe de oppositie met de dag verder versplinterd raakt en ruiken aan de voortzetting van de rooms-rode combinatie na de verkiezingen. De gevestigde oppositie daarentegen probeert garen te spinnen bij de boosheid. Zij zoekt contact met de Witte Beweging, waarin de boze burgers zich georganiseerd hebben.

Guy Verhofstadt, leider van de liberale VLD, neemt zelfs de slogan van de Witte Beweging over: België is verrot, zo zei hij enige maanden geleden. 'Bert Anclaux', voorzitter van de Vlaams-nationalistische

'Slachtoffers weten mensen te mobiliseren'

Volksunie, heeft negen maanden 'sabbatsverlof'. Hij wil die periode gebruiken om contact te leggen met de talrijke politiek daklozen van het moment en doet het voorkomen als-

of hij even niet namens de Volksunie spreekt.

Volgens de opiniepeilingen moet de PNP, de Partij voor Nieuwe Politiek van Paul Marchal, het meest serieus worden genomen. Die kan al rekenen op dik 9 procent van de stemmen, meer dan de Volksunie, de groene partijen of het Vlaams Blok er bij de vorige verkiezingen konden verzamelen.

Marc Hooghe, hoogleraar politologie aan de Universiteit van Brussel, is echter sceptisch over de kans van slagen van de PNP. 'Het lijkt me wat amateuristisch. Marchal heeft een aantal mensen om zich heen verzameld wier enige gemeenschappelijke noemer is dat ze een conflict hebben met het systeem. Het lijkt me geen goede basis om daarmee een partij te beginnen.' Marchal lijkt zijn eerste grote politieke fout al gemaakt te hebben. Om deel te kunnen nemen aan de verkiezingen moet elke nieuwe partij een groot aantal handtekeningen van burgers verzamelen. De partij kan ook volstaan met vijf handtekeningen van parlementariërs. Het racistische Vlaams Blok wil Marchal die handtekeningen wel geven. 'Sympathiek', noemt Marchal dat.

Walgrave is evenmin erg optimistisch. 'Het initiatief komt voort uit de Witte Beweging. Dat is het grootste probleem. Wit is geen kleur. Er is geen programma.'

VEERLE NRC 10-1

tussen 21 en 25 jaar woont nog in het ouderlijk huis, zo blijkt uit onderzoek dat begin jaren negentig werd uitgevoerd door Martine Corijn van het Centrum voor Bevolkings- en Gezinsstudie. Twintig jaar geleden lag dat aantal aanmerkelijk lager. Vlaamse jongeren wonen nauwelijks alleen, ook niet als ze zijn afgestudeerd en een baan hebben. Als ze het ouderlijk huis verlaten, is dat meestal om te gaan samenwonen of trouwen. Corijn verwacht dat de trend zich voortzet.

„Ik kan niet tegen alleen zijn en ik woon hier goed”, zegt de 28-jarige Veerle, die bij haar vader woont in het Limburgse Herk-de-Stad. „Ik zie mijn vader graag en het is voor hem ook gezellig. Voor haar werk als stewardess moet Veerle regelmatig naar Brussel reizen: per auto ten minste veertig minuten. „Ik heb wel geprobeerd om alleen te wonen, maar dat ging niet. Ik houd er van om te babbelen als ik thuis kom.” Verantwoording afleggen waar ze is geweest en hoe laat ze thuis komt, hoeft Veerle niet. „Ik doe wat ik wil.” Als ze zou merken dat

haar vader haar liet volgen door een detective, zou ze dat dan ook „niet appreciëren”. „Onze relatie is gebaseerd op vertrouwen.” Het huishouden wordt grotendeels gedaan door een hulp. Veerle wil eigenlijk pas het huis uit als ze een partner heeft gevonden. „Ik heb nu eenmaal dat romantische idee van trouwen en kinderen krijgen.” Maar ze overweegt nu toch om alleen te gaan wonen. „Ik moet aan mijn eigen leven beginnen ook.”

Andere jongeren omschrijven hun ouderlijk huis als een viersterrenhotel waar ze op hun gemak kunnen sparen voor een eigen woning. Maar hoewel Vlaamse ouders meer 'moederen' dan Nederlandse, gaat het lange thuis wonen soms zelfs hen te ver. „Ouders horen we al eens zeggen dat ze hun zonen en dochters het ouderlijk huis niet uit lijken te krijgen”, aldus onderzoekster Corijn. Sommigen gaan dan ook over tot drastische middelen: ze vragen hun kinderen zo veel kostgeld, dat het voordeliger is om zelfstandig te wonen en jagen hen zo de deur uit.

Britse rechtszaal tot schoolklas omgebouwd

Van onze correspondent
LONDEN

Rechtszaal nummer twaalf in Londens gerechtgebouw de Old Bailey ziet er sinds twee dagen uit als een schoolklas. „Alleen de zandbak en de hompen klei ontbreken nog”, schreef *The Times* vrijdag. Reden voor de verbouwing is de berechting van vier jongens van tien en elf jaar, die worden beschuldigd van aanranding en verkrachting van een tienjarige klasgenote.

De zaak veroorzaakt veel ophof. Niet eerder moesten zulke jonge verdachten voorkomen op beschuldiging van verkrachting. Een jongen ontkomt aan vervolging. Hij was op het moment dat hij zijn klasgenote verkrachtte nog maar negen.

De gebeurtenissen speelden zich af in mei, op een lagere school in west-Londen. Volgens de aanklacht sloten de jongens het meisje, toen negen jaar oud, in de lunchpauze op in een toilet, waarna drie van hen gemeenschap met haar hadden. Volgens de jongens gebeurde dit met instemming van het meisje.

Om de aangeklaagden enigszins op hun gemak te stellen, in de normaliter vrij middellevensomgeving van een Britse rechtszaal, werd die aan de omstandigheden aangepast. Advocaten en rechter hebben hun prikken thuisgelaten. In de zaal zijn vier tafels neergezet, een voor elke verdachte en zijn advocaten en ouders. De jongens mogen bovendien stripalbums en schetsboeken meenemen. Rechter Bracewell houdt

Beenderen behoren niet toe aan familie van dominee Pandy

Van onze correspondent
BRUSSEL - De beenderen die zijn gevonden in de Brusselse huizen van de Hongaars-Belgische dominee Andras Pandy zijn niet van zijn familieleden. Van wie dan wel, is een raadsel. Het Brusselse parket bevestigde gisteren dat onderzoek door de Leuvense universiteit heeft uitgewezen dat de botten niet behoren aan de vier kinderen en twee ex-vrouwen van Pandy, die al jaren spoorloos zijn. De 73-jarige dominee wordt ervan verdacht ze te hebben vermoord. Hij is daarvan beschuldigd door zijn dochter Agnes, die tegenover de politie verklaarde zelf aan vijf van de zes moorden te hebben meegewerkt. Een woordvoerder van het parket noemde het resultaat een 'tegenval'. Aan de hand van een lijst van zo'n duizend mensen die sinds begin jaren tachtig in België als vermist getoeteld staan, zal nu geprobeerd worden te achterhalen van wie de beenderen wel zijn. Pandy, die in de jaren vijftig vanuit Hongarije naar België vluchtte, weigert iedere medewerking. Slechts een keer deed hij zijn mond open en dat was om Marc Dutroux te noemen als degene die zijn familieleden heeft ontvoerd.

'Te weinig aandacht voor minderjarige zedendelinquenten'

ANP
AMSTERDAM

Justitie heeft te weinig aandacht voor minderjarige zedendelinquenten. Rechters, officieren van justitie en politiefunctarissen nemen in dit soort zaken ad hoc beslissingen. Zolang er geen duidelijk landelijk beleid is voor dergelijke zaken, is de kans groter dat die jongeren in de toekomst ernstiger seksuele delicten plegen.

Dit schrijft M. Boelrijk in het proefschrift *Minderjarige zedendelinquenten en het strafrecht*. Hij hoopt er donderdag op te promoveren aan de Vrije Universiteit.

Boelrijk bestudeerde 182 dossiers van 1991 tot 1996 uit de Amsterdamse politieregio, voornamelijk over jongens van rond de veertien jaar. Hij vindt dat er te veel zaken worden geseponneerd. Verder pleit hij voor de terugkeer van het verdwenen specialisme van zedenrechercheurs bij de politie.

Aanpak jonge zedendelinquenten schiet tekort

Justitie komt volgens onderzoeker onvoldoende in actie

'Sneller behandeling nodig van jonge ontuchtplegers'

Er moet een landelijk beleid komen voor de behandeling van minderjarige zedendelinquenten. Dat vindt dr. M. Boelrijk na een onderzoek naar de aanpak van jonge ontuchtplegers. Volgens hem worden te weinig zaken voor de kinderrechter gebracht. 'Een dader die vroegtijdig op zijn gedrag wordt aangesproken, maakt minder kans om een ongeneeslijke seksuele delinquent te worden.'

Van onze verslaggeefster

AMSTERDAM

Minderjarige ontuchtplegers moeten sneller worden behandeld. Tijdig signaleren en adequaat reageren op seksueel delinquent gedrag kan de kans op herhaling verminderen. Justitie komt nu onvoldoende in actie en neemt over de groep minderjarige ontuchtplegers vaak ad hoc beslissingen. De invoering van een landelijk beleid moet de strafrechtelijke aanpak van deze jonge delinquenten in betere banen leiden.

Dat concludeert de jurist dr. M. Boelrijk in zijn onderzoek over minderjarige zedendelinquenten en het strafrecht, waarop hij afgelopen donderdag aan de Vrije Universiteit in Amsterdam promoveerde.

Over de groep jeugdige plegers van seksuele delicten was tot nu toe niet meer bekend dan dat de politie er vier- tot vijfhonderd per jaar verhoort. Over de aard van de delicten, de achtergrond van de plegers en vooral de juridische afhandeling bestond onduidelijkheid.

Boelrijk bestudeerde de dossiers van 182 minderjarige verdachten in de politieregio Amsterdam-Amsteland. Slechts een kwart van de zaken kwam voor de kinderrechter.

In de rest van de zaken bleek de bewijsvoering lastig of oordeelde het Openbaar Ministerie bijvoorbeeld dat de dader te jong was, dat het feit te gering was of dat de dader door de gevolgen van zijn handelen al genoeg was gestraft. Sommige jeugdige delinquenten werden onder toezicht gesteld. Slechts twee daders kregen een behandeling opgelegd.

'Bij minderjarige daders worden andere afwegingen gemaakt dan bij volwassenen', constateert Boelrijk. Hij vindt dat meer zaken voor de kinderrechter moeten worden gebracht. 'Een dader die vroegtijdig op zijn gedrag wordt aangesproken,

Dr. M. Boelrijk FOTO MERLIN DOORNHIN

'Langdurige nazorg van delinquent onder dwang noodzakelijk'

maakt minder kans om een ongeneeslijke seksuele delinquent te worden.'

Boelrijk benadrukt dat het onverstandig is om jeugdige ontuchtplegers alleen maar af te straffen door ze langdurig op te sluiten. 'Ze staan in de gevangenis onderaan in de pikorde. Daardoor wordt de frustratie soms zo groot, dat ze als ze vrij komen alle remmen losgooien.'

Hij pleit ervoor om jeugdige daders veel vaker een verplichte behandeling op te leggen. Zo'n 'dwangbehandeling van dranghandeling' kan volgens hem het recidivegevaar waarschijnlijk verkleinen. Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat behandeling van jeugdige ontuchtplegers een positieve invloed heeft.

Dwangbehandeling is niet altijd zaligmakend, erkent hij. 'Je kunt iemand niet drie jaar in een jeugdinrichting opnemen en hem dan vrijlaten in de verwachting dat het wel goed komt. Zedendelinquenten

moeten gefaseerd terugkeren in de maatschappij. Langdurige deskundige nazorg onder dwang is noodzakelijk.' Voor die nazorg is echter nog veel te weinig aandacht, getuige de situatie in Ochten, waar iedereen in rep en roer is omdat een 21-jarige zedendelinquent na een paar jaar behandeling weer in het dorp komt wonen.

Justitie kan jongeren voor maximaal zes jaar een zogeheten pijmaatregel opleggen, een soort tbs voor minderjarigen. Ze kunnen tot hun 23ste worden vasthouden. 'Gemiddeld is twee à drie jaar behandeling voor een serieuze seksuele delinquent voldoende', zegt hij. 'Dan wordt zijn behandeling voorwaardelijk beëindigd en is er nog een paar jaar over voor nabehandeling.'

'Maar de behandeling komt in het gedrang doordat we te veel kostbare tijd verliezen. Jonge first-offenders worden veel te laat op hun gedrag aangesproken. En te veel jongeren moeten, voordat ze kunnen worden behandeld, eerst een lange gevangenisstraf uitzitten. Daardoor daalt de motivatie voor de behandeling vermoedelijk ook nog eens aanzienlijk.'

Om de problemen van jeugdige daders vroegtijdig en adequaat te signaleren, is er volgens de promovendus een landelijk beleid nodig. Aangiftes moeten altijd door een afdeling jeugd- en zedenpolitie worden afgehandeld. De Raad voor de Kinderbescherming moet met iedere minderjarige verdachte een gesprek voeren, om te beoordelen of een persoonlijkheidsonderzoek nodig is. Een multidisciplinair team, waarin ten minste een forensisch seksuoloog moet zitten, bekijkt in dat geval hoe groot de problemen zijn en of behandeling zinvol is.

'Ik pretendeer niet de oplossing voor de problematiek in handen te hebben', zegt hij. 'Het is niet meer dan een stukje van de puzzel.' Hij hoopt dat minister Sorgdrager van Justitie het belang inzicht van vervolgonderzoek naar de effecten van dwangbehandeling.

'De buitenlandse onderzoeken zijn slecht toepasbaar op de Nederlandse situatie. Wij kunnen alleen maar sterk vermoeden dat behandeling effectief is, maar dat is meer een kwestie van afluiven dan van empirisch hardmaken. Dat gebrek aan kennis is langzamerhand onaanvaardbaar.'

Van een onzer verslaggevers

AMSTERDAM - Justitie zou meer aandacht moeten schenken aan minderjarige zedendelinquenten. Tijdig signaleren van en adequaat reageren op seksueel afwijkend gedrag is de beste methode om ernstiger vormen in de toekomst te voorkomen.

Mr. drs. M. Boelrijk schrijft dat in zijn proefschrift *Minderjarige zedendelinquenten en het strafrecht* - De strafrechtelijke aanpak van minderjarige plegers van seksuele delicten', waarop hij donderdag hoopt te promoveren aan de Vrije Universiteit van Amsterdam.

Boelrijk vindt dat te veel zaken geseponneerd worden en zou het een goede zaak vinden als rechters jeugdige daders vaker tot gedwongen behandeling veroordelen. Hij pleit voor de terugkeer van het verdwenen specialisme van zedenrechercheurs bij de politie. Jaarlijks verhoort de politie in Nederland vier- tot vijfhonderd minderjarige verdachten van seksuele delicten.

Boelrijk onderzocht over de periode 1991-1996 182 dossiers uit de politieregio Amsterdam. Het betrof vooral jongens van rond de veertien die werden verdacht van ongewenst seksueel contact met leeftijdsgenotes. Uit het onderzoek blijkt dat de politie 55 verdachten (36 procent) en het Openbaar Ministerie 48 (26 procent) weer naar huis stuurden. Over 25 verdachten heeft het OM nog geen beslissing genomen of is die niet bekend.

Uiteindelijk kwam een kwart van de verdachten (47) voor de rechter, die in slechts twee gevallen behandeling van de delinquent voorschreef. Veertig procent van de jonge verdachten had in relatief korte tijd meerdere personen misbruikt.

Volgens Boelrijk kan de aanpak verbeteren door gedragswetenschappelijke inzichten duidelijk mee te wegen bij justitiële beslissingen. De 'vroeghulpverleners' van de Raad voor de Kinderbescherming zal nauwkeurig moeten nagaan of er een risico van recidive bestaat. Om de kans op herhaling van een seksueel delict door dezelfde plegers te verkleinen, pleit Boelrijk ervoor dat de rechter aan de hand van de rapportage van forensische seksuologen bepaalt of behandeling van een minderjarige delinquent nodig is.

Het meest effectief lijkt volgens de onderzoeker de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen, te vergelijken met de TBS-maatregel voor volwassenen.

Niet alleen vieze, vadsige mannetjes

Actie tegen kinderseks

DE GIGANTISCHE kinder-tekening op een vuurrood vlak knalt er meteen uit tussen de talloze kleurige, drukke balies met exotische vakantiebestemmingen: een in uiterst simpele lijnen getekend huilend meisje aan de hand van een duivels uitzierende figuur. Daarnaast een tussen vier lijnen gevangen poppetje, een rood lampje aan het plafond.

Deze tekening is gemaakt door een meisje dat als kinderprostitute heeft gewerkt op de Filippijnen, en ze zegt meer dan alle folders, video's en posters in de hal bij elkaar.

De Nederlandse afdeling van Ecpat, een internationale organisatie die strijdt tegen misbruik van kinderen in de prostitutie en de pornografie en andere vormen van seksueel geweld, gebruikt het indrukwekkende beeld om tijdens de Vakantiebeurs in de Jaarbeurs in Utrecht aandacht te vragen voor 'een andere kant van het toerisme', het kindersekstoeisme.

Het is een probleem dat door de toenemende reislust van rijke westerlingen steeds ernstiger wordt en zich steeds verder uitbreidt. Vele miljoenen kinderen zijn slachtoffer van sekstoerisme. Dit verschijnsel beperkt zich allang niet meer tot traditionele 'sekslanden' als Thailand en de Filippijnen, maar komt eigenlijk in bijna alle arme landen voor die door de toeristen worden 'ontdekt'.

Woordvoerder Theo Noten van Ecpat: "Toerisme kan een land soms welvaart brengen, maar helaas is de keerzijde van de komst van mensen met geld dat er meestal ook een seksindustrie ontstaat. En al heel snel worden daar, bij gebrek aan voldoende volwassen mannen en vrouwen, kinderen bij betrokken."

Ecpat strijdt hiertegen, in de landen waar de prostitutie wordt aangeboden, maar vooral ook in de landen waar de vraag naar kinderseks vandaan komt. Hier toe heeft de organisatie afdelingen in dertig landen. In Nederland is Ecpat sinds 1994 actief: ze werkt nauw samen met een viertal andere organisaties op het gebied van kinderplicht en kinderrechten.

Door middel van voorlichting en overleg met alle organisaties en instellingen die op de een of andere manier met kindersekstoeisme te maken krijgen (of kunnen krijgen), bindt Ecpat de strijd met dit probleem aan.

De Vakantiebeurs is bij uitstek een goede gelegenheid om een groot aantal (aanstaande) wereldreizigers te bereiken.

"We richten ons niet op de verstokte pedofielen die wilens en wetens naar een gebied reizen vanwege de beschikbare kinderseks - die laten zich door ons echt niet weerhouden. Deze groep moet veel harder worden aangepakt met behulp van politie en justitie. Maar juist de gewone reiziger, die vaak helemaal niet de bedoeling heeft iets met kinderseks te ma-

De organisatie Ecpat grijpt de Vakantiebeurs in Utrecht aan om reizigers te doordringen van de ontoelaatbaarheid van seks met minderjarigen. "Niet iedereen begint er moedwillig aan, maar door gebrek aan kennis kan iemand onbewust toch helpen de kinderprostitutie in stand te houden."

EDITH VAN ZALINGE

Theo Noten: verstokte pedofielen niet de doelgroep. FOTO WILLEM MIDDELKOOP

ken te krijgen, kan er door onwetendheid wel degelijk mee in aanraking komen," zegt Noten.

Zo zijn er volgens hem veel toeristen die bijvoorbeeld wel als onschuldig bedoeld uitje naar het red light district gaan.

"Vaak gaan ze dan ook een club in, waar jonge meisjes bloot staan te dansen," vertelt Noten. "Ze spreken er dan wel hun afschuw over uit, maar ondertussen hebben ze wel entree betaald, een drankje gedronken en daarmee de kas van de exploitant van de meisjes gespekt. Ongewild

dragen ze zo toch bij aan het in stand houden van kinderprostitutie."

Het beeld dat de bezoekers van kinderprostituees vadsige mannetjes zijn met vet haar en een sigaar in de mond, is allang achterhaald.

"In principe kan iedereen zich er schuldig aan maken. Doordat de kinderen gewoon deel uitmaken van de totale seksindustrie in veel landen, hebben veel mensen vaak niet meteen in de gaten dat die jonge vrouw die haar diensten aanbiedt, volgens de letter van de wet nog een kind is en dat het hebben van seks met zo'n

reldlanden", vertelt hij. "De reiswereld stond hier aanvankelijk positief tegenover en steunde Retour door het financieren van een stagiair. Maar daar stopte men al snel mee toen bleek dat de informatie in de databank erg kritisch was over reizen die ook door Nederlandse reisbureaus naar Derde-Wereldlanden werden aangeboden."

Uitwassen

Retour liet zich niet uit het veld slaan. Zij wilde de reizigers informatie verstrekken over de uitwassen waar toerisme toe leidde. Vissers werden van stranden gejaagd omdat er vijf-sterrenhotels gebouwd moesten worden, boeren moesten wijken voor golfbanen en mensen die kritiek hadden op het opkomen

meisje - of een jongen - stralbaar is. Excuses als 'maar ze ze dat ze achttien was', of 'ze boos zichzelf aan', doen daar niets aan. Daar willen we de menselijke bewust van maken als ze naar dat soort landen gaan."

Niet alleen toeristen komen in het buitenland in aanraking met kinderen in de prostitutie, maar ook mensen die er om andere redenen moeten zijn: zakenlieden, diplomaten, militairen, truckers en ontwikkelingswerkers. En ook deze groep maakt volgens Ecpat geregeld - al dan niet bewust - gebruik van de seksuele diensten van minderjarigen. Dat was voor Ecpat aanleiding hier dit jaar extra aandacht op te vestigen.

Tijdens de voorbereidingen van deze campagne werd nog eens duidelijk hoe nodig dat is afgelopen zomer toonde een onderzoek aan dat Nederlandse militairen die in Angola hadden gediend, vanaf begin jaren negentig, zich ook schuldig hebben gemaakt aan misbruik van minderjarigen.

Ecpat probeert het ministerie van defensie, ontwikkelingsorganisaties, exportorganisaties en ministeries die diplomaten uitzenden, ertoe te bewegen beter voorlichting over het onderwerp te geven en de boodschap uit te dragen dat gebruik van kinderprostitutie absoluut ontoelaatbaar is.

Belangrijkste doelgroep in de strijd tegen de kindersekstoeindustrie blijft echter de toeristische branche, want ook mensen die voor hun werk naar het buitenland gaan, maken gebruik van reisbureaus, hotels en dergelijke. In Duitsland hebben bijvoorbeeld enkele organisaties met betrekking tot toeristische bestemmingen afgesproken dat indien kinderprostitutie wordt gemeld, de contracten worden opgezegd.

Door alle reizigers goed te informeren over de kindersekstoeindustrie, worden zij in staat gesteld die industrie te herkennen en kunnen ze meteen laten blijken dat zij daar niet van gediend zijn.

Zo kan iedereen die zegt de kinderprostitutie te verafschuwen, er nu daadwerkelijk iets tegen doen. Een nuster effectieve aanpak, aldus Noten.

In Nederland hebben inmiddels 35 van de in totaal 150 reorganisaties een informatiefolder verspreid en een label daaraan de koffer kan worden bevestigd om te protesteren tegen kinderprostitutie.

Ze laten zo blijken ook te willen meewerken aan de aanpak van het probleem. Noten: "Het gaat allemaal langzaam, maar er zit tenminste beweging in. Dat het probleem bestaat en dat het een ernstig probleem is wordt inmiddels erkend. Ook wordt in een toenemend aantal landen juridisch opgetreden tegen mensen die zich schuldig hebben gemaakt aan seksueel misbruik van een minderjarige op een toeristische bestemming. Het begin van een nog lange weg.

ons nog steeds bezig met het bestrijden van uitwassen van toerisme in de Derde Wereld", aldus De Man. "Het geld dat we aan de ene kant verdienen, wordt gedeeltelijk aan de andere kant geïnvesteerd".

In tien jaar tijd is de visie van hulporganisaties op toerisme duidelijk veranderd. Volgens De Man ziet bijna iedere hulporganisatie nu wel dat toerisme een positieve impuls aan het ontwikkelingsproces kan geven, mits het op de goede manier gebeurt. Ontwikkelingsorganisaties zijn bijvoorbeeld bezig met het ontwikkelen van beleid op toerisme en het organiseren van workshops. Daarnaast komen er ook steeds meer NGO's (particuliere ontwikkelingsorganisaties) met projectvoorstellen uit het gebied van verant-

UTRECHT - De campagne tegen kindersekstoeisme gaat zich behalve op de doorsnee vakantieganger voortaan ook richten op zakenlui, diplomaten, militairen, truckers en ontwikkelingswerkers. Dat heeft organisator Ecpat-NL meegedeeld bij het begin van de Vakantiebeurs in Utrecht. Ecpat-NL is de Nederlandse tak van een internationale beweging tegen sekstoeisme, met hoofdzetel in Bangkok. De Nederlandse afdeling presenteert op de beurs een lijst met reisorganisaties die zich in het afgelopen jaar actief hebben ingezet in de campagne.

<http://www.do.nl/Retour>
Retour geeft ook een tijdschrift over verantwoord toerisme uit, Montezuma. Het blad verschijnt vier keer per jaar en een abonnement kost f 30,-.

ken één of meerdere biertjes, luist met dit geld wordt de kinderprostitutie in stand gehouden".
Marc Broere
Voor meer informatie: stichting Retour, Postbus 1570, 6501 BN, Nijmegen. Tel. en fax: 024-3606224. E-mail: Retour@do.nl, website:

dersekstoeist te zijn. "Een normale groep Nederlandse toeristen die naar Thailand gaat, brengt vrijwel altijd een bezoek aan Patpong, het uitgaanscentrum van Bangkok. Daar lopen ze meestal even een bordje binnen. Vol ontzetting kijken ze dan naar de jonge meisjes, maar ze betalen allemaal wel entree en drinken."

landen waar het probleem erkend wordt en waar regering en ngo's samen de wettelijke problemen aanpakken. Een groter probleem zijn volgens hem de landen waar het probleem niet erkend wordt, zoals de Dominicaanse Republiek. Volgens De Man hoeft je niet perse een kind aan te raken om een kin-

toeristen ook op andere reizigers, zoals zakenmensen en militairen. "Het gaat om de commerciële seksuele uitbuiting van kinderen", zegt De Man, "en niet direct om seks met minderjarigen". Landen als Sri Lanka, Thailand en de Filippijnen, waar in dit verband al snel aan samenwerking, richt zich naast

"Zo hebben we ook een workshop voor beleidsmakers en mensen van NGO's over het opzetten van vormen van toerisme die de lokale economie stimuleren", vertelt De Man. Een andere tak van Retour is de actie - ondersteund door Ontwikkelingsorganisaties - die zich richt op de lokale bevolking. In workshops kunnen we deze kennis overbrengen."

De methode is een van de nieuwe producten waarmee Retour het komende jaar de markt mee opgaat.

Retour start actie tegen kindersekstoeisme

van JAM, JAN

De houding van hulporganisaties ten opzichte van toerisme naar de Derde Wereld is de afgelopen tien jaar veranderd. Was er aanvankelijk veel kritiek, nu worden steeds meer de positieve kanten van dit soort toerisme benadrukt. Deze kentering is deels te danken aan de stichting Retour uit Nijmegen die tien jaar bestaat. Zij richt zich onder andere op het ontwikkelen van verantwoord en duurzaam toerisme in en naar Derde Wereld-landen.

De stichting Retour werd tien jaar geleden opgericht door een groep vrienden die allemaal werkzaam waren in de reiswereld. Ze zagen dat het toerisme naar de Derde Wereld nogal wat schaduwkanten had en

wilden daar structurele verandering in aanbrengen. Een van hen, Frans de Man, is nu nog altijd de drijvende kracht achter Retour. "Ons eerste project was een databank met informatie over reizen naar Derde-We-

De gewonnen oorlog van René Lancee

'Ze hebben zich verkeken op mijn veerkracht.' Hoe de tegenstanders van een ten onrechte beschuldigde politiemann op Schiermonnikoog stuk voor stuk in het stof bijten.

TON VAN DIJK

Het zit op een eiland en lacht in zijn vuistje. René Lancee, de afgedankte sheriff van Schiermonnikoog. Die ijskoude kikker, zoals hij van de beeldbuis overkomt. Toch knap, om op eigen kracht, met de verbeetenheid van een pitbull, uit zo'n diepe put omhoog te klauteren. In het Politie magazine van vorig jaar september bevondert columnist Victor van Voorburg zijn collega Lancee. Hij voorspelt dat Lancee zijn tegenstanders een voor een, kalm en koelbloedig aan zijn rapier zal rijgen. 1998 is nog maar net begonnen of de afschotlijst van Lancee is al aardig uitgedund.

Ooit leek het gevecht van Lancee een ongelijke strijd. In het voorjaar van 1996 was de verhouding van de commandant van het eiland met zijn korpsbeheerder, burgemeester Boekhoven, dermate verslechterd dat Lancee bijna verloren had. Er waren al enkele incidenten geweest. Hij werd geschorst omdat hij een jachtgeveer verkocht zou hebben zonder de juiste papieren in te vullen. Die zaak won hij. Hij kreeg een klacht aan zijn broek omdat hij onnodig met het dienstpis-tool dreigde zou hebben. Er bleek niets aan de hand. Hij had ruzie met de burgemeester over de snelheidsborden die geen rechtsgeldigheid hadden en

de Groningse justitie ging er gretig in mee en dacht snel, adequaat en doortastend de diep geschokte rechtsorde te kunnen herstellen op basis van vage verklaringen van vooral een mentor van de middelbare school en de in zedenzaken volstrekt niet deskundige Koster.

Het duurde lang. Lancee zat twaalf dagen vast, maar pas in de maanden daarna verdampte de zaak. Toen de regiotpolitie, de 'gewone' politie dus, eindelijk zedenrechercheur Faber op de zaak mocht zetten, bleek het 'bewijs' slechts te bestaan in de hoofden van de mensen die zich in de paar dagen voor de arrestatie met Bianca hadden bemoeid.

Daarna begon bij justitie Groningen het grote draaien, ontwijken, ontkennen en ver-goelijken. Hoofdofficier R. Daverschot; diens na de IRT-affaire in Groningen gedumpte plaats-ervanger M. van Capelle; de derde man van het parket, pers-officier De Valk en zaakofficier mevrouw mr. Weel wrongen zich in alle bochten om hun fouten te bedekken. Stukken 'ver-dwenen', de transcripties van de verhoorbanden lieten maan-den op zich wachten, er werd verklaard dat de beslissingen terecht waren geweest en dat ze het dus een volgende keer weer net zo zouden aanpakken. Persofficier De Valk trapte nog na met de mededeling dat er dan wel niets bewezen was, maar dat hij niet wist wat er wel was gebeurd. Als een over-verhitte steen werd de zwarte piet doorgeschoven.

Lancee groef zich met zijn advocaat Van Binsbergen in en schiet vanuit zijn stelling te schieten zowel als te spitten.

Ik heb altijd gedacht dat als ze oorlog wilden, ze die konden krijgen," zegt René Lancee nu. "Ze hebben zich verkeken op mijn veerkracht. Ze dachten dat ik het hoofd wel in de schoot zou leggen. Dat gebeurt niet, ik heb eigenlijk alles boven water kunnen trekken wat ik boven water wilde hebben. Deels illegaal, maar dat maakt

René (en Anneke) Lancee: 'Oorlog? Die konden ze krijgen.'

niet uit, ik heb het. De beveiligingssystemen bij justitie en politie zijn maar beperkt. In een gesloten computersysteem iets opbergen onder de code-naam 'Schier', dat kan iedereen nog wel bedenken. Het probleem is dat ze geconfronteerd worden met hun eigen stukken."

Eerst kwamen de uitgetikte banden van de gesprekken met

Bianca boven water. Bianca zegt op die banden vrijwel niets; haar mentor en rechercheur Koster des te meer. De eerste aanpak op basis waarvan de helikopter met het arrestatieteam werd ingezet bestaat voornamelijk uit teksten die Bianca in de mond zijn gelegd. Inspecteur Koster van de Rijksrecherche is inmiddels overge-plaatst naar Amsterdam.

Toen was wethouder Brands

aan de beurt. Lancee beschuldigde hem van smaad. In dat proces kwam het rapport dat Koster destijds had geschreven op tafel. De wethouder bleek wel degelijk 's nachts onuitge-nodigd slaapkamers binnen te stappen. En hij declareerde ook nog reises en kilometervergoedingen dubbel; zijn advocaat gaf een bedrag van zo'n vijftien-duizend gulden toe. Wethouder Brands ging af door de zijdeur, zijn eigen partij gooide hem eruit, en volgens de clausule in zijn contract bood hij zijn huis weer aan de gemeente te koop aan. Op Schier is hij afgebrand; ze zien hem er nauwelijks meer op straat, en in maart verhuist hij naar de vaste wal.

Burgemeester Boekhoven werd door die affaire eveneens beschadigd. De oppositie op Schier vond hem niet het slimste jongetje van de klas. De bestemming van die mening door een oud-klasgenoot, te gast bij hotel Van der Werff, werd smakelijk opgedist. Boekhoven had geen macht, hij kon geen stuk schrijven, hij kon bij wijze van spreken nog geen balpen uit elkaar halen. Hij liep aan de hand van de slimste wethouder, su-permarketeigenaar Schut. En ook Boekhoven had wat te veel gedeclareerd, maar die paar honderd gulden was een vergissing - ze werden per ommegaande teruggestort.

De Groningse commissaris van de Koningin Loek Hermans bedacht een chique oplossing: burgemeesters moesten niet te lang op één plek zitten maar aan job rotation doen. Een dag voor de intocht van Sint Nicolaas op Schier werd bekend dat Boekhoven moest ruilen met zijn collega mevrouw De Vries van Nijefurd. Een oneerlijke ruil: Boekhoven mag niet terug. De Vries heeft vijftien maanden de tijd om te besluiten of het eiland haar bevalt. Boekhoven kreeg buitengewoon verlof en is inmiddels op zijn nieuwe post begonnen. Op de dag dat het nieuws het eiland bereikte, staken onder anderen een taxi-ondernemer en de ex-havenmeester de vlag uit.

Meestal krijgt een rapport de naam van de commissievoorzitter of het onderwerp, maar het rapport-Bakkenist heet nu al het rapport-Lancee. Het geschut dat Lancee en zijn advocaat in stelling brachten, reikte tot Den Haag. Nadat in de Tweede Kamer vragen waren gesteld, trad ook minister Sorgdrager zalvend op. Haar was verteld dat het allemaal wel meeviel met die fouten in Groningen, al vertoede het dan niet 'de schoonheidsprins' en waren er dus wat disciplinaire maatregelen genomen. Kous af? Nee, kous met gaten. De disciplinaire maatregelen waren door officier van Justitie Daverschot cum suis verzonden, en dan nog wel gericht tegen twee regioidienders van wie er een, Faber, juist de oplossing had gebracht. Faber noch zijn chef bleek officieel ooit iets over disciplinaire maatregelen vernomen te hebben.

Zuchtend bepaalde Sorgdrager dat er een gedegeen, onafhankelijk onderzoek moest komen (Bakkenist), en zelf startte ze een intern justiteel onderzoek met de vraag of de hoofd-officier en de zijnen haar wil-lens en wetens vals hadden voorgelicht. Intussen zat ook de regiotpolitie niet stil. Korpschef Veenstra gaf juridisch medewerker mr. M.W. Keizer opdracht de zaak tot op de bodem uit te zoeken. Keizers zeer vertrouwelijke rapport kwam in handen van het Algemeen Dagblad. De conclusies waren in keurige taal gesteld, maar daarom niet minder vernietigend. Rijksrechercheur en OM hadden in de zaak Lancee uiterst onprofessioneel, lichtvaardig en blunderend gehandeld.

René Lancee: "Dat rapport gaf een vreselijke schok. Toen ik dat las, wist ik dat ik de oorlog had gewonnen."

Na het rapport van mr. Keizer zag het Groningse Openbaar Ministerie de bui hangen. Bakkenist had de bredere opdracht gekregen het gehele functioneren van de driehoek korpschef/burgemeester/hooftoffi-

Affaire-Lancee was debacle OM Groningen

cier te onderzoeken, maar Keizer liet op de vierkante meter van de zaak-Lancee al weinig heel van die samenwerking. Toen moet het gesteggel over de diverse versies van Bakkenist zijn begonnen. De eerste versie wees sterk naar de opdrachtgever, het Openbaar Ministerie, de tweede deed al wat minder en de derde, uiteindelijke versie desavoueerde vooral korpschef Veenstra.

De gevolgen daarvan zijn bekend. Korpschef Veenstra stapte op. Dat het rapport naar Radio Noord uitlekte, lijkt vooral voor het OM een welkome bliksemflits, want nu krijgt Veenstra de schuld van een slecht functionerende driehoek. In de zaak-Lancee treft hem echter geen blaam en tijdens de rellen in de Groningse Oosterparkwijk, waarbij de politie pas veel te laat in actie kwam, had hij vakantie, terwijl burgemeester Ouwerkerk en hoofdofficier Daverschot zich toen het oproer in volle gang was nog eens lekker hadden omgedraaid.

Lancee is er niet blij om dat Veenstra moest sneuvelen. "Het is hetzelfde spelletje dat ze met mij probeerden te spelen. Justitie probeert zijn handen schoon te vegen aan de rug van anderen. Maar het is nog niet afgelopen; ik denk dat de zaak zich als een boemerang tegen Daverschot en Ouwerkerk zal richten. En het interne ministeriële onderzoek moet nog komen. Daar ben ik zeer benieuwd naar."

Intussen is Lancee nog in onderhandeling over zijn afscheid. Hij mag daar niets over zeggen. De schatting dat het totale pakket van carrièrebreuk, onrechtmatige hechtenis en immateriële schadevergoeding voor Lancee en zijn gezin een claim van een miljoen vertegenwoordigt, lijkt niet overdedreven.

Het is afwachten of het hoofdofficier Daverschot nog gegund wordt zijn handreiking onder de uiteindelijke overeenkomst te zetten.

Professionaliteit was verte zoeken bij het onderzoek van justitie in Groningen naar de zogenoemde affaire-Lancee, zo oordeelde minister

Sorgdrager vorig jaar. De ex-politiefchef van Schiermonnikoog is nu in onderhandeling met justitie over schadevergoeding.

DOOR HERMAN STAAL

GRONINGEN, 8 JAN. Anderhalf jaar lang heeft het openbaar ministerie in Groningen volgehouden dat er in de affaire-Lancee geen belangrijke fouten waren gemaakt. Pas in oktober vorig jaar kwam de eerste boetedoening. In een gezamenlijke verklaring met de valse-lijjk van incest beschuldigde oud-politiefchef van Schiermonnikoog zijn genomen die achteraf als fouten en onvolkomenheden moeten worden aangemerkt.

Het OM in Groningen had zich tot dan toe onder aanvoering van plaatsvervangend hoofdofficier M. van Capelle fel verdedigd. Van Capelle paste er voor om als „suffe-geit in de hoek te worden gezet". Als er fouten waren gemaakt, dan was dat gedaan door agenten en rechercheurs van de politie, aldus justitie. Die beschuldiging heeft het afgelopen jaar de verhouding

tussen politie en justitie in Groningen getekend. De affaire-Lancee ontspan zich in april 1996. De toen zeventienjarige dochter Bianca had de mentor van het Zernike College in Groningen verteld dat haar vader haar seksueel had misbruikt. De mentor haalde haar over naar de politie te stappen. Die nam haar verhaal serieus. Omdat de beschuldiging een politiefunctionaris betrof, werd de rijksrecherche er bij betrokken. Rijksrechercheur R. Koster verhoorde daarop Bianca urenlang. Daarbij was aanwezig de toen al in Leeuwarden werkzame officier van justitie P. Dorhout, die in de oudercommissie van het Zernike College zat. Later bleek dat er een onvoldoende open vraagstelling was gehanteerd en dat de labele Bianca woorden in de mond waren gelegd.

Koster leek bovendien niet geheel onafhankelijk, omdat hij al eens eerder onderzoek had gedaan naar Lancee. Dat was in de affaire rond wethouder Brands van Schiermonnikoog. Lancee schakelde de rijksrecherche in omdat er geruchten waren dat Brands 's nachts bij vrouwen naar binnen sloop. Lancee werd zelf onderwerp van onderzoek, omdat hij die geruchten zou hebben verspreid. Daar bleek geen bewijs voor.

Justitie besloot op basis van de beschuldigen van de dochter politiefchef Lancee op te pakken. In de nacht van 26 of 27 april 1996 gemanoeuvereerd. Zij was *not amicus*.

Volgens burgemeester Ouwerkerk en de afgetreden korpschef Veenstra is het Groningse OM de kwade genius achter het uitlekken van het rapport-Bakkenist over de affaire-Lancee naar Radio Noord. Dat is ontkend, maar tegenstanders zien het als de ultieme wraak van Daverschot en de zijnen op de re-giopolitie, waarvan de gekrenkte magistraat geen hoge pet op heeft. Ouwerkerk suggereerde afgelopen week bitter dat het OM, in de persoon van Daverschot, buiten schot lijkt te blijven in de rel rond het vertrek van korpschef Veenstra. Het steekt hem dat dat kan gebeuren zo kort na de affaire-Lancee.

Liefst twee *postillons d'amour* zijn aangetroffen om de kwestie tussen Daverschot en Ouwerkerk te sussen. Ouwerkerk wordt bijgestaan door de Groningse commissaris der koningin H. Alders. Daverschot krijgt rugdekking van procureur-generaal D. Steenhuis.

Y K 1-16
Marc van den Eerenbeemt
Wio Joustra

J.J. Veenstra (55) heeft sinds oudjaarsdag in „een film ge-lood", vertelt hij in zijn huis in het Groningse Zuidhorn. De woonkamer staat vol met bloemen van mensen die hem steunen. Hij besloot afgelopen woensdag op te stappen als korpschef in Groningen. Een uitgekeld rapport van bureau Bakkenist was de aanleiding.

Dit rapport bevat harde kritiek op het slechte functioneren van politie en justitie en in het bijzonder op de verstoorte verhoudingen tussen hem, hoofdofficier R. Daverschot en burgemeester H. Ouwerkerk. „Niemand heeft gezegd dat ik weg moest. Het is mijn eigen beslissing geweest."

Maar hij voelt zich wel gepakt, want door het uitlekken van het rapport raakte hij in een week tijd zo beschadigd, dat hij zelf vond dat hij niet kon blijven zitten. Door de rellen in de nacht van 30 op 31 december in de Oosterparkwijk was hij al zwaar in de problemen geraakt, nadat de politie daar veel te laat had ingegrepen. „In het rapport stond precies wat een week eerder zo duidelijk was geworden. Het korps kon ik niet nog wekenlang negatief in het nieuws laten staan. Ik hoop dat mijn vertrek oplossingen snel dichterbij brengt." Hij heeft sterke vermoedens dat justitie het rapport heeft laten uitlekken om hem te beschadigen en het eigen straatje schoon te vegen.

Het concept-rapport van Bakkenist, dat was opgemaakt naar aanleiding van de affaire rond de valselijk van incest beschuldigde oud-politiefchef Lancee, kreeg hij vlak voor kerst onder ogen. Het was volgens Veenstra veel milder over hem en veel kritischer over Daverschot. Vervolgens is het in de driehoek met de onderzoekers besproken. „Die bespreking zie ik in het geheel niet terug in de eind-versie." Veenstra zet vraagtekens bij de onafhankelijkheid van Bakkenist, dat het onderzoek deed in opdracht van justitie. *Y K 1-16*

Van onze medewerker
Mick van Wely

GRONINGEN - Vuurwapens hadden de raddraaiers gehad. De politie gaf dat op als reden om niet in te grijpen. Een groep jongeren uit het Oosterpark die bij de rellen in de nacht van 30 op 31 december was betrokken, reageert lachend op die veron-derstelling. Eén van hen, die zich Marcellus noemt: "Niemand had vuurwapens bij zich. Wel liep iemand te zwaaien met een plastic pistool. Waarschijnlijk hebben verontruste buurtbewoners dit gezien en het aan de politie verteld. Niet wetend dat het een speeltje was."

De jongens zijn ervan overtuigd dat de politie achteraf met haar vermoeden op de proppen is gekomen, om zich zo alsnog te kunnen verantwoorden voor het uitblijven van actie op een vroeger tijdstip. "De enige agenten die we hebben gezien, waren twee stillen in een auto. Die hebben we met stenen bekogeld en niet meer terug gezien."

Volgens één van de leiders van de groep -die O.P. wil worden genoemd, naar de wijk- was er geen sprake van enig verband tussen de 'aanval' op het huis van SP-Stateslid Sjon Lammerts en de plunderingen in de twee panden in de Goudenregenstraat. De groep die deze twee huizen bestormde, bestond volgens hem grotendeels uit zeer jonge jongens, die 'opgefokt' waren door de gebeurtenissen bij het huis van Lammerts en 'in extase' aan hun karwei' begonnen. Zonder plan dus.

Maar waarom dan deze twee huizen in de Goudenregenstraat, op nabije afstand van Lammerts' voormalige woning aan de Laurierstraat? Pure willekeur? "Nee", zegt Kees, één van de andere relschoppers, "er is al een tijdje een kinderlokker actief in de wijk en bepaalde mensen zeiden dat hij in het huis in de Goudenregenstraat woonde. Omdat bekend was dat daar een gek woonde die rotzooi verzamelde, geloofden velen dat, vooral de kleintjes. Toen ze eenmaal zijn huis hadden gesloopt, pakten ze het huis eraan mee, omdat daar niemand thuis was."

NHM 13-1

Kees leunt op de pingpongtafel en "wil eens vertellen hoe we ons nu voelen". Kees: "Men ziet ons Oosterparkers nu als één grote groep relschoppers. Men denkt dat er sterke structuren bestaan en dat er sprake is van een criminele organisatie. Dat wordt gezegd uit jaloezie en frustratie. We hebben in deze wijk een heel sterke band met elkaar. Dit is een volksbuurt. Als iemand moet verhuizen helpen we allemaal mee. Als een dealer harddrugs verkoopt en we weten wie het is, dan pakken we hem met een groep hard aan. We beschermen elkaar." O.P. knikt instemmend en voegt eraan toe: "Als het aan ons ligt komen er geen rellen meer. Natuurlijk, met oudjaar komen er weer brandjes, maar dat gebeurt overal. Dat is traditie."

Er moet gepraat worden, vinden de meesten. Maar niet met de politie. "Want die is niet te vertrouwen." Volgens Marcellus zijn agenten ook niet in staat om te kijken naar de achtergronden van de rellen en te luisteren naar de problemen van de jeugd in de Oosterparkwijk. Een onafhankelijk persoon mag best met ze aan tafel gaan zitten. "En ook Lammerts", zegt Kees, "want ik vind hem best zielig. Van mij mag hij terugkomen."

Na de heftige gebeurtenissen en de grote aandacht van de media, lijkt de rust in de volksbuurt weer enigszins te zijn teruggekeerd. Alleen de dichtgetimmerde ramen van de bestookte huizen en de verhoogde aanwezigheid van surveillerende politiewagens, getuigen nog van de tumultueuze nacht die iedereen het liefst zo snel mogelijk wil vergeten. Nieuwe rellen lijken voorlopig niet aan de orde in de Oosterparkwijk. "Tenzij FC Groningen degradeert", waarschuwt O.P. lachend, "want dan blazen we het stadion op."

(De namen van de jongens zijn verzonnen, omdat ze anonimiteit wensten.)

Homo-adoptie in kabinet

Nog geen huwelijk tussen partners van hetzelfde geslacht

door Ruud van Heese
DEN HAAG - Twee partners van hetzelfde geslacht moeten samen het gezag over kinderen kunnen krijgen en in beginsel een kind kunnen adopteren. Staatssecretaris Schmitz (PvdA) van justitie heeft dat aan het kabinet voorgesteld. Voor het openstellen van het burgerlijk huwelijk voor homo's vindt de staatssecretaris het nog te vroeg.

Het kabinet spreekt vandaag over een standpunt naar aanleiding van het advies van de commissie-Kortmann. Die commissie bracht in oktober advies uit. Ze was ingesteld door Schmitz, nadat de Tweede Kamer in

meerderheid de wens had geuit, dat twee homo's of lesbo's moeten kunnen trouwen en kinderen adopteren. Over dat laatste punt adviseerde de commissie eensgezind. Adoptie van kinderen door twee personen van hetzelfde geslacht moet in principe mogelijk zijn, evenals adoptie door een partner, die van hetzelfde geslacht is als de ouder van een kind. Verder zouden twee mannen of twee vrouwen ook samen het gezag over kinderen moeten kunnen krijgen, zonder dat er sprake is van adoptie. Als een kind wordt geboren binnen het verband van een geregistreerd partnerschap tussen twee personen van hetzelfde geslacht, moet dat gezamenlijk gezag automatisch ont-

staan. Het kind is dan ook meteen de wettelijke erfgenaam van beide partners. Verdeeld was de commissie over het openstellen van het burgerlijk huwelijk voor homo's. Een meerderheid koos wel voor die mogelijkheid. Eén van de overwegingen daarbij was dat het zou kunnen bijdragen aan de erkenning van homoseksuele relaties, wellicht ook op den duur in het buitenland. Een minderheid - onder wie voorzitter Kortmann - vond juist dat Nederland daarmee internationaal te veel uit de pas zou lopen. Deze minderheid koos voor de registratie van het partnerschap naast het bestaande huwelijk. Dit geregistreerde partner-

schap (met minder rechtsgevolgen dan het huwelijk) is per 1 januari van dit jaar wettelijk mogelijk. Op dit punt volgt staatssecretaris Schmitz de minderheid van de commissie-Kortmann. Ze vindt de tijd nog niet rijp voor een echt homohuwelijk. Ze volgt het unanieme advies van de commissie betreffende adoptie van en gezag over kinderen door twee partners van hetzelfde geslacht. Daarvoor wordt aansluiting gezocht bij nieuwe regels voor adoptie van en gezag over kinderen door homoparen en het geregistreerde partnerschap zijn ingeburgerd, wil Schmitz alsnog het burgerlijk huwelijk openstellen voor homo's.

Kabinet stelt het besluit over homo-adoptie nog uit

Van onze parlementaire redactie DEN HAAG - Het kabinet heeft gisteren nog geen besluit genomen over het mogelijk maken van adoptie door homoparen. De ministers willen van staatssecretaris Schmitz (PvdA) van justitie meer informatie, voordat ze er knopen over doorhakken. Gisteren is er in het wettelijke kabinetsberaad een eerste discussie geweest over het voorstel van Schmitz, volgende week komt de kwestie opnieuw aan de orde. De staatssecretaris van justitie heeft het kabinet voorgesteld het adopteren van kinderen door homoparen, en het uitoefenen van het

"DE SEKSVIDEO'S DIE IK BIJ MICHAEL JACKSON VOND"

Michael Jackson met Lisa Marie Presley na een concert in het Wembley stadion. FOTO: AP

Een verbijsterde LISA MARIE PRESLEY ontdekte dat haar voormalige echtgenoot MICHAEL JACKSON geobsedeerd was door jonge jongens toen zij een aantal schokkende seksvideo's in een van zijn kasten vond. Dit was voor haar de reden een einde te maken aan haar huwelijk.

Lisa Marie deed deze verbaazingwekkende onthulling aan dominee RICK STANLEY van de Baptistenkerk, die samenwerkt met BILLY GRAHAM. En een paar uur na haar bekentenis aan de predikant besloot zij van Michael te scheiden. Dit meldt de Amerikaanse National Enquirer in een exclusieve reportage, die nu veel stof tot gesprek levert in Amerika.

Dominee Stanley, die een

Waarom Lisa Marie Presley TEL van hem 10% scheidde

oom is van LISA MARIE en de stiefbroer van wijlen ELVIS PRESLEY, verbrak nu zijn stilzwijgen en vertelt hoe Lisa Marie hem voor het eerst de echte en schokkende waarheid vertelde over haar spraakmakende huwelijk. Lisa stortte volgens The National Enquirer haar hart uit bij de dominee toen zij zich wilde bevrijden van Michael Jackson. Dominee Stanley was echter hogelijk verbaasd dat

Lisa Marie na deze scheiding nu toch weer omgaat met Jackson.

Kortgeleden zag hij foto's van hen samen in Afrika. Lisa Marie had daar ook haar kinderen bij zich. „Ik ben bang voor deze kinderen - Elvis' kleinkinderen”, aldus Stanley. „Elvis is dood omdat niemand de moed had hem te confronteren met zijn problemen. Toen hij stierf, hield ik mezelf voor dat ik zoiets nooit opnieuw zou laten gebeuren.”

Stanley vertelt dat Priscilla Presley in januari 1996 een afspraak voor hem en haar dochter Lisa Marie maakte, die op dat moment een crisis doormaakte. In mei 1994 was zij in het huwelijk getreden met Jackson. Tijdens een tien uur durend gesprek stortte Lisa

Marie haar hart uit bij haar oom.

„Weet je of die beschuldigingen over Michael en die jongens waar zijn?”

Ze antwoordde: „Ik wist het niet, totdat ik naar Michaels huis ging en ik zijn slaapkamer kwam. Ik vond er in een kast video's en tijdschriften die mij ervan overtuigden dat het waar is. Ze zei niet of het materiaal dat zij vond seksueel materiaal was, maar ze gaf me de indruk dat het recent was.” Stanley voelde ineens een rilling door hem heen gaan. „Ik realiseerde me plotseling wat voor nachtmerrie Lisa doordeed. Ze weet het, dacht ik bij mezelf. Daarom wilde ze mij zien. Ze kon geen minuut langer meer met dit geheim leven.”

Dialog

Stuur je schriftelijke reacties naar De GAY Krant, postbus 10, 5680 AA Best of via E-mail red@gayworld.nl. Brieven langer dan 250 woorden worden niet in behandeling genomen. De redactie behoudt zich het recht voor om brieven zonder opgave van redenen te weigeren of in te korten. De GAY Krant is niet verantwoordelijk voor de inhoud.

Zedenterreur is inderdaad homohaat

Inderdaad een homo wordt vaak over een kam met pedo's geschoren (De GAY Krant 349). Hier kan ik letterlijk over meepraten. Erger nog: zelf ben ik 28 en was tot over m'n oren verliefd op een jongen van '16' (later bleek dat hij 15 was na ontdekking van een OV-kaart). Dezelfde jongen stuurde liefdeskaarten waarmee je De GAY Krant kan vullen. Dezelfde jongen kwam met een (heus waar!) valse beschuldiging van verkrachting. Je reinste kolder. Direct 't woordje ontucht komt om de hoek: ben je homo, dan ben je direct bijna pedo. Waanzinnig gewoon! Tja, wie zegt dat

jonge modellen aan de wettelijke minimumleeftijd voldoen? Een jongen van 15 kan er als 12 uitzien. Je vraagt toch geen paspoort of iets dergelijks? Vandaag is een jongen 15, morgen is ie 16 en dan mag 't-Oké, er zijn grenzen. Maar door leugens te worden bestraft, is wel heel erg. Homovijandige zedenterreur. Volgens Jeugd Zeden Zaken in Vlaardingel, is homoporno walgelijk!! Ja echt! Voor mij is heteroporno nog véél erger. Lacinvekkend gewoon! 30-1

Elroy Heesbeen GAY KRANT Maassluis

Verdachte verkrachtingszaak wordt ondanks fout vervolgd

ARNHEM (ANP) - Voor de rechtbank in Arnhem is gisteren tegen de 34-jarige R. de Z. uit Rotterdam wegens ontucht een gevangenisstraf van twaalf maanden geëist, waarvan vier voorwaardelijk. Verder vorderde de officier van justitie verplichte deelname aan een speciaal hulpverleningsprogramma. Door een fout van de rechtbank in Arnhem ontsnapte de man bijna aan vervolging. De rechtbank stuurde hem in augustus naar huis, omdat niet het 15-jarige slachtoffer, maar haar ouders of verzorgers aangifte hadden moeten doen. De rechtbank zag over het hoofd dat bij verkrach-

tingszaken minderjarige slachtoffers wel zelf een klacht mogen indienen. Het openbaar ministerie ging in beroep tegen de niet-ontvankelijkverklaring, waarna het Gerechtshof te Arnhem de zaak eind september terugverwees naar de rechtbank. Z. gaf de verkrachtelingen toe. Hij was er zich destijds niet van bewust dat zijn slachtoffer nog zo jong was, verklaarde hij. De advocaat van Z. pleitte voor een voorwaardelijke gevangenisstraf of desnoods onbetaalde arbeid. Volgens de verdediger is zijn cliënt al behoorlijk gestraft door alle publiciteit over de zaak. 7/1-1 Uitspraak 9 februari.

Strafzaak Guido de Brès tot maart aangehouden

AMSTERDAM G+E 6/1 De strafzaak tegen de 47-jarige leraar B.K. van de gereformeed-vrijgemaakte scholengemeenschap Guido de Brès in Amersfoort, die gisteren voor het gerechtshof in Amsterdam diende, is tot 9 maart aangehouden.

De rechter-commissaris heeft het in hoger beroep heropende onderzoek naar de jarenlange ontucht met negen leerlingen nog niet afgerond. Het gerechtshof besloot in ok-

tober op verzoek van raadsman mr. E. Bouwman elf getuigen opnieuw te horen. De advocaat betoogt dat zijn cliënt ten tijde van de ontucht geen les gaf aan de jongens, zodat er geen sprake was van een onevenwichtige gezagsverhouding.

Bovendien zouden de seksuele contacten grotendeels vrijwillig zijn geweest. De rechter-commissaris ondervraagt tien oud-leerlingen nogmaals. Ook wordt de ex-rector gehoord. (ANP)

Nieuwe directeur voor Guido de Brès

AMERSFOORT G+E 7/1 Het bestuur van de gereformeed-vrijgemaakte Guido de Brès-scholengemeenschap in Amersfoort heeft per 1 april de 38-jarige G. Oosterhuis uit Den Helder benoemd tot centraal directeur.

Het is een nieuwe functie binnen de hergestructureerde schoolleiding. Aanzet tot die nieuwe opzet van een bredere directie vormt de geruchtmakende ontuchtaffaire rond een leerkracht die jarenlang jongens misbruikte, hetgeen door de schoolleiding werd verzwegen.

Oosterhuis is in Den Helder universitair hoofddocent aan de adelborstenopleiding van het Koninklijk Instituut voor

de Marine (KIM) en sinds acht jaar raadslid voor de GPV in een combinatie van kleine christelijke partijen.

Doeltreffend

Oosterhuis vindt dat er doeltreffend is gereageerd op de ontuchtzaak. „Men heeft doorzien dat het niet genoeg was om een paar mensen te verwijderen, maar dat de hele organisatie aangepast moest worden aan de eisen des tijds. Dat maakt mij enthousiast voor de functie.”

De Guido de Brès-scholengemeenschap telt zo'n 2400 leerlingen en is één van de vier grote gereformeerde onderwijsinstellingen in Nederland. (GPD)